

Sven Winnell 040308: **Mellanöstern, hela världen, Sverige** **och den strategiska IT-gruppen.**

(<http://w1.861.telia.com/~u86119281/omr40e.pdf>)

Innehåll

Sid

- 5 **040120-040223: Om Israel och Palestina.**
- 7 Amassadören utnyttjar antisemitismens fobier.
- 9 Bibeln. Gamla Testamentet.
- 12 Palestina-Israel.
- 19 Syrien avvisar invit från Israel.
- 21 Sverige stöder fredsinitiativ.
- 21 Sharon vill få bort bosättare i Gaza.
- 23 EU måste förklara krig mot antisemitismen.
- 24 Barriären som delar världssopinionen.
- 25 Israels hökar är av många slag.

- 26 **Om religioner.**
- 26 Varning för religioner.
- 28 Religionens återkomst är välfärdsstatens paradox.

- 29 **EU och USA**
- 30 Öppet brev till Bushs utmanare.
- 31 Framtiden avgörs redan i november. USA-valet.
- 32 Det är födelsetalen, dumskalle. USA-imperialismen.
- 34 Haiti.

- 36 **De mänskliga rättigheterna.**
- 36 FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna.
- 41 Mänskliga rättigheter i Sverige.
- 42 Mänskliga rättigheter i svensk utrikespolitik.
- 44 Mänskliga rättigheter i världens länder.
- 47 Om de mänskliga rättigheterna.
- 50 Mänskliga rättigheter på de palestinska områdena 2003.
- 61 Mänskliga rättigheter i Israel 2003.
- 67 Mänskliga rättigheter i USA 2003.

- 76 **Sverige i Sveriges omvärld.**
- 77 Regeringens utrikesdeklaration 2004.
- 84 UD om handel och utveckling.
- 88 Kritik av svensk integrationspolitik.
- 91 Svensk vård och omsorg.
- 92 Socialstyrelsen.
- 97 Välfärdsmått.
- 100 De politiska partierna.
- 105 Opinionsbildare i Sverige.
- 106 Valet till EU-parlamentet 2004.

- 108 **Makthavarna.**
- 108 Makthavare utomlands.
- 109 Sveriges riksdag.
- 116 Sveriges regering.
- 121 Sveriges kommuner.
- 122 Stockholms stad.
- 125 Stockholms läns landsting.
- 126 Svenska myndigheter mm.
- 133 Myndigheter mm i andra länder.
- 133 Företag och arbetsställen i Sverige.
- 140 Företag och arbetsställen i andra länder.

140 **Det behövs ett system för att få grepp om världens problem**

- 141 Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen ? Med ett klassifikationssystem för mänskliga verksamheter.
- 145 Verksamheter, problem och system i de första högkulturerna för 5000 år sedan.
- 151 Människorna har olika behov av information i olika roller.
- 152 Informationsstress vår nya folksjukdom.
- 153 Klassifikationssystemet för verksamheter och bibliotekssystemen.
- 154 Schema överpåverkans- och förändringsproblem
- 155 Den fundamentala påverkanskedjan
- 156 Politiska och opolitiska planeringar
- 157 Samband mellan verksamheter
- 158 Omvärldsanalys
- 159 Schema om inre och yttre verkligheter och verksamheter
- 160 Den fundamentala påverkanskedjan.
- 161 Sammanfattningar om den mjuka infostrukturen och klassifikationssystemet för verksamheter.
- 164 031020: Om hård och mjuk infostruktur. Information, informationsteknik, informationssystem, tillväxt, välfärdsfördelning och demokrati och dylikt.
- 165 031105: Förslag till mjuk infostruktur på SverigeDirekt.
- 166 031205 med tillägg 031231: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen ? Med ett klassifikationssystem för mänskliga verksamheter.

167 **Regeringens IT-politiska strategigrupp**

- 182 **Kommentarer till strategigruppens verksamhetsplan.**
- 187 SverigeDirekt. Myndigheter mm fördelade på områden 10-99
- 194 Antal arbetsställen 1998. Fördelade på 10-99.
- 197 Förvärvsarbetande i Sverige. Fördelade på 10-99.
- 201 Svenska statistiknätet. Fördelat på 10-99.
- 203 Verksamhetsplanen.
- 207 Om välfärdsmått.
- 207 Vad ska demokratin användas till ?
- 210 Några kommentarer om infostrukturen.

På Sven Winnells hemsida <http://w1.861.telia.com/~u86105430/> ges en relativt kort redovisning av ett forskningsarbete med titeln: ” Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen.” Med ett klassifikationssystem för mänskliga verksamheter .

Rubrik i den engelska introduktionen:

" Problems in Planning. How can we make the World a better place? An Encyclopedic Classification of Human Activities."

Redovisningen nu ingår i detta forskningsarbete och finns på (<http://w1.861.telia.com/~u86119281/omr40e.pdf>)

Sammanfattning om innehållet.

Sid 5-25 Om Israel och Palestina.

Världen har förändrats kraftigt de senaste hundra åren. Flyget har minskat avstånden. På 1930-talet var det här i Sverige en sensation att göra en flygtur på några minuter för tio kronor med Albin Ahrenberg när han hade uppstigningar med sitt lilla sjöflygplan. Kina var då för svenskarna avlägset nära nog som en annan planet. Det är annorlunda nu. Och med TV och Internet kan man ha omedelbar kontakt med hela världen.

Människornas tänkesätt har ändrats, men det finns kvar många fördomar och det finns stora brister i kunskaperna om världen och dess problem. Svenskarna ser sig nog som tämligen fördomsfria till skillnad från folk i världen utanför som har konstiga uppfattningar.

Konflikten Israel-Palestina har pågått hela efterkrigstiden och den blir bara värre och värre. Varför kan de inte komma överens? På de första sidorna nu undersöks konfliktens historia och hur Israelerna nu hanterar Golanhöjderna, Gazaremsan, Västbanken och bygger murar mot Palestinierna. Israelerna menar att Moses för tusentals år sedan hade en överenskommelse med en högre makt om att Israels barn ska ha de områden palestinierna nu har.

Judarnas religion innehåller fördomar som borde ha rensats bort för länge sedan.

Redovisningar om mänskliga rättigheternas ställning i Palestina och Israel finns i det följande på sidorna om de mänskliga rättigheterna.

26-28 Om religioner.

På de här sidorna finns några studier om religioner, som visar att det finns anledning varna för religionernas skadlighet.

29-35 EU och USA

Israel vill ha EUs hjälp, men EU har egna problem. Det anses att USA stödjer Israel. USA ses nu som den enda supermakten och vill styra världen. Världens öde avgörs i presidentvalet hösten 2004. Tänkesätten i USA skiljer sig från dem i Europa. Religionerna har tämligen stark ställning i USA och dödsstraffet i USA ogillas av européerna. Tänkesätten i USA påverkar dem i Sverige.

De mänskliga rättigheterna i USA redovisas på sidorna om de mänskliga rättigheterna.

Här också något om Haiti, där fattigdomen tycks vara grunden för konflikterna

36-75 De mänskliga rättigheterna.

FNs förklaring om de mänskliga rättigheterna återges, de är en grund att stå på när det gäller världens framtid. Svenska utrikesdepartementet har på sin hemsida redogörelser för de mänskliga rättigheternas ställning i nästan alla cirka 190-200 länder i världen. De kan laddas hem och det lär bli cirka 3000 sidor. Här återges redovisningarna för Palestina, Israel och USA. Man kan ana att det i världen på det hela taget är dålig med rättigheterna.

Här redovisas UD:s tankar kring de mänskliga rättigheterna som de framgår av UD:s hemsida på Internet.

76-107 Sverige i Sveriges omvärld

På de här sidorna börjas med Regeringens utrikesdeklaration 2004, som inte säger så mycket om Sveriges förhållande till världen utanför, men ändå är vad Sveriges makthavare menar. Här också vad UD anser om handel och utveckling.

Sedan följer kritik av integrationspolitik, som rymmer många lager av fördomar. Därefter något om svensk vård och omsorg, bl a utdrag från nyligen komna redovisningar från socialstyrelsen.

Efter det något om välfärdsmått, sedan om de politiska partierna, opinionsbildare i Sverige och så något om valet till EU-parlamentet i juni 2004. (Välfärdsmått se även sidorna efter 181)

De här sidorna avser bara att ge några drag i svensk välfärd och svensk politik.

108-140 Makthavarna.

Det föregående har gett några drag i världens och Sveriges problem, med avsikten att de ska ge en påminnelse om att världen är stor, att Sverige är beroende av världen utanför och värderingarna där och måste finna sätt att skaffa kunskaper om världen och mer än hittills ta in yttervärlden i svenska planeringar för framtiden.

Sverige har cirka 200 länder i världen att samarbeta med och det räcker inte med att bara ha klart för sig de mänskliga rättigheternas

ställning därute. UD borde för alla länder redovisa också andra förhållanden som är av betydelse för Sveriges framtid: statsskick, tänkesätt, ekonomi, kultur mm.

Maktavare i världen finns för det första i stater, organisationer och företag utomlands och för det andra samma i Sverige.

Här görs en översikt över riksdagen, regeringen, kommunerna, myndigheter och stora organisationer och företag i Sverige. Det är mycket och man kan undra hur man ska kunna få grepp om allt .

140-166 Det behövs ett system för att få grepp om världen.

Här redovisas kortfattat forskningsarbetet om samhällsplaneringens problem, som går ut på att få grepp om allt. Innehållet framgår i korthet av innehållsförteckningen i det föregående.

167-181 Regeringens IT-politiska strategigrupp

Den strategiska IT-gruppens nyligen framlagda verksamhetsplan återges. Planen är tämligen omfattande och svåröverskådlig.

182-202 Kommentarer till strategigruppens verksamhetsplan.

Till en början några enkla kommentarer om interna och utåtriktade verksamheter i organisationer av olika slag, där IT-gruppen skulle kunna göra insatser.

Sedan framförs påpekanden med hjälp av utdrag från forskningsarbetet om samhällsplaneringens problem.

Samhällsplaneringsprocesserna bildar ett jättelikt informationssystem som rymmer alla informationsflöden. I själva verket är det så att de förekommande informationsprocesserna bildar eller utgör de förekommande planerings- och beslutsprocesserna.

Förändringsprocesserna hålls igång av informationsflöden i och mellan människorna, och därför övergår förändringsproblemen och samhällsplaneringens problem i ett stort problem om produktion och spridning av kunskaper och värderingar, som leder till handlingar som förändrar världen.

Vill man förbättra världen bör man i första hand förbättra individernas inre verkligheter och viljor och förbättra de politiska-demokratiska styrningsprocesserna. Det kan man göra genom åtgärder på planerings-, forsknings-, utrednings-, utbildnings- och informationsområdena.

Människornas levnadsvillkor beror av fyra föränderbara faktorer : Individens kroppsliga förhållanden, psykiska förhållanden, fysiska miljö - fysiska samhälle och sociala miljö - sociala samhälle,

Förändringsprocesserna i världen hålls i de mest väsentliga avseendena igång av människornas verksamheter : Individernas viljor. Kollektiva viljor. Handlingar för kroppen. Handlingar för psyket

Människorna påverkar genom verksamheter i fyra olika roller:

A. Huvudroll: allmän levnadsroll lekmanroll-fritidsroll.

A1: att i största allmänhet leva med kropp och psyke i de fysiska och sociala miljöerna med de möjligheter och innanför de ramar som ges av de politiska styrningarna.

A2: att påverka de politiska styrningarna som direkt eller indirekt styr individernas levnadsförhållanden, som beror av de fyra ovan nämnda faktorerna.

B. Biroll: förvärvslivsroll-expertroll-yrkesroll.

B1: att hitta lämplig plats i de gemensamma förvärvslivssystemen och göra arbetet med hänsyn till egna egoistiska krav.

B2: att sköta arbetsuppgifterna i förvärvsarbetet med hänsyn till vad de övriga samhällsmedlemmarna kan begära att få utträttat i den gemensamma arbetsfördelningen.

Människorna har olika behov av information i de olika rollerna. Var får man tag på den information man behöver? För det behövs den infostruktur som finns i de uppgjorda klassifikationssystemet med alla mänskliga verksamheter ordnade överblickbart och logiskt. Några delar av systemet visas.

Till slut några ytterligare kommentarer.

040120-040223: Om Israel och Palestina.

Varje dag störtar det från massmedierna stora mängder av sådant som kallas nyheter och som man skulle kunna ha åsikter om.

Ibland är jag besserwisser. Då tycker jag att jag vet bäst. Men för det mesta tycker jag ingenting eller låter mitt tyckande stanna vid frågor och undran.

Den 20 januari 04 uppehåller sig massmedierna i stor utsträckning vid Anna Lind-rättegången, som inbjuder till tyckande, och utställningen på Historiska museet med installationen där en liten segelbåt "Snövit" flyter på ett hav av blod (rött vatten). Segelbåten har ett segel med en bild av en palestinsk självmordsbombare, som dödat sig själv och ett antal israeler.

Israels ambassadör i Stockholm har fördömt utställningen som antisemitisk och har dragit ur sladdarna till strålkastarna som belyser installationen och kastat en strålkastare i vattnet så att det blivit kortslutning. Han menar att den inte är konst utan en provokation. TV har påpassligt, hur det nu gått till, filmat ambassadören när han ensam i bild gjort detta med strålkastarna.

Israels premiärminister Ariel Sharon har i TV fördömt utställningen och det har antytts, att Israel inte kommer till den konferens om folkmord som snart ska hållas i Stockholm, om utställningen inte stängs.

Utställningsansvariga på museet och den svenska regeringen menar att ambassadörens agerande är oacceptabelt.

Moderaten Hökmark tycker i TV illa om installationen, den är för palestinerna och emot Israel, den kräver en ursäkt.

DN har 040120 en helsida med 14 insändare om utställningen och

kommenterar den i sin ledare den 20 januari. Insändarna ser installationen som ett ställningstagande för palestinerna och tycker det är bra eller dåligt alltefter personliga tycken.

Det har uppstått en diskussion om vad som är konst. En vanlig uppfattning är att konst ska vara något vackert, men vad som är vackert hänger ihop med betraktarnas åsikter och värderingar av alla livets förhållanden, och skönhetskravet innebär inte någon tydlig definition.

Min uppfattning om konst är att det i första hand är något som meddelar någonting. Meddelandet kan förmedlas av många slags uttrycksmedel och det kan göras mer eller mindre skickligt.

Installationen på Historiska museet innehåller ett mycket viktigt moment utöver segelbåten, som setts som ett förhållande av de palestinska terrorattackerna. Båten seglar på ett hav av blod, och det kan ses som en mycket skarp kritik av attackerna. Men man vet inte om det är israeliskt eller palestinskt blod, man kan se det som en blandning av dessa två blodsorter. Installationen blir då en ganska neutral bild av situationen i Palestina-Israel.

Israels ambassadör och premiärministern har sett installationen mycket ensidigt, vilket säger en hel del om deras uppfattningar om situationen i området, de kan bara se palestinerna som terrorister. Deras reaktioner på utställningen visar deras ensidiga synsätt och är inte till fördel för dem.

Den 21 januari meddelas, att Israel ska vara med i folkmordskonferensen, men bara skicka tjänstemän dit, inga ministrar.

Ambassadören menar att svenskarna är antisemiter. Det är de troligen inte numera, men de skiljer mellan judar och den israeliska statsapparaten som bär sig illa åt mot palestinerna för att uttrycka sig mildt.

Judar har utstått mycket lidande under historiens gång och i synnerhet i samband med det som hände på 1930-talet, de borde veta vad det innebär att vara utsatt för andras grymhet. Det är då förvånande att judarna i Israel nu är så grymma mot palestinerna. Om judarna där

fortsätter som hittills mot dem är det troligt att svenskarna verkligen blir antisemiter. Vi är med på två stater i området, en israelisk och en palestinsk. Det har man ju spelat med i mer än ett halvsekel.

I radio hördes en jude för en tid sedan säga, att Judarna fått Palestina av Gud. Judarna har varit utan en egen stat i ungefär två tusen år. För ett halsekel sedan fick de med FNs hjälp möjligheter till en egen stat. Judarna i Israel borde förstå, att den möjligheten bör tas tillvara.

Judarna påpekar att det i detta område redan före 1948 funnits två judiska stater: Sauls, Davids och Salomos kungadöme under 1000- och 900-talen f.Kr. samt hasmonéernas rike från mackabéer-upproret 166 fram till romarnas erövring av Judeen 63 f.Kr. Efter ett stort judiskt uppror, som romarna slog ned, förstördes Jerusalems andra tempel 70 e.Kr. Det definitiva slutet för den judiska staten kom 135, när romarna krossade Bar Kokhbas uppror. Det är emellertid från år 70 som judarna räknar sin "förskingring", diaspora eller galut. Även i denna förskingring bevarade emellertid många judar sin religion, och de betraktade alltför Landet Israel som sitt riktiga hemland."

Palestinierna var till en början emot en tvåstatslösning men de är nu med på det. Den 15 november 1988 utropade det palestinska nationalrådet staten Palestina. Samtidigt gjorde PLO:s ordförande Arafat politiska utspel som åtminstone indirekt innebar erkännande av staten Israel och av en tvåstatslösning av Israel–Palestinafrågan.

Religionen spelar i Israel större roll än vad vi är vana vid i Sverige. Förhållandena mellan staten och den judiska majoritetsreligionen regleras genom en serie lagar, men dessa är inte inskrivna i en författning. År 1947 kom det ledande Mapaipartiet och de judisk-religiösa partierna (Mizrahi och Agudat Israel) överens om att avstå från en grundlag som skulle slå fast förhållandet mellan den sekulära staten och den judiska religiösa rätten (halakha).

Överenskommelsen innebar att Knesset ensamt stiftar lagar men

överlämnar åt de religiösa myndigheterna att tolka civilrätten så att den är i överensstämmelse med traditionell halakha. Under senare tid har man försökt hitta en klarare gränsdragning mellan stat och religion. Eftersom inget av de stora politiska blocken (Arbetarpartiet eller Likud) ensamma har lyckats uppnå majoritet i Knesset, har de religiösa partierna (med sammanlagt ca 15-20 % av mandaten) blivit tungan på vågen och kunnat ingå koalitioner - först med Arbetarpartiet och sedan med Likud. Därvid har deras representanter i regel fått kontrollen över religionsministeriet, ofta även över social- och inrikesministerierna, och kunnat utöva ett avgörande inflytande på lagstiftningen. Under religionsministeriet lyder alla religiösa samfund som registreras i I. Alla erkända religionssamfund har inre självstyrelse med egen religiös rätt.

I det närmast följande finns en kulturartikel och avskrift av några delar av Mose-böckerna i Bibeln där det beskrivs hur Moses ska föra folket till landet som flyter av mjölk och honung och beskrivs hur de ska agera när de kommer fram. De ska agera som terrorister. 1900-talets Israeler tycks hämta inspiration från detta.

Men de ska inte glömma Herren och låta hjärtat bli högmodigt, menar Moses: Och nu, Israel, vad är det som Herren, din Gud, fordrar av dig annat än att du fruktar Herren, din Gud, att du alltid vandrar på hans vägar ? Han svarar: var inte längre hårdnackade. Gud skaffar den faderlöse och änkan rätt och älskar främlingen och ger honom mat och kläder. Därför skall också ni älska främlingen. Ni har ju själva varit främlingar i Egyptens land. Det borde 2000-talets Israeler ta till sig.

Efter det ett utdrag på 8 sidor ur en sammanfattning på nära 30 sidor (omr6525c.pdf) om Plestinas-Israels historia jag gjort 040113

DN 040123 sid kultur 2:

“Ambassadören utnyttjar antisemitismens fobier.

Varför denna rasande debatt om konstverket på Historiska museet? Det finns inte minsta spår av antisemitism i det. Ambassadörens uppdrag var att försvara Israels högerregering, skriver Göran Rosenberg.

I början av förra sommaren träffade jag Israels nye ambassadör i Sverige. Det var en av de där veckorna då tidningar rutinmässigt rapporterade om ännu en ny våldscirkel i Israel-Palestina som en reaktion på eller följd av eller en rutinmässig omväxling till ännu ett försök att genomdriva ännu en plan för fred. Vi var båda överens om att situationen var ohållbar men hade, milt sagt, helt olika förklaringar till detta.

Det sista blev inte minst tydligt när ambassadören hävdade att palestinerna aldrig skulle komma att acceptera Israels existens eftersom de alla till syvende och sist ville återvända till Jaffa och Haifa och köra judarna i havet och att Israel därför med alla nödvändiga medel och för all överskådlig framtid måste härska över palestinerna.

Ambassadören talade engagerat och utförlig om de många självmordsbomboffren och israelernas växande rädsla och osäkerhet inför framtiden vilket var både sympativäckande och begripligt, men ingenting om ockupationen och bosättningarna och ruineringen av det palestinska samhället och de ännu fler palestinska offren vilket jag ansåg vara både fränstötande och obegripligt, vilket i sin tur, fick jag omedelbart veta, berodde på att europeerna i allmänhet och svenskarna i synnerhet (och sådana som jag med dem) hade matats med en falsk bild av konfliktens orsaker och verkningar, vilket i sin tur berodde på att de (vi) alla var mer eller mindre fullmatade med antisemitiska och antiisraeliska fördomar.

AMBASSADÖREN LÄT också meddela att han under sådana omständigheter inte heller fortsättningsvis tänkte uppföra sig som "en snäll och leende" diplomat utan om så behövdes agera mera - odiplomatiskt. Han hade vid den här tiden redan visat sin talang på det området genom att i en tv-intervju vädra misstanken att ärkebiskop KG Hammar var antisemit och visade inga tecken på att vilja begränsa sina misstankar till enbart honom.

Jag gick från sammanträffandet djupt beklämd och samtidigt djupt övertygad om att utnämningen av Zvi Mazel till Israels ambassadör i Sverige var ett diplomatiskt misstag och att någon på utrikesdepartementet i Jerusalem förr eller senare skulle upptäcka den saken.

Om inte förr så dock nu, tänkte jag ännu på morgonen den 17 januari när en reporter på den israeliska militärradion väckte mig med nyheten om ambassadör Mazels odiplomatiska bidrag till konstinstallationen 'Snövit och sanningens vansinne'.

Jag hade naturligtvis fel båda gångerna. Utnämningen av ambassadör Mazel var inte ett misstag, hans odiplomatiska agerande på Historiska museet i Stockholm var inte ett olycksfall i arbetet och de vidlyftiga anklagelserna mot Sverige och svenskarna för antisemitism hade varit i säck innan de kom i påse.

Detta stod om inte annat alldeles klart och tydligt när Israels premiärminister Ariel Sharon på ett regeringssammanträde dagen efter lät meddela omvärlden att han genast hade ringt upp ambassadören och tackat honom 'för att han [stått] upp mot den växande antisemitismen' och försäkrat honom om den israeliska regeringens stöd för 'hans handling att förstöra ett konstverk som glorifierar en självmordsbombare'.

Zvi Mazel hade bara utfört sitt uppdrag, och enligt sin uppdragsgivare hade han utfört det väl.

Vad var det då för uppdrag som ambassadören hade utfört?

Ja, inte var det för att protestera mot ett antisemitiskt konstverk på en

av den svenska regeringen finansierad konstutställning, eftersom det inte går att finna minsta spår av antisemitism i detta konstverk än mindre någon uppmaning 'att döda judar'. En palestinsk självmordsbombare på ett hav av blod kan betyda mycket, men gör bara tankeexperimentet att byta ut det flytande porträttet på en helgonlik Hanadi Jaradat mot exempelvis ett porträtt på en helgonlik Ariel Sharon, och det är lätt att inse att ett hav av blod inte är ett särskilt smickrande underlag för någon att flyta omkring på.

Såvitt jag har förstått var det heller inte nödvändigt för ambassadören att ha sett konstverket för att fatta beslutet att sätta in odiplomatiska åtgärder mot det.

Konstverket hade helt enkelt inte särskilt mycket med saken att göra.

NEJ, UPPDRAGET ambassadören hade utfört och utfört väl var att företräda och försvara den israeliska högerregeringen, som är en regering som allt mindre drar sig för att bruka och missbruka anklagelser om antisemitism för att rättfärdiga sin allt brutalare politik av ockupation, förtryck och förödmjukelse. Det är en regering för vilken blotta antydningen att en palestinsk självmordsbombare skulle kunna drivas av någonting annat än ett oresonligt judehat betraktas som ett hot mot denna politik och därmed som en legitim måltavla för odiplomatiska insatser. Ensidiga och odiplomatiska insatser är nämligen de enda insatser som denna israeliska regering sedan länge litar till - stridsvagnar, schaktmaskiner, hussprängningar, olivträdkövingar, avspärningar, bosättningar - eftersom det inte längre går att med diplomatiska insatser motivera och försvara den systematiska ockupationen och förnedringen och förstörelsen av det palestinska samhället.

JAG TÄNKER INTE sväva på målet. Den regering som i dag styr Israel är en regering av nationalistiska extremister. Den må vara

folkligt vald, men det gör inte saken bättre utan sämre. Det är en regering som inte har den minsta avsikt eller vilja att uppnå en varaktig och en rättvis fred med palestinierna utan som styrs av avsikten och viljan att befästa sin militära och politiska dominans över dem för all tid och evighet.

Och som i det syftet inte drar sig för att trivialisera och urholka innebörden av begreppet antisemitism.

Om en israelisk ambassadör plötsligt kallar Sveriges ärkebiskop för antisemit och ett konstverk av en israeliskfödd judisk konstnär för en uppmaning att döda judar, vad ska vi då i fortsättningen kalla de rörelser, grupper och individer som öppet hatar judar, och som öppet använder sig av antisemitiska stereotyper, och som i mer eller mindre öppna ordalag uppmana till våld mot judar.

Detta är det i särklass allvarligaste med det som nu sker. Att en regering i Israel systematiskt förstärker och utnyttjar antisemitismens fobier för egna politiska syften. Att en regering i Israel medvetet och systematiskt gör livet farligare för världens judar genom att ropa 'vargen kommer' så ofta och så högt att ingen kommer att bry sig den dagen vargen verkligen kommer.

För närvarande pågår ett ödesdigert växelspel mellan brutaliseringen av konflikten i Mellanöstern och ökningen av antisemitiska stämningar och handlingar i världen. Ansvaret för den ökade antisemitismen faller naturligtvis odelat på antisemiterna själva, inte minst på de muslimska ledare som inte haft förstånd eller förmåga eller vilja att bekämpa dess framväxt bland unga arger muslimer.

Men ansvaret för den systematiska exploateringen av antisemitiska fobier för att försvara en oförsvarlig israelisk politik faller tungt på den israeliska regeringen och på alla dem som nu tanklöst stämmer in i dess välkalkylerade rop på vargen.

GÖRAN ROSENBERG

kultur@dn.se”

**Bibeln. Gamla Testamentet, 1917. Svenska Bibelsällskapets
varsamma revision. Tryck 1982.**

**ANDRA MOSEBOKEN. TREDJE KAPITLET
Gud kallar Mose**

1 Och Mose vaktade fåren åt sin svärfader Jetro, prästen i Midjan. Och han drev en gång fåren bortom öknen och kom så till Guds berg Horeb. 2 Där uppenbarade sig Herrens ängel för honom i en eldslåga som slog upp ur en buske. Han såg att busken brann av elden, och att busken ändå inte blev förtärd. 3 Då tänkte Mose: "Jag vill gå dit bort och betrakta den underbara synen och se varför busken inte brinner upp."

4 När då Herren såg att han gick bort för att se, ropade Gud till honom ur busken och sade: "Mose! Mose!" Han svarade: "Här är jag."

5 Då sade han: "Träd inte hit. Dra dina skor av dina fötter, ty platsen där du står är helig mark." 6 Och han sade ytterligare: "Jag är din faders Gud, Abrahams Gud, Isaks Gud och Jakobs Gud." Då dolde Mose sitt ansikte, ty han fruktade för att se på Gud.

7 Och Herren sade: "Jag har noga sett mitt folks betryck i Egypten, och jag har hört hur de ropar över sina plågare. Jag vet vad de måste lida. 8 Därför har jag stigit ned för att rädda dem ur egyptiernas våld och föra dem från det landet upp till ett gott och rymligt land, ett land som flyter av mjölk och honung, det land där kanaanéer, hetiter, amoréer, perisséer, hivéer och jebuséer bor. 9 Eftersom Israels barns rop har kommit till mig, och jag dessutom har sett hur egyptierna förtrycker dem, 10 därför må du nu gå iväg. Jag vill sända dig till Farao, och du skall föra mitt folk, Israels barn, ut ur Egypten."

11 Men Mose sade till Gud: "Vem är jag, att jag skulle gå till Farao och att jag skulle föra Israels barn ut ur Egypten?"

12 Han svarade: "Jag vill vara med dig. Och detta skall för dig vara tecknet på att det är jag som har sänt dig: när du har fört folket ut ur Egypten, skall ni hålla gudstjänst på detta berg."

13 Då sade Mose till Gud: "När jag nu kommer till Israels barn och säger till dem: 'Era faders Gud har sänt mig till er', och de frågar mig: 'Vad är hans namn?', vad skall jag då svara dem?"

14 Gud sade till Mose: "Jag är den jag är." Och han sade vidare: "Så skall du säga till Israels barn: 'Jag är' har sänt mig till er." 15 Och Gud sade ytterligare till Mose: "Så skall du säga till Israels barn: Herren, era faders Gud, Abrahams Gud, Isaks Gud och Jakobs Gud, har sänt mig till er. Detta skall vara mitt namn i evighet, och så skall man nämna mig från släkte till släkte. 16 Gå nu iväg och församla de äldste i Israel, och säg till dem: Herren, era faders Gud, Abrahams, Isaks och Jakobs Gud, har uppenbarat sig för mig, och han har sagt: 'Jag har sett till er och har sett det som händer med er i Egypten. 17 Därför är nu mitt ord: jag vill föra er bort från betrycket i Egypten upp till kanaanéernas, hetiternas, amoréernas, perisséernas, hivéernas och jebuséernas land, ett land som flyter av mjölk och honung.

18 Och de skall lyssna till dina ord. Och du skall tillsammans med de äldste i Israel gå till kungen i Egypten, och ni skall säga till honom: 'Herren, hebréernas Gud, har visat sig för oss. Så låt oss nu gå tre dagsresor in i öknen och offra åt Herren, vår Gud. 19 Dock vet jag att kungen i Egypten inte skall tillåta er att gå, inte ens när han får känna min starka hand. 20 Men jag skall räcka ut min hand och slå Egypten med alla slags under, som jag vill göra där. Sedan skall han släppa er.

21 Och jag vill låta detta folk finna nåd för egyptiernas ögon, så att ni, när ni drar bort, inte skall dra bort med tomma händer, 22 utan varje kvinna skall av sin grannkvinna och av den främmande kvinna som bor i hennes hus begära klenoder av silver och guld, likaså kläder. Dessa skall ni sätta på era söner och döttrar. Så skall ni ta byte från egyptierna."

FEMTE MOSEBOKEN. SJUNDE KAPITLET

Herrens eget folk

1 När Herren, din Gud, låter dig komma in i det land dit du nu går, för att ta det i besittning, och när han för dig förjagar stora folk- hetiterna, girgaséerna, amoréerna, kanaanéerna, perisséerna, hivéerna och jebuséerna, sju folk större och mäktigare än du - 2 när Herren, din Gud, ger dessa i ditt våld och du slår dem, då skall du ge dem till spillo. Du skall inte sluta förbund med dem eller visa dem nåd. 3 Du skall inte befrynda dig med dem. Dina döttrar skall du inte ge åt deras söner, och deras döttrar skall du inte ta till hustrur åt dina söner. 4 Ty de skall då förleda dina söner att vika av från mig och tjäna andra gudar, och Herrens vrede skall då upptändas mot er, och han skall med hast förgöra dig. 5 Utan så skall ni göra med dem: Ni skall bryta ned deras altaren och slå sönder deras stoder och hugga ned deras Aseror och bränna upp deras beläten i eld. 6 Ty du är ett folk som är helgat åt Herren din Gud. Dig har Herren, din Gud, utvalt till att vara hans egendomsfolk framför alla andra folk på jorden.

7 Inte därför att ni var större än alla andra folk var det som Herren fäste sig vid er och utvalde er, ty ni är ju mindre än alla andra folk. 8 Utan därför att Herren älskade er och ville hålla den ed som han hade svurit era fäder, förde Herren er ut med stark hand och förlossade dig ur träldomshuset, ur Faraos, den egyptiske kungens, hand. 9 Så skall du nu veta att Herren, din Gud, är den rätte Guden, den trofaste Guden, som håller förbund och bevarar nåd intill tusende led, när man älskar honom och håller hans bud, 10 men som utan förskoning vedergäller och förgör dem som hatar honom. Han dröjer inte, när det gäller dem som hatar honom. Utan förskoning vedergäller han dem. 11 Så håll nu de bud och stadgar och förordningar som jag i dag ger dig, och gör efter dem.

FEMTE MOSEBOKEN. ÅTTONDE KAPITLET.

Ett gott land att ta i besittning

1 Alla de bud som jag i dag ger dig skall ni hålla, och efter dem skall ni göra, för att ni må leva och föröka er och för att ni må komma in i och ta i besittning det land som Herren med ed har lovat åt era fäder.....

Varning för att glömma Herren

11 Ta dig då till vara för att glömma Herren, din Gud, så att du inte håller hans bud och förordningar och stadgar, som jag i dag ger dig. 12 Ja, när du äter och blir mätt och bygger vackra hus och bor i dem, 13 när dina fäkreatur och din småboskap förökas och ditt silver och guld förökas och allt annat du har förökas, 14 då må ditt hjärta inte bli högmodigt, så att du glömmes Herren, din Gud, som har fört dig ut ur Egyptens land, ur träldomshuset, 15 och som har lett dig genom den stora och fruktansvärda öknen, bland giftiga ormar och skorpioner, över förtorkad mark, där inget vatten fanns, och som där lät vatten komma ut ur den hårda klippan åt dig 16 och som gav dig manna att äta i öknen, en mat som dina fäder inte visste om - detta för att han skulle tukta dig och pröva dig för att sedan kunna göra dig gott. 17 Du må inte säga vid dig själv: "Min egen kraft och min hands styrka har skaffat mig denna rikedom", 18 utan du må komma ihåg att det är Herren, din Gud, som ger dig kraft att förvärva rikedom, därför att han vill upprätthålla det förbund som han med ed har ingått med dina fäder - som det också hittills har skett. 19 Men om du glömmes Herren, din Gud, och följer efter andra gudar och tjänar dem och tillber dem, så betygar jag i dag inför er att ni förvisso skall förgås. 23 På samma sätt som hedningarna som Herren förgör för er skall också ni då förgås, därför att ni inte hörde Herrens, er Guds, röst.

FEMTE MOSEBOKEN. TIONDE KAPITLET.

Vad Gud fordrar

12 Och nu, Israel, vad är det som Herren, din Gud, fordrar av dig annat än att du fruktar Herren, din Gud, att du alltid vandrar på hans vägar och älskar honom, och att du tjänar Herren, din Gud, av allt ditt hjärta och av all din själ, 13 så att du håller Herrens bud och stadgar, som jag i dag ger dig, för att det må gå dig väl? 14 Se, Herren, din Gud, tillhör himlarna och himlarnas himmel, jorden och allt vad som är på den. 15 Men endast vid dina fäder fäste sig Herren och älskade dem. Och han utvalde deras avkomlingar efter dem, han utvalde er bland alla folk, som ni nu själva ser. 16 Omskär därför ert hjärtas förhud, och var inte längre hårdnackade. 17 Ty Herren, er Gud, är gudarnas Gud och herrarnas Herre, den store, den väldige och fruktansvärde Guden, som inte har anseende till personen och inte tar mutor, 18 som skaffar den faderlöse och änkan rätt och som älskar främlingen och ger honom mat och kläder. 19 Därför skall också ni älska främlingen. Ni har ju själva varit främlingar i Egyptens land. 20 Herren, din Gud, skall du frukta, honom skall du tjäna, och till honom skall du hålla dig, och vid hans namn skall du svärja. 21 Han är ditt lov, och han är din Gud, som har gjort med dig de stora och underbara gärningar som du med egna ögon har sett. 22 Sjuttio personer var dina fäder, som drog ned till Egypten, men nu har Herren, din Gud, gjort dig talrik som himmelens stjärnor.

Palestina-Israel

Jag har 040113 gjort en sammanfattning (omr6525c.pdf) på nära 30 sidor om Palestina-Israel. Här ett utdrag på 8 sidor. Citaten är från NE, Nationalencyklopedin.

Israel. Historia

“Under judarnas förskingring låg Palestina under olika imperier. Vid romerska rikets delning kom landet att tillhöra den östra rikshälften (sedermera Bysantinska riket). I början av 600-talet erövrades Palestina för en kort tid av perserna. Det återerövrades av bysantinerna 628 men 635-640 erövrades området av arabiska arméer. Palestina blev nu så småningom arabiserat, dvs. det arabiska språket antogs av befolkningen, och islamiserat, dvs. de flesta invånarna blev muslimer; kvar blev dock minoriteter av såväl kristna som judar. På 1100- och 1200-talen var Palestina krigsskådeplats för korstågshärarna (se korståg); de egyptiska mamlukernas inflytande steg mot slutet av denna period, och från 1291 var de landets herrar. År 1517 hamnade Palestina under de osmanska turkarnas välde. De europeiska idéerna om nationalstater ledde i arabvärlden under 1800-talet till framväxandet av en arabisk nationalism. Under första världskriget reste araberna 1916 upprorsfanan mot turkarna. Denna arabrevolt skedde efter förhandlingar med briter och i allians med Storbritannien. År 1917 lyckades de allierade inta Jerusalem och övriga delar av Palestina.”

Israel. Historia. Modern historia

”Vid slutet av 1800-talet växte en judisk nationalism, sionism, fram i Europa som en följd av antisemitism men även av kolonialism och nationalism ("ett folk, ett land"). Sionismens mål var att skapa ett

hem för judar i Palestina, dvs. ett återvändande ur förskingringen till Sion (Jerusalem).

I Basel ägde 1897 den första sionistiska kongressen rum på initiativ av Theodor Herzl, en österrikisk journalist som med "Der Judenstaat" (1896) lyckades entusiasmera stora grupper judar. För Herzl var judefrågan varken religiös eller social utan nationell. I Basel antogs ett program med målet att upprätta ett hem för judarna genom judisk invandring till och kolonisering av Palestina, som var det självklara målet som judendomens "heliga land". Sionismen fick i Balfourdeklarationen 1917 brittiskt stöd, bekräftat i fredsavtalen efter första världskriget. Storbritannien fick Palestina som mandat under Nationernas förbund, men avskilde 1922 Transjordanien från det judiska nationalhemmet.

Judisk invandring till och kolonisering av Palestina hade i större skala inletts redan 1882, men tog nu fart och ökade än mer med Hitlers maktövertagande i Tyskland 1933. Judarna i Palestina uppgick 1922 till ca 84 000 (13 %), 1931 till 174 600 och i slutet av 1946 till 608 000, dvs. till ca 33 % av hela befolkningen; på 24 år hade antalet judar sjudubblats.” “Folkmängd (2002): 6,6 milj. inv.”

”Den 15 maj 1948 upphörde det brittiska mandatet. Den 14 maj utropades staten I. av David Ben-Gurion, Yishuvs obestridde ledare och I:s förste premiärminister. Staten I. hade fötts eller återfött. Det var unikt i världshistorien att drömmen om återvändandet till en egen stat hos en grupp visionärer kunnat realiseras. Chaim Weizmann utsågs till president. I. erkändes genast av USA och Sovjetunionen.

År 1949 blev I. medlem av FN. Rådande krigstillstånd mellan judar och araber förvärrades av fem arabarméers omedelbara angrepp på den nya staten, det första arabisk-israeliska kriget. I självständighetsförklaringen fastslogs att "staten I. kommer att vara öppen för judisk immigration och för samlandet av judar i exil". Som hemland

för det judiska folket ser I. detta som sin historiska uppgift. Varje judes rätt att leva i I. och automatiskt bli israelisk medborgare bekräftades 1950 i lagen om återvändande. Enligt beslut av Knesset är man jude om man är född av en judisk mor eller har konverterat till judendomen. Enligt Ben-Gurion var invandring också en fråga om säkerhet i en fientlig omgivning. På bara fyra år mer än fördubblades antalet judar. Överlevande från Europa följdes av hela judiska kolonier från arabvärlden. Först i mitten av 1960-talet mattades invandringen av. ”

”I. präglas starkt av sionismens ideologi och är därför främst en stat för judar. De 160 000 araber som stannade kvar och som 2003 uppgick till ca 1,2 miljoner är israeliska medborgare men av arabisk nationalitet. Av säkerhetsskäl gör araberna inte militärtjänst. Till 1966 lydde stora arabiska områden under militärt styre baserat på undantagslagar som britererna införde 1945 mot det judiska motståndet. Samma lagar används sedan 1967 mot palestinskt motstånd i de ockuperade områdena.”

Israel–Palestina-frågan

“Israel–Palestina-frågan, konflikten mellan staten Israel och dess judiska befolkningsmajoritet å ena sidan och de palestinska araberna å den andra. Konflikten gäller territoriellt ett område som båda sidor ställer anspråk på: för judarna är det Toras Eretz Yisrael, 'Landet Israel', för de palestinska araberna är det Falastin, 'Palestina'.”

Israel–Palestina-frågan. Historisk bakgrund

“Judarna påpekar att det i detta område redan före 1948 funnits två judiska stater: Sauls, Davids och Salomos kungadöme under 1000- och 900-talen f.Kr. samt hasmonéernas rike från mackabéer-upproret 166 fram till romarnas erövring av Judeen 63 f.Kr. Efter ett

stort judiskt uppror, som romarna slog ned, förstördes Jerusalems andra tempel 70 e.Kr. Det definitiva slutet för den judiska staten kom 135, när romarna krossade Bar Kokhbas uppror. Det är emellertid från år 70 som judarna räknar sin "förskingring", diaspora eller galut. Även i denna förskingring bevarade emellertid många judar sin religion, och de betraktade alltfört Landet Israel som sitt riktiga hemland.”

Israel–Palestina-frågan. Palestina delas och staten Israel upprättas

“Efter andra världskriget kunde det försvagade Storbritannien inte längre klara förvaltandet av Palestinamandatet, utan överlämnade 1947 frågan till FN. FN föreslog 29 november 1947 att Palestina skulle delas i en judisk och en arabisk stat, förenade i en ekonomisk union. Staden Jerusalem skulle ställas under FN:s förvaltarship. Den föreslagna judiska staten skulle omfatta 55 % av Palestinas yta, den arabiska staten ca 44 %.

The Jewish Agency godtog FN:s delningsförslag. Palestinas araber och arabstaterna vägrade dock acceptera det och krävde, liksom tidigare, att Palestina skulle bli en odelad demokratisk, arabisk enhetsstat. Efter delningsresolutionens antagande gick palestina-arabiska gerillaförband, stödda av arabiska irreguljära styrkor från Syrien och Transjordanien, till anfall mot judiska mål i Palestina. I detta inbördeskrig svarade Haganah med motangrepp mot arabiska byar. De judiska underjordiska grupperna Irgun Zvai Leumi och Sternligan genomförde också bl.a. massakern i Deir Yasin. I april–maj 1948 avgjordes inbördeskriget till judarnas favör. Den 14 maj 1948, dagen före det brittiska mandatets upphörande, utropade de judiska ledarna staten Israel. Den palestinaarabiska staten hade inte proklamerats, bl.a. beroende på den politiska oenigheten inom det arabiska lägret. I stället angrep reguljära förband från Egypten,

Transjordanien, Syrien, Libanon och Irak samt symboliska trupper från Saudiarabien och Yemen 15 maj staten Israel. I det följande **första arabisk–israeliska kriget** lyckades Israel hösten 1948 besegra de svaga libanesiska och syriska styrkorna samt driva ut den egyptiska armén från hela Negevområdet.”

“De besegrade arabstaterna Egypten, Libanon, Transjordanien och Syrien ingick vapenstilleståndsavtal med Israel i februari–juli 1949. Förhandlingarna leddes av FN:s fungerande medlare Bunche (FN:s medlare Folke Bernadotte hade mördats i september 1948). De demarkationslinjer som fastställdes i vapenstilleståndsavtalen 1949 skall dock inte tolkas som definitiva territoriella gränser eller vara normgivande för en slutlig lösning av Palestinafrågan. Territoriellt hade kriget 1948–49 utökat staten Israels område till att, efter vapenstillestånden, omfatta ca 77 % av Palestinas yta.

För Palestinas araber innebar åren 1947–49 en total katastrof. Politiskt och diplomatiskt fick de efter nederlaget 1948 inte längre delta i förhandlingar om palestinafrågan. Den tilltänkta palestina-arabiska staten delades upp mellan Israel, Transjordanien och Egypten. De arabiskkontrollerade områdena väster om Jordanfloden (Västbanken) införlivades 1949 med Transjordanien. Egypten kontrollerade de facto militärt Gazaremsan. Demografiskt innebar krigshandlingarna att de palestinska araberna tvingades fly från sina hem i massiv skala. FN:s förlikningskommission uppskattade 1949 antalet palestinaarabiska flyktingar till 726 000, dvs. till närmare 2/3 av den totala palestinaarabiska befolkningen. De flesta av dessa fanns kvar i det arabiska f.d. Palestina, dvs. under jordanskt (280 000 på Västbanken) eller egyptiskt styre (190 000 flyktingar i Gazaremsan). Den palestinska flyktingfrågan skulle förbli ett olöst problem och därmed förpesta de arabisk–israeliska relationerna för framtiden.”

Israel–Palestina-frågan. Arabisk–israeliska krig

“Inbördesstriden mellan Palestinas judar och Palestinas araber utvecklades från 1948 till en konflikt mellan staten Israel och dess arabiska grannstater. Internt konsoliderades staten Israel. Externt misslyckades Israel och FN med att omvandla 1949 års vapenstilleståndsavtal till en permanent fred. I stället kom den arabisk–israeliska konflikten att ligga kvar på en hög spänningsnivå.

År 1956 utmynnade den brittisk–fransk–israeliska Suezkrisen i **ett andra arabisk–israeliskt krig**. Israels armé lyckades genom den s.k. Sinaioperationen i oktober 1956 besätta nästan hela Sinaihalvön. Efter intensiva debatter i FN och under hårda påtryckningar från främst USA tvingades dock Israel redan i mars 1957 utrymma både Sinai och den ockuperade Gazaremsan. En fredsbevarande FN-styrka förlades längs den egyptisk–israeliska vapenstilleståndslinjen.

I juni 1967 utbröt **det tredje arabisk–israeliska kriget** (se sexdagarskriget). Efter sex dagars strider hade Israels armé och flyg besegrat de egyptiska, syriska och jordanska styrkorna och vunnit en överväldigande militär seger. Israel ockuperade från juni 1967 hela det forna mandatområdet Palestina, nu även inbegripande Gazaremsan och Västbanken. Dessutom hade Israel från Syrien erövat Golanhöjderna samt från Egypten hela Sinaihalvön. Israels nya eldupphörinjer, dvs. Golanbergen, Jordanfloden och Suezkanalen var idealiska ur försvarssynpunkt. Samtidigt ockuperade Israels armé nu ett område mer än tre gånger så stort som staten Israels egen yta med en befolkning om över en miljon potentiellt fientliga araber.”

“Den militära segern 1967 resulterade för Israel också i direkta territoriella tvister med Egypten och Syrien. År 1969 proklamerade Egyptens president Nasser **ett "utnötningskrig" mot Israel** för att befria de ockuperade områdena. Detta blodiga utnötningskrig 1969–70 kunde avblåsas genom amerikansk medling. Men i oktober

1973 (se oktoberkriget) slog Egypten och Syrien överraskande ut ett militärt angrepp mot Israel. Efter inledande arabiska framgångar lyckades Israels försvarsstyrkor även i **detta femte arabisk--israeliska krig** genomföra framgångsrika motoffensiver och erövra ytterligare egyptiska och syriska områden.

Vid detta krig hade de båda supermakterna, USA och Sovjetunionen, indragits genom luftbroar med vapenleveranser till Israel resp. Egypten--Syrien. Efter eld upphör inkallade de två supermakterna en fredskonferens till Genève i december 1973. Denna övergick dock omedelbart i bilaterala förhandlingar under amerikansk förmedling. FN sköts nu i bakgrunden, och USA övertog rollen som medlare. Utrikesminister Kissingers skyttediplomati ledde 1974 till två avtal. I maj 1974 undertecknades ett israelisk--syriskt avtal som innebar ett tillbakadragande av alla israeliska militära styrkor till 1967 års eldupphörlinje och ett upprättande av en buffertzona (med en FNstyrka) mellan de israeliska och syriska förbanden på Golan. Efter 1974 års avtal har de israelisk--syriskas eldupphörlinjerna respekterats. Israelisk--syrisk strider har därefter utkämpats på libanesiskt territorium. Syrien har dock förblivit den verbalt mest antiisraeliska grannstaten och fram till 1991 års fredskonferens vägrat förhandla direkt med Israel.”

Israel--Palestina-frågan. Fred Egypten--Israel

“Kissinger lyckades också förhandla fram avtal mellan Israel och Egypten 1974 och 1975. I det sistnämnda förband sig Israel till reträtt från västra delen av Sinai. Kissingers steg-för-steg-strategi avlöstes därefter av Sadats och Begins direktdiplomati. Den 19 november 1977 anlände den egyptiske presidenten Sadat till Israel för det första arabisk--israeliska toppmötet sedan staten Israels tillkomst. På den amerikanske presidentens lantställe ingick Israel och Egypten 17 september 1978 två avtal (se Camp David-avtalen), ett om ramarna för

fred mellan Israel och Egypten, det andra om ramarna för ett avtal om Västbanken och Gaza. Det slutgiltiga fredsfördraget mellan Israel och Egypten signerades i Washington 26 mars 1979. Enligt fredsavtalet drogs alla israeliska styrkor tillbaka från Sinai, och Egypten återfick suveräniteten över hela området. Fred och normala förbindelser skulle upprättas mellan de båda länderna. Den 25 april 1982 hade Israel utrymt hela Sinai och gränsen mellan Israel och Egypten demarkerats längs den forna gränsen mellan Egypten och mandatområdet Palestina. Normaliseringen mellan Israel och Egypten gick dock i baklås. De egyptisk--israelisk--amerikanska förhandlingarna om självstyre för Gaza och Västbanken avbröts 1982. Egyptens relationer med Israel har därefter karakteriserats som "kall fred". Egypten har erkänt staten Palestina och kritiserat Israels ockupationspolitik.”

Israel--Palestina-frågan. Palestinsk befrielsekamp

“De palestinska araberna, palestinierna, hade 1948 förpassats till den arabisk--israeliska konfliktens marginal. Under 1950-talet byggde emellertid palestinier i exil upp Palestinas nationella befrielseströrelse, al-Fatah. Dess första **operation mot Israel** utfördes 31 december 1964. År 1964 hade arabstaterna tagit initiativ till bildandet av Palestinas befrielseorganisation, PLO. Denna stod i skuggan av arabländerna fram till deras förödmjukande nederlag i kriget 1967. PLO fick då ett kraftigt uppsving, och 1969 övertog de palestinska gerillaorganisationerna kontrollen över organisationen. PLO:s bas för gerillaoperationer mot Israel och av Israel ockuperade områden blev Jordanien. År 1970 hade PLO utvecklats till en maktfaktor i Jordanien, vilken öppet utmanade den regerande dynastins styre. I ett blodigt inbördeskrig 1970--71 krossade den jordanska armén de palestinska styrkorna, och PLO kastades ut ur Jordanien. Kung

Hussein erkände dock 1974 PLO som laglig representant för det palestinska folket. År 1988 klippte Jordanien formellt av alla legala, administrativa och ekonomiska band med Västbanken. Jordaniens yta reducerades till det gamla Transjordanien, som före 1949.

Efter PLO:s fördrivande från Jordanien flyttade dess politiska och militära bas till Libanon. De palestinska gerillaraiderna mot Israel från libanesiskt territorium föranledde israeliska militära invasioner av Libanon 1978 och 1982. Vid den sistnämnda, i praktiken *det sjunde arabisk-israeliska kriget*, slog Israel ut syriska styrkor och PLO från södra Libanon samt ockuperade Libanon upp till, och inbegripande, Beirut. Med USA som tredje part slöt Israel 17 maj 1983 ett fördrag med Libanon som förklarade krigstillståndet mellan Israel och Libanon avslutat. Avtalet godkändes av Libanons parlament men sades upp 1984, efter syriska påtryckningar, av Libanons president. År 1985 utrymde den israeliska armén större delen av Libanon men behöll kontrollen över en säkerhetszon i södra Libanon längs hela den israelisk-libanesiska gränsen.

Israel hade sålunda sedan 1980-talets början sammanhängande buffertzoner mot alla grannstater: en demilitariserad zon i Sinai mot Egypten, den ockuperade Västbanken mot Jordanien, den israelkontrollerade delen plus FN:s buffertzona på Golan mot Syrien samt säkerhetszonen i södra Libanon. Mot den ockuperade palestinska befolkningen har Israel emellertid inte kunnat skaffa sig säkerhet. I december 1987 utbröt en palestinsk folkresning, intifadan, i Gazaremsan och på Västbanken.

Det palestinska upproret tvingade PLO till nya initiativ. Den 15 november 1988 utropade det palestinska nationalrådet staten Palestina. Samtidigt gjorde PLO:s ordförande Arafat politiska utspel som åtminstone indirekt innebar erkännande av staten Israel och av en tvåstatslösning av Israel-Palestinafrågan.”

Israel–Palestina-frågan. Fredsförhandlingar och ny palestinsk intifada

“Intifadan aktiverade också USA i rollen av medlare i konflikten. Efter den militära segern i Kuwaitkriget 1991 lyckades USA sammankalla en konferens för fred i Mellanöstern i Madrid 30 oktober 1991. Här mötte för första gången staten Israels representanter direkt delegationer från Egypten, Syrien, Libanon samt en gemensam jordansk–palestinsk delegation. Dessa förhandlingar gick dock snart i baklås. Men hemliga möten i Norge resulterade i två israelisk–palestinska avtal i september 1993. I brev erkände Israels regering PLO som det palestinska folkets representant, samtidigt som PLO erkände staten Israels rätt att existera. Den 13 september 1993 undertecknades en principdeklaration om fred mellan Israel och PLO. I deklarationen fastställdes en förhandlingsstrategi och en tidtabell för hur det palestinska folket skulle få självstyre på Västbanken och i Gazaremsan under en övergångsperiod om högst fem år. Åren 1994–99 ingicks ytterligare israelisk–palestinska avtal, vilka stegvis utökade det palestinska självstyret. I januari 1996 kunde det palestinska folket på Västbanken och i Gazaremsan genomföra val till en exekutiv "president", rais , och till ett palestinskt råd. I maj 1996, efter de första två åren av övergångsperioden, inleddes formellt israelisk–palestinska förhandlingar om den slutgiltiga lösningen av Israel–Palestina-konflikten.

Dessa gick dock i baklås under åren 1996–99, då Benjamin Netanyahu var Israels premiärminister. Efter Ehud Baraks valseger i Israel 1999 ingicks ett nytt israelisk–palestinskt avtal i Sharm ash-Shaykh i september 1999. Enligt detta skulle fram till september 2000 de återstående konfliktfrågorna lösas: den palestinska enhetens slutgiltiga ställning, gränsen mellan Israel och Palestina, Jerusalem status, de judiska bosättningarnas framtid samt lösningen på flykting-

frågan. Under år 2000 skedde under amerikansk översyn intensiva israelisk-palestinska förhandlingar om en slutlig lösning av konflikten. Dessa misslyckades dock. I stället började i september 2000 en ny palestinsk revolt, al-Intifada al-Aqsa. De följande blodiga striderna sågs av många som ett palestinskt befrielsekrig men också som slutet på den s.k. Osloprocessen.

Åren 2000–03 karakteriseras i stället av ett nytt lågintensivt israeliskpalestinskt krig. Från palestinsk sida har det viktigaste vapnet blivit självmordsbombare, som i en rad blodiga dåd dödat hundratals israeler, också inne i storstäderna i Israels hjärta. Från israelisk sida har de militära motattackerna blivit allt brutalare, inte minst sedan Ariel Sharon 2001 blivit Israels premiärminister. Under israeliska offensiver har de flesta palestinska städerna återockuperats, delar av den palestinska infrastrukturen slagits sönder och tusentals palestinier dödats. De internationella fredssträngningarna sker sedan 2002 under ledning av den s.k. Kvartetten (USA, EU, Ryska federationen och FN), men dess "vägkarta" har ännu inte (oktober 2003) lett till några genombrott i fredsförhandlingarna mellan israeliska och palestinska representanter.

De bilaterala förhandlingarna med Jordanien resulterade däremot i ett slutgiltigt fredsfördrag mellan Israel och Jordanien i oktober 1994. Förhandlingarna med Syrien och Libanon har hittills (oktober 2003) förblivit resultatlösa. Israel lät visserligen i maj 2000 sina trupper utrymma även säkerhetszonen i södra Libanon, men detta skedde ensidigt och utan någon överenskommelse med den libanesiska regeringen.”

Israel. Religion

“I. har ca 4,7 miljoner judar, 870 000 muslimer, 130 000 kristna och 100 000 druser (1998). I självständighetsförklaringen av 1948 heter det bl.a. att staten I. garanterar fullständig social och politisk likställighet för alla sina medborgare oavsett religion, ras eller kön. Den upprätthåller religionsfrihet och skyddar på sitt område alla religioners heliga platser. I. är en parlamentarisk demokrati men betecknar sig samtidigt som en "judisk" stat, vilket kommer till uttryck bl.a. däri att den är öppen för invandring av alla judar som så önskar.

Förhållandena mellan staten och den judiska majoritetsreligionen regleras genom en serie lagar, men dessa är inte inskrivna i en författning. År 1947 kom det ledande Mapaipartiet och de judisk-religiösa partierna (Mizrahi och Agudat Israel) överens om att avstå från en grundlag som skulle slå fast förhållandet mellan den sekulära staten och den judiska religiösa rätten (halakha). I:s förste premiärminister, David Ben-Gurion, motsatte sig att en grundlag skrevs, bl.a. därför att han ville förhindra att den religiösa rätten skulle inkräkta på parlamentets, Knessets, suveräna rätt att stifta lagar. Företrädarna för de religiösa partierna kunde lika litet tänka sig en grundlag som kringskar den traditionella judendomens giltighet på något område i samhället. Överenskommelsen innebar att Knesset ensamt stiftar lagar men överlämnar åt de religiösa myndigheterna att tolka civilrätten så att den är i överensstämmelse med traditionell halakha. Under senare tid har man försökt hitta en klarare gränsdragning mellan stat och religion. Eftersom inget av de stora politiska blocken (Arbetarpartiet eller Likud) ensamma har lyckats uppnå majoritet i Knesset, har de religiösa partierna (med sammanlagt ca 15-20 % av mandat) blivit tungan på vågen och kunnat ingå koalitioner - först med Arbetarpartiet och sedan med Likud. Därvid har deras representanter i regel fått kontrollen över religionsministeriet, ofta även över social- och inrikesministerierna, och kunnat utöva ett avgörande inflytande på

lagstiftningen. Under religionsministeriet lyder alla religiösa samfund som registreras i I. Alla erkända religionssamfund har inre självstyrelse med egen religiös rätt.

Judendomens roll som dominerande religion framgår bl.a. av att sabbater och helgdagar gäller som nationella vilodagar och att rituellt riktig föda (kashrut) serveras på statliga inrättningar. Ett tecken på religionens inflytande är att även religiösa skolor upprätthålls av staten. Statliga religiösa domstolar har inrättats; deras godkännande behövs bl.a. för ingående och upplösande av äktenskap mellan judar. Civila äktenskap kan inte ingås i I. men registreras som sådana om de ingåtts utanför I. Högsta halakhiska instans är överrabbinatet, som leds av en ashkenasisk och en sefardisk överrabbin - båda representerande ortodox judendom. Den lokala rättskipningen handhas av de statliga rabbinerna, de religiösa råden och rabbindomstolarna. För befolkningsregistret fastslogs i Knesset 1970 definitionen att med "jude" avses en person som är född av en judisk mor eller som konverterat till judendomen och som inte tillhör en annan religion.

Staten I. både förväntar sig och erhåller stöd från judenheten i hela världen, från både individer och samfund. Men genom den traditionella ortodoxins kontroll av religionslagstiftningen har andra judiska riktningar, såsom reformjudendom och konservativ judendom, vilka är starka i USA, inte likvärdiga möjligheter att etablera sig i landet. Fastän de har flera tiotal synagogor och andra institutioner i landet, erkänns de inte av religionsministeriet som legitima former av judendom och står därmed utanför hela det statligt sanktionerade systemet. De kommer t.ex. inte i åtnjutande av det statliga finansiella stödet.

Ca 20 % av I:s judiska befolkning följer traditionell halakha, medan 60 % kombinerar sådan med personliga preferenser och etniska traditioner. Återstoden är i stort sett icke-observanta. Flertalet

ortodoxa betraktar staten I. som en förberedelse för Messias ankomst - som "begynnelsen av vår framväxande frälsning" som det heter i bönen för staten. Dessa röstar antingen på Mafdal (Nationella religiösa partiet, en efterföljare till Mizrahi) eller på något annat religiöst eller icke-religiöst parti och deltar aktivt i I:s politiska liv. Bland de religiösa finns även ultraortodoxa (haredi), som strikt håller sig till halakha. En minoritet av dessa (Naturai karta) erkänner inte staten I., eftersom de anser att en judisk stat kan bildas först efter Messias ankomst; en större grupp ultraortodoxa (politiskt organiserade i Agudat Israel och några andra religiösa partier) deltar numera i politiken i syfte att stärka statens judisk-religiösa karaktär. De flesta ultraortodoxa män och alla ultraortodoxa kvinnor är befriade från militärtjänst, något som blivit föremål för växande kritik.

Islam är den största minoritetsreligionen i I. Det stora flertalet är sunnimislimer. Muslimernas historia i landet sträcker sig bakåt till 640-talet, då kalifen Umar erövrade landet från bysantinerna. Muslimsk överhöghet rådde i landet ända fram till 1917 - med undantag för korstågstiden på 1100- och 1200-talen. De två stora moskéerna på tempelberget i Jerusalem (Umarmoskén eller Klippdomen och al-Aqsa-moskén) byggdes kort före och efter år 700. De är sedan dess de främsta muslimska helgedomarna i landet.

Muslimerna har egna av staten upprätthållna domstolar som handhar den muslimska rätten (arab. sharia) för ingående av äktenskap, religionsundervisning, iakttagandet av muslimska helgdagar m.m.

Kristendomen har funnits i landet alltifrån nytestamentlig tid. Till att börja med rörde det sig huvudsakligen om judekristna i apostlarnas efterföljd, men från 300-talet började de hednakristna kyrkosamfund som uppkommit i medelhavsområdet etablera sig i landet. Kristna (romersk-katolska) kungadömen fanns här under korstågstiden. 18

Av de kristna tillhör 42 % den grekisk-katolska kyrkan, 32 % den grekisk-ortodoxa, 16 % den romersk-katolska (1998). Härtill kommer maroniter, armenier, syrisk-ortodoxa, kopter, protestanter m.fl. I staden Nasaret är hälften av befolkningen kristen. Ca 90 % av de kristna är arabisktalande. De olika samfundet har sina egna kyrkor, kloster och andra institutioner men delar t.ex. den Heliga gravens kyrka i Jerusalem. Varje registrerat kyrkosamfund har sin egen inre rättsskipning.

De traditionella kristna samfundet i I. är icke-missionerande. Undantag är vissa protestantiska kyrkor eller grupper, som har mission bland judar på sitt program. Mot dessa har speciellt ultraortodoxa judar reagerat; tidvis har man gått till handgripliga attacker mot institutioner som bedriver eller misstänks bedriva mission. Den israeliska lagstiftningen har kringskurit sådan verksamhet som siktar till att förmå någon att omvända sig till en annan religion. Ett lagförslag som siktade till att helt förbjuda ickejuda mission framlades 1997 men återtog två år senare.

Druserna omfattar den tredje största minoritetsreligionen. Den drusiska religionen uppstod genom avspjälkning från islam i början av 1000-talet och är till största delen hemlig. Druserna är mestadels bosatta i Galileen och på Golanhöjderna. De som bor i Galileen har ett positivt förhållande till staten och fullgör t.ex. israelisk militärtjänst.

Eftersom det stora flertalet muslimer och kristna kommer från den arabiska befolkningen i landet påverkar den politiska spänningen mellan judar och araber negativt förhållandet mellan de olika trossamfundet. På senare tid har man försökt aktivera religionsdialogen mellan judar, kristna och muslimer.”

[DN 040113 sid 23:](#)

[Syrien avvisar invit från Israel](#)

JERUSALEM Syriens president Bashar Assad tackade på måndagen nej till den israeliske presidenten Moshe Katsavs inbjudan till Jerusalem. Israel är inte på allvar intresserat av nya fredsförhandlingar, anser Assad, som avfärdar inviten som en "mediemanöver".

När president Assad i en intervju i NewYork Times i december förklarade att han var beredd att återuppta en fredsdialog med Israel utbröt en häftig diskussion i den israeliska statsledningen.

Flera av ministrarna ansåg att detta var ett tillfälle som inte borde missas, eftersom Syriens ställning försvagats sedan USA störtat regimen i Irak. Andra förhöll sig avvaktande och menade att Assads framstöt enbart var ett försök att blidka USA och att de egentliga motiven var oklara.

PREMIÄRMINISTER SHARON, som är en av de främsta skeptikerna i denna fråga, sade på söndagskvällen att inga förhandlingar kommer att inledas innan Syrien stoppat sitt stöd till terrororganisationerna i Mellanöstern.

Israels regering har inte kommenterat president Katsavs initiativ på måndagsmorgonen, men Syrien är avvaktande inför de dubbla budskapen från israelerna.

Syrien och Israel befinner sig formellt i krig sedan Israel erövrade Golanhöjderna i sexdagarskriget 1967. Sedan dess har flera bosättningar byggts där och Golan är också ett viktigt jordbruks- och turistområde för israelerna. För fyra år sedan var en uppgörelse nära, som innebar att Israel skulle återlämna större delen av Golanområdet i utbyte mot fred.

Men syriernas dåvarande president, Bashar Assads far, kunde inte gå med på att Israel skulle behålla en remsa längs Gennesarets norra strand. Bashar Assad har nu föreslagit att förhandlingarna fortsätter från den utgångspunkten, men israelerna vill börja om från början.

President Sharon har dock just nu fullt upp med att förklara sina planer när det gäller konflikten med palestinierna.

HAN HAR SAGT att om inte den totalt avstannade fredsprocessen leder framåt inom den närmaste framtiden, tänker han ensidigt lösa knuten genom att dra tillbaka arméstyrkorna från delar av den ockuperade Västbanken och upprätta en ny säker gräns mot palestinierna.

Det innebär att illegala bosättningsposter och vissa av de bosättningar som ligger långt inne på palestinskt område måste ges upp, och de som bor där får flytta till Israel. Israels biträdande premiärminister Ehud Olmert har sagt att det kan ske redan om ett halvår.

Den planen har väckt raseri både bland bosättarna och inom högerflygeln i regeringskoalitionen, som på söndagskvällen samlade 120 000 demonstranter i Tel Aviv till den hittills största protestmanifestationen mot Sharon.

PÅ MÅNDAGEN SAMLADES parlamentet knesset för att höra Sharon redogöra för sin plan på begäran av en grupp knessetledamöter. Flera av högerpartierna i regeringen har hotat med att rösta emot planen, som enligt deras uppfattning är ett svek mot staten Israel.

Sharon gav inga närmare besked om detaljerna i planen men lovade att varje steg ska diskuteras grundligt både inom regeringen och med USA. Men i första hand gäller fortfarande den USA-stödda "färdplanen för fred", sade han.

LOTTA SCHÜLLERQVIST

lotta.schullerqvist@dn.se

DN 040115 sid 11:

Golanområdet.

• **Druserna är ursprungsbefolkningen**

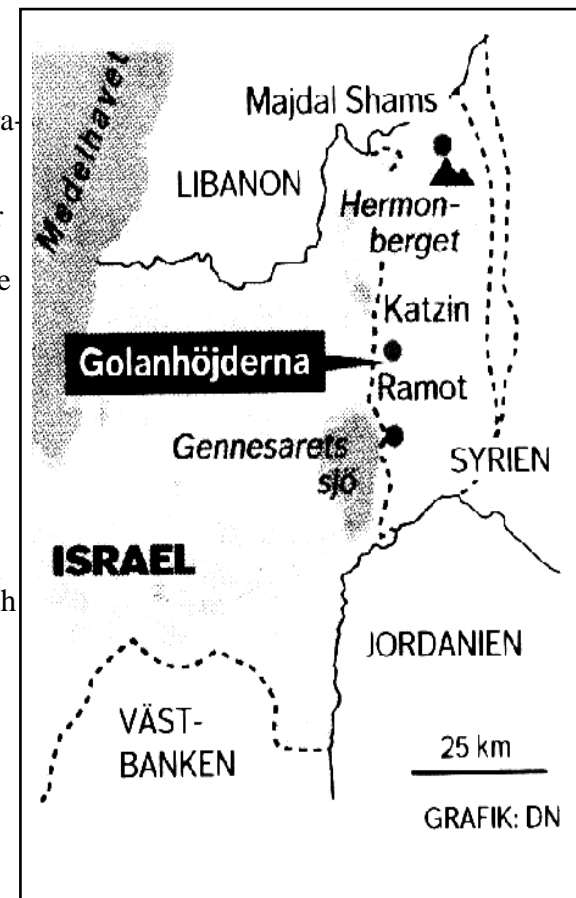
. Golanhöjdernas ursprungsbefolkning är druserna, som talar arabiska men har en helt egen religion med inslag från både islam och kristendom. De gifter sig inte utanför sin egen troskrets och accepterar inte heller omvändelse.

. I dag finns bara fem drusiska byar, med cirka 15 000 invånare kvar i Golan. Ett hundratal byar ödelades och över 100 000 druser flydde till Syrien under sexdagarskriget -67.

. När Israel annekterade Golan i början av 80-talet vägrade de flesta druser att acceptera israeliskt medborgarskap, men i dag är de israeliska medborgare.

. Ungefär 15 000 israeler har bosatt sig i Golan efter 1967, och de lever på jordbruk och turism. De flesta av bosättarna är sekulära judar, men det finns också några religiösa bosättningar

. Ramot ligger på ockuperad mark, men en stor del av odlingsmarkerna ner mot Gennesaret tillhör Israel.

DN 040130 sid15:

Sverige stöder fredsinitiativ

Sveriges regering ställer helhjärtat upp bakom det privata initiativ förfred i Israel-Palestina konflikten som dess upphovsmän på torsdagen presenterade i Stockholm.

Eldupphör mellan israeler och palestinier kan aldrig uppnås om man inte samtidigt presenterar en realistisk och rättvis fredslösning som båda parter kan leva med.

Det förklarade med en mun de fyra israeler och tre palestinier på besök i Stockholm för att vädja om svenska regeringens stöd för den av privatpersoner initierade så kallade Genèveplanen för fred i Mellanöstern. Bland dem fanns förre talmannen i Israels parlament Avraham Burg, förre palestinske informationsministern Yassir Abed Rabbo samt den kvinnliga generalen Israela Oron.

Att torsdagens bussbombdåd i Jerusalem och Israels blodiga räd i Gaza dagen innan kastade en mörk skugga över denna fredsmäklartripp till Stockholm och andra europeiska huvudstäder förnekades av ingen.

-Dagens dåd är en del av en våldscirkel som inte kan lösas med mer våld utan bara med en politisk lösning som garanterar säkerheten för såväl palestinier som israeler, menade israelen Ron Pundak, som spelade en central medlarroll redan under de hemliga förhandlingarna in för Osloavtalet 1993.

GENÈVEPLANEN ÄR i korthet ett utkast till slutgiltigt fredsavtal mellan en framtida suverän palestinsk stat och Israel på grundval av gränsdragningen före sexdagarskriget 1967, då Israel ockuperade Västbanken och Gaza. Enligt den ska nästan alla judiska bosättningar försvinna och palestinska flyktingar avstå från kravet att återvända till nuvarande israeliskt territorium, i utbyte mot ekonomisk kompensation.

När Rabbo och Burg tidigare på dagen mötte statsminister Göran Persson och utrikesminister Laila Freivalds sade de sig fullt ut stödja Genèveplanen.

-Den visar på lösningar som båda sidor kan acceptera, menade Freivalds.

PER JÖNSSON DN:s korrespondent perjonsson@dn.se 08-7381157

DN 040203 sid 9:

“Sharon vill få bort bosättare i Gaza.

JERUSALEM. Premiärminister Ariel Sharon förklarade på måndagen att han tänker låta utrymma sjutton bosättningar i Gaza. Beskedet väckte raseri hos bosättarrörelsen och högerpartierna, medan vänstern och palestinerna uttryckte skepsis.

Premiärminister Sharon sade på måndagen i en intervju för tidningen Haaretz att han har beordrat det nationella säkerhetsrådet att göra upp en plan för evakuering av sjutton bosättningar i Gazaremsan.

Haaretz publicerade utdrag ur intervjun på sin hemsida strax innan Likuds partiavdelning i parlamentet knesset skulle samlas, och nyheten väckte starka reaktioner.

- Det är min avsikt att genomföra en evakuering - ioriat, en omlokalisering - av bosättningar som orsakar problem och av platser som vi ändå skulle lämna vid en slutgiltig lösning, som exempelvis bosättningarna i Gaza, sade Sharon i intervjun och tillade att han "arbetar med antagandet att det i framtiden inte ska finnas några judar i Gaza".

Han underströk att en sådan utrymning är en omfattande operation och att det första steget är att försöka nå en överenskommelse med de berörda bosättarna. Han sade också att han kommer att diskutera saken med den amerikanska regeringen vid sitt besök senare denna månad, och att han då också ska ta upp frågan om hur evakueringen ska finansieras.

Sharon har tidigare i vaga ordalag talat om möjligheten att vidta ensidiga åtgärder om konflikten med palestinierna inte kan lösas genom förhandlingar.

Hans partikamrat utrikesminister Silvan Shalom sade att han motsätter sig ensidiga eftergifter och president Moshe Katsav underströk att varje beslut om bosättningarna måste godkännas både av regeringen och parlamentet.

Nationella unionspartiet som ingår i regeringskoalitionen, kallade Sharons plan för ett "antidemo-kratiskt steg", och hans partikamrater i Likud var chockade och förvånade, uppger Jerusalem Post. Bosättningsrådets ledare Bentzi Lieberman uppmanade Sharon att lyssna till sina militära rådgivare som motsätter sig ett ensidigt tillbakadragande och förutspådde att om Sharon tar med sig sin plan till USA kommer han inte att ha någon regering kvar när han kommer hem.

Oppositionspartierna på vänsterkanten betecknade planen som tomma ord, och arbetarpartiets Ofir Pines-Paz anklagade Sharon för att enbart försöka avleda uppmärksamheten från den korruptionsutredning som pågår mot honom och hans söner.

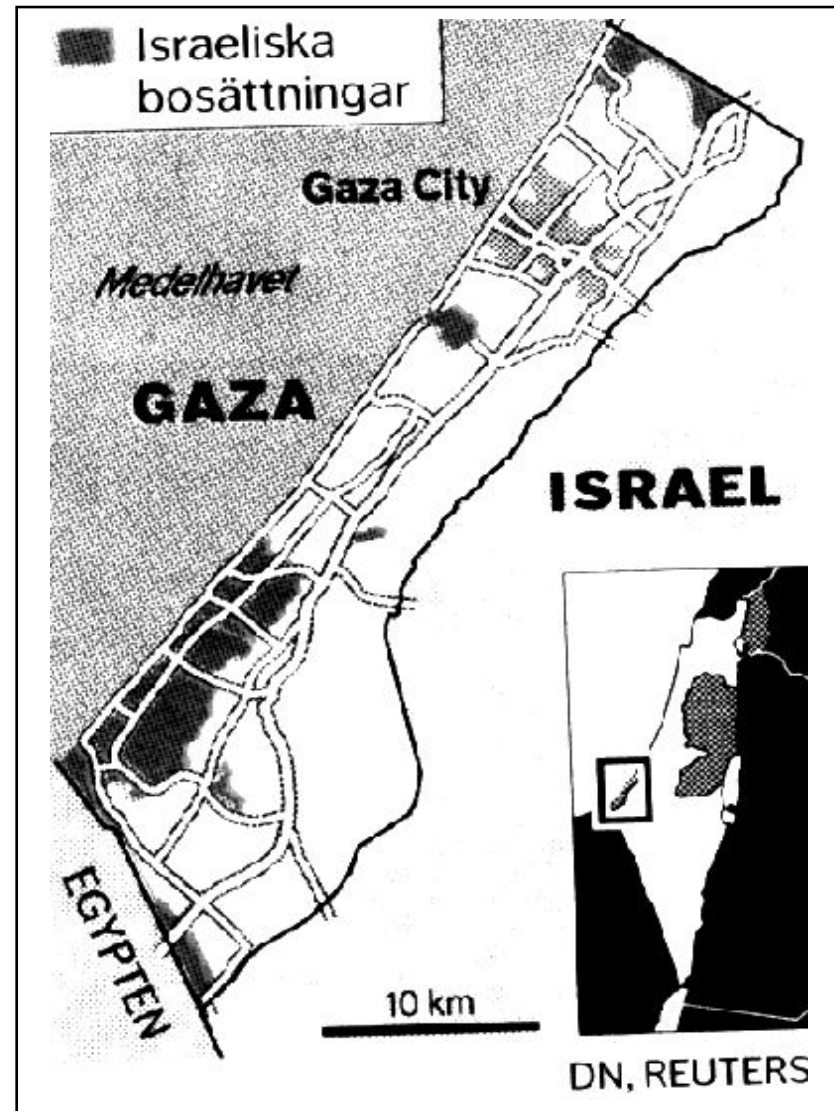
Den palestinske ministern Saeb Erekat uttryckte också skepsis inför motiven bakom Sharons besked, men sade också att palestinierna skulle välkomna varje form av evakuering från Gazaremsan.

LOTTA SCHÜLLERQVIST

lotta.schullerqvist@dn.se”

“• **Ett av världens mest tätbefolkade områden**

- Gazaremsan är 45 kilometer lång och i genomsnitt 8 kilometer bred, med en totalyta på 360 kvadratkilometer.
- Det är ett av världens mest tätbefolkade områden, med 1,4 miljoner palestinier och 7 500 israeler som bor i tjugo befästa bosättningar.
- Osloavtalet 1993 gav palestinerna kontroll över 79 procent av Gazaremsan, medan Israel kontrollerar de återstående 21 procenten.
- Palestiniernas krav för en fredsöverenskommelse är att alla bosättningar i Gaza och på Västbanken utryms.
- Den första bosättningen, Kfar Darom, grundades 1970 under den dåvarande vänsterregeringen som ansåg att den behövdes som en strategisk buffert mot framtida egyptisk aggression.
- Efter fredsavtalet med Egypten 1982, då bosättningarna i Sinai utrymdes, byggdes en rad nya bosättningar i Gaza.”

DN 040220 sid 14:

"EU måste förklara krig mot antisemitismen.

Internationella judiska organisationer kräver initiativ av europeiska ledare.

BRYSEL. EU måste förklara krig mot antisemitismen. Det var budskapet när judiska ledare samlades till konferens med bland andra EU-kommissionens ordförande Romano Prodi och den tyske utrikesministern Joschka Fischer på torsdagen.

En efter en trädde ledarna för olika judiska organisationer fram och vittnade om vad de upplever som tilltagande antisemitism i Europa. Synagogor vandaliseras, judiska skolor och daghem måste skyddas av vakter, rabbiner attackeras och judar utsätts för hån och trakasserier för något så enkelt som att bära kippa på bussen.

- Judiska medborgare kan inte längre leva ett normalt liv i Europa och det som oroar mest är att detta bemöts med likgiltighet, sade Cobi Benatoff, ordförande för Europeiska judiska kongressen.

-Jag har lärt mig att närhelst människor förföljs, förnedras och trakasseras ska man lyssna till offren och jag säger er: den judiska befolkningen lever i skräck, sade Elie Wiesel, överlevande från förintelsen och mottagare 1986 av Nobels fredspris.

EU-KOMMISSIONEN sammankallade konferensen redan i höstas, efter en studie som pekade på att en majoritet av EU:s befolkning ser Israel som det största hotet mot världsfreden. Uppgifterna togs av vissa som en bekräftelse på att antisemitismen ökar i Europa.

När EU:s övervakningscenter mot rasism och främlingsfientlighet lite senare drog tillbaka en undersökning som pekade ut muslimska extremister som ansvariga för attacker mot synagogor och andra judiska mål i Europa, reagerade de judiska organisationerna mycket kraftigt.

EU-kommissionen anklagades för att sopa problemen under mattan och ett tag verkade konferensen gå om intet. Men på torsdagen välkomnade Romano Prodi sina gäster och försäkrade dem om Europas stöd. Även om Europa har en historisk skuld varnade han för att dra paralleller till det förgångna.

-Dagens Europa är inte 30- eller 40-talets Europa. Vi är inte här för

att peka finger eller kasta skuld, vi vill ge en kraftfull signal om att vi tänker kämpa för våra värderingar och för unionens mångsidighet, sade han.

UPPREPADE undersökningar tyder på att den negativa inställningen mot staten Israel och mot judar ökat sedan den palestinska intifadan startade för ett par år sedan. Den tyske utrikesministern Joschka Fischer valde att peka direkt på den säkerhetsbarriär som Israel nu bygger längs gränsen mot de palestinska områdena:

- Det är varje nations rätt och skyldighet att avgöra hur de ska skydda sina medborgare. Om Israel anser att det krävs en mur så är det ett nationellt politiskt beslut. På samma sätt är det ett nationellt politiskt beslut om den ska rivas eller inte. Det ska inte avgöras i en internationell rättegång, sade han med direkt hänvisning till den process som inleds vid den internationella domstolen i Haag nästa vecka.

Nathan Sharansky, från den israeliska regeringen, betonade att Israel inte förnekar omvärldens rätt att kritisera staten Israel. Men kritiken måste utgå från att staten Israel har ett be rättigande.

-Allt som oftast betecknas kritiken av att den förnedrar judarna, är ett uttryck för dubbel moral och förnekar den judiska statens legitimitet, sade Sharansky.

EN KONFERENS OCH STORA ord är nog bra, men de judiska ledarna kräver handling. Bland annat vill de försäkra sig om EU:s stöd för ett förslag till FN-resolution som fördömer antisemitismen. De vill också att EU bildar en kommitte som tillsammans med judiska intressen ska övervaka och kunna ingripa mot antisemitism. Och EU:s utbildnings- och justitieministrar föreslås att gå samman för att öka framför allt ungdomars kunskap om judarnas historia.

-Europa är antisemitismens vagga. Härifrån har den strålat ut över världen. Och det som startade här måste utrotas här, sade Israel Singer, representant för Judiska världskongressen i New York.

SIGRID BØE

DN-s korrespondent
sigrid.boe@dn.se”

DN 040220 sid 14: Barriären som delar världsoptionen.

Omtvistat bygge. Israel ser den som ett nödvändigt skydd mot terrordåd. För hundratusentals palestinier får den förödande konsekvenser. Nu ska Internationella domstolen ta ställning till Israels säkerhetsbarriär.

• Haagdomstolen är rådgivande

* Internationella domstolen i Haag, FN:s viktigaste rättsliga instans, inrättades 1946 för att lösa internationella dispyter och avge rådgivande yttranden. Rådgivande yttranden är inte bindande, men avses fungera som vägledning för berörda parter.

* Domstolen består av femton domare från olika länder som utses med nio års mandat. De representerar inte sina stater utan är oberoende högt kvalificerade jurister

* Domstolens uppgift är att tolka folkrättens konventioner, internationell sedvanerätt och vedertagna rättsregler. I det aktuella fallet åberopas bland annat Fjärde Genevekonventionen och Haagkonventionen som reglerar vad som är tillåtet i krig. Dessutom åberopas olika FN resolutioner och deklARATIONER om mänskliga rättigheter, framför allt medborgerliga och politiska rättigheter samt sociala och ekonomiska rättigheter.

• Barriären på Västbanken

* Barriärygget påbörjades hösten 2002. Målet är att barriären ska vara klar 2005 och ha en sammanlagd längd av 720 kilometer.

* Barriären består till största delen av ett tre meter högt elektroniskt övervakat stängsel, ett dike som är upp till fyra meter djupt, en tvåfilig asfalterad patrullväg, en remsa med slät sand samt sexdubbla taggtrådsrullar.

* På vissa kortare avsnitt består barriären av en upp till nio meter hög betongmur som skydd mot beskjutning. Den övervakas med kameror eller bevakningstorn.

* På vissa håll byggs dubbla barriärer som stänger palestinerna inne i "stängda områden". Tillstånd från armén krävs för att passera genom de grindar som finns i barriären, och som öppnas tre gånger om dagen i 15 minuter.

* Nära 400 000 palestinier bor inom de 17 procent av Västbankens yta som kommer att hamna mellan barriären och gröna linjen. Grafik DN.

DN040223 sid 2:

“ Israels hökar är av många slag.

SHLOMO AVINERI:

Premiärminister Ariel Sharons planer på att aweckla judiska bosättningar på Gazaremsan, liksom några bosättningar på Västbanken, har både chockerat och förvånat. Många bedömare har avfärdat Sharons uttalande som ett trick. Men de missbedömer sannolikt hans avsikter.

Även om det inte alltid ser ut så för ut omstående, har debatterna i Israel om de ockuperade områdena aldrig begränsat sig till två läger av hökar och duvor. Precis som allt annat i Israel är processen mer komplicerad än så.

I grund och botten finns två kategorier israeliska hökar: den ena ideologisk, den andra strategisk. Ideologiska hökar betraktar de ockuperade områdena som en integrerad del av det historiska landet Israel, hem för det judiska folket. För dem är territorierna en del av det judiska arvet. Därför insisterar de på att kalla Västbanken vid dess hebreiska, ur sprungliga namn - Judeen och Samarien.

Inte alla ideologiska hökar är religiösa, även om de som är det grundar sina anspråk på gudomliga löften och förut sägelse. I själva verket är många ideologiska hökar sekulära, och deras språkbruk liknar det hos typiska central och östeuropeiska nationalisterna. Förre premiärministern Menachem Begin och Yitzhak Shamir tillhörde denna kategori.

IDEOLOGISKA HÖKAR kommer vanligtvis från det national-religiösa partiet och från medlemmar i Likud. De är inspirerade av den nationella ideologin som förknippas med Vladimir Jabotinsky. Han lanserade den 'revisionistiska' sionismen som en utmaning till den mer moderata version som bars upp av Israels grundare Chaim

Weizmann och David Ben-Gurion.

Sedan har vi de strategiska hökarna. För dem är kontrollen av Västbanken och Gazateintet ett ideologiskt imperativ utan något som motiveras av säkerhetsskäl, givet Israels utsatta läge. För dem utgör inte judiska bosättningar på territorierna en återkomst till historisk mark utan ett medel för att förebygga och försvara Israel från attacker.

De kan ha rätt eller fel i sin bedömning, men den är inte ideologiskt grundad. Ariel Sharon, som har en militär bakgrund, är en strategisk hök. Han växte upp i en social miljö som låg mycket närmare arbetarpartiets värderingar än Jabotinskys ideer.

För ideologiska hökar är kompromisser ett slags förräderi. Hur kan man äventyra det judiska folkets arv, ja, Guds löfte till Abraham? Strategiska hökar är emellertid öppna för praktiska förhandlingar, om omständigheterna är de rätta och säkerhetsläget så motiverar.

Det är i denna kontext Sharons utspel borde ses. Han valdes på löftet att han skulle skapa fred och säkerhet. Hittills har han inte gjort det.

I OCH MED ATT Saddam Hussein är borta från makten i Irak har hotet mot Israel från den 'östra fronten' minskat. Utan en palestinsk partner och med fortsatt palestinsk terror (som Israels hårda svar misslyckats med att kuva) verkar Sharon nu följa sitt strategi-orienterade sätt att tänka: bygg upp en effektiv barriär, flytta på några isolerade och strategiskt oförsvarliga bosättningar och vänta på en bättre dag.

Den som följer Sharons uttalanden under det senaste året kan skönja ett tydligt mönster. Först medgav han att en palestinsk stat 'eventuellt' skulle bli verklighet - något som är otänkbart för de ideologiska hökarna. Några månader senare förbluffade han sitt eget Likudpartis konferens genom att kalla ockupationen för felaktig och ohållbar - ännu en chock för dem som alltid talar om 'befriade' snarare än 'ockuperade' områden, och nu i december sade han explicit att Israel

stod inför en ensidigt beslutad separation från palestinierna, och att denna skulle innebära 'omlokaliseringen' av ett antal bosättningar.

Även om detta fortfarande bara var ord, så var det ett nytt språk för en premiärminister från Likud. Sharons senaste uttalanden specificerar vilka bosättningar som ska utrymmas. Och Giora Eiland, chef för Nationella säkerhetsrådet, har tillsatts som ordförande i en omlokaliseringskommitte som ska arbeta fram konkreta planer, inklusive ekonomisk kompensation, för att förflytta bosättarna.

ALLT DETTA HAR RADIKALT stöpt om Israels inrikespolitiska karta. Några ideologiska hökar i Sharons regering hotade visserligen med att avgå, men Shimon Peres meddelade att Labor kommer att ge Sharon sitt parlamentariska stöd. Det förekommer till och med diskussioner om att arbetarpartiet ska ingå i en samlingsregering.

Prövningen är naturligtvis inte planeringen utan genomförandet. Vägen dit är lång och ojämn. Sharons tidtabell just nu kan ha styrts av hans problem med polisundersökningar och anklagelser om korruption.

Ändå bör de som vill förutspå Sharons framtida agerande minnas att han, till skillnad från Begin och Shamir, har sin bakgrund i försvaret. För honom är säkerhet - inte ideologi - det avgörande. Hans uppenbara pragmatism borde inte komma som någon överraskning.

Oversättning: Peter Wolodarski

Copyright: Project Syndicate.

Shlomo Avineri är Israels ledande statsvetare och professor vid Hebrew University.”

Om religioner.

DN 040202 sid ek2:

“Varning för religioner!”

Det som börjar med en välvillig acceptans av religiösa gruppers politiska anspråk kan mycket väl sluta i Knutby. Här finns inget utrymme för att vara liberal, menar Thomas Anderberg.

En outrotligt populär leksak utgörs av lådor med figurer som slås ned i ett bräde med resultatet att en alman figur omedelbart far upp. I somliga varianter rör det sig om kopplingar som kan genomskådas; trycker man ned den gröna gubben far den röda upp och vice versa. I andra varianter rör det sig om slumpvisa resultat.

De pedagogiska förtjänsterna med den förra varianten består rimligen i insikten om lagbundenheten i vissa typer av skeenden och möjligheten att kontrollera dem. Den senare speltypen kan möjligen ha poängen att inympa vetskapen att verkligheten ofta är ofattbar. Om barnet inte i ren frustration kastar spelet i väggen söker det kanske ta till sig de metoder som också vuxna brukar för att söka besegra slumpen: köpslående med ödet eller underkastelsestrategier för den makt vi bara kan blidka, inte styra.

Då har vi redan hamnat på den irrationella planhalvan, där så stor del av vårt liv utspelar sig. Idén om vår inneboende rationalitet är i själva verket en idealisering som också innebär en krympning av det mänskliga livets rikedom. För mycket av det viktigaste i livet har med just sådana svårkontrollerbara, känslomässiga skeenden att göra. Däri består såväl livets tjusning som dess elände. Arbete, karriär, livspartner och intressen, i stort sett merparten av våra liv, utgör områden för det icke-rationellas verkningar.

INTE MINST MOT den bakgrunden framstår de rationalistiska modeller som så länge styrt antropologi, sociologi och national-ekonomi som ohållbara idealiseringar, kvarlevor av den förnufts-överskattning som rått inom universitetens murar. Det gäller såväl modeller för individuellt som kollektivt handlande. Vi gör inte alltid det som är förnuftigt, än mindre eftersträvar vi det. Och långt ifrån alltid finns det osynliga händer som ställer allt till rätta.

Det innebär emellertid inte att det irrationella är detsamma som det känslostyrda. Nya modeller inom neurologin (exempelvis Antonio Damasio) understryker att känslofären ofta utgör förnuftets stödtrupp, exempelvis via intuitioner. Detta ska dock inte, som somliga velat påskina, tolkas som att intuitioner ska ta över resone-mangens plats. Snarare bör de gamla motsatsrelationerna känsla och intellekt samt kropp och själ uppfattas som förlegade. Det rationella består av ett samspelet mellan förnuft och känsla i en stödjande kulturmiljö - och med ett oförmörkat kritiskt sinne.

På det privata planet kan en stor flexibilitet tillåtas. Men i det mellanmänniskliga spelets storskaliga variant är en sådan liberal hållning oacceptabel. De känslor som vi kan tillåta på det privata planet blir farliga om de tillåts breda ut sig på politikens område. Vi får inte backa för dem som hanterar problemen med större klubbor än spelet tål. Detta inte minst för att bevara spelbarheten på de mindre bräderna.

Nationalismen, den grupp-känsla som skapas av ökat tryck, har på de flesta håll slagits ner i brädet. Men den hotar att dyka upp igen, om inte annat förklädd som "bygemenskap", "klubbkänsla" etc, i värsta fall i sällskap med en främlingsrädsla i mer eller mindre rasistisk klädnad.

Vaksamheten här är emellertid stor. Men på det religiösa fältet har en allvarlig nedrustning ägt rum. Som privata föreställningar hos enskilda eller hos smärre grupper är de religiösa åskådningarna och riterna harmlösa.

UNDER LANG TID har den världsliga delen av tron också negligerats, eftersom kyrkan i nedgångstider nöjt sig med mystik och blicken riktad upp mot ett framtidsrike. Men nu har religiösa företrädare noterat att det finns tomrum i samhället (minskat intresse för politik etc) som kan fyllas med religiöst innehåll. Mumlet i kyrksalarna har blivit ett högljutt orerande på kyrkbacken. Och då blir det genast allvarligare.

Gud är trots allt större än kejsaren och därför vill gudsanhängarna gärna sätta sig över statens aktörer. Den tolkning som fundamentalistiska kristna, judiska extremister, islamister söker uppnå är heller inte mindre religiöst "sann" än de moderata varianterna. Det som sägs vara ett missbruk "i religionens namn" är snarare följdriktigt utifrån tanken att det gudomliga är viktigare än det världsliga. Och ju fler anhängarna blir, desto djärvare blir anspråken. Med gud som bälg kommer man långt.

PÅ SISTONE HAR religiösa krafter anat morgonluft också i Sverige. Den lucka som lämnats av statskyrkan börjar fyllas av samsambandskonstellationer mellan representanter för olika samfund. Det kan ge goda resultat, som då man samverkar om organdonationer. Men samverkan kan också ta sig mer hotfulla former, som då man söker påverka lagstiftning om abort, dödshjälp och homosexuellas rättigheter. Ett tydligt exempel är den artikel om utvidning av äktenskapslagen som var införd i DN 9/1 och som undertecknades av ledande kyrkliga företrädare som biskopen i katolska kyrkan Anders Arborelius, imamen Abd Al Haqq Kielan, pingstkyrkopastorn Sten-Gunnar Hedin med flera.

Det är oroande, inte minst för att de grunder man hänvisar till är så uppenbart omöjliga att ta till sig för företrädare utanför samfunden.

Mångtusenåriga källor har ett historiskt värde, men som källor för

våra etiska och politiska val är de grumliga. Lika litet som vi bör sätta tilltro till att våra livsöden har samband med stjärnornas konstellationer bör vi i politiska sammanhang fästa vikt vid skeenden i Mellanöstern för 1500 till 3000 år sedan. När ledande kyrkliga företrädare, som de ovan nämnda, söker påverka samhällsutformningen utifrån dessa händelser sker just en sådan olycklig överklivning från det lilla brädet till det stora. En normal politisk diskussion om dessa frågor blir därför omöjlig och underlättas inte heller av de professionella "uttolkare" som inte fungerar som vanliga politiska kommentatorer utan mest agerar som apologeter. När islamologen Jan Samuelson slutligen "kom ut" som judehatare i DN Debatt var det en förlöpning som tyder på en minskad uppmärksamhet på tendenser i tiden

EN SAMHÄLLELIG motreaktion i dessa sammanhang kan inte bara bestå i propagerandet av den kommunitaristiska modell som funnit anhängare på somliga håll, också bland kloka analytiker som Göran Rosenberg. Det går inte att ge samfund fritt spelrum med sina medlemmar, eftersom alla- exempelvis barn- inte fritt anslutit sig. Som exemplet Knutby visar kan dessutom enskilda krossas av Guds självutnämnda uttolkare. Och så länge anspråken går utöver den egna gruppen, och dessutom ges tydliga politiska utformningar, måste de bemötas, med samma styrka som en gång mobiliserades då det gällde statskyrkans etiska monopol.

Motståndet bör givetvis inte innebära att klubborna byts mot hammare. Men bagatelliserandet av såväl väl invanda som nyanlända religioners anspråk hotar att leda till en minskad vakthållning kring humanistiska principer och egalitära tankar. Att svika i den kritiken är också att svika dem som utsätts för religionernas kvarhängande intolerans och vi-och-dem-politik.

THOMAS ANDERBERG kultur@dn.se “

DN 040307 sid K25:

“Religionens återkomst är välfärdsstatens paradox.

TAR SEKULARISERINGEN och den kulturella mångfalden ut varandra och är det sant att multikulturen utgör ett latent hot mot den generella välfärden? Är det riktigt att samtidigt som det religiösa intresset växer avtar religionen som samlande, social kraft på grund av splittringen på ett otal 'sekt'er? Eller står religionen som kollektiv kraft i en klass för sig jämfört med andra sviktande kollektiva rörelser?

Frågorna diskuterades livlig vid ett religionsvetenskapligt seminarium i Uppsala häromveckan, underlaget var en uppsats av religionssociologen Thorleif Pettersson om religionen i det senmoderna samhället. Pettersson hade använt data från en europeisk jättstudie där 50 000 intervjupersoner i 38 huvudsakligen kristna länder tillfrågats om sin kyrksamhet respektive synen på religiöst inflytande på politiken. Ju mer kulturell mångfald, desto positivare syn på religion, visade resultatet, och ju mer välfärd, desto lägre religiöst engagemang. Det visste vi förut, samma resultat återkommer i otaliga undersökning och bekräftas ständigt av varvardagserfarenhet. Lite intressantare blir det när Pettersson visar att båda tendenserna förekommer samtidigt, oberoende av varandra: avancerad välfärd är en dimension av senmoderniteten, ökat religiöst utbud är en annan. Och det hade man aldrig trott. Välfärden skulle göra religionen överflödig, var tesen till för bara några år sedan. Så icke mer.

Samtidigt är det viktigt att understryka, sade Pettersson, att 'religionens återkomst' inte betyder att den gamla överhetsreligionen kommit tillbaka, inte alls. Nej, vår tids religion är vild och galen, ofta prematur, som om kyrkan aldrig funnits. Ingen kontrollerande kraft utan ett löfte om emotionell utlevelse, om gemenskap genom extas.

Eller världsfrånvärd meditation. Utbudet är nästan lika stort som på Jesu tid, innan kristendomen blev statsreligion.

ENLIGT UTBUDSTEORIN är efterfrågan konstant, det är bara utbudet som varierar. Under detta antagande döljer sig en cynisk människosyn: folk är sig lika, de nappar på porr, religion, skvaller, våld. . . Populärpress, reklam och nu kanske även religion arbetar på de premisserna. Folk vill ha religiös lidelse - låt oss sätta i gång!

Inga behagliga tankar men de kan ge viss klarhet. Vad är det som pågår i USA, exempelvis? Detta land där nu var fjärde invånare är frälst och där Mel Gibsons nya Kristusfilm håller på att lanseras av de kristna samfundet över hela kontinenten. Strunt samma om kritiken säger att det är en antisemitisk våldsfilm som omvandlar kärleksbudskapet till hat - det här vill folk ha. Så jobbar en äkta utbudsfreak, även om han kallar sig 'born again'. Även USA:s president är 'born again'.

DEN PARADOXALA slutsatsen blir att det postmoderna USA i all sin rikedom snart mera liknar sin fanatiska motpart i Iran och Irak än det ljumma Europa. Eller med en annan metafor: USA är en tonåring medan vi är 'mogna männi skor' - när inte också vi blir galna som under nazismen. Ingen är givetvis immun mot masspsykos. Det intressanta är att religiös fundamentalism kan utvecklas både i hägnet av demokrati och materiellt överflöd och under yttersta fattigdom och förtryck. Både i en pionjärstat och i det urgamla tvåflodslandet.

En hård nöt för samhällsvetarna att knäcka - eller lämna därhän. Risker är att svaret säger mer om oss människor än vi vill veta.

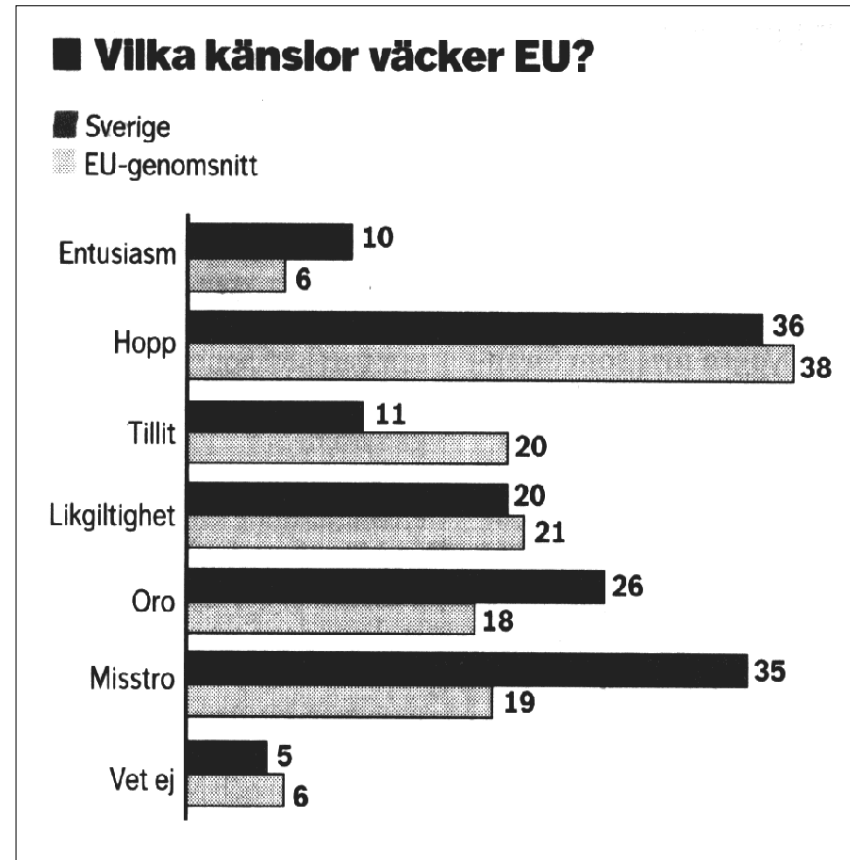
Kerstin Vinterhed

kerstin.vinterhed@dn.se 08-73819 58 “

EU och USA

DN 040223 sid 9:

DNs diagram om EU-kommissionens eurobarometer:

Israel vill ha hjälp av EU, men EU har egna problem.
Israel får stöd av USA, men USA har egna problem.

DN 040202 sid 2. MICHEL ROCARD:

Öppet brev till Bushs utmanare.

“Mina herrar, om mindre än tre månader vet vi vem av er som kommer att utmana president Bush. Men för ögonblicket riktar jag detta brev till er alla. Jag är väldigt angelägen att få er uppmärksamhet, era betrodda rådgivares och, framför allt, det amerikanska folkets. Jag hoppas att ni fäster någon vikt vid detta meddelande.

Jag misstänker att ni alla har en känsla av att världen befinner sig i en växande antiamerikanisms grepp. Men detta är inte helt sant. Jag skriver detta som världsmedborgare - jag har inte frågat någon till råds men tror inte att jag kommer att bli motsagd. Amerikas globala ledarskap är politiskt och militärt obestridligt. Det är därför ett faktum.

Från en kulturell utgångspunkt finns i dag tre anspråk på globalt ledarskap: från Kina, från den muslimska världen och från västvärlden. Eftersom Europa var dumt nog att förstöra sig självt i två världskrig tillhör västvärldens anspråk på ledarskap i världen er amerikaner.

Det faktum att USA i dag, under en administration som valts under bristfylliga former, utövar detta ledarskap på ett farligt sätt räcker inte för att få oss att ändra uppfattning på denna punkt. Vi - den överväldigande majoriteten av världsmedborgarna - anser att endast en sann demokrati kan inta denna ledande position. Inför andra anspråk och alternativ är vi alla proamerikanska.

MEN BUSHADMINISTRATIONEN skrämmer oss. Begreppet förebyggande krig framkallar just den civilisationernas kamp som förutspåddes för ett decennium sedan och som måste undvikas.

Den muslimska tron omfattas av miljarder män och kvinnor runt om i världen. Fem procent av dem har förklarat krig mot vår civilisation och är beredda att mörda för att få slut på västvärldens dominans. Nittiofem procent av muslimerna, däribland flertalet av deras religiösa ledare, vill bara leva i fred och få ett slut på den långa förödmjukelse av islam som bara demokrati och utveckling i den muslimska världen kan göra möjligt.

Terrorismen måste bekämpas genom att dessa två delar av den muslimska världen skiljs åt inte genom att de bringas samman. Vad

som står på spel är mänsklighetens säkerhet.

Saker håller på att gå illa i världen och Amerika kan inte lösa alla problemen på egen hand. President Bushs ensidiga amerikanska tillbakadragande från alla världens viktiga förhandlingar- om nedrustning, kärnvapenspridning, avlägsnande av skatteparadis som dränerar socialt ansvarsfulla länder på resurser, organiserad internationell brottslighet, klimatförändring, FN:s fredsbevarande roll och kampen mot fattigdom i Afrika och på andra håll - får alla de hot som hänger över vår planet att bli ännu fler.

Många av oss inser och förstår att Amerikas fantastiska ekonomiska framgång - en framgångssaga som har pågått i mer än ett sekel - har gjort att ni knappast intresserar er för resten av världen särskilt inte under era valkampanjer. Trots att resten av världen av olika skäl inte kan mäta sig med er materiella framgång, är detta inget skäl för avund. Men att Amerika är så ointresserat av resten av världen är något att oroas över.

Världens problem kommer att bli värre om inget görs åt dem, och de kommer ofrånkomligen att påverka er regering. Ni kommer att behöva andras stöd, förtroende och vänskap. Varför då inte göra något nytt genom att föra världen och dess frågor in i er valkampanj? Åtminstone två tredjedelar, om inte tre fjärdedelar, av denna planets invånare hoppas på fred, säkerhet och hållbar utveckling och av dessa skäl på en förhandlingslösning på våra globala konflikter.

NI BAR ALLA DETTA HOPP. Inom några månader är bara en av er kvar, mannen som kommer att utmana Bush i november i år. Men hans sak kommer att vara gemensam för miljoner, ja miljarder människor runt om i världen. Stödet från en majoritet av mänskligheten kan vara ett avgörande argument i er valkampanj. De som sätter sitt hopp till att ni ska ta er an deras sak utgör en närmast oräknelig skara.

Ni får, i civilisationens namn, inte förlora Lycka till.

Översättning: Johannes Åman

Copynght: Project Syndicate.

Michel Rocard är ledamot i Europa-parlamentet och före detta premiärminister i Frankrike. “

DN 040225 sid 2:

“Framtiden avgörs redan i november.

Per Ahlin.

Vart är världen på väg? Frågan kan tyckas alltför akademisk, verklighetsfrånvärd eller helt enkelt omöjlig att svara på. En som likväl försökt är docent Gunnar Jervas på Försvarets forskningsinstitut. I den kommande rapporten "Quo vadis, världen?", vars huvuddrag häromdagen presenterades på Utrikespolitiska Institutet, skisserar han olika framtidsscenarier.

Visst är det så att det kan gå illa, att nya maktbalanser och en ny destruktiv rivalitet kan se dagens ljus. Men Jervas grundläggande tes är tilltalande multilateralistisk.

Han menar att 'USA inte på sikt för mår genomföra en hegemonisk politik i egen regi. Washington måste antingen byta inriktning eller ta hjälp av andra för att kunna klara av en sådan politik.'

Och, konstaterar Jervas, att byta inriktning är inte det lättaste. Det mest sannolika är därför att USA i ökande grad tar hjälp av andra - som i Afghanistan där Nato har huvudansvaret för säkerheten.

Men Jervas ser längre. "En mer uttalad arbetsfördelning måste till där EU och Japan ingår i en omfattande västkoalition med USA i spetsen", konstaterar han. USA måste vara "primus inter pares."

TANKEN ÄR LOCKANDE. Det kan också påstås att den inte nödvändigtvis är mer realistisk än det för 15 år sedan var att tio nya medlemmar skulle träda in i EU den 1 maj i år. Men nog finns här, vilket Jervas på intet sätt bortser ifrån, åtskilliga hinder på vägen.

Att EU skulle vilja vara med i en bred västkoalition får väl anses sannolikt. Vi har i och för sig sett att den gemensamma utrikespolitiken är allt annat än gemensam när det smäller - det räcker väl att framhålla Irak som exempel för att detta ska framstå i all plågsam tydlighet. Men jag skulle ända våga påstå att EU är det minsta

problemet.

Ryssland är en större osäkerhetsfaktor. Den ryska utrikespolitiken har under Vladimir Putin varit tämligen pragmatisk, och den har inte varit utan framgångar. Putin har varit mån om relationerna västerut.

Men vart tar Ryssland vägen? Pessimisterna ser att presidenten sitter säker (att han på tisdagen lät sin regering avgå med motiveringen att han tar sikte på politiken efter valet den 14 mars säger väl allt) och att han därför inte längre behöver anpassa sig. De ser hur omvärlden med sin nedtonade kritik försuttit alla chanser att påverka honom.

En mer optimistisk tolkning säger att Putin är beroende av att framstå som en statsman. Opinionsmätningar visar tydligt att han personligen är väsentligt mycket populärare än den politik han har ansvar för. Och en anledning till det ta skulle vara just hans internationella framtoning.

Putin är därför, om man nu ska hålla sig till denna tolkning av verkligheten, känslig för kritik. Han vill ha goda relationer till omvärlden, och han skulle kanske kunna tänka sig att ansluta Ryssland till en bred koalition av den typ som återges i rapporten.

Kina är också en faktor att räkna med. Visst kan det bli så att Kinas internationella anspråk ökar, att en konfrontation med främst USA är ofrånkomlig. Men tecknen hittills tyder på motsatsen.

De kinesiska ledarna prioriterar ekonomisk tillväxt, och för att kunna växa vill de ha stabilitet internt och i närområdet. Därför har ett antal gränsavtal slutits på senare år, därför är Peking aktivt i för söken att lösa konflikten med Nordkorea.

Även internationellt märks ökat kinesiskt engagemang. Det märks i FN, inom nedrustningspolitiken, ja det märks till och med i Mellanöstern. Och, kan då åtminstone optimisten fråga sig, om Kina gör analysen att en bred koalition skulle vara det som bäst främjar internationell stabilitet - och därmed den egna tillväxten och det egna maktinnehavet - kommer Peking då verkligen att motsätta sig utvecklingen?

5TÖRST OSÄKERHET gäller dock varken Ryssland eller Kina. Jag skulle vilja hävda att den gäller den ledande makten i den tänkta koalitionen, det vill säga USA.

Gunnar Jervas för ett övertygande resonemang om att Washington inte längre klarar av att göra allt på egen hand, om att unilateralismen av nöden nått vags ände.

Så är det säkert. Men hur bestående är en halvhjärtad omvändelse under galgen? Grunden i Bushadministrationens utrikespolitik är alltså jämt densamma. Det är multilateralism 'à la carte', det är en tro på att internationella organisationer och folkrätt endast är till för den svage, det är en övertygelse om att det endast är USA som kan göra något åt hoten mot världsfreden och att det därför bara är USA som ser dem.

Skulle George W Bush bli återvald i november riskerar därför alla tankar på en bredare koalition vara dödfödda. Skulle däremot någon av de demokratiska kandidaterna nå ända fram till Vita huset blir bilden en annan.

Det första verkliga testet på Gunnar Jervas modell kan därför sägas komma redan i höst.

Per Ahlin är utrikesredaktör.
per.ahlin@dn.se”

DN 040302 sid 2:

“Det är födelsetalen, dumskalle.

HENRIK BERGGREN MÖTE MED EMMANUEL TODD

USA-imperialismen är enpapperstiger. Nej, så uttrycker sig inte den spirituelle franske socialantropologen Emmanuel Todd. Han är inte marxist, utan ansluter till den liberala franske 1800-talstänkaren Alexis de To queville, mannen som myntade begreppet "individualism" .

Trots detta är Todds vidräkning med USA i den på svenska nyss utkomna "Låtsasimperiet" lika tvärsäkert genomskådande som någonsin 70-talsmarxismens. Den grundläggande tesen är att dagens USA är en supermakt på fallrepet som agerar utifrån svaghet och inte styrka.

Allt pekar, säger han, i en riktning: medan resten av världen utvecklas de geografiskt, ekonomiskt och politiskt befinns USA på relativ tillbakagång. Produktionen stagnerar, handelsunderskottet växer, de militära resurserna riskerar att bli uttänjda bortom bristnings gränsen. Och den inre demokratin håller på att övergå till en oli-garkisk ordning där en groteskt rik överklass härskar över en växande hav av plebejer.

Todd är nostalgisk för det "goda imperium" som USA styrde mellan 1945 och början på 1990-talet. Då stod USA:s anspråk i samklang med dess ekonomiska styrka. Supermaktens ideologi var besjälad av ett universellt rättvisepatos och respekt för andra länder, inte minst sina europeiska allierade.

Det räcker med att gräva fram gårdagens profetior för att upptäcka hur fel de flesta försök att greppa den globala utvecklingen har gått. Oftast blir det svepande generaliseringar som blandas med statistiska uppgifter som skapar en falsk känsla av exakthet.

Todds starka poäng är att både neokonservativa i Washington och

antiamerikansk vänster överskattar USA:s kapacitet att styra världens öden. På den punkten lägger han upp övertygande bevis. I sina sämsta stunder har Todd smak för en ödesmättad retorik där alla fakta drar obevekligen åt ett håll. Jämförelser med romarriket, handelsstatistik, amerikansk feminism - här svävar den hegelianska världsanden på obehagligt låg höjd.

TODD HAR DOCK EN viktig merit. 1976 förutspådde han en annan supermakts kollaps, nämligen Sovjetunionen. Kanske mest intressant är den empiriska grundvalen: de sjunkande födelsetalen, som signalerade att sovjetmedborgarna var allt annat än nöjda med sitt samhälle.

Som demograf och antropolog har Todd skrivit en rad fackverk som betonar betydelsen av födelsesiffror, familjestruktur och utbildningsnivå för den politiska kulturen i ett land. Hans jämförande studier av hur arvslagar inom olika bondekulturer har påverkat utvecklingen i olika delar av Europa är provocerande men ytterst intressanta.

I Todds resonemang om var resten av världen är på väg finns tröst för tigerhjärtan. Om än medierna ger en bild av en kollapsande värld där terror och religiös konflikt står på dagordningen så pekar de underliggande demografiska tendenserna på en mer hoppfull utveckling.

Överallt ökar läskunnigheten. Och det är den främsta historiska variabeln för framväxten av ett individualistiskt etos av ensjälvpuffattning som separerar människan från traditionella gemenskaper. I stora delar av den muslimska världen minskar familjestorleken drastiskt, vilket innebär möjligheter för kvinnlig emancipation.

Det stora problemet utgörs av de länder - till exempel Pakistan och Saudi Arabien - där frekvensen av kusinäktenskap fortfarande är hög. Det skapar ett särskilt auktoritetsband mellan bröder i en familj, vilket i sin tur gör dessa kulturer mindre mottagliga för påverkan utifrån.

I detta antropologiska perspektiv är den islamiska fundamentalismen och den politiska instabiliteten i den muslimska världen ett övergångsfenomen. Förvisso blodigt allvarligt men trots allt inte ett kroniskt tillstånd.

‘LÅTSASIMPERIET’ ÄR EN nyttig motbild av den neokonservativa ideologi som har definierat världen som problemet och USA som lösningen. Men det finns inget orsakssamband mellan de demografiska och de geopolitiska analyserna. Det är fullt möjligt att Todd har fel om USA:s svaghet även om hans förhoppningsfulla förutsägelser om den ökande individualismen är riktiga.

Det positiva är att han, som tidigare var EU-skeptisk, nu har bytt sländpunkt. Som i en spegelbild framhäver han de egenskaper som tuffare amerikaner brukar ogilla hos europeer: en historiskt grundad motvilja mot militärt våld, skepsis mot avregleringar och nyliberalism, handel och sanktioner som en väg för att driva på utveckling mot demokrati och frihet.

Mer bekymmersam är hans dragning till protektionism. Frihandel är förvisso inget universalmedel för framsteg. Men att plädera för ökade handelshinder i de rika länderna är som att hälla olja på den globala brasan. Det är en följd av hans vändning mot realpolitiken. Här ekar den konservativa tyske ekonomen Friedrich Lists ideer om hur ekonomi och nationalstat ska samverka. ‘Låtsasimperiet’ är också populär läsning i de gamla europeiska stormakterna Frankrike och Tyskland. Vilket inte känns alldeles betryggande från svenskt horisont. När jag träffar Todd, som nu är på besök i Stockholm, frågar jag honom ironiskt om han skulle föredra en värld där Frankrike var den dominerande supermakten. Han skrattar avväpnande:

- Det vore obehagligt. Om Frankrike var en supermakt skulle jag söka asyl. I USA.

Henrik Berggren är ledarskribent. henrik.berggren@dn.se “ 33

040301:Haiti

DN 040301 sid 18:

Krisen på Haiti

1990: Jean Bertrand Aristide blir Haitis förste demokratiskt valde president.

1991: Aristide störs i en militärkupp, går i exil i USA.

1994: Presidenten återinsätts på sin post med stöd av amerikanska trupper.

2000: Aristide vinner ett omtvistat val.

Januari 2004: Haiti firar 200 år av oberoende, trots ökande politiska protester.

11 januari: Tusentals människor marscherar mot Aristide.

8 februari: Den militära revolten sprider sig till fler städer i det lilla landet.

13 februari: USA:s utrikesminister Colin Powell varnar oppositionen i Haiti för att störta president Aristide.

19 februari: USA förklarar sig vara öppen för en lösning utan Aristide, om det kan lösa krisen.

23 februari: 50 man amerikanska marintrupper anländer till landet för att skydda den amerikanska ambassaden.

24 februari: Rebellerna avvisar en överenskommelse om att dela makten.

28 februari: Vita huset lägger skulden för krisen på Aristide och uppmanar honom att träda tillbaka.

29 februari: Jean Bertrand Aristide avgår, lämnar Haiti och beger sig först till grannlandet Dominikanska republiken.

“Internationella styrkor till Haiti.

Efter president Jean Bertrand Aristides avgång på söndagsmorgonen beordrade president George W Bush på kvällen en amerikansk marinkårsstyrka till Haiti. Amerikanerna ska utgöra huvuddelen av en internationell fredsstyrka.

De amerikanska marinkårsstyrkorna beräknades anlända till huvudstaden Port-au-Prince tidigt på måndagsmorgonen svensk tid.

Talesmän för franska utrikesdepartementet i Paris förklarade att FN:s säkerhetsråd under söndagskvällen skulle diskutera en internationell militär fredsstyrka. Förutom amerikanska och kanadensiska trupper så beräknades franska styrkor under natten till måndagen anlända till Haiti.

Kanadensiska trupper tog redan sent på söndagskvällen svensk tid kontroll över den internationella flygplatsen utan för Port-au-Prince.

SEDAN DEN BELÄGRADE presidenten Aristide tidigare på söndagsmorgonen hade avgått och lämnat landet, förklarade rebelledaren Guy Philippe att han välkomnade den amerikanska inryckningen.

Den amerikanske ambassadören i huvudstaden Port-au Prince James Foley vädjade på söndagen till rebellerna, som behärskar största delen av landet, om att lägga ner sina vapen.

En talesman för Bushadministrationen välkomnade Aristides avgång och förklarade att "den var i Haitis intresse".

Amerikanske medborgarrättsledaren pastor Jesse Jackson kallade dock Aristides avgång för "en amerikanskstyrd kupp":

-Bush har gjort klart att han inte kommer att göra något för att stoppa det militära störtandet av regeringen, sade Jackson.

SENT PA SÖNDAGSKVÄLLEN bekräftade utrikesministeriet i Panama att den avgångne haitiske presidenten beviljats två veckors asyl i väntan på en mer permanent lösning för Aristide.

- Han är inte på väg till Panama, men om inget annat land tar emot honom är vi beredda att göra det för att lösa krisen i Haiti, förklarade utrikesministeriets talesman Mauricio Bedain för Reuters vid midnatt natten till måndag.

Tidigt på söndagsmorgonen lokal tid flög ett mindre jetplan presidenten, hans hustru Mildred och hans säkerhetschef till grannlandet Dominikanska republiken, som utgör den östra delen av ön Hispaniola.

Bara timmar efter det att Aristide avgått strax efter klockan 6 lokal tid, vid lunchtid svensk tid, tillträdde högsta domstolens ordförande Boniface Alexandre som president, som stadgas i författningen. Enligt rebelledaren Guy Philippe är Alexandre "ett acceptabelt val". 34

Premiärministern Yvon Neptune läste på eftermiddagen upp ett uttalande av Aristide, där denne förklarar att han avgår "för att undvika blodutgjutelse".

"Konstitutionen får inte skrivas i blod från Haitis folk - om min avgång kan bidra till att blod inte spills, så går jag med på att lämna landet", förklarade Haitis förste demokratisktvalde president på 200 år i sitt skrivna uttalande, citerat av Floridatidningen Miami Herald.

EFTER BESKEDET OM Aristides avgång utbröt jubel i rebeller-nas starkaste fäste, landets andra stad Cap-Haitien. "Aristide borta, borta, Aristide borta", ropade jublande människor.

I huvudstaden Port-au-Prince var stämningen på söndagskvällen fortfarande mycket spänd med Aristidetrogen beväpnad milis som körde omkring i pickuper och sköt i luften. Denna milis, närmast unga våldsvverkare, har hotat civilbefolkningen, plundrat och mördat urskillningslöst under den senaste veckan.

ANDERS HELLBERG

anders.hellberg@dn.se 08- 73810 44"

"Vi ska inte tro på ljusa perspektiv.

Det var bäst som skedde, att Aristide gav upp, men vi skall inte tro att några ljusa perspektiv öppnar sig för den skull. Oppositionen är oerhört splittrad, många av de haitier som bär vapen är rena gangstrar och Haiti förblir ett land utan institutioner.

Det säger Mats Lundahl, professor i utvecklingsekonomi vid Handelshögskolan i Stockholm och en av världens främsta kännare av det utpinade landet.

För några veckor sedan kom han tillbaka från Haiti där han förde samtal med politiker och företagare.

- Många busar och skurkar har deltagit i upproret, men man skall komma ihåg att protesterna i första stadiet kom från det civila samhället. De organiserades ofta av företagare som blivit förtvivlade över att se alla sina initiativ fastna i statsbyråkratin, över elavbrotten och transportkaoset.

1991, före militärernas kupp mot president Jean Bertrand Aristide,

fanns det 46000 industrijobb på Haiti, de flesta i sammansättnings-industrier och i textilbranschen.

-Men under den internationella bojkotten mot Haiti under juntatiden försvann alla jobb utom 5000, säger Lundahl. I dag är siffran kring 25000, näsan alla textiljobb:

-Återhämtningen har hämmats av laglösheten. Företagare och fabriker har rånats, deras transporter prejsats. Det rör sig inte om multinationella bolag, utan om landets egna industrimän.

Vad händer närmast?

-Först och främst måste man få till stånd ett val, parlamentets mandat har löpt ut. Svårare blir det att samla in alla vapen som cirkulerar. Inte ens USA lyckades samla upp dem. Den enda fungerande institution Haiti hade var armén. De tvar en dålig institution, men nu finns inte ens den.

70 procent av haitierna är arbetslösa, heter det i nyhetsrapporterna. Lundahl menar att siffrorna bör tas med en nypa salt:

-Visst är bristen på hyggligt betalt arbete skriande, men ingen har råd att gå sysslolös på Haiti. Folk sliter för brinnande livet, men 75 procent av befolkningen lever på mindre än 2 dollar om dagen, många av dem på en halv dollar.

OM UTSIKTERNA I STÄDERNA är mörka, så är de nattsvarta på landsbygden. Lundahl har i sin forskning utrett ägosplittringens ekologiska och ekonomiska förbannelse:

- Efter 1809 års jordreform har fragmenteringen av jordplättarna fortsatt in absurdum. Genomsnittsegendomen är mindre än ett tunnland och utspridd i olika delar av byn.

Kan ett skifte genomföras?

-Det går inte med nuvarande befolkningssituation. Om USA verkligen vill ge Haiti ett handtag så borde det öka invandringskvoten. Jordbruket måste bort från bergssidorna om jordförstöringen skall hejdas. Men Haiti är bergigare än Schweiz. Nu hänger folk i rep och odlar sina terrasser, erosionen rasar och man sågar av den gren man sitter på.

NATHAN SHACHAR

qarmona@yahoo.co.uk"

040302: De mänskliga rättigheterna.

Från utrikesdepartementets hemsida på internet.

FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna

Förenta Nationernas generalförsamling antog och kungjorde den 10 december 1948 en allmän förklaring om de mänskliga rättigheterna.

Omedelbart efter denna historiska händelse uppmanade generalförsamlingen alla medlemsstater att offentliggöra förklaringens text och att "göra den spridd, känd, läst och förstådd framför allt i skolor och andra undervisningsinstitutioner utan hänsyn till olika länders eller regioners politiska förhållanden".

INLEDNING

Enär erkännandet av det inneboende värdet hos alla medlemmar av människosläktet och av deras lika och oförytterliga rättigheter är grundvalen för frihet, rättvisa och fred i världen,

enär ringaktning och förakt för de mänskliga rättigheterna lett till barbariska gärningar, som upprört mänsklighetens samvete, och enär skapandet av en värld, där människorna åtnjuta yttrandefrihet, trosfrihet samt frihet från fruktan och nöd, kungjorts som folkens högsta strävan,

enär det är väsentligt för att icke människan skall tvingas att som en sista utväg tillgripa uppror mot tyranni och förtryck, att de mänskliga rättigheterna skyddas genom lagens överhöghet,

enär det är väsentligt att främja utvecklandet av vänskapliga förbindelser mellan nationerna,

enär Förenta Nationernas folk i stadgan ånyo uttryckt sin tro på de grundläggande mänskliga rättigheterna, den enskilda människans värdighet och värde samt männens och kvinnornas lika rättigheter, ävensom beslutat främja socialt framåtskridande och bättre levnadsvillkor under större frihet,

enär medlemsstaterna åtagit sig att i samverkan med Förenta Nationerna säkerställa allmän och effektiv respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna,

enär en gemensam uppfattning av dessa fri- och rättigheters innebörd är av största betydelse för uppfyllandet av detta åtagande,

kungör GENERALFÖRSAMLINGEN

denna

ALLMÄNNA FÖRKLARING OM DE MÄNSKLIGA RÄTTIGHETERNA

såsom en gemensam riktlinje för alla folk och alla nationer, på det att varje individ och varje samhällsorgan må med denna förklaring i åtanke ständigt sträva efter att genom undervisning och uppfostran befordra respekten för dessa fri- och rättigheter samt genom framstegsfrämjande inhemska och internationella åtgärder säkerställa deras allmänna och verksamma erkännande och tillämpning såväl bland folken i medlemsstaterna som bland folken i områden under deras överhöghet.

Artikel 1.

Alla människor är födda fria och lika i värde och rättigheter. De är utrustade med förnuft och samvete och bör handla gentemot varandra i en anda av broderskap.

Artikel 2.

Envar är berättigad till alla de fri- och rättigheter, som uttalas i denna förklaring, utan åtskillnad av något slag, såsom ras, hudfärg, kön, språk, religion, politisk eller annan uppfattning, nationellt eller socialt ursprung, egendom, börd eller ställning i övrigt.

Ingen åtskillnad må vidare göras på grund av den politiska, juridiska eller internationella ställning, som intages av det land eller område, till vilket en person hör, vare sig detta land eller område är oberoende, står under förvaltarskap, är icke-självstyrande eller är underkastat någon annan begränsning av sin suveränitet.

Artikel 3.

Envar har rätt till liv, frihet och personlig säkerhet.

Artikel 4.

Ingen må hållas i slaveri eller trälldom; slaveri och slavhandel i alla dess former är förbjudna.

Artikel 5.

Ingen må utsättas för tortyr eller grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning.

Artikel 6.

Envar har rätt att allestädes erkännas som person i lagens mening. 37

Artikel 7.

Alla är lika inför lagen och är utan åtskillnad berättigade till lika skydd från lagens sida. Alla är berättigade till lika skydd mot varje åtskillnad i strid med denna förklaring och mot varje framkallande av sådan åtskillnad.

Artikel 8.

Envar har rätt till verksam hjälp från sitt lands behöriga domstolar mot handlingar, som kränker de grundläggande rättigheter, vilka tillkommer honom genom lag eller författning.

Artikel 9.

Ingen må godtyckligt anhållas, fängslas eller landsförvisas.

Artikel 10.

Envar är under full likställdhet berättigad till rättvis och offentlig rannsaking inför oavhängig och opartisk domstol vid fastställandet av såväl hans rättigheter och skyldigheter som varje anklagelse mot honom för brott.

Artikel 11.

1. Envar, som blivit anklagad för straffbar gärning, har rätt att betraktas som oskyldig, till dess hans skuld blivit lagligen fastställd vid offentlig rättegång, under vilken han åtnjutit alla för sitt försvar nödiga garantier.

2. Ingen må dömas för handling eller underlåtenhet, som vid tidpunkten för dess begående icke var straffbar enligt inhemsk eller internationell rätt. Ej heller må högre straff utmätas än vad som var tillämpligt vid tidpunkten för den straffbara gärningens begående.

Artikel 12.

Ingen må utsättas för godtyckliga ingripanden i fråga om privatliv, familj, hem eller korrespondens, ej heller angrepp på heder och anseende. Envar har rätt till lagens skydd mot sådana ingripanden eller angrepp.

Artikel 13.

1. Envar har rätt att inom varje stats gränser fritt förflytta sig och välja sin vistelseort.

2. Envar har rätt att lämna varje land, inbegripet sitt eget, och att återvända till sitt eget land.

Artikel 14.

1. Envar har rätt att i andra länder söka och åtnjuta fristad från förföljelse.

2. Denna rätt må icke åberopas vid laga åtgärder, reellt grundade på icke-politiska brott eller på handlingar, som strider mot Förenta Nationernas ändamål och grundsatser.

Artikel 15.

1. Envar har rätt till en nationalitet.

2. Ingen må godtyckligt berövas sin nationalitet eller förmenas rätten att ändra nationalitet.

Artikel 16.

1. Fullvuxna män och kvinnor har rätt att utan någon inskränkning på grund av sin ras, nationalitet eller religion ingå äktenskap och bilda familj. De äga lika rättigheter vid giftermål, under äktenskap och vid äktenskaps upplösning.

2. Äktenskap må ingås endast med de blivande makarnas fria och fullständiga samtycke.
3. Familjen är den naturliga och grundläggande enheten i samhället och äger rätt till skydd från samhället och staten.

Artikel 17.

1. Envar har rätt att äga egendom såväl ensam som i förening med andra.
2. Ingen må godtyckligt berövas sin egendom.

Artikel 18.

Envar har rätt till tankefrihet, samvetsfrihet och religionsfrihet. Denna rätt innefattar frihet att byta religion eller tro och att ensam eller i gemenskap med andra offentligt eller enskilt utöva sin religion eller tro genom undervisning, andaktsövningar, gudstjänst och iakttagande av religiösa sedvänjor.

Artikel 19.

Envar har rätt till åsiktsfrihet och yttrandefrihet. Denna rätt innefattar frihet för envar att utan ingripanden hysa åsikter och frihet att söka, mottaga och sprida upplysningar och tankar genom varje slags uttrycksmedel och utan hänsyn till gränser.

Artikel 20.

1. Envar har rätt till frihet i fråga om fredliga möten och sammanslutningar.
2. Ingen må tvingas att tillhöra en sammanslutning.

Artikel 21.

1. Envar har rätt att ta del i sitt lands styrelse direkt eller genom fritt valda ombud.

2. Envar har rätt till lika tillträde till allmän tjänst i sitt land.
3. Folkets vilja skall utgöra grundvalen för statsmakternas myndighet. Denna vilja skall uttryckas i periodiska och verkliga val, vilka skall äga rum med tillämpning av allmän och lika rösträtt samt hemlig röstning eller likvärdiga fria röstningsförfaranden.

Artikel 22.

Envar äger i sin egenskap av samhällsmedlem rätt till social trygghet och är berättigad till att de ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter, som är oundgängliga för hans värdighet och för en fri utveckling av hans personlighet, förverkligas genom nationella åtgärder och mellanfolkligt samarbete med hänsyn tagen till varje stats organisation och resurser.

Artikel 23.

1. Envar har rätt till arbete, till fritt val av sysselsättning, till rättvisa och tillfredsställande arbetsförhållanden och till skydd mot arbetslöshet.
2. Envar har utan åtskillnad rätt till lika lön för lika arbete.
3. Envar, som arbetar, har rätt till rättvis och tillfredsställande ersättning, som tillförsäkrar honom själv och hans familj en människovärdig tillvaro och som, där så är nödvändigt, kompletteras med andra medel för socialt skydd.
4. Envar har rätt att bilda och ansluta sig till fackföreningar till skydd för sina intressen.

Artikel 24.

Envar har rätt till vila och fritid, innefattande rimlig begränsning av arbetstiden och regelbunden semester med bibehållen lön.

Artikel 25.

1. Envar har rätt till en levnadsstandard, som är tillräcklig för hans

egen och hans familjs hälsa och välbefinnande, däri inbegripet föda, kläder, bostad, hälsovård och nödvändiga sociala förmåner, vidare rätt till trygghet i händelse av arbetslöshet, sjukdom, invaliditet, makes död, ålderdom eller annan förlust av försörjning under omständigheter, över vilka han icke kunnat råda.

2. Mödrar och barn är berättigade till särskild omvårdnad och hjälp. Alla barn, vare sig födda inom eller utom äktenskap, skall åtnjuta samma sociala skydd.

Artikel 26.

1. Envar har rätt till undervisning. Undervisningen skall vara kostnadsfri, åtminstone på de elementära och grundläggande stadierna. Den elementära undervisningen skall vara obligatorisk. Yrkesundervisning och teknisk undervisning skall vara allmänt tillgänglig. Den högre undervisningen skall stå öppen i lika mån för alla på grundval av deras duglighet.

2. Undervisningen skall syfta till personlighetens fulla utveckling och till att stärka respekten för människans grundläggande fri- och rättigheter. Undervisningen skall främja förståelse, tolerans och vänskap mellan alla nationer, rasgrupper och religiösa grupper samt befördra Förenta Nationernas verksamhet för fredens bevarande.

3. Rätten att välja den undervisning, som skall ges åt barnen, tillkommer i främsta rummet deras föräldrar.

Artikel 27.

1. Envar har rätt att fritt taga del i samhällets kulturella liv, att njuta av konsten samt att bli delaktig av vetenskapens framsteg och dess förmåner.

2. Envar har rätt till skydd för de moraliska och materiella intressen, som härröra från varje vetenskapligt, litterärt eller konstnärligt verk, till vilket han är upphovsman.

Artikel 28.

Envar har rätt till en social och internationell ordning, i vilken de fri- och rättigheter, som uttalas i denna förklaring, till fullo kan förverkligas.

Artikel 29.

1. Envar har plikter mot samhället, i vilket den fria och fullständiga utvecklingen av hans personlighet ensamt är möjlig.

2. Vid utövandet av sina fri- och rättigheter må envar underkastas endast sådana inskränkningar, som blivit fastställda i lag i uteslutande syfte att trygga tillbörlig hänsyn till och respekt för andras fri- och rättigheter samt för att tillgodose det demokratiska samhällets rättmätiga krav på moral, allmän ordning och allmän välfärd.

3. Dessa fri- och rättigheter må i intet fall utövas i strid med Förenta Nationernas ändamål och grundsatser.

Artikel 30.

Intet i denna förklaring må tolkas såsom innebärande rättighet för någon stat, grupp eller person att ägna sig åt verksamhet eller utföra handling, som syftar till att omintetgöra någon av häri uttalade fri- och rättigheter.

Mänskliga rättigheter i Sverige. (Från UD)

“I Sverige skyddas de mänskliga rättigheterna främst genom tre grundlagar; regeringsformen, tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen. Tryckfriheten har varit grundlagsskyddad allt sedan 1700-talet och denna rättighet har äldst anor i landet.

Skyddet för de mänskliga rättigheterna finns framför allt i regeringsformens två första kapitel. I första kapitlet regeringsformen (RF) slås fast att den offentliga makten ska utövas med respekt för alla människors lika värde och för den enskilda människans frihet och värdighet. Vidare anges att det allmänna särskilt ska trygga rätten till arbete, bostad och utbildning samt verka för social omsorg och trygghet och för en god levnadsmiljö.

I regeringsformens andra kapitel finns bestämmelser om grundläggande fri- och rättigheter exempelvis de positiva och negativa opinionsfriheterna och den fysiska integriteten. Av samma kapitel framgår att lag eller annan föreskrift inte får innebära att någon medborgare missgynnas därför att han med hänsyn till ras, hudfärg eller etniskt ursprung tillhör minoritet. Vidare framgår att lag eller annan föreskrift inte får innebära att någon medborgare missgynnas på grund av sitt kön, om inte föreskriften utgör ett led i strävanden att åstadkomma jämställdhet mellan män och kvinnor eller avser värnplikt eller motsvarande tjänsteplikt. Genom andra grundlagsstadganden anges under vilka förhållanden ingrepp i rätten att driva näring får ske och att samernas rätt att bedriva renskötsel regleras i lag. Rätten att kostnadsfritt erhålla grundläggande utbildning i allmän skola är också grundlagsskyddad.

I andra kapitlet regeringsformen finns också bestämmelser om vilka fri- och rättigheter som får begränsas, i vilken form begränsningar får

beslutas och vilka allmänna principer som måste iakttas för att en begränsning ska få göras. En begränsning måste ha stöd i lag och får endast göras för att tillgodose ändamål som är godtagbart i ett demokratiskt samhälle. En begränsning får inte gå utöver vad som är nödvändigt med hänsyn till det ändamål som föranlett den och inte heller sträcka sig så långt att den utgör ett hot mot den fria åsiktsbildningen såsom en av folkstyrelsens grundvalar. Begränsningen får inte heller göras enbart på grund av politisk, religiös, kulturell eller annan sådan åskådning. För vissa särskilda fri- och rättigheter finns dessutom ytterligare föreskrifter om begränsningar.

Utlänning likställs med svensk medborgare i flera fall men kan dock bli föremål för särskild lagstiftning, vilket framgår av regeringsformens andra kapitel.

Vid sidan om grundlagarna har även många svenska lagar och föreskrifter på andra nivåer praktisk betydelse för den enskildes fri- och rättigheter. Detta gäller för en rad olika lagar och förordningar som berör till exempel hälso- och sjukvård, socialtjänst, kriminalvård, skydd mot olika former av diskriminering, skola och rättegången i tvistemål- och brottmål.

Sedan 1995 är den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen) svensk lag (SFS 1994:1219). Ett stadgande har införts i regeringsformen som anger att lag eller annan föreskrift inte får meddelas i strid med Sveriges åtaganden på grund av Europakonventionen. Lagar som tillkommit innan konventionen inkorporerades ska tolkas i enlighet med konventionen och den praxis som finns. Senare tillkommen lagstiftning får inte meddelas i strid mot konventionen eller den praxis som finns att tillgå.

EU:s kompetensområde

Flera spörsmål som ligger under Europeiska unionens (EU) kompetensområde berör i allra högsta grad mänskliga rättigheter. Detta är fallet med till exempel asylpolitiken och jämställdhetspolitiken. När lagstiftning som direkt härrör från EU:s institutioner ska tillämpas i Sverige, antingen det rör sig om ett direktiv som ska genomföras eller en förordning som är direkt tillämplig, är det viktigt att ett människorättsperspektiv finns med. Denna uppfattning stärks av det faktum att Europeiska rådet i december 2000 i Nice proklamerade stadgan om grundläggande rättigheter, den så kallade EU-stadgan. Stadgan är en politisk deklaration.

Sverige har undertecknat och ratificerat flertalet av de dokument som berör mänskliga rättigheter inom FN, Internationella arbetsorganisationen (ILO) och Europarådet. Ansvaret för att de mänskliga rättigheterna inte kränks vilar på regeringen och den statliga och kommunala förvaltningen. Inte bara regeringens arbete med att förbättra främjandet och skyddet av de mänskliga rättigheterna är av betydelse. Flera andra aktörer i samhället, såväl offentliga som enskilda, bidrar i sitt arbete till att de mänskliga rättigheterna främjas och skyddas.”

Mänskliga rättigheter i svensk utrikespolitik (Från UD)

“Svensk utrikespolitik ska främja respekten för de mänskliga rättigheterna. Omsorgen om och försvaret av de mänskliga rättigheterna är en integrerad och central del av den svenska utrikespolitiken. Den präglar Sveriges agerande i globala och regionala fora och genom-syrar de bilaterala kontakterna med andra länder.

Den 10 december 1948 antog Förenta nationernas (FN) generalför-samling den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna. Den är ett av FN:s viktigaste aktstycken, vars giltighet består och betydelse blott ökat med åren. Den utgör grunden för dagens omfattande globala och regionala nätverk för att skydda människors rättig-heter.

Engagemanget för de mänskliga rättigheterna ligger i vårt lands intresse och speglar dessutom våra förhoppningar om en värld där människor kan leva fria, utan fruktan och nöd. Skälen för att betona denna del av utrikespolitiken är flera:

Som medlem i FN har Sverige enligt FN-stadgans artikel 55 och 56 förbundit sig att vidta åtgärder i samarbete med organisationen för att främja allmän aktning och respekt för mänskliga rättigheter och grundläggande friheter för alla, utan åtskillnad med avseende på ras, kön, språk eller religion. FN-stadgan ger oss härvidlag en rätt och förpliktelse att agera.

Ett anknytande skäl är den vikt Sverige sedan gammalt fäster vid att alla stater respekterar folkrätten. Att folkrätten i sin helhet upprätthålls är särskilt viktigt för små och medelstora stater. De mänskliga rättigheterna är en del av folkrätten.

Ytterligare ett skäl är att förtryck och kränkningar av individens

rättigheter ofta, vilket inte minst de senaste årtiondets händelser har visat, leder till instabilitet och väpnad konflikt såväl inom som mellan länder och i förlängningen kan få konsekvenser för internationell fred och säkerhet. Vår strävan att främja respekten för de mänskliga rättigheterna har med andra ord också en säkerhetspolitisk bevekelsegrund.

Sist men inte minst är denna strävan ett uttryck för medmänsklig solidaritet. Detta avspeglar sig också i utvecklingssamarbetets dagordning och mål. Normerna för de mänskliga rättigheterna handlar om individens grundläggande behov; de syftar till att garantera friheter, skydda ett drägligt liv för alla, kvinnor som män. Förtryckta människor har – just därför att de är förtryckta – sällan möjlighet att själva hävda sina intressen. För dem är det viktigt att det finns internationella överenskommelser och mänskliga rättigheter och, inte minst, aktörer som är beredda att försvara deras rättigheter. Även av det skälet är det ett egen intresse för varje folk att verka för de mänskliga rättigheterna.

I sitt arbete för de mänskliga rättigheterna verkar Sverige för:

- * alla människors lika möjligheter att åtnjuta de mänskliga rättigheterna. Barnets rättigheter, kvinnans rättigheter samt rättigheterna för personer som tillhör urbefolkningar och nationella eller etniska minoriteter måste särskilt beaktas för att lika förutsättningar ska föreligga

- * rätten till liv, ett totalt avskaffande av dödsstraffet, effektiva åtgärder mot alla former av utomrättsliga avrättningar samt kraftfulla åtgärder för att hindra tvångsmässiga försvinnanden

- * ett totalt avskaffande av alla former av tortyr eller annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning

- * insatser för att införa och upprätthålla ett rättssystem med rättsliga garantier och göra slut på det utbredda bruket av strafflöshet för den

som begått övergrepp eller andra brott

- * rättigheter som främjar demokratin, särskilt tanke- och yttrandefrihet, föreningsfrihet och allmän rösträtt

- * ökat fokus på de ekonomiska, sociala och kulturella rättigheterna, inbegripet rätten till arbete, utbildning, hälsa och en tillfredsställande levnadsstandard

Sverige använder flera kanaler och olika verktyg i utrikespolitiken för att på olika sätt bidra till skyddet för de mänskliga rättigheterna. Arbetet sker bland annat genom att Sverige:

- * inom ramen för FN och andra internationella organisationer medverkar till att utveckla organisationernas och det internationella samfundets möjligheter att slå vakt om de mänskliga rättigheterna

- * uppmärksammar situationen för de mänskliga rättigheterna i enskilda länder i offentliga uttalanden eller tal i internationella sammanhang

- * för de mänskliga rättigheterna på tal i kontakter med andra länder och vid behov uppvaktar landets myndigheter för att påtala kränkningar av de mänskliga rättigheterna

- * bidrar till att stärka andra länders kunskaper om och kapacitet att skydda de mänskliga rättigheterna via utvecklingssamarbetet.”

Mänskliga rättigheter i världens länder (Från UD)

Utrikesdepartementet sammanställer sedan några år tillbaka årliga rapporter om de mänskliga rättigheterna i världens länder. 2003-års rapporter publicerades den 23 januari 2004. Det är andra året som UD offentliggör dessa rapporter.

Förord av utrikesminister Laila Freivalds

De mänskliga rättigheterna är en central del av svensk utrikespolitik. Stärkandet av de mänskliga rättigheterna är en förutsättning för hållbar utveckling i världens länder, och bidrar till att förebygga konflikter inom och mellan länder.

Som ett led i en aktiv politik för de mänskliga rättigheterna sammanställer UD årliga rapporter om situationen i enskilda länder. Förra året valde UD att för första gången göra dessa rapporter offentliga. Bakgrunden var att vi ville göra materialet tillgängligt för den allt större krets aktörer – organisationer och företag såväl som enskilda – som intresserar och engagerar sig för frågor om mänskliga rättigheter.

Reaktionerna på publiceringen av rapporterna har varit övervägande positiva. Den har stimulerat till utbyte med en rad olika aktörer både i Sverige och – genom Sveriges ambassader – i utlandet. Min förhoppning är att dialogen skall fortsätta när vi nu publicerar en ny omgång rapporter avseende det år som just nått sitt slut.

Det stora flertalet av världens länder gör stegvisa framsteg mot en större respekt för de mänskliga rättigheterna. I vissa länder har förbättringarna varit väldigt stora under senare år. Samtidigt får man konstatera att de internationella överenskommelserna om mänskliga rättigheterna fått litet eller inget genomslag i andra länder. Sverige fortsätter att aktivt verka för en ökad respekt för det ramverk av gemensamma värderingar som länderna tillsammans har byggt upp inom ramen för FN och andra internationella organ.

Laila Freivalds
Utrikesminister

Europa och Centralasien

http://www.manskligarattigheter.gov.se/extra/page/index.cgi?module_instance=1&action=page_show&id=35

Mellanöstern och Nordafrika

http://www.manskligarattigheter.gov.se/extra/page/index.cgi?module_instance=1&action=page_show&id=40

Afrika söder om Sahara

http://www.manskligarattigheter.gov.se/extra/page/index.cgi?module_instance=1&action=page_show&id=37

Asien och Oceanien

http://www.manskligarattigheter.gov.se/extra/page/index.cgi?module_instance=1&action=page_show&id=39

Nordamerika, Latinamerika och Karibien

http://www.manskligarattigheter.gov.se/extra/page/index.cgi?module_instance=1&action=page_show&id=38

Om rapporterna

http://www.manskligarattigheter.gov.se/extra/page/index.cgi?module_instance=1&action=page_show&id=34

Sök bland rapporterna

http://www.manskligarattigheter.gov.se/extra/search/?module_instance=2&top_id=15&nav_id=17

Samtliga rapporter i bokstavsordning

http://www.manskligarattigheter.gov.se/extra/document/?module_instance=1&action=show_category&id=37&language_selection=0&nav_id=16&top_id=15&module_name=document

Europa och Centralasien

- » Albanien
- » Andorra
- » Armenien
- » Azerbajdzjan
- » Belgien
- » Bosnien-Hercegovina
- » Bulgarien
- » Cypern
- » Danmark
- » Estland
- » Finland
- » Frankrike
- » Georgien
- » Grekland
- » Irland
- » Island
- » Italien
- » Kazakstan
- » Kirgizistan
- » Kosovo
- » Kroatien
- » Lettland
- » Liechtenstein
- » Litauen
- » Luxemburg
- » Makedonien
- » Malta
- » Moldavien
- » Nederländerna
- » Norge
- » Polen
- » Portugal
- » Rumänien
- » Ryska Federationen (Ryssland)
- » San Marino
- » Schweiz
- » Serbien och Montenegro
- » Slovakien
- » Slovenien
- » Spanien
- » Storbritannien
- » Sverige

- » Tadzjikistan
- » Tjeckien
- » Turkiet
- » Turkmenistan
- » Tyskland
- » Ukraina
- » Ungern
- » Uzbekistan
- » Vitryssland
- » Österrike

Mellanöstern och Nordafrika

- » Algeriet
- » Bahrain
- » Egypten
- » Förenade Arabemiraten
- » Irak
- » Iran
- » Israel och de ockuperade områdena
- » Jordanien
- » Kuwait
- » Libanon
- » Libyen
- » Marocko
- » Oman
- » Palestinska områdena
- » Qatar
- » Saudiarabien
- » Syrien
- » Tunisien
- » Västsahara

Afrika (söder om Sahara)

- » Angola
- » Benin
- » Botswana
- » Burkina Faso
- » Burundi
- » Centralafrikanska Republiken
- » Djibouti
- » Ekvatorialguinea
- » Elfenbenskusten
- » Eritrea

- » Etiopien
- » Gabon
- » Gambia
- » Ghana
- » Guinea-Bissau
- » Guinea-Conacry
- » Kamerun
- » Kap Verde
- » Kenya
- » Komorena
- » Kongo, Demokratiska Republiken
- » Kongo, Republiken (Kongo-Brazzaville)
- » Lesotho
- » Liberia
- » Madagaskar
- » Malawi
- » Mali
- » Mauretanien
- » Mauritius
- » Mocambique
- » Namibia
- » Niger
- » Nigeria
- » Rwanda
- » Sao Tomé e Príncipe
- » Senegal
- » Seychellerna
- » Sierra Leone
- » Somalia
- » Sudan
- » Swaziland
- » Sydafrika
- » Tanzania
- » Tchad
- » Togo
- » Uganda
- » Zambia
- » Zimbabwe

Asien och Oceanien

- » Afghanistan
- » Australien

- » Bangladesh
- » Bhutan
- » Brunei
- » Burma (Myanmar)
- » Fiji
- » Filippinerna
- » Hongkong
- » Indien
- » Indonesien
- » Japan
- » Kambodja
- » Kina
- » Korea, Demokratiska Folkrepubliken (Nordkorea)
- » Korea, Republiken (Sydkorea)
- » Laos
- » Macau
- » Malaysia
- » Maldiverna
- » Marshallöarna
- » Mikronesien
- » Mongoliet
- » Nepal
- » Nya Zeeland
- » Pakistan
- » Palau, Republiken
- » Papua Nya Guinea
- » Salomonöarna
- » Samoa
- » Singapore
- » Sri Lanka
- » Taiwan
- » Thailand
- » Tonga
- » Vanuatu
- » Vietnam
- » Östtimor

Nordamerika, Latinamerika och Karibien

- » Antigua och Barbuda
- » Argentina
- » Bahamas

- » Barbados
- » Belize
- » Bolivia
- » Brasilien
- » Chile
- » Colombia
- » Costa Rica
- » Dominica
- » Dominikanska Republiken
- » Ecuador
- » El Salvador
- » Grenada
- » Guatemala
- » Guyana
- » Haiti
- » Honduras
- » Jamaica
- » Kanada
- » Kuba
- » Mexiko
- » Nicaragua
- » Panama
- » Paraguay
- » Peru
- » St Kitts och Nevis
- » St Lucia
- » St Vincent och Grenadinerna
- » Trinidad och Tobago
- » Uruguay
- » USA
- » Venezuela

Om rapporterna

Rapporter om läget för de mänskliga rättigheterna i världens länder sammanställs sedan ett antal år tillbaka av Utrikesdepartementet. Förra året offentliggjordes rapporterna för första gången. I januari i år publicerades 2003-års rapporter. Nedan följer en kortfattad allmän information om rapporterna.

Varför rapporterna skrivs

Rapporterna utgör ett viktigt arbetsverktyg och en av flera källor till information om de mänskliga rättigheterna för Utrikesdepartementet och andra svenska myndigheter. Själva arbetet med att sammanställa dessa årliga rapporter bidrar också till att öka kunskapen och medvetenheten inom utrikesförvaltningen om frågor som gäller de mänskliga rättigheterna.

Hur rapporterna sammanställs

Rapporterna baserar sig på underlag från Sveriges drygt hundra ambassader runtom i världen. De färdigställs sedan av Utrikesdepartementet i samråd med ambassaderna. I färdigställandet deltar flera olika enheter inom Utrikesdepartementet.

Källor

Rapporterna baseras i stor utsträckning på tillgänglig offentlig information om de mänskliga rättigheterna, inklusive från organisationer för de mänskliga rättigheterna såsom Amnesty, från andra länder, samt från FN, framförallt de kommentarer som riktats till enskilda länder av FN:s konventionskommittéer för mänskliga rättigheter.

Därtill kommer information från ambassadernas och departementets egna kontakter med aktörer i respektive land, inklusive myndigheter, FN-organ och organisationer som arbetar till skydd för de mänskliga rättigheterna.

Urval av länder

Urvalet är FN:s cirka 190 medlemsländer. För de länder där Sverige saknar ambassad har underlaget sammanställts av ansvarig svensk ambassad i regionen.

Av tidsskäl saknas ett litet antal (3) rapporter vid publiceringen. Komplettering av resterande material sker under våren 2004.

Utrikesdepartementet skriver ingen årlig rapport om läget för de mänskliga rättigheterna i Sverige. Under rubriken Sverige återfinns istället länkar till den granskning av Sverige som görs av Amnesty och av FN:s konventionskommittéer, samt till regeringens kartläggning och handlingsplan om de mänskliga rättigheterna i Sverige.

Tidsperiod

Rapporterna avser år 2003. De har dock färdigställts vid olika tidpunkter under årets sista kvartal, varför händelser som inträffat under senare delen av 2003 i vissa fall saknas.

Innehåll

Rapporterna omfattar situationen vad gäller medborgerliga, politiska, ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter, i enlighet med innehållet i FN:s centrala konventioner för de mänskliga rättigheterna. De beskriver situationen för vissa grupper av personer, såsom situationen för barn och kvinnors ställning. Rapporterna anger också vilka internationella konventioner för mänskliga rättigheter som ratificerats av respektive land. Vissa rapporter kan dock av olika skäl sakna information om några områden.

Rapporterna utgör ett arbetsmaterial och är inte skrivna med publiceringen som främsta syfte. Det innebär bland annat att rapporterna skiljer sig en del inbördes vad beträffar längd och detaljnivå. Dessa skillnader är inte i sig avsedda att reflektera Sveriges syn på situationen för de mänskliga rättigheterna i varje individuellt land.

Rapporternas korrekthet har verifierats efter bästa förmåga. Ändå kan vissa felaktigheter förekomma. Målet är att från år till år förbättra rapporterna.

De mänskliga rättigheterna (Från UD)

De mänskliga rättigheterna gäller för alla och envar. De slår fast att alla människor är födda fria och lika i värde och rättigheter. De mänskliga rättigheterna är universella. De gäller över hela världen, oavsett land, kultur eller specifik situation.

De mänskliga rättigheterna reglerar förhållandet mellan statsmakten och enskilda människor. De utgör en begränsning av statens makt över individen och slår samtidigt fast vissa skyldigheter för staten gentemot individen.

Presentationen av rättigheterna i kategorier innebär ingen gradering, de är alla viktiga. En rad beslut inom FN har understrukt vikten av att de olika rättigheterna ses som ömsesidigt samverkande och som delar av samma helhet. Den markeringen har kommit som en reaktion på att de ekonomiska, sociala och kulturella rättigheterna i praktiken fått lägre prioritet än andra rättigheter och ibland även beskrivits som ambitioner snarare än som verkliga rättigheter.

De mänskliga rättigheterna är en del av folkrätten. Rättigheterna finns nedskrivna i olika typer av internationella överenskommelser. Dessa har olika beteckningar beroende på vilken form av skyldigheter de innehåller. Konventioner och protokoll blir juridiskt bindande genom att staterna uttryckligen förklarar sig bundna av dem, medan förklaringar och deklARATIONER utgör politiska förpliktelser.

Det internationella samarbetet vad gäller de mänskliga rättigheterna har utvecklats framför allt efter andra världskriget. Flera stater hade redan före 1945 egna lagar om medborgarnas rättigheter gentemot staten, men det fanns få internationella regler mellan flera stater.

Efter andra världskriget fanns det en växande uppfattning bland de länder som bildade Förenta Nationerna (FN) att världssamfundet måste ta ett gemensamt ansvar för den enskildes mänskliga rättigheter. Främjandet av de mänskliga rättigheterna utgör därför ett av FN:s mål, vilket framgår av FN:s stadga. Inom FN:s ram har under åren utarbetats en rad dokument som behandlar mänskliga rättigheter.

Samtidigt med utvecklingen av FN:s system för att främja de mänskliga rättigheterna har regionala system vuxit fram i olika delar av världen.

Exempel på internationella konventioner om mänskliga rättigheter:

- FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna, 1948
- FN:s konvention om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter, 1966
- FN:s konvention om medborgerliga och politiska rättigheter, 1966

Exempel på regionala konventioner om mänskliga rättigheter:

- Den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, 1950
- Den amerikanska konventionen om mänskliga rättigheter, 1969
- Den afrikanska stadgan om mänskliga och folkens rättigheter, 1981

FN:s allmänna förklaring och de två FN-konventionerna från 1966 innehåller tillsammans med de regionala konventionerna en lång rad rättigheter som innefattar grundläggande friheter, rätten till skydd mot övergrepp och rättigheter för att tillgodose de grundläggande behoven. Dessa kan samlas och grupperas på olika sätt. På den här webbplatsen har vi valt att dela in rättigheterna och närliggande frågor i följande huvudgrupper:

- * Medborgerliga och politiska rättigheter
- * Ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter
- * Skydd mot diskriminering
- * Nationella minoriteter och urbefolkningar
- * Barnets rättigheter
- * Kvinnors rättigheter
- * Asylfrågor
- * Övriga frågor

Vad är en rättighet?

De mänskliga rättigheterna täcker in många delar av en människas liv. De syftar till att alla människor ska få möjlighet att leva ett drägligt liv, och inkluderar därför regler om människors möjlighet att överleva, inbegripet föda och husrum, om människors rätt till sina innersta tankar och trosuppfattningar, om skydd för familjen, frihet från tortyr och slaveri, om rätt till utbildning, yttrandefrihet och att delta i landets styrelse.

Statens skyldighet och individens rättigheter

Staterna är skyldiga att respektera folkrättens regler. Varje land har ett ansvar för att dess åtaganden vad gäller de mänskliga rättigheterna omsätts i nationell lagstiftning. Det räcker dock inte med lagar som klargör statens skyldigheter eller som förbjuder vissa handlingar. Det måste också finnas ett fungerande rättssystem (polis, advokater och åklagare, opartiska och rättvisa domstolar) som förverkligar lagarna. Därutöver krävs kompletterande åtgärder såsom främjande - genom information och på annat sätt - av de mänskliga rättigheterna.

Om en kränkning sker av de mänskliga rättigheterna är det i första hand den aktuella statens ansvar att se till att den enskilde får upprättelse. Men de mänskliga rättigheterna är en internationell angelägenhet och det är därför fullt legitimt för andra stater att framföra åsikter om och försöka påverka situationen i olika länder där rättigheterna kränks. Inom området för de mänskliga rättigheterna är det alltså stater som har skyldigheter och individer som har rättigheter. Enskilda individer är skyldiga att under landets lagar respektera andra människors rättigheter. Enligt huvudregeln är det dock enbart stater som internationellt kan ställas till svars för kränkningar av de mänskliga rättigheterna.

Ratifikation

Genom ratifikation förklarar sig ett land bundet av en konventions regler. Detta görs i de flesta stater av landets lagstiftande församling (i Sverige riksdagen). Innan dess har regeringens representanter undertecknat konventionen. Undertecknandet kan ses som en viljeförklaring samt en signal att landet ifråga förbereder ratifikation av en viss konvention. Aktuella ratifikationslistor visar vilka konventioner som olika länder ratificerat eller anslutit sig till. För information om vilka konventioner som Sverige har ratificerat, se dokumentarkivet.

Centrala MR-konventioner

Här hittar du de större internationella konventionerna om mänskliga rättigheter:

- *FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna, 1948
- *Europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, 1950
- *Konventionen angående flyktingars rättsliga ställning, 1951
- *Den europeiska sociala stadgan, 1961, reviderad 1996
- *Internationella konventionen om avskaffande av alla former av rasdiskriminering, 1965
- *Konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter, 1966
- *Konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter, 1966
- *Konventionen om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor, 1979
- *Konventionen mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning, 1984
- *Konventionen om barnets rättigheter, 1989

På UDs hemsida kan man få svar på följande frågor:

1. Vad är mänskliga rättigheter?
2. Vilka är de mänskliga rättigheterna?
3. Vem bestämmer vilka de mänskliga rättigheterna är?
4. Hur är reglerna utformade?
5. Får rättigheterna begränsas?
6. För vem gäller de mänskliga rättigheterna?
7. Hur övervakas de mänskliga rättigheterna?
8. När antogs de mänskliga rättigheterna?
9. Gäller de mänskliga rättigheterna i alla länder?
10. Vad händer om någon bryter mot de mänskliga rättigheterna?
11. I vilka länder respekteras de mänskliga rättigheterna bäst och sämst?
12. Vilka är de centrala överenskommelserna om de mänskliga rättigheterna?
13. Vilka internationella organisationer arbetar med de mänskliga rättigheterna?
14. Vad innebär skyddet mot diskriminering?
15. Vad innebär de medborgerliga och politiska rättigheterna?
16. Vad innebär de ekonomiska, sociala och kulturella rättigheterna?
17. Vilka rättigheter har barn och unga?
18. Vilka rättigheter har minoriteter och ursprungsbefolkningar?
19. Vad görs i Sverige för att öka respekten för de mänskliga rättigheterna?
20. Vad gör Sverige för att öka respekten för de mänskliga rättigheterna i världen?
21. Vad kan Sverige göra när andra länder inte respekterar de mänskliga rättigheterna?
22. Vilka frågor tycker Sverige är särskilt viktiga i det internationella arbetet med de mänskliga rättigheterna?
23. Vem arbetar med de mänskliga rättigheterna i Sverige?
24. Var beskrivs de mänskliga rättigheterna i svensk lag?
25. Kränks de mänskliga rättigheterna i Sverige?
26. Är könsdiskriminering ett brott mot de mänskliga rättigheterna?
27. Är diskriminering på grund av etnisk eller religiös tillhörighet ett brott mot de mänskliga rättigheterna?
28. Var vänder jag mig om mina mänskliga rättigheter kränks?
29. Var hittar jag mer information om de mänskliga rättigheterna?
30. Vad kan jag göra om jag vill arbeta för de mänskliga rättigheterna?
31. Är diskriminering på grund av sexuell läggning ett brott mot de mänskliga rättigheter?

Utrikesdepartementet

Mänskliga rättigheter på de palestinska områdena 2003

Denna rapport behandlar situationen vad avser respekten för de mänskliga rättigheterna på de av Israel ockuperade palestinska områdena inklusive de områden på vilka den palestinska myndigheten utövar begränsat självstyre, samt det ockuperade Östra Jerusalem. Sedan den israeliska 'operation defensive shield' (29 mars -21 april 2002) - då Israel återtog kontrollen av merparten av de självstyrande palestinska områdena har gränserna mellan palestinskkontrollerade områden och områden under full israelisk kontroll i praktiken suddats ut. De enda palestinska städerna som förblivit helt under palestinsk kontroll är Jeriko samt, under en period i år, Betlehem. Situationen avseende de mänskliga rättigheterna i Israel – och i det av Israel ockuperade syrisk Golanområdet – beskrivs i en separat rapport.

1. Sammanfattning av läget för de mänskliga rättigheterna

Den israeliska ockupationen av Västbanken, Gaza och östra Jerusalem fortsatte under 2003, liksom intifadan.

Konfrontationerna mellan israeler och palestinier sedan slutet på september 2000, den s. k. andra intifadan, har haft djupt negativa konsekvenser vad gäller respekten för de mänskliga rättigheterna och den humanitära rätten på de palestinska områdena.

Allvarliga kränkningar av mänskliga rättigheter förekommer genom kollektiv bestraffning, förstörelse av egendom utomrättsliga avrättningar i form av den israeliska regeringens policy av s. k. targeted killings, förnedrande behandling i samband med arresteringar, bristande rättsäkerhet vid militärdomstolar etc.

Israel har vid upprepade tillfällen i strid med den humanitära rätten använt oproportionerligt våld som i första hand drabbat civila. Effekterna av avspärningar, utgångsförbud på de ockuperade områdena liksom byggnationerna av barriären/det s.k. säkerhetsstängslet på Västbanken har fått kännbara negativa effekter vad gäller de mänsk-

liga rättigheterna för den palestinska civilbefolkningen. Till följd av avspärningar har också accessen för internationell humanitär assistans och medicinsk personal kommit att försvårats. De fortsatta bosättningsaktiviteterna i de ockuperade områdena har också ekonomiska, sociala och humanitära konsekvenser för den palestinska befolkningen.

Den palestinska myndighetens institutioner har försvagats ytterligare under det gångna året som en konsekvens av situationen, bl a p.g.a. restriktionerna i rörelsefriheten och den allvarliga budgetkris som råder. Detta gäller även institutioner vars fungerande är av avgörande betydelse för MR-situationen, t ex det palestinska lagstiftande rådet (PLC), polisen och domstolarna.

Under 2003 har en dödsdom avkunnats av en palestinsk domstol. Ingen dom har verkställts.

Den palestinska reformprocessen fortsatte under 2003. Efter internationella och interna påtryckningar beslutade PLC att genom ett tillägg till den palestinska "Basic Law" (promulgerades av president Arafat den 29/5 2002) inrätta en premiärministerpost för att öka maktindelningen inom PA (Palestinian Authority). Den 29 april tillträdde Mahmoud Abbas (Abu Mazen) detta ämbete. I Abbas regeringsförklaring ingick en rad åtgärder som skulle ingå i omstruktureringen av PA för öka rättsäkerhet, demokrati och transparens. På rättsområdet togs ett viktigt initiativ då man i juni 2003 beslutade att avveckla PA:s säkerhetsdomstolar. Efter det har få framsteg på rättsområdet noterats.

2. Ratifikationsläget beträffande de mest centrala konventionerna för mänskliga rättigheter samt rapportering till FN:s konventionskommittéer

Enligt interimsoverenskommelsen från 1995 är den palestinska myndigheten förhindrad att ingå internationella överenskommelser.

PLO:s rätt att ingå avtal begränsas till vissa angivna områden. Vare sig den palestinska myndigheten eller PLO kan således tillträda internationella konventioner på MR-området.

Både Israel och palestinerna åtog sig enligt överenskommelsen att utöva makt och ansvar "with due regard to internationally accepted norms and principles of human rights and the rule of law". Den palestinska myndigheten har vid upprepade tillfällen utfäst sig att efterleva de centrala MR-konventionerna. Före intifadans början inled-des ett arbete i samråd med FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter för att utarbeta en nationell plan för mänskliga rättigheter för de palestinska områdena.

PLO har undertecknat den s k Barcelonadeklarationen, vilken innehåller avsnitt om respekten för demokratiska processer och efterlevnad av principer om mänskliga rättigheter.

Västbanken, Gaza och östra Jerusalem ockuperades av Israel i samband med juni-kriget 1967. Den humanitära rätten är tillämplig på situationen på de ockuperade områdena. Särskilt relevant är den fjärde Genève-konventionen angående skydd för civila under krigstid. Israel har förklarat sig villigt att tillämpa konventionens humanitära regler, men accepterar inte att konventionen skulle vara tillämplig de jure. De av Israel ratificerade MR-konventionerna är tillämpliga avseende dess agerande på de ockuperade områdena.

3. Respekt för rätten till liv, kroppslig integritet och förbud mot tortyr.

Israels agerande på Västbanken/Gaza

Israels militära aktiviteter på de ockuperade områdena, inklusive s.k. targeted killings av misstänkta militanta element, har lett till omfattande förluster. Utomrättsliga avrättningar förekommer i de ockuperade områdena i form av israeliska regeringens policy av targeted killings, som under senaste året intensifierats. Enligt den

israeliska MR-organisationen B'tselem var antalet döda palestinier per den 22 oktober 2003, 2 194 varav 414 under arton års ålder. 125 av dessa har dödats genom utomrättsliga avrättningar. Enligt israeliska armén var 235 av dessa personer icke kombattanter. När det gäller israeliska förluster noterar B'tselem antalet döda civila israeler inne i Israel per den 22 oktober 2003, 376 varav 74 under arton års ålder. Utöver det har 195 civila israeler varav 30 under arton år dödats på de ockuperade områdena.

Kommittén för ICCPR (International Convention for Civil and Political Rights) säger bl.a. i sina slutsatser att targeted killings inte får användas i avskräckningssyfte eller som bestraffning, att alla åtgärder måste vidtagas för att försöka gripa en misstänkt och att endast de som är direkt involverade i fientligheter kan bli föremål för en sådan åtgärd.

Kommittén kritiserar vidare IDF:s (Israeli Defense Forces) användning av mänskliga sköldar i de ockuperade områdena. Ett dödsfall har noterats i samband med sådana omständigheter.

Enligt palestinska MR-organisationer har en viss typ av granat ("flechette shells") använts i tätbebyggda områden i Gaza med flera civila dödsfall som konsekvens.

Ett 40-tal palestinier har, sedan september 2000, dött till följd av att de ej fått vård i tid, eftersom de stoppats i "check-points" på väg till vårdinrättningar eller BB enligt B'tselem.

Tortyr är förbjuden i israelisk lag. Israel har ratificerat FN:s tortyrkonvention. Det förekommer uppgifter från organisationer som HRW (Human Rights Watch), B'tselem och Amnesty International att palestinier i samband med gripande och förhör utsatts för förnedrande behandling av israeliska säkerhetstjänsten. Det rör sig t.ex. om förhindrande av sömn, psykiska påtryckningar och tvingande kroppsställningar. Kommittén för ICCPR uttrycker oro över uppgifter

om sådan behandling och för Israels argument om att detta faller under necessity defence. Israel uppmanas således att noga utreda alla påstådda fall av misshandel och tortyr och ställa förövare inför rätta. Kommittén efterlyser också statistik över klagomål och uppföljning av dessa.

Israels agerande i östra Jerusalem

I hela Jerusalem råder israelisk lag. Ordningen upprätthålls av den reguljära polisen.

Den palestinska myndigheten

Hittills under intifadan har minst 22 personer dödats medan de befunnit sig i förvar hos den palestinska myndighetens säkerhetsstyrkor. De flesta dödade har varit misstänkta kollaboratörer.

Även palestinska civilpersoner har dödat misstänkta kollaboratörer. 84 personer har enligt palestinska MR-organisationers uppgifter dödats av denna anledning (varav 12 personer hittills under 2003). Den palestinska myndighetens uppföljning av anklagelser om brott mot misstänkta kollaboratörer är synnerligen bristfällig.

Tortyr eller andra former av grym eller omänsklig behandling bedöms vara utbredda i den palestinska myndighetens häkten och fängelser.

Den palestinska oberoende kommissionen för medborgerliga rättigheter PICCR har tagit emot klagomål om tortyr och andra former av omänsklig behandling från säkerhetsstyrkornas sida. Kommissionen har kritiserat säkerhetsstyrkornas bristande samarbete i uppföljningen av anklagelser om tortyr.

4. Dödsstraff

Dödsstraffet finns i straffskalan både på Västbanken (för 17 brottsrubriceringar) och Gaza (15 brott). PLO:s strafflag från år 1979,

som tillämpas i säkerhetsdomstolarna på de palestinska områdena, tillåter dödsstraff för 42 brott. Dödsstraff har vid ett flertal tillfällen utdömts av säkerhetsdomstolar efter summariska rättegångar där den anklagades försvar närmast beskrivs som en formalitet. Ett utdömt dödsstraff måste godkännas av presidenten innan verkställandet.

En dödsdom utfärdades under året, men har ej verkställts.

5. Rättssäkerhet.

Israels agerande på Västbanken/Gaza

Till det juridiskt sett svaga skyddet för de mänskliga rättigheterna i de ockuperade områdena bidrar att Israel alltjämt tillämpar brittisk undantagslagstiftning från den tid som föregick statens bildande. Genom hänvisning till 1945 års brittiska Defence (Emergency) Regulations har myndigheterna långtgående maktbefogenheter. Kommittén för ICCPR uppmanar Israel att se över användningen av undantagsregler och vidta åtgärder för att minska dess användning.

Den palestinska myndigheten

Det palestinska rättsväsendet är svagt, vilket resulterar i avsevärda problem för respekten för mänskliga rättigheter. Såväl domstolsväsendet som det allmänna åklagarämbetet lider av en brist på utbildad personal samt av svår resursbrist. Kompetensnivån i domarkåren är ofta låg. Som led i reformeringen av rättsväsendet har nya domare utsetts och vissa domstolsbyggnader renoverats.

Domstolsväsendet består av allmänna domstolar, militärdomstolar och, tom juni 2003, säkerhetsdomstolar. Den palestinska rätten har i likhet med flertalet rättssystem i länder som ingått i det forna ottomanska riket övertagit det s k milletsystemet. Detta innebär att de erkända religiösa samfundet tillerkänns egen jurisdiktion och egna domstolar i familjemål (arv, giftermål, äktenskapsskillnad och

vårdnadsrätt). För sådana familjemål finns Sha'riadomstol för muslimer och egna domstolar för de kristna samfundet. För muslimer är månggifte tillåtet men relativt ovanligt (4% av alla giftermål). Vad gäller skilsmässa kan mannen, men inte kvinnan, självständigt ta detta steg. Muslimska kvinnor har arvsrätt, men en dotter erhåller endast hälften av det som en son erhåller. Milletsystemet innebär att det är omöjligt att ingå legalt giltigt äktenskap med person av annan trosbekännelse. Trots detta förekommer givetvis sådana äktenskap.

År 1995 inrättade den palestinska myndigheten särskilda säkerhetsdomstolar, s.k. "state security courts". Premiärminister Abu Mazen tog i juni 2003 ett beslut att avskaffa dessa, vilket delvis har verkställts. Men eftersom säkerhetsdomstolarna inrättades genom presidentdekret finns det de som menar att domstolarna måste avskaffas på samma sätt. Detta har inte skett och i praktiken fortsätter vissa säkerhetsdomstolar att verka.

Säkerhetsdomstolarna fungerar i praktiken som ett slags parallellt rättssystem på de palestinska områdena. Det råder stor oklarhet avseende vilka fall som kan tänkas föras till säkerhetsdomstol. Godtyckligheten härvidlag är ett stort problem för rättssäkerheten. Säkerhetsdomstolarna hanterar i praktiken brottmål som är säkerhetsrelaterade (vilket t.ex. kan innebära att en medlem av säkerhetsstyrkorna varit involverad, antingen som gärningsman eller som offer), men även vanliga brottmål och t.o.m. skattemål har tagits upp i säkerhetsdomstolarna. Processerna uppfyller inte rimliga rättsäkerhetsgarantier. De är ofta summariska, och den anklagades försvar är formellt. I sammanhanget bör noteras att centrala palestinska MR-organisationer vägrar att uppträda som försvarare i säkerhetsdomstolarna. Presidenten kan benåda personer som har dömts i säkerhetsdomstol.

I juni 2000 utnämndes ett högre juridiskt råd (HJC) bestående av 11 medlemmar, inkl. presidenten för högsta domstolen. Rådets uppgifter

har ännu inte klart utkristalliserats och relationen mellan HJC och det palestinska justitieministeriet (MoJ) har varit oklar.

6. Personlig frihet.

Israels agerande på Västbanken/Gaza

Efter stängningar 1995 av de flesta av IDF:s interneringsläger på de ockuperade områdena förs numera de flesta palestinska fångar till fängelser i själva Israel i strid med Genèvekonventionen. Enligt ICRC finns för närvarande totalt omkring 8000 palestinier i israeliska fängelser. Knappt 900 av dessa finns i fängelse och ca 400 finns i provisoriska häkten på de ockuperade områdena.

State Department (amerikanska UD) och MR-organisationer som HRW konstaterar att förhållandena i fängelser för palestinska fångar (både för sedvanliga brott dömda personer och säkerhetsfångar) inte är tillfredsställande även om förbättringar skett. Överbefolkning förefaller vara det främsta problemet liksom bristande tillgång till försvarsadvokat vilket också har noterats av kommittén för ICCPR.

Frihetsberövanden utan rättegång förekommer främst i form av s.k. administrativt frihetsberövande. Sådana frihetsberövanden som sker i Israel regleras numera i israelisk lag medan de som sker på de ockuperade områdena regleras genom militära order. Med hänvisning till säkerhetsskäl har militära myndigheter haft befogenhet att besluta om administrativt internering under en period på sex månader, med möjlig förlängning. Lagstiftningen innehåller särskilda bestämmelser för behandlingen av unga lagöverträdare, men de följs inte alltid. Före intifadan fanns färre än 20 palestinier under administrativt frihetsberövande i Israel. Enligt ICRC finns idag ca 660 palestinier i administrativt förvar.

Majoriteten av mål mot palestinier i de ockuperade områdena betraktas som politiskt motiverade, s.k. security offences, och

behandlas därmed i militärdomstol. Kritik har riktats från MR-organisationer mot att processen i dessa domstolar inte uppfyller krav på rättssäkerhet.

Det mest uppmärksammade pågående rättsfallet gäller Fatah-ledaren och PLC- ledamoten Marwan Barghouti. Barghouti greps i Ramallah den 15 april 2002. Försvaret menar att den israeliska staten inte äger jurisdiktion i fallet eftersom Barghouti arresterades på palestinsk-kontrollerat a-område samt att han omfattas av "diplomatisk" immunitet som PLC-ledamot. Barghoutis fall behandlas av en civil domstol.

I augusti 2002 utfärdade IDF en militärorder enligt vilken palestinier kan bli tvångsförflyttade från Västbanken till Gaza. Ordern har i första hand tillämpats på personer som befinner sig i administrativt förvar. Flera beslut om tvångsförflyttningar har tagits sedan dess. Minst fem domar har verkställts.

Enligt B'tselem sitter cirka 200 minderåriga palestinier i israeliskt fängelse. Många har arresterats för brott mot säkerhetslagstiftningen, och hålls inte sällan i förvar tillsammans med vuxna frihetsberövade. Israeliska och palestinska MR-organisationer rapporterar att barn utsatts för förnedrande behandling i israeliska fängelser.

Enligt FN:s särskilde rapportör, John Dugard, rapport från den 8 september 2003 utgör den "yttre och inre avstängningspolitiken" en av de främsta faktorerna som påverkar MR-situationen i de ockuperade områdena. Avstängningarna förhindrar palestinier att resa in i Israel och att resa mellan orter på Västbanken och Gaza. Detsamma gäller varutransporter. Israels uppförande av barriären/det s.k. säkerhetsstängslet på Västbanken har ytterligare minskat palestiniers rörlighet. Kommittén för ICCPR uttrycker förståelse för Israels säkerhetsproblem men samtidigt uppmanas Israel att respektera rätten till fri rörlighet och upphöra att bygga barriären/det s.k. säkerhetsstängslet på de ockuperade områdena. Enligt FN:s

beräkningar kommer 210.000 personer, som lever i 67 byar och städer, direkt att påverkas i sitt dagliga liv av barriären. Barriären/det s.k. säkerhetsstängslet skiljer innevanarna från deras jordbruksland, arbetsplatser, skolor, vårdinrättningar och annan social service. I dag måste ca 14.000 palestinier, som hamnat mellan denna barriär och "gröna linjen" (dvs. på palestinsk ockuperad mark men på israeliska sidan av barriären/ det s.k. säkerhetsstängslet), ansöka om särskilt tillstånd för att vistas där de bor. Genom israelisk militärorder är området numera "closed area" och endast israeliska medborgare, personer med uppehållstillstånd i Israel eller de som äger rätt att bli israeliska medborgare äger tillträde utan särskilt tillstånd.

Antal timmar utgångsförbud har minskat i förhållande till 2002. PICCR (Palestinian Independent Commission for Citizen's rights) räknar med 313 dagar av utgångsförbud på olika orter på ffa Västbanken under 2003 (januari-september).

Israels agerande i östra Jerusalem

De rättssäkerhetsgarantier som finns i israelisk lag tillämpas i alla mål som gäller personer med hemvist i staden.

Den palestinska myndigheten

Frihetsberövande utan rättslig grund är utbrett på de palestinska områdena. Ett antal personer hålls häktade trots att palestinska domstolar beslutat om deras frigivning. De olika palestinska säkerhetsstyrkorna har egna häkten. Tillgången på korrekt information om det totala antalet häktade är stundtals dålig. MR-organisationer saknar tillträde till vissa av de platser där människor hålls häktade, särskilt hos den militära underrättelsetjänsten. Enligt PICCR satt 610 personer i palestinskt häkte eller fängelse i oktober i år. Av dessa var 463 dömda för brott och 149 anhållna.

Under perioden mars-juni 2002 blev flertalet palestinska fängelser och häkten (ca 15) utsatta för israeliska attacker. Byggnaderna skadades delvis eller förstördes. I stort sett alla som då satt häktade/arresterade släpptes ut ur fängelserna.

7. Straffrihet.

Israels agerande på Västbanken/Gaza

Israeliska myndigheter har kritiserats för brister i ansträngningarna att beivra brott som begås av israeliska civila, ofta bosättare, eller av armén mot palestinier. De flesta av anmälningarna leder inte till påföljd.

Enligt B'tselem har 55 undersökningar påbörjats av den israeliska militärpolisen i fall då beskjutningar skett mot palestinier varav åtta fall har lett till åtal.

Den palestinska myndigheten

Den palestinska myndigheten har brustit i ansträngningarna att beivra brott som begås av palestinska civila eller av palestinska säkerhetstjänsten mot israeler på Västbanken/Gaza. Den har även brustit i ansträngningarna att beivra brott mot palestinier. Detta gäller ffa palestinier misstänkta för att ha dödat andra palestinier som misstänks för att vara kollaboratörer.

8. Yttrande- och mediafrihet m m.

Israels agerande på Västbanken/Gaza

Yttrandefriheten på ockuperat område respekteras, med begränsningen att offentligt stöd för grupper som önskar Israels förgörelse är förbjudet. Sedan 1994 accepterar Israel offentligt användande av palestinska symboler som den palestinska flaggan. Allt material som kan sägas beröra den israeliska statens säkerhet måste underställas censorn, vilket innebär en viss inskränkning i yttrandefriheten.

Censorn anses agera hårdare mot palestinsk media än mot israelisk eller internationell press.

IDF har gjort intrång på palestinska radio- och TV stationer samt tidningsredaktioner och förstört material och inredning vid ett flertal tillfällen. Många journalister, arabiska och internationella, har vägrats tillträde till orter på de ockuperade områdena. De har också beskjutits och i vissa fall skadats eller dödats under bevakningen av intifadan. Det mest uppmärksamade fallet under 2003 var dödsskjutningen av brittiske journalisten James Muller. Muller sköts med skarp ammunition då han filmade en dokumentärfilm i Rafah, Gaza.

Israels agerande i östra Jerusalem

Samma mediafrihet tillämpas som i Israel i övrigt.

Palestinska myndigheten

Yttrande- och mediafrihet begränsas. Självcensur råder. En kritisk debatt förs icke desto mindre, bl a pådriven av ett aktivt och livskraftigt civilt samhälle. PA äger två av de tre största dagstidningarna på de palestinska områdena, liksom flera av de lokala TV- och radiokanaler. Det finns dock även oppositionell press som uttrycker sig med större självständighet. Många palestinier har tillgång till arabiska satellitkanaler, vars rapportering får stort genomslag. MR-organisationer förhindras inte från att publicera kritik mot myndigheten.

Den palestinska myndigheten har vid ett flertal tillfällen tillfälligt stängt mediastationer som riktat kritik mot myndigheten. Journalister har arresterats, ibland i några timmar, ibland i flera veckor.

9. De politiska institutionerna

Palestinier bosatta på Västbanken, inkl östra Jerusalem, och i Gaza deltog den 20 januari 1996 i det första fria valet på palestinskt om-

råde. Valet övervakades av internationella observatörer. Ett lagstiftande råd med 88 medlemmar valdes, liksom ordföranden/presidenten i den palestinska myndigheten. Valdeltagandet var högt. Yasser Arafat valdes till president med nära 90% av rösterna. Av rådets 88 platser intogs 35 av oberoende politiker, vissa kritiska mot Arafat och hans Fatah-fraktion. De islamistiska grupperna Hamas och Jihad samt ett par vänsterpartier bojkottade valen. Det civila samhället argumenterar återkommande för nyval till PLC och kommunala församlingar. Val har utlovats flera gånger, senaste datum som PA satt för val (president-, PLC- och kommunalval) är juni 2004.

Det palestinska lagstiftande rådet, PLC, möts under normala förhållanden i Gaza och Ramallah. Under intifadan har inskränkningar i rörelsefriheten för ledamöterna förhindrat PLC från att mötas i plensession, vilket undergrävt lagstiftningsprocessen. Den lagstiftning som antas i rådet måste promulgeras av presidenten för att vinna rättskraft. En ”Basic Law”, som reglerar en rad centrala MR- och maktodelningsprinciper i det palestinska samhället promulgerades av presidenten i maj 2002. Det lagstiftande rådet har stärkt sin ställning under året.

Behovet av att förbättra rätts säkerheten och stärka den institutionella kapaciteten i det palestinska samhället har fått stor uppmärksamhet i givarsamfundets dialog med PA. I sin regeringsförklaring inför PLC den 29 april presenterade Abu Mazen en lista på reformer som den palestinska myndigheten skulle vidtaga på bl a rättsområdet. Den nya regeringen som godkändes av PLC den 12 november har presenterat en budget för 2004 som uppvisar fortsatt intention att genomföra reformer inkl. genomförande av palestinska val.

En växande kritik har riktats från det civila samhället och från oberoende politiker mot den palestinska myndighetens maktutövning. Här åsyftas den verkställande maktens obehöriga påverkan på rättsystemet och också fenomen som tjänstetillsättningar på politiska

grunder och känslighet för kritisk granskning av utomstående. Kritik har riktats - både från det civila samhället och från givarhall - mot omfattningen av de palestinska säkerhetsstyrkorna, som uppskattas till ca 35000 – 40 000 personer.

Kvinnor är underrepresenterade i politiska sammanhang. Av PLC:s 88 medlemmar är endast fem kvinnor. För närvarande finns två kvinnliga ministrar i den palestinska myndighetens regering.

10. Rätten till arbete och relaterade frågor

Det finns ingen minimilön på Västbanken/Gaza. Före intifadans utbrott kunde en familj försörja sig på en heltidsarbetandes lön. På Västbanken är en normal arbetsvecka 48 timmar på de flesta ställen. I Gaza är arbetsvecka 45 timmar för dagarbetare och 40 timmar för fast anställda. Den palestinska myndighetens arbetsmarknadsdepartement är ansvarigt för att inspektera arbetsplatser och att genomdriva minimistandard för säkerhet på arbetsplatsen. Det har dock begränsade resurser att göra detta.

Den ekonomiska nedgången på de palestinska områdena har bidragit till en ökad arbetslöshet. Samtidigt som tusentals arbetstillfällen har gått förlorade har den palestinska arbetskraften ökat kraftigt sedan september 2000 (13% befolkningstillväxt). I oktober 2003 räknade FN:s humanitära organ (OCHA) med att arbetslösheten låg på 53%. Detta jämfört med 10% i slutet av år 2000. Före intifadan arbetade ca 125.000 palestinier i Israel (20% av den palestinska arbetskraften). I slutet av 2002 utfärdade Israel ca 32.000 tillstånd att arbeta i Israel, men till följd av inre avspärningar och andra hinder har få tillståndsinnehavare kunnat resa in i egentliga Israels och därmed utnyttja arbetstillståndet. Stängningar och utgångsförbud har resulterat i att produktionen i de viktigaste 'industrizonerna' (på gränsen mellan Israel och ockuperat område)

nästan avstannat. Jordbruket, som är huvudinkomstkälla för en stor del av befolkningen, har också drabbats hårt. Enligt Bertinirapporten (sept. 2002) har jordbruksmark och olivträd förstörts till ett värde av \$167 miljoner (4. 630 tunnland jordbruksmark har skövats av IDF sedan sept. 2000). Avstängningar och utgångsförbud har försvårat böndernas arbete. Särskilt svår är situationen för jordbrukarna som lever i närheten av barriären/ det s.k. säkerhetsstängslet

Liksom alla israeliska arbetare måste palestinier som arbetar i Israel bidra till NII (National Insurance Institute). Palestinier från Västbanken/Gaza har rätt till några men inte alla NII förmånerna. Enligt interimsavtalet blir den palestinska arbetaren kompenserad för förluster denne ådrar sig i Israel om företaget går i konkurs samt har rätt till föräldraledighet.

11. Rätten till bästa uppnåeliga hälsa

Palestinier som bor i Jerusalem omfattas av det israeliska sjukförsäkringssystemet, vilket inkluderar offentlig hälsovård. Tillgången på högkvalitativ sjukvård i Jerusalem är god. Men barriären/det s.k. säkerhetsstängslet som för närvarande byggs i och kring Jerusalem gör det svårt för många palestinier att nå fram till två av de stora specialistsjukhusen avsedda för palestinier.

Nivån på hälsoutgifterna ligger på en relativt hög nivå i förhållande till nationalinkomsten. Genomsnittslivslängden är högre än i arabvärlden i övrigt.

Palestinier på Västbanken och i Gaza omfattas inte automatiskt av någon offentlig hälso- och sjukvård. Trots att den palestinska myndigheten de senaste åren gjort stora ansträngningar att bygga ut sjukvården råder alltså stora brister. För vård på privatsjukhus betalar patienten vårdkostnaden. På offentliga sjukhus är vårdkostnaden subventionerad. Undantag medges för akut sjukvård eller i humanitära fall. De palestinier som finns registrerade som flyktingar

hos FN:s flyktingorgan UNRWA åtnjuter primär- och sjukhusvård mot mindre avgifter.

Alltfler palestinier tecknar privata sjukförsäkringar. Sjukvård är gratis för den palestinska myndighetens anställda. Den yrkesaktiva befolkningen har den bästa sjukförsäkringen, medan andra grupper, bl a arbetslösa, kvinnor och äldre, åtnjuter ett sämre skydd.

Intifadan och den israeliska vedergällningen har haft allvarliga konsekvenser för hälsosituationen på de palestinska områdena. Hälsoindikatorerna faller. Enligt en undersökning som genomförts 2002 av John Hopkins-universitet lider 22.5% av undernäring (jmf med 8.6% år 2000). Antal dödfödda barn har ökat med 31% mellan september 2000 och december 2001 enligt UNRWAs beräkningar.

Förutom de rehabiliteringsbehov som orsakats av våldet (ca 23.900 palestinier har skadats under andra intifadan), har det också konsekvenser för befolkningens mentala hälsa. Detta gäller inte minst barnen, som efter tre års våld uppvisar en stor ökning av trauma-symptom.

Avsaknad av ekonomiska tillgångar är en huvudanledning till att man har avstått från att söka vård. Enligt PCBS:s siffror från i juli 2002 hänvisade 76.5 % av de tillfrågade hushållen som inte hade sökt den vård man var i behov av att det berodde på medelsbrist.

De organisationer som är del av den palestinska vårdsektorn, inkl ICRC och UNRWA, har under hela intifadan haft problem med tillträde till och inom de palestinska områdena. ICRC har rapporterat om fall då ambulanser fördröjts vid checkpoints och då ambulanser beskjutits ett av den israeliska armén. Enligt Dugards rapport har, under 2003, ca 60 ambulanser/ månad hållits kvar i israeliska checkpoints i mer än en timme. Var fjärde av dessa ambulanser vägrades genomfart. MR-organisationer uppger att den israeliska armén vid flera tillfällen förhindrat tillträde för sjukvårdspersonal som sökt vårda skadade under striderna.

12. Rätten till utbildning

Palestinska barn i Jerusalem har tillgång till gratis utbildning. Palestinska och judiska barn går i allmänhet i olika skolor i Israel. Pojkar och flickor skiljs ofta åt i undervisningen. Barriären/det s.k. säkerhetsstängslet som för närvarande byggs i Jerusalem gör det svårt eller omöjligt för många palestinska barn i Jerusalems förorter att ta sig till sina skolor.

På de palestinskkontrollerade områdena finns tre typer av skolor - allmänna, privata och UNRWA-skolor. En del av de privata palestinska skolorna finansieras av muslimska religiösa stiftelser, andra av kristna samfund. Utbildningssystemet skiljer sig åt mellan Västbanken och Gaza. Den snabba befolkningsökningen skapar kapacitetsproblem för skolväsendet. 92% av männen och 79% av kvinnor är läskunniga, vilket är högre än det regionala genomsnittet.

Under skolåret 2001-2002 kunde, enligt UNICEF, 600.000 barn (av 986.000 dvs. 61% av skolbarnen) inte följa undervisningen regelbundet.

13. Rätten till en tillfredsställande levnadsstandard

Avstängningarna och utgångsförbuden har försatt den palestinska ekonomin i djup kris. Detta påverkar generellt sett den palestinska levnadsstandarden. Fattigdomen har ökat drastiskt. Från att 21 % av palestinerna på Västbanken/Gaza levde under fattigdomsgränsen år 2000 till 60% i dag (75% i Gaza). Per capita inkomst var i maj 2003 46% lägre än 1999.

Möjligheterna för den palestinska myndighetens institutioner att tillhandahålla grundläggande social service undergrävs av den ekonomiska krisen, avstängningspolitiken samt av utgångsförbuden. Livsmedel kan inte transporteras från landsbygd till stad, sjukvårdstransporter stoppas eller fördröjs, lärare och elever har svårt att ta sig till skolor osv.

I de ockuperade områdena demolerar den israeliska armén hus dels med hänvisning till säkerhetskrav, dels som bestraffning. Kommittén för ICCPR uppmanar Israel att upphöra med husdemoleringar. Enligt FN har Israel under 2003 i snitt 74 palestinska hus/månad, att jämföras med 30 hus/månad under de första två åren av intifada. Under den senaste operationen i Rafah i oktober 2003 förstördes mer än 130 hus och minst 800 personer blev hemlösa. Tusentals palestinier är hemlösa på grund av att deras hem förstörts.

Barriären/det s.k. säkerhetsstängslet får klara konsekvenser för levnadsförhållandena för de ca 210.000 palestinier som direkt drabbas av dess dragning.

14. Kvinnans ställning

Den första intifadans inledande period innebar en framflyttning av kvinnans position i det palestinska samhället. En mängd nya formella och informella strukturer skapades och de många välutbildade unga ledarna för upproret påverkade synen i samhället rörande demokrati, självbestämmande och självhjälp. För många kvinnor innebar intifadan en period av frigörelse från invanda mönster.

I början av 1990-talet militariserades upproret. Skolor stängdes, antalet fängslade ökade och den allmänna samhällsordningen sattes allt mer i gungning. Hemmet och familjen, och de traditionella normsystemen kring dessa, återtog sin dominerande roll. Det sena nittioalets ekonomiska och politiska instabilitet förstärkte denna trend.

Det palestinska samhället kan i många avseenden fortfarande ses som ett traditionellt patriarkaliskt system. Direkt eller indirekt tar detta sig uttryck i höga födelsetal, få förvärvsarbetande kvinnor, få kvinnor på ledande positioner samt i en diskriminerande familjelagstiftning. Den preferens för gossebarn som finns påverkar befolkningens

sammansättning, en snedfördelning som kan förklaras med aborter (illegala - abort är förbjudet i lag) och könsbetingade skillnader i omvårdnad.

Skolan är ett av de mest jämställda områdena i det palestinska samhället. I skolans lägre årskurser finns det inga nämnbara skillnader mellan pojkar och flickor vad gäller möjligheter. En viss skillnad börjar märkas i åldersintervallet 15 - 17 år.

Om könsrelaterade skillnader är relativt små inom utbildningssystemet är de desto tydligare i arbetslivet och i samhället i stort. Före intifadan räknades endast 12% av de palestinska kvinnorna (4% av kvinnorna i Gaza) in i den officiella arbetsmarknaden. Som framgått ovan har arbetslösheten stigit under det gångna året i hela det palestinska samhället. Antalet kvinnor i ledande ställning i det politiska livet är litet.

En särskild jämställdhetskommitté bildades för ett par år sedan inom den palestinska myndigheten i syfte att bevaka jämställdhetsfrågor inom de palestinska ministerierna. Utgångspunkten för arbetet var plattformen från FN:s kvinnokonferens i Peking.

Den "basic law" som promulgerades av presidenten 2002 stadgar att Shari'a-lagen skall utgöra en huvudkälla till framtida lagstiftning. Fortfarande diskuteras om detta avsnitt skall inkluderas i den palestinska konstitution som är under utarbetande. Enligt det senaste utkastet skulle Shari'a utgöra en av "inspirationskällorna" till lagstiftningen på vissa områden.

Brottsstatistiken innehåller inga tillförlitliga siffror om våld mot kvinnor. Polisanmälan görs sällan p.g.a. de sociala tabun som omgärdar dessa frågor. Våld inom familjen och s k hedersmord ses av många som interna familjeangelägenheter. Socialarbetare vittnar om våld mot kvinnor och flickor i hem och skolor. Våldet mot kvinnor har ökat till följd av utgångsförbud, massarbetslöshet etc. under de senaste årens socio-ekonomiska kris.

15. Barnets rättigheter

Ungefär hälften av den palestinska befolkningen på Västbanken och Gaza är under 15 år. Många barn och ungdomar antas lida av psykosomatiska problem som ett resultat av situationen på de ockuperade områdena. Barnarbete förekommer i ökad omfattning. Våld mot barn förekommer, i synnerhet i områden med hög arbetslöshet.

465 av barn har dödats och 9000 skadats israeliska armén sedan september 2000. Ca 200 barn sitter i israeliskt fängelse.

Existerande straff- och arbetsrätt på Västbanken och Gaza skyddar barn. Under de senaste åren har flera fall av häktning av minderåriga förekommit, jfr ovan. Den palestinska myndigheten har utfäst sig att följa barnkonventionen.

16. Olika befolkningsgruppers situation (etniska, religiösa, minoriteter, urbefolkningar m fl)

Under den komplicerade juridiska och politiska uppdelningen av Västbanken och Gaza är palestinier, i jämförelse med israeler, rättsligt missgynnade på de av Israel ockuperade områdena. Diskrimineringen omfattar rätten till bostad, möjligheten till byggnadslov, tillgång till sjukvård, utbildning och socialvård. Diskriminering äger också rum när det gäller vattentilldelningen till de palestinska områdena.

Sedan ockupationen av östra Jerusalem 1967 har Israel fört en politik som diskriminerat stadens palestinska befolkning i frågor rörande landanvändning, bebyggelse, och t o m rätten att vistas i staden. Mellan 1967-2001 hade den palestinska befolkningen i Jerusalem ökat med ca 92.000 personer, samtidigt hade, enligt PASSIA (Palestinian Academic Society for the Study of International Affairs), endast 500 byggnadstillstånd givits till palestinier. Motsvarande siffra för israeliska innevånare var 65.000 tillstånd. Det

övergripande målet för politiken är enligt många bedömare att skapa geografiska och demografiska fakta som befäster den israeliska kontrollen över östra Jerusalem.

Religionsfrihet råder på de palestinska områdena. Ca 2 procent av den palestinska befolkningen är kristen. Någon medveten diskriminering av kristna kan inte sägas förekomma.

Beduinernas situation uppmärksammas sällan internationellt. Beduinbefolkning på Västbanken har tvångsförflyttats från boplatser när marken tagits i anspråk för israeliska bosättningar. Flera rättsfall har anhängiggjorts i israelisk domstol rörande rättigheterna till marken.

17. Homosexuellas situation

Frågan om homosexuellas situation förekommer mycket sällan i den samhälleliga debatten på de palestinska områdena. Ingen hänvisning görs till sexuell läggning i 'Basic Law'. På de palestinska områdena är de homosexuella generellt socialt marginaliserade. Det händer att de blir utsatta för hot.

18. Flyktingars rättigheter

3, 7 miljoner palestinier fanns registrerade som flyktingar hos flyktingorganet UNRWA år 2000, varav drygt 1,4 miljoner på Västbanken och i Gaza. I Gaza beräknas 78% av befolkningen vara flyktingar, ett faktum som givetvis sätter sin prägel på hela samhällslivet. Ett särskilt FN-organ, UNRWA, tillskapades för att bistå de personer som blev flyktingar år 1948 och deras familjer. Flyktingfrågan utgör en av slutstatusfrågorna i fredsprocessen mellan Israel och palestinierna.

19. Funktionshindrades situation

Före den andra intifadan uppskattades 1,5% av den palestinska

befolkningen vara funktionshindrad. Denna grupp missgynnas i det palestinska samhället, bl a på undervisningsområdet och arbetsmarknaden. Svenskt bistånd finansierar insatser som syftar till att förbättra de funktionshindrades situation.

Uppåt en tredjedel av de som skadats under det senaste årets konfrontationer - flera tusen personer - bedöms få bestående men. Detta kommer att ställa enorma krav på rehabiliteringsinsatser.

ÖVRIGT

20. Oberoende MR-organisationer för mänskliga rättigheter

Ett stort antal MR-organisationer verkar på de palestinska områdena. De utövar en viktig kritisk granskning av MR-situationen, både på de ockuperade områdena och på de områden där den palestinska myndigheten utövar kontroll. Givarsamfundet ger ett omfattande stöd till MR-organisationer, vilket ibland väckt kritik från officiellt håll. Sverige ger stöd till ett tjugotal palestinska och israeliska MR-organisationer.

21. Fältverksamhet eller rådgivning på området mänskliga rättigheter

MR-kommissionens särskilde rapportör John Dugard besökte Israel och de ockuperade områdena 22-29 juni 2003. Han besökte Gaza, Ramallah, Nablus, Betlehem, Jeriko och Jerusalem och sammanträffade med företrädare för den palestinska myndigheten, NGO:s och internationella organisationer. Israel höll fast vid tidigare beslut att inte samarbeta med den särskilde rapportören.

Utrikesdepartementet
Mänskliga rättigheter i Israel 2003

1. Sammanfattning

Denna rapport omfattar läget för de mänskliga rättigheterna i staten Israel inom 1967 års gränser och på ockuperade Golan. Vad gäller uppträdande av israeliska myndigheter på de palestinska områdena hänvisas till separat rapport.

Israel är en parlamentarisk demokrati, vars självständighetsförklaring stipulerar respekt för de universella mänskliga rättigheterna utan hänsyn till etniskt ursprung, religion, politisk tillhörighet, kön eller individuella åsikter. Respekt för grundläggande medborgerliga rättigheter iakttas för israeliska medborgare medan situationen på de av Israel ockuperade områdena är annorlunda (se separat rapport). Landets etniska och religiösa minoriteter - i synnerhet den arabiska gruppen - utsätts i viss mån för diskriminering.

2. Ratifikationsläget beträffande de mest centrala konventionerna för mänskliga rättigheter samt rapportering till FN:s konventionskommittéer

Israel har ratificerat följande centrala MR-konventioner:

- Konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter (ICCPR) med reservationer för artiklarna 4 och 9. Det bör noteras att Israel anser att konventionen inte är tillämplig på de ockuperade områdena något som konventionskommittén kritiserar. Israel har inte anslutit sig till något av de fakultativa protokollen. Israels andra periodiska rapport granskades av konventionskommittén i september 2003 (se nedan).

- Konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter

(ICESCR). Israel anser att konventionen inte är tillämplig på de ockuperade områdena något som kritiseras av konventionskommittén. Israel skall inkomma med sin fjärde periodiska rapport den 2 november 2004. Israels tredje periodiska rapport granskades av konventionskommittén i maj 2003.

- Rasdiskrimineringskonventionen (CERD) med reservation för artikel 22. Israel har ännu inte inkommit med sin tolfte periodiska rapport som skulle ha varit konventionskommittén tillhanda den 2 februari 2002.

- Konventionen om avskaffande av alla former av diskriminering mot kvinnor (CEDAW) med reservation för artikel 7 (b) och artikel 16. Israel har inte anslutit sig till det fakultativa protokollet. Israels skall inkomma med sin fjärde periodiska rapport den 2 november 2004.

- Konventionen mot tortyr (CAT) med reservationer för artiklarna 20 och 30. Israel har inte anslutit sig till det fakultativa protokollet. Israel skall inkomma med sin fjärde periodiska rapport den 1 november 2004.

- Konventionen om barnets rättigheter (CRC). Israel har inte anslutit sig till de fakultativa protokollen. Israel har inte inkommit med sin andra periodiska rapport som skulle ha inkommit den 1 november 1998.

- Flyktingkonventionen

Specialrapportören för MR-situationen i de av Israel ockuperade palestinska områdena publicerade en rapport i september 2003 och noterade där bl.a. att Israel fortsatt inte samarbetar med denne.

3. Respekt för liv, kroppslig integritet och förbud mot tortyr

Rätten till liv och kroppslig integritet respekteras av rättssystemet vad gäller israeliska medborgare. Genom utsträckning av lagars och förordningars giltighet till bosättare på ockuperade områden åtnjuter bosättarna samma rättigheter som övriga israeliska medborgare. Minoritetsgrupper med israeliskt medborgarskap åtnjuter respekt för rätten till liv och i allt väsentligt också vad gäller kroppslig integritet.

Tortyr är förbjuden i lag. Israel har ratificerat CAT (Convention against Torture) men den är inte inkorporerad i israelisk lag. Det förekommer uppgifter från organisationer som HRW (Human Rights Watch), B'tselem och Amnesty International att palestinier i samband med gripande och förhör utsatts för förnedrande behandling av israeliska säkerhetstjänsten.

4. Dödsstraff

Dödsstraff för ordinära brott avskaffades 1954 men finns kvar för vissa brott i krig. Dödsstraff har endast verkställts i ett fall (Adolf Eichmann 1962).

5. Rättssäkerhet

Israel är en demokratisk rättsstat. För judar i Israel och bosättare på de ockuperade områdena respekteras personlig frihet och rättssäkerhet i en omfattning som är vanlig i ett demokratiskt system. Det samma gäller i princip minoritetsgrupper som är bosatta i Israel och Golanområdet, samt palestinier boende i östra Jerusalem.

Rättsväsendet är självständigt i förhållande till de styrande och lagstiftande organen. Domstolar beaktar ibland i fall av administrativt frihetsberövande av statsorgan framförda synpunkter på säkerhetsfrågor. Tendens finns enligt State Department och MR-organisationer, som Adallah och ACRI, att domstolar i fall av likartad brottslighet dömer icke-judiska medborgare strängare straff än judiska

medborgare.

Israeliska bosättare, som lyder under israelisk lag, ställs inför rätta inför civila domstolar medan majoriteten av palestinier i de ockuperade områdena ställs inför militärdomstol.

Kommittén för ICCPR uttrycker oro över oklarheter vad gäller Israels regler om terroristbekämpning – även om dessa kan bli föremål för juridisk prövning – som ibland ser ut att strida mot regler om rättssäkerhet och kan leda till enligt konventionen förbjuden retroaktiv bestraffning.

6. Personlig frihet

Frihetsberövande utan rättegång förekommer främst i form av s.k. administrativt förvar. I maj 1997 antog Knesset en lag som begränsar de lagliga möjligheterna att i Israel hålla människor i förvar utan rättslig prövning och inskränker den tid som en person kan hållas i förvar utan beslut av domare till 24 timmar. Omprövning måste ske var tredje månad. För s.k. administrativt förvar gäller att prövning måste ske inom 48 timmar och omprövning var sjätte månad. Lagen gäller dock inte den militära rättsutövningen på de ockuperade områdena.

Tidigare satt ett antal libanesiska medborgare i s.k. administrativt förvar i syfte att bl.a. användas i utväxling av israeliska medborgare stupade eller kidnappade i Libanon. Men sedan Högsta domstolen i april 2000 fastslagit att detta var oförenligt med lagen släpptes samtliga utom två libaneser fria. Dessa, Sheikh Obeid och Moustafa Dirani, som tidigare satt fängslade som administrativa fångar faller, tillsammans med tre andra personer med libanesiskt ursprung, sedan mars 2002 under lagen om illegala kombattanter. Därutöver finns enligt ICRC ett tjugotill-trettio libanesiska fångar i israeliska fängelser.

1986 dömdes den israeliske kärnforskaren Mordechai Vanunu till

18 års fängelse för spioneri och förräderi efter att ha avslöjat hemligheter om Israels nukleära forskning. Fram till 1998 satt Vanunu i isoleringscell och han lär under den tiden ha ådragit sig psykiska skador och fallet har uppmärksamats av flera MR-organisationer.

Inskränkningar råder också för palestinierna och utländska medborgares med palestinskt ursprung möjligheter att resa utomlands via Ben Gurion-flygplatsen.

I juli 2003 antog Knesset Lagen om medborgarskap och inresa i Israel. Lagen innebär inskränkningar i rätten till familjeåterförening för israeliska medborgare gifta med personer boende i de palestinska områdena genom att dessa inte kan erhålla permanent uppehållstillstånd i Israel. Lagen har kritiserats av MR-organisationer och av kommittén för ICCPR. Kommittén för CERD har i ett särskilt beslut uttryckt oro över följderna av lagen och begärt ytterligare information.

7. Straffrihet

Israeliska myndigheter har kritiserats av bl.a. B'tselem för brister i ansträngningarna att beivra brott som begås av israeliska civila eller av armén mot palestinier. De flesta av anmälningarna leder inte till påföljd.

8. Yttrande- och mediafrihet m.m.

Tryck-, yttrande och mediafrihet garanteras i israelisk lagstiftning. Censur förekommer endast vad gäller information med ursprung i Israel eller de ockuperade områdena som bedöms känslig från nationell säkerhetssynpunkt. Inskränkningar i yttrande- och föreningsfriheten gäller för judiska extremistorganisationer som Kach och Kahane Chai. Dessa är förbjudna som politiska partier.

I början av 1998 antog Knesset Lagen om informationsfrihet, som fastställer israeliska medborgares rätt till insyn i offentliga myndigheters verksamhet och rätten att få information från myndigheterna i

fråga. Undantag görs i lagen om offentlighet, som trädde i kraft i juni 1999, för sekretessbelagd information.

Religionsfrihet råder.

Eftersom familjelagstiftningen anförtröts de religiösa samfundet är det i realiteten svårt att stå utanför dessa samfund. Ett utslag härav är att borgerlig vigsel inte kan ingås i Israel. Borgerliga äktenskap ingångna utomlands godtas dock. Det har inte heller varit möjligt för en judisk person att i Israel ingå ett giltigt äktenskap med en muslim eller kristen. Genom ett utlåtande av Högsta domstolen har dock vissa möjligheter öppnats för dylika vigslar, om den icke-judiska parten är medborgare i ett annat land och vigseln äger rum på detta lands ambassad eller konsulat.

9. De politiska institutionerna

Israel är en parlamentarisk demokrati där regeringen, ansvarig inför parlamentet (Knesset), utövar den exekutiva makten.

Val till Knesset sker minst vart fjärde år, men nyval kan utlysas. Nästa ordinarie val skall äga rum senast den 28 oktober 2007.

Israelisk lagstiftning garanterar och slår vakt om domstolsväsendets oberoende. Israel saknar en skriven författning. Ett antal s.k. Basic Laws stadfäster en rad friheter som i andra länder är angivna i författningen. Vissa rättigheter är också angivna i Israels självständighetsförklaring från 1948.

10. Rätten till arbete och relaterade frågor

Israel har ratificerat sju av ILO:s åtta centrala konventioner. Israel har inte ratificerat konvention nr 182 om barnarbete. Lagen om Equal Opportunities in Employment från 1995 förbjuder diskriminering p.g.a. kön, föräldraskap, familjesituation, sexuell läggning, folktillhörighet, ursprungsland, religiös eller politisk åskådning, partitillhörighet och ålder. Lagstiftning finns även om jämlika löner.

Diskriminering i arbetslivet sker i viss utsträckning av den arabiska befolkningen bland vilka arbetslösheten är generellt högre, representationen i offentliga sektorn lägre liksom genomsnittslönen. Kommittén för ICESCR uttrycker oro för denna diskriminering. Minimilönen, som ofta kombineras med andra bidrag, anses skälig liksom maxarbetsstiden. Israeliska medborgare kan ansluta sig till fackföreningar. Situationen vad gäller arbetsregler för palestinska eller andra utländska gästarbetare är i viss mån oklar. Tvångsarbete är förbjudet enligt lag och skyddet för barn är särskilt starkt i detta avseende.

11. Rätten till bästa uppnåeliga hälsa

Majoriteten av den israeliska befolkningen åtnjuter en i flertalet avseenden med EU-staterna jämförbar standard vad gäller tillgång och kvalitet på hälso- och sjukvård. Statens utgifter för sjuk- och hälsovård uppgår till omkring 8-9 % av BNP. Kommittén för ICESCR uttrycker i sina sammanfattade slutsatser oro för att israeliska araber diskrimineras vad gäller tillgång till sjuk- och hälsovård då denna service ofta är sämre i arabiska samhällen än i judiska.

12. Rätten till utbildning

Israel håller inom området utbildning en standard som i flertalet relevanta avseenden är jämförbar med EU. Skolplikt gäller till 15 år.

MR-organisationer som Adallah och Sikkuy hänvisar till offentlig statistik som visar att staten spenderar avsevärt mer medel per judisk elev jämfört med per arabisk elev. Proportionellt får en mindre andel arabiska studenter tillträde till universitetsstudier än judiska studenter. Enligt siffror från MR-organisationer är 6 % av de universitetsstuderande araber, medan de utgör ca 20% av befolkningen. Kommittén för ICESCR välkomnar den israeliska regeringens ansträngningar för att höja deltagande i utbildning i den arabiska sektorn.

13. Rätten till en tillfredsställande levnadsstandard

Arbetslösheten är högre bland Israels icke-judiska medborgare än bland de judiska. Nationellt ligger arbetslösheten på 10,5 %, medan den hos den arabiska femtedelen av befolkningen ligger på omkring 14 %.

Vad gäller möjligheter till offentlig anställning har araber ofta problem att få anställning i funktioner med någon typ av anknytning till Israels nationella säkerhet. En anledning till särbehandlingen av de israeliska araberna med undantag för druserna är att dessa inte omfattas av en obligatorisk värnplikt.

En person som inte fullgjort militärtjänstgöring särbehandlas på ett oförmånligt sätt vad gäller områden som sociala förmåner, möjligheter till anställning inom vissa sektorer, möjligheter till högre studier och till stipendier och bostadslån.

14. Kvinnans ställning

Israel har ratificerat kvinnokonventionen. Ingen könsdiskriminering återfinns i direkt lagstadgad form. Familjelagstiftningen ligger under de religiösa samfundens jurisdiktion. De religiösa lagarna innebär ibland diskriminering av kvinnor, t.ex. vad gäller skilsmässor. Kommittén för ICESCR uttrycker oro för denna diskriminering.

I mars 2000 antogs en lag om kvinnans rättigheter som stipulerar jämlikhet vad gäller arbete, militärtjänst, utbildning etc. samt reglerar skydd för kvinnan mot våld, sexuella trakasserier och exploatering. Kommittén för ICCPR välkomnar lagen och andra åtgärder som regeringen vidtagit för att förbättra kvinnans situation.

Det finns inga lagliga hinder för kvinnligt deltagande i det politiska livet men kvinnor är i praktiken underrepresenterade. 18 av totalt 120 Knessetledamöter är kvinnor och 3 av 23 ministrar.

Lagen om Equal Opportunities in Employment från 1995 förbjuder

diskriminering p.g.a. kön, föräldraskap, familjesituation, sexuell läggning, folktillhörighet, ursprungsland, religiös eller politisk åskådning, partitillhörighet och ålder. Lagstiftning finns även om lika lön.

Ingen könsdiskriminering finns att rapportera inom utbildningssektorn.

Våldet mot kvinnor har inte minskat. Oro finns hos kvinno-rättsorganisationer för att tendensen går mot ökat våld. Sexhandeln utgör ett växande problem i Israel, främst med kvinnor från forna Sovjetunionen och Östeuropa. En nyligen publicerad rapport från Hotline for Migrant Workers och Adva Center redovisar oroande statistik därvidlag. Enligt ACRI finns ca 3 000 kvinnor i landet som varit föremål för trafficking. Israeliska myndigheter ägnar alltmer uppmärksamhet åt problemet och en rad program har inletts i syfte att minska förekomsten och hjälpa utsatta kvinnor, vilket också välkomnas av kommittéerna för ICCPR och ICESCR.

15. Barnets rättigheter

Under de senaste åren har insikten om att även barn har rättigheter vuxit. Uppmärksamheten kring barnmisshandel har ökat. En indikation om en förändrad attityd var ett beslut i Knesset 1995 om att inte undanta föräldrar, lärare eller ungdomsledare från brottsligt ansvar för barnmisshandel.

Arabiska barn drabbas i större utsträckning av ekonomiska och sociala nedskärningar. Uppgifter förekommer om barnarbete bland den arabiska befolkningen. Barnprostitution förekommer bland den växande gruppen utländska - ofta illegala - gästarbetare.

Enligt israelisk lag är en person myndig vid 18 års ålder. Däremot tillämpar Israel militära order i de ockuperade områdena på 16-åringar. Följaktligen finns minderåriga av Israel fängslade palestinier.

18 år gäller som minimiålder för rekrytering till de väpnade styrkorna.

16. Olika befolkningsgruppers situation

Den största minoriteten i Israel utgörs av 20 % av befolkningen som är araber. De socio-ekonomiska förhållandena för dessa är alltfjämt sämre än för den judiska befolkningen något som noteras av bl.a. State Department, MR-organisationer och konventionskommittéerna för ICCPR och ICESCR.

Icke-judiska israeliska medborgare har inte samma rätt att köpa fast egendom som judiska israeliska medborgare. Drygt 93 % av staten Israels territorium förvaltas/ägs av staten genom Israel Lands Authority eller genom de halvofficiella organisationerna Jewish National Fund och Jewish Agency. Organisationernas stadgar förbjuder upplåtelse eller uthyrning av mark till icke-judar. Arabiska medborgare äger mindre än 2,5 % av den privat ägda marken i Israel. I praktiken är det omöjligt för en icke-jude att förvärva statsägd mark.

I mars 2000 slog dock Högsta domstolen fast att det är förbjudet att reservera statens mark till judar. En arabisk familj hade nekats köpa tomträtt i ett judiskt samhälle som anlagts av Jewish Agency.

Ett stort antal, drygt hundra, arabiska byar i Israel har inte givits legal status som bosättningsorter. Avsaknaden av legal status innebär att byarna inte har tillgång till allmän service som infrastruktur, energi och vatten.

Tidigare hade drygt 120 000 palestinier från Västbanken och Gaza arbetstillstånd i Israel. Efter den andra intifadan är antalet avsevärt färre. Palestinsk arbetskraft har kommit att ersättas med utländsk arbetskraft i form av legala och illegala gästarbetare. Regeringen försöker nu minska antalet utländska gästarbetare genom olika åtgärder samtidigt som deras eftersatta situation alltmer uppmärksammas.

I samband med oroligheter i de arabiskdominerade områdena i Israel i oktober 2000 använde israelisk polis gummikulor och skarp

ammunition för att skingra demonstrerande arabiska israeler. Tretton av dessa dödades och ca 300 skadades. Den rättsliga kommitté som tillsattes för att utreda händelserna (Or Commission) presenterade sina slutsatser och rekommendationer i september 2003. Kommitténs rapport är ett av de mest omfattande arbeten som gjort för att se över situationen för de israeliska araberna. En av slutsatserna är att situationen för den arabiska gruppen varit eftersatt i många år och den israeliska regeringen uppmanas vidta ytterligare åtgärder för att skapa jämlikhet mellan denna grupp och den judiska majoriteten. Kommittén uppmanar också den israeliska regeringen att vidta åtgärder för att komma till rätta med polisens inställning till den arabiska gruppen som av polisen ofta betraktas som ett fientligt element.

Kommittén fastställer ansvarskedjan för händelserna i oktober 2000 och rekommenderar att brottsundersökningar inleds mot ett antal polismän. Kommittén kritiserar också ett par namngivna arabiska företrädare för att ha uppviglat den arabiska befolkningen.

17. Homosexuell situation

Homosexualitet är inte förbjudet i lag. Religiösa företrädare motsätter sig homosexualitet men i övrigt förekommer inte diskriminering i det israeliska samhället.

18. Flyktingars rättigheter

Israel har ratificerat flyktingkonventionen. Antalet icke-judiska flyktingar som kommer till landet är litet. Utsikterna för att icke-judiska personer skall beviljas asyl i Israel får likaså bedömas som ringa.

Efter Israels tillbakadragande från södra Libanon i maj 2000 tog Israel emot nära 6 000 libanesiska medborgare med samröre med milisen South Lebanese Army (SLA). Av dessa har drygt hälften

återvänt delvis med hjälp av finansiellt stöd från israeliska myndigheter. De kvarvarande får vartefter sina uppehållstillstånd förlängda och har rätt att arbeta och erhålla sociala förmåner.

19. Funktionshindrades situation

Funktionshindrade har rätt till statliga bidrag, inkomst-, hyres- och transportbidrag. Lagen om lika anställningsförutsättningar (Equal Opportunities in Employment) gäller även för funktionshindrade, även om de inte omnämns specifikt i lagen. I början av 1998 antogs en lag om lika villkor för funktionshindrade (Equal Rights for the Disabled), som ger funktionshindrade personer rätt att vara en integrerad del av samhället.

20. Oberoende MR-organisationer

Ett stort antal organisationer i Israel är verksamma inom MR-området. Till de främsta hör B'Tselem - The Israeli Information Center for Human Rights in the Occupied Territories, ACRI - Association for Civil Rights in Israel, HaMoked - Center for the Defence of the Individual, PCATI - Public Committee Against Torture in Israel, DCI - Defence for Children International, Adalah, Sikkuy, Moussawa, Physicians for Human Rights, Na'amat, Hotline for Migrant Worker och Adva Center.

Utrikesdepartementet

Mänskliga rättigheter i USA 2003

1. Sammanfattning av MR-läget

Den amerikanska författningen ger ett omfattande skydd åt de mänskliga rättigheterna (MR). En kombination av statliga institutioner, självständiga domstolar, enskilda organisationer och fria media försvarar individens och olika minoriteters rättigheter. USA ser sig självt som ett föregångsland i dessa frågor.

MR-läget i USA är på det hela taget gott. Vissa påpekanden bör ändå göras. Flera av de viktigaste internationella MR-instrumenten har av olika skäl inte ratificerats av USA och så lär knappast heller ske inom överskådlig tid. I de fall MR-konventioner har ratificerats har betydande reservationer gjorts.

Det amerikanska dödsstraffet är den enskilt mest uppmärksammade frågan. Det återinfördes 1976 och den 1 september i år väntade 3517 personer på att avrättas. 85 av dem (dvs 2,4 %) var minderåriga när de begick sina respektive brott. I ett uppmärksammat fall beslutade Högsta domstolen emellertid i juni 2002 att avrättning av mentalt handikappade inte är förenlig med konstitutionen. Samma månad beslöt Högsta Domstolen att det inte var förenligt med konstitutionen att en domare enbart, snarare än en jury, beslutar om ett dödsstraff är tillämpligt eller inte. I oktober 2002 avvisade domstolen en begäran om att behandla frågan om avrättning av minderåriga förbrytare.

Dödsstraffet har ett starkt stöd i USA. Sedan ett par år pågår dock en intensifierad debatt i frågan.

Kampen mot terrorismen har också medfört en ökad debatt om inskränkningar av de medborgerliga fri- och rättigheterna. Genom skärpt lagstiftning (bl.a. USA Patriot Act of 2001) har statens befogenheter att avlyssna och frihetsberöva utökats. Främst har

behandlingen av immigranternas rättssäkerhet uppmärksammats av ett antal människorättsorganisationer. Även amerikanska medborgares behandling har ifrågasatts. Principfrågan rör balansen mellan den nationella säkerheten och skyddet av individens rättigheter. För närvarande pågår en debatt i kongressen om vissa förändringar i lagstiftningen. Dels föreligger förslag från administrationen om ytterligare skärpningar (den så kallade Patriot Act II), dels ett partiöverskridande lagförslag om begränsningar i statens rättigheter kring bl.a. avlyssningar, "The Security and Freedom Ensured (SAFE) Act."

Polisbrutalitet, överfulla fängelser och övergrepp mot fångar är andra problem som ägnas fortsatt uppmärksamhet.

2. Ratifikationsläget beträffande de mest centrala MR-konventionerna

Ratificering av internationella avtal och konventioner kräver godkännande av senaten med 2/3 majoritet. Oberoende av majoritetsförhållanden råder en allmänt skeptisk inställning till internationella avtal och konventioner i senaten, med motiveringen att de begränsar det egna landets suveränitet och handlingsfrihet.

Med undantag av de två tilläggsprotokollen till barnkonventionen och ILO:s konvention mot de värsta formerna av barnarbete har inga större MR-konventioner ratificerats de senaste åren.

Konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter undertecknades 1977 och ratificerades 1992 med en rad reservationer mot flera av konventionens centrala bestämmelser, t.ex. förbudet mot dödsstraff för minderåriga och principen att konventionen har företräde framför nationell lagstiftning. USA har inte undertecknat eller ratificerat de fakultativa protokollen om enskild klagorätt och om avskaffande av dödsstraffet.

Konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter undertecknades 1977 och översändes till senaten för godkännande 1978, men har fortfarande inte ratificerats. Det finns i USA en skepsis mot tanken på att i lag garantera ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter. Utsikterna för en snar ratifikation av konventionen är därför små.

Konventionen mot rasdiskriminering undertecknades 1966 och ratificerades 1994 med en rad reservationer. I september 2000 presenterade USA sin första rapport till konventionskommittén. Kommittén berömde rapporten för dess uppriktighet, men kritiserade USA för att inte tillräckligt respektera konventionens anda i nationell lagstiftning.

Konventionen mot diskriminering av kvinnor undertecknades 1980 och översändes till senaten för godkännande i november samma år, men har inte ratificerats. Många senatorer ställer sig kritiska bl.a. till att konventionen gör kvinnans ställning till en statlig angelägenhet. Senatens utrikesutskott röstade dock i år för att sända frågan om ratifiering vidare till hela senaten.

Konventionen om barnets rättigheter undertecknades 1995, men USA har inte ratificerat denna. Den möter hårt motstånd i senaten, där ett antal ledamöter anser att konventionen inkräktar på familjens helgd och relationen mellan föräldrar och barn. Konventionen reglerar förhållanden som i USA ofta hamnar inom delstaternas eller kommunernas jurisdiktion.

1 juli ratificerade senaten dock de två fakultativa tilläggsprotokollen om skydd av barn i väpnade konflikter och om barnhandel.

Konventionen mot tortyr undertecknades 1988 och ratificerades 1994 med en rad reservationer. USA inlämnade hösten 1999 den första

rapporten till konventionskommittén. Nästa rapporttillfälle är år 2004. Interamerikanska MR-konventionen undertecknades 1977, men har inte ratificerats. Konventionen innehåller många för USA problematiska element, t.ex. att mänskligt liv börjar vid befruktningen, vilket står i strid med rätten till abort i USA, samt hårda skrivningar mot dödsstraffet.

Flyktingkonventionen har varken undertecknats eller ratificerats av USA, som däremot anslutit sig till 1967 års protokoll om flyktingar. ILO:s konventioner: USA har med hänvisning till uppdelningen i federal resp delstatlig lagstiftning hävdats svårigheter att ratificera

ILO:s konventioner. I dagsläget har USA ratificerat 14 konventioner. Av de åtta s.k. Core Labor Standards har konventionen 182 "mot de värsta formerna av barnarbete" ratificerats. Konventionen 111, om diskriminering i arbetslivet, är inte ratificerad, men skulle mot bakgrund av nuvarande lagstiftning kunna ratificeras.

Efter flera års eftersläpning har USA nu i tid börjat lämna in de periodiska rapporterna knutna till respektive konvention. Förklaringen till förseningarna har främst varit byråkratiska. Det har visat sig vara en tidsödande och komplicerad uppgift att samla in underlag från samtliga inblandade myndigheter. Ansvaret för denna samordning vilar nu på State Departments rättsavdelning.

MEDBORGERLIGA OCH POLITISKA RÄTTIGHETER

3. Respekt för rätten till liv, kroppslig integritet och förbud mot tortyr

Det förekommer inga av statsmakten sanktionerade politiska mord,

avrättningar utan föregående rättsligt förfarande eller s.k. försvinnanden. Det förekommer heller inget slaveri eller slaveriliknande förhållanden.

Polisbrutalitet kvarstår som ett av de mest uppmärksammade MR-problemen även om det under det senaste året uppmärksammats mindre på fokus på förändringarna i och med Patriot Act. Både Amnesty International och Human Rights Watch rapporterar kontinuerligt i frågan. Enskilda incidenter av bl. a. misshandel, obefogade skottlossningar och onödigt brutala ingrepp, har förekommit i polisdistrikt runtom landet. I vissa storstäder finns tecken på polisbrutalitet i större skala och att vissa minoritetsgrupper är mer utsatta än befolkningen i stort. Justitiedepartementet har agerat för att tvinga enskilda polisdistrikt, som uppvisat ett mönster av brutalt beteende, att genomföra reformer.

Amerikansk kriminalvård har en starkare betoning på bestraffning än rehabilitering och har höga straffsatser för våldsbrott. Vid utgången av år 2002 var ca 6,7 miljoner personer antingen i fängelse, under åtal eller villkorligt frigivna. Ca två miljoner av dessa satt i fängelse. Minoriteter, särskilt den svarta befolkningen, är överrepresenterade i fängelserna. Rättssystemets behandling av dessa grupper är därför en uppmärksam fråga.

I flertalet delstater är fängelserna överfulla, vilket bl. a. lett till en hög vålds- och övergreppsfrekvens mellan fångar. Human Rights Watch publicerade år 2001 en särskild studie om övergrepp mellan manliga fångar. Den 4 september i år trädde en ny lag i kraft för att motverka problemen – Prison Rape Elimination Act 2003. Det är den första lagen på federal nivå mot våldtäkter i fängelse.

Amnesty International och Human Rights Watch har också fortsatt uppmärksammat Maximum Security Prisons, där insynen uppges vara dålig och övergreppen många. Till följd av uppmärksamheten har vissa fängelser förändrat sina rutiner, t.ex. vad gäller bruk av elpistoler

(stun guns). Bl a beslutade nyligen en federal distriktsdomstol att omplacera allvarligt mentalsjuka från ett fängelse med maximal säkerhet (i Boscobel, Wisconsin).

4. Dödsstraff

Dödsstraffet återinfördes i USA 1976 och finns f.n. i 38 av 50 delstater. År 2001 hävdades också moratoriet mot federala avrättningar. Sedan 1976 och fram t.o.m. september 2003 har 859 dödsdömda avrättats. Under 2002 avrättades 71 personer - en ökning med 5 personer men fortfarande lägre än under senare delen av 90-talet. Hittills i år (per den 12 september 2003) har 55 personer avrättats. Den delstat som oftast tillämpat dödsstraffet sedan 1976 är med stor marginal Texas. Det senaste året följs Texas av Oklahoma, Alabama, North Carolina, Florida och Ohio. Sedan tidigare år har även Virginia och Missouri ett högt antal genomförande av dödstraffet.

I 16 av de 38 delstaterna är minimiåldern för dödsstraff 18 år, i fem är minimiåldern 17 år och i 17 delstater är minimiåldern 16 år eller ej fastställd. Av ca 3500 fångar på death row har ett 80-tal dömts som ungdomsbrottslingar. En tredjedel av dessa befinner sig i Texas. Sedan 1976 har 22 män avrättats för brott begångna som ungdomsbrottslingar. Det totala antalet mentalt handikappade som avrättats sedan 1976 är 35.

Avrättning av mentalt handikappade hamnade i fokus under förra året. I målet Atkins v. Virginia beslutade Högsta domstolen att dödsstraffet i dessa fall strider mot konstitutionens bestämmelse om cruel and unusual punishment. Flera utomstående aktörer – bl.a. EU – uppvakade domstolen i ärendet. Frågan om vem som är mentalt handikappad avgörs dock på delstatsnivå, vilket i praktiken innebär beslut av juryn i enskilda mål. I oktober avvisade domstolen en begäran om att behandla frågan om avrättning av minderåriga förbrytare är

förenlig med konstitutionen. Högsta Domstolens beslut i juni 2002 i Ring v. Arizona innebär att inte enbart en domare, snarare än en jury, kan besluta och bedöma om det föreligger så pass allvarliga omständigheter i ett rättsfall att påföljden kan bli dödsstraff.

Flera amerikanska MR-organisationer, som tillsammans bildar National Coalition to Abolish the Death Penalty, verkar för att skapa en inhemsk opinion mot dödsstraffet. Olika opinionsundersökningar har under det senaste året visat ett försvagat stöd för dödsstraffet (omkring 65%). Det är dock tillämpningen som ifrågasätts, snarare än principen.

Diskussionen tilltog år 2000 sedan Illinois dåvarande guvernör, George Ryan, hade infört ett moratorium med krav på att utreda dödsstraffets tillämpning. Moratoriet var ett resultat av att 13 dödsdömda fångar, genom DNA-tester, hade visat sig vara oskyldiga. En delstatlig utredning föreslog i april över 80 förändringar i processordningen, vilka kommer att begränsa användandet av dödsstraffet i Illinois.

Dåvarande guvernör i Maryland, Paris Glendening, införde i maj 2002 nya reformer efter att en studie av delstatens system för dödsstraff visat på bl a rasskillnader mellan interner dömda till döden och övriga interner. Proportionerligt fler personer från minoritetsgrupper döms till döden i jämförelse med vita för jämförbara svåra brott.

Den pågående debatten har också färgat av sig på det nationella planet. Den 1 oktober i år enades demokrater och republikaner i kongressen om ett lagförslag Advancing Justice Through DNA Technology Act of 2003. Förslaget förmodas antas före årets slut och skulle bl a innebära att federala fångar får ökad möjlighet att pröva sina fall med hjälp av DNA-tester. T o m mitten av september har 138 fångar på death row frisläppts p g a att DNA-tester bevisat dem oskyldiga. Trots detta finns ett solitt stöd för dödsstraffet, både inom

administrationen, i kongressen och bland allmänheten. Dödsstraffet blir därför med all sannolikhet kvar under överskådlig tid, och debatten handlar i första hand om att öka precisionen för när och hur dödsstraff utdöms och verkställs.

5. Rättssäkerhet

Delstatliga och federala domstolar åtnjuter självständighet i förhållande till den exekutiva makten. Presidenten nominerar dock domare till Högsta domstolen och federala distriktsdomstolar, vilket i regel sker på basis av politiska preferenser. Utnämningar till Högsta domstolen skall bekräftas av senaten. Det amerikanska domstolsväsendet har flera instanser för överklagan. Advokat kåren är självständig i förhållande till myndigheterna. Det finns inga skillnader mellan mäns och kvinnors tillgång till rättsväsendet.

Det finns ett militärt rättsväsende, men det kan inte lagföra civila personer. Militärer som begått brott utanför tjänsten kan ställas inför civil domstol.

I november 2001 beslutade presidenten att upprätta särskilda militära tribunaler som ett led i kriget mot terrorismen. Tanken är att dessa skall hantera terroristmisstänkta utlänningar. Denna typ av ad hoc tribunaler har använts tidigare i krigssituationer.

Beslutet väckte omfattande kritik, då riktlinjerna inte gav tillräckliga möjligheter för de åtalade att försvara sig eller att överklaga, trots att dödsstraff kan utdömas. Med anledning av denna kritik har riktlinjerna modererats. I mars i år fastställdes regelverket. Än så länge har ingen militär tribunal aktiverats men första fallet kan komma upp vid årsskiftet.

I samband med krigsinsatserna i Afghanistan har USA överfört mer än 600 utländska medborgare till den amerikanska militärbasen i Guantánamo, Kuba. Fångarnas situation har under året varit föremål

för uppmärksamhet från flera länder bl a Sverige, bl.a. avseende deras status enligt internationell rätt.. Det Internationella Röda Korset har i höst offentligt kritiserat förhållandena i Guantánamo och att fångarna kvarhålls utan möjlighet att få sin legala status prövad. Flera MR-organisationer har bett men inte fått tillstånd att besöka de fängslade.

6. Personlig frihet

Vad gäller frihetsberövanden har en rad MR-grupper och media uppmärksammat den anti-terroristlagstiftning som röstades igenom under namnet USA Patriot Act of 2001.

Den ger rätt att frihetsberöva utländska personer i upp till sju dagar utan att behöva gå till domstol. Om personen bedöms utgöra ett hot mot den nationella säkerheten kan denne hållas längre. Den gripne har under denna tid inte rätt till vare sig advokat eller att få veta vad han/hon står anklagad för. Vidare tillåts nu myndigheterna att i vissa fall avlyssna samtal mellan advokat och klient.

Under de första månaderna efter 11 september greps över 1200 immigranter på dessa grunder, varav merparten nu har släppts eller deporterats (ofta efter hemliga deportationsförhör). I ett par fall hålls amerikanska medborgare som av administrationen definierats som enemy combatants utan rätt till vare sig advokat eller kännedom om anklagelser.

Myndigheternas agerande har givit upphov till betydande juridisk aktivitet och domstolsväsendet har i ett par lägre instanser avvisat delar av administrationens argumentation. Principfrågan handlar om en avvägning mellan försvaret av den nationella säkerheten och individens rättigheter. Det är troligt att Högsta domstolen till slut kommer att få avgöra många av dessa ärenden.

Amerikanska medborgare är i princip förhindrade att resa till Kuba. Dispens efter ansökan ges dock normalt till kubanskfödda amerikaner, journalister, forskare, idrottsutövare, m.fl.

7. Straffrihet

Det amerikanska rättssamhället är väl utvecklat och straffrihet får inte förekomma. I enskilda fall av polisbrutalitet har det framkommit att brott initialt inte beivrats och bestraffats p.g.a. bristfälliga interna utredningar och motvilja bland polismän att samarbeta i utredningar av kolleger.

8. Yttrande- och mediafrihet m.m.

Den amerikanska yttrande- och mediafriheten är väl förankrad i den federala konstitutionen (First Amendment) och i delstatliga författningar. Media är oberoende och någon censur förekommer inte. Förenings-, församlings- och religionsfrihet råder, inklusive rätten att ansluta sig till politiska och fackliga organisationer eller religiösa samfund. Arbetsgivarens oinskränkta rätt att anställa och avskeda personal gör dock att anslutning till fackförening ofta motarbetas av arbetsgivare. I skydd av yttrande- och föreningsfriheten tillåts även rasistiska och statsfientliga organisationer. USA har ingen statsreligion.

9. De politiska institutionerna

USA är en förbundsrepublik bestående av 50 delstater med såväl vertikal (federal-delstatlig) som horisontell (verkställande-lagstiftande-dömande) maktfördelning. President väljs vart fjärde år. Val till representanthuset och 1/3 av senaten äger rum vartannat år. Valdeltagandet är allmänt lågt, ca 50% i presidentvalen. Det finns inga skillnader mellan mäns och kvinnors valbarhet.

Politisk pluralism med flerpartisystem (i praktiken ett tvåpartisystem) råder. Kostnaderna för valkampanjer har tenderat att öka de senaste årtiondena. Tydligare regler om kampanjfinansieringen har därför varit en uppmärksam fråga. Under 2002 har ny lagstiftning

på området införts. Bl.a. begränsas nu storleken på de bidrag som företag och privatpersoner kan ge till politiska partier.

Presidentvalet år 2000 satte fokus på svagheter i amerikansk valprocedur. Genom bristfälligt förfarande vid rösträkningen kom George Bushs valseger att ifrågasättas. Efter många turer på delstatsnivå (Florida) avgjordes valet först när USA:s Högsta domstol tog ställning mot ytterligare omräkning av valsedlar.

Som ett resultat av dessa problem antog kongressen i oktober 2002 ett omfattande lagpaket med reformer av valsystemet. Bl.a. skall 3.9 miljarder USD göras tillgängliga för att delstaterna skall kunna utbilda valförrättare, inköpa modern utrustning och uppdatera röstlängder.

EKONOMISKA, SOCIALA OCH KULTURELLA RÄTTIGHETER

USA har såsom framkommit ovan inte ratificerat konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter. I princip har dock alla befolkningsgrupper lika ekonomiska och sociala rättigheter, men i praktiken finns däremot stora skillnader, t.ex. vad gäller reella möjligheter till utbildning och regelbunden hälsovård.

10. Rätten till arbete

Diskriminering på basis av ras, kön, hudfärg, religion eller politisk åsikt är förbjuden. Minoritetsgrupper – särskilt svarta och latinamerikaner – är dock överrepresenterade inom låglöneyrken. Arbets-rätten regleras genom flera lagar från 1963 och framåt, bl.a. Civil Rights Act från 1964 och Equal Pay Act från 1963. Uppföljning av dessa lagar åligger The U.S. Equal Employment Opportunity Commission.

Arbetstiden är reglerad till 40 timmars arbetsvecka med lagstadgad rätt till ett femtioprocentigt lönetillägg för tid utöver denna. Minimilönen är enligt federal lag 5.15 USD/tim (vissa delstater ligger

över denna nivå). Fackföreningar har lagstadgad rätt att verka. men det är vanligt att arbetsgivare försvårar fackföreningsbildning. Bl a utifrån avsaknad av lagstadgad anställningstrygghet, vilket gör att t ex arbetsgivaren kan avskeda fackföreningsorganisatörer, är organisationsgraden låg, 13 % år 2002 (8 % inom den privata sektorn och ca 30 % inom den offentliga). Inga lagstadgade ledigheter med betalning för exempelvis semester och sjukdom existerar. Där sådana förekommer sker det genom arbetsgivarens goda minne eller genom kollektivavtal, vilket omfattar ca 8 % på den privata sidan. USA har ej ratificerat ILO-konventionerna från 1987 och 1988 om organisations- och förhandlingsrätt. Strejkrätten är beskuren genom lagstadgad rätt för arbetsgivaren att anställa ersättningsarbetskraft under strejk. Fackföreningsrörelsen har i dagsläget ett försvagat men visst politiskt inflytande. Tvångsarbete förekommer ej. Vad avser särskilda gruppers situation på arbetsmarknaden hänvisas till avsnitt 14, 16, 17 och 19.

11. Rätten till bästa uppnåeliga hälsa

Amerikansk hälsovård håller överlag mycket hög standard. Hälsovården bedrivs huvudsakligen i privat regi och finansieras genom privata försäkringar hos den yrkesarbetande delen av befolkningen. Pensionärer och handikappade omfattas av en federalt finansierad sjukförsäkring (Medicare) som omfattar ca 40 miljoner personer. Medicare omfattar sjukvård, medan mediciner bekostas av den enskilde. För personer med extremt låga inkomster kan sjukvård erhållas genom Medicaid som finansieras gemensamt via federala och delstatliga budgetmedel. Medicaid omfattar ca 44 miljoner personer. Medicare och Medicaid utgör 17% respektive 16% av den federala budgeten.

Många anställda erhåller sjukförsäkring genom sina arbetsgivare, vilken finansieras via en kombination av egenavgifter och arbetsgivaravgifter. De senaste årens kraftigt ökade premier har inneburit att

en ökad andel av premien och självriskkostnaden belastat den enskilde.

Av USA:s drygt 280 miljoner invånare saknar ändå drygt 43 miljoner sjukförsäkring (även oförsäkrade har dock rätt till akutsjukvård och förlösningshjälp). Ca 8,5 miljoner barn betecknas som oförsäkrade i USA. De flesta fattiga barn har dock rätt till sjukförsäkring genom ett program kallat SCHIP (State Children's Health Insurance Program). Endast 2,3 miljoner får dock del av stödet.

12. Rätten till utbildning

Den grundläggande utbildningen på nio år är obligatorisk för alla barn från 6 till 15 år. Därefter finns möjlighet till tre års gymnasieutbildning (high school). Det finns både offentliga (avgiftsfria) och privata (avgiftsbelagda) alternativ. Det privata skolsystemet håller i allmänhet högre kvalitet än det offentliga, särskilt i de större städerna. Det genomsnittliga antalet barn per lärare är också lägre i privata skolor. Det förekommer inga skillnader mellan flickors och pojkers rätt till utbildning eller mellan olika befolkningsgrupper. Kvaliteten inom skolsystemet har under senare år blivit en viktig politisk fråga, vilket resulterade i reformlagstiftning under 2002.

Ifråga om högre utbildning finns både privata och delvis offentligt finansierade alternativ. De mest prestigefyllda universiteten är privata och avgifterna för enskilda studenter är höga. Olika typer av stipendier används för att motverka social snedrekrytering.

13. Rätten till en tillfredsställande levnadsstandard

De allmänna livsvillkoren för det stora flertalet amerikaner är goda eller t.o.m. mycket goda. USA:s BNP per capita är t.ex. betydligt högre än Sveriges. Den långa perioden av ekonomisk tillväxt har haft ett positivt inflytande på fattigdomstalen. Det återstår att se om denna tendens står sig om ekonomin fortsätter att stagnera. Andelen av befolkningen som hamnade under fattigdomsstrecket 2002 var 12,1 %, vilket var en höjning från 11,7 % 2001.

Den amerikanska staten garanterar varken bostad eller arbete. Enligt

vissa beräkningar finns det ca 750 000 hemlösa personer varje natt (600 000 enligt officiella källor). Inom loppet av ett år är nära tre miljoner personer hemlösa under någon period. Hemlöshet drabbar personer i olika kategorier, varav den snabbaste växande är familjer med barn, oftast unga ogifta mödrar.

OLIKA GRUPPERS SITUATION

14. Kvinnans ställning

Flera departement har avdelningar som bevakar kvinnofrågor, varav arbetsmarknadsdepartementets Women's Bureau kan nämnas. På utrikespolitikens område ansvarar State Departments Office of the Senior Coordinator for International Women's Issues, för kvinnofrågor. Vita huset har f.n. ingen särskild funktion eller representant för kvinnofrågor (vilket var fallet under Clinton).

Våld mot kvinnor är en fråga som står i särskilt fokus. 1994 antogs en lag, Violence against Women Act, som bl.a. förstärkte myndigheternas resurser och skapade nya program för att bekämpa våld mot kvinnor. Denna lag förlängdes sedan i oktober 2000. Justitiedepartementet har en särskild avdelning för att följa upp lagen.

År 2000 tillkom också Trafficking Victims Protection Act, för att bekämpa smuggling och exploatering av kvinnor och barn. Frågan om människohandel/trafficking är prominent och administrationen arbetar aktivt både nationellt och internationellt (se exempelvis president Bush

tal i FN:s generalförsamling den 23 september 2003). Kvinnans politiska, ekonomiska och sociala position har successivt stärkts under de senaste årtiondena. Andelen kvinnor i näringslivet, på höga offentliga poster och i den akademiska världen har ökat. Antalet kvinnor i toppolitiken är dock lågt för ett utvecklat industriland. Av kongressens totalt 535 ledamöter är 13 % kvinnor. Den amerikanska regeringen har tre kvinnliga medlemmar (av totalt 14), på posterna

som inrikes-, arbetsmarknads- och jordbruksminister. Den tunga posten som nationell säkerhetsrådgivare innehas dock av en kvinna.

60% av kvinnorna över 16 år är verksamma på arbetsmarknaden. Motsvarande siffra för kvinnor i åldern 20-54 är där 75%. Löneklyftan mellan män och kvinnor minskar långsamt. 1960 tjänade en kvinna 60 cent för varje dollar en man fick i lön. År 2002 tjänade kvinnor i genomsnitt 78 % av mannens lön, en ökning med 2 procentenheter sedan 2001. Kvinnors rätt till lika lön för lika arbete skyddas bl.a. genom Equal Pay Act från 1963.

15. Barnets rättigheter

Barnets rättigheter respekteras i de flesta avseenden och det förekommer t.ex. inte något omfattande barnarbete eller någon handel med barn. Några gatubarn finns veterligen inte. Barnens rättigheter garanteras bl.a. i National Child Protection Act från 1993. Det kan dock noteras att USA inte ratificerat barnkonventionen, och att dödsstraffet i vissa delstater tillämpas även på minderåriga.

Vidare finns det öar av illegalt barnarbete, bl.a. inom jordbrukssektorn. Enligt Human Rights Watch arbetar varje år tusentals barn ute på fälten och i fruktodlingarna. De arbetar ofta tolvtimmarsdagar, tjänar mindre än minimilönen och riskerar att skadas. En övervägande del av dessa barnarbetare är latinamerikaner.

Rekryteringsåldern till landets väpnade styrkor är 17 år. Det har förekommit att 17-åringar har ingått i militära förband i strid, bl a i Desert Storm och Somalia. USA ratificerade 2001 tilläggsprotokollen till barnkonvention om skydd av barn i väpnade konflikter och om barnhandel.

Under våren trädde The PROTECT Act i kraft, vilket innebär att sexturism avseende barn är ett brott vare sig det sker inom eller utanför amerikanska gränser. Ett brott mot lagen kan ge upp till 30 års fängelse. I september tillämpades den nya lagen för första gången. I samband med lagen har Operation Predator, initierat av departementet för hemlandets säkerhet, efter tre månader resulterat i arrestering av mer än tusen pedofiler och sex offenders.

16. Olika befolkningsgruppers situation

Ingen av statsmakterna sanktionerad diskriminering förekommer. Minoriteters och ursprungsbefolkningens rättigheter är väl skyddade i lag. Det hindrar emellertid inte att vissa etniska grupper är ekonomiskt och socialt marginaliserade, vilket fortfarande är en explosiv fråga i USA.

För att främja dessa gruppers ekonomiska och sociala framsteg förekommer i vissa fall positiv särbehandling (Affirmative Action) på offentliga arbetsplatser, vid intagning till offentligt finansierade universitet eller vid offentlig upphandling. Detta system har under senare år ifrågasatts allt starkare och flera delstater har avvecklat det. I och med en uppmärksammas prövning i Högsta Domstolen i juni i år bekräftades universitetens rätt att behålla positiv särbehandling, samtidigt som vissa tekniska aspekter i vissa antagningsförfaranden inte godtogs.

17. Homosexuellas situation

De homosexuellas situation har under senare år fått ökad uppmärksamhet i USA. Det handlar bl.a. om rätten till öppen homosexualitet

inom försvarsmakten och huruvida organisationer har rätt att utesluta medlemmar på basis av sexuell läggning. Ett flertal MR-grupper verkar för att förbättra det juridiska skyddet för homosexuella. Bl.a. har man stött lagstiftning om Hate crimes, vilken har som syfte att göra våldsbrott, motiverade av ras, hudfärg och kön, till federala brott. Ett förslag om att förstärka denna lagstiftning med specifikt avseende på sexuell läggning togs upp i våras. Den behandlas f n i senatens lagutskott (Local Law Enforcement Enhancement Act).

Inom arbetslivet finns fortfarande brister vad gäller homosexuellas rättigheter. Det saknas t.ex. federal lagstiftning som uttryckligen förbjuder en arbetsgivare att avskeda en arbetstagare på basis av sexuell läggning. Ett förslag härom ligger i kongressen sedan förra året och har nyligen förts till utskottsbehandling. (Employment Non-

Discrimination Act). Endast 12 delstater (samt Washington D.C.) har lagstiftning som direkt förbjuder denna typ av diskriminering.

18. Flyktingars rättigheter

USA har inte anslutit sig till 1951 års flyktingkonvention. Enligt amerikansk uppfattning är den närmast skriven för europeiska förhållanden vid tiden efter andra världskriget. Däremot har USA anslutit sig till 1967 års protokoll om flyktingar.

USA är ett utpräglad immigrationsland, som lockar många flyktingar och asylsökande. Under 2002 invandrade omkring 1 miljon personer lagligen till USA, varav ca 27.000 togs emot som flyktingar. (att jämföras med ca 90.000 åren dessförinnan). Ungefär 19.000 beviljades asyl under samma period, en fortsatt markant ökning från föregående år.

En ansökan om flyktingstatus vid inresan till USA bedöms först vid gränskontrollen av personal från immigrationsmyndigheten (INS). Ett beslut om direktavvisning kan överklagas till högre tjänsteman och, i sista hand, en immigrationsdomare. Om ansökan bedöms trovärdig inleds en process som ofta tar 6 månader. Det förekommer i ökande grad att asylsökande hålls frihetsberövade under denna period, vilket uppmärksammats av MR-grupper.

Under Irakkrigetets första skede – perioden mars-april 2003 genomförde det nya departementet för hemlandets säkerhet (Homeland Security Department) ett program för automatiskt frihetsberövande av asylsökande från 33 olika länder. Programmet avslutades i april efter kritik. För personer som befinner sig i USA och söker asyl vid ett INS-kontor finns rätt till överklagan i domstol och möjlighet att anlita juridiskt biträde.

19. Funktionshindrades situation

De funktionshindrade ges långtgående skydd mot diskriminering på arbetsmarknaden genom en lag från 1990 (Americans with Disabilities Act). Vad avser diskriminering på arbetsmarknaden trädde lagen i kraft 1992 respektive 1994, beroende på antalet anställda i

företaget. Lagen föreskriver vidare att offentliga lokaler, både existerande och nya byggnader, och allmänna transportmedel skall anpassas till funktionshindrade.

Enligt officiella källor kvarstår i praktiken stora skillnader mellan funktionshindrade och icke-funktionshindrade beträffande bl.a. arbete, utbildning och inkomst. Endast 30% av de funktionshindrade i arbetsför ålder (18-64 år) har deltids- eller heltidsarbete. De funktionshindrade har också kortare utbildning och lägre årsinkomst. För att råda bot på dessa skillnader föreslog president Bush förra året ett New Freedom Initiative. Förslaget ligger i utskottsbehandling i kongressen sedan i mars i år. Förslaget innebär bl.a. satsningar på tekniska hjälpmedel, särskilda utbildningsprogram, bättre möjligheter till lån för husköp, och möjligheter att arbeta från hemmet.

ÖVRIGT

20. Oberoende MR-organisationer

Ett stort antal oberoende MR-organisationer verkar fritt och har en icke obetydlig inverkan på opinionsbildningen. Bland de större och mer välkända kan nämnas American Civil Liberties Union, Amnesty International och Human Rights Watch. En koalition av enskilda organisationer, National Coalition to Abolish the Death Penalty, arbetar för att avskaffa dödsstraffet. Lawyers Committee for Human Rights följer särskilt rättssäkerhetssituationen efter 11 september 2001

21. Fältverksamhet eller rådgivning på MR-området

Olika FN-rapportörer på MR-området har besökt USA de senaste åren, bl.a. de ansvariga för lagstridiga, summariska eller godtyckliga avrättningar, för religiös intolerans och för våld mot kvinnor samt FN:s särskilde rapportör för utbildningsfrågor. USA utfärdar ingen stående inbjudan till de olika rapportörerna, men motsätter sig inte besök.

Sverige i Sveriges omvärld.

I det föregående har berättats något om världen utanför Sverige. Berättelsen började med situationen i Palestina-Israel. Judarna fick så att säga ett eget land med FNs hjälp 1948 på bekostnad av Palestinierna. Israel talar nu om att palestinierna terroriserar Israel. Men Israel har sedan 1948 startat flera krig med syfte att driva undan palestinierna och ta deras land. Det har funnits, och finns, mycket elände också på andra håll i världen, men den eländiga konflikten Israel-Palestina står i en särklass därför att den ter sig alldeles onödig.

FN föreslog 29 november 1947 att Palestina skulle delas i en judisk och en arabisk stat, förenade i en ekonomisk union. Staden Jerusalem skulle ställas under FN:s förvalterskap. Den föreslagna judiska staten skulle omfatta 55 % av Palestinas yta, den arabiska staten ca 44 %. Efter det som hänt är det knappast möjligt nu. Såvitt man kan förstå har Israel hela tiden fått stöd från USA.

Konflikten Israel-Palestina kan skyllas på judarnas religion, och den blir ett exempel på religionernas farlighet. Fattigdom är också farligt och kanske kan konflikterna i Haiti ses som exempel, bland många, på vad fattigdom kan leda till.

UDs sammanställningar om mänskliga rättigheter i världens ca 190-200 länder kan få en att ana hur mycket som återstår att förändra, om man vill ha jämlikhet och drägliga levnadsförhållanden för alla i hela världen. Svenskarna kan vilja förbättra i omvärlden, men har också anledning följa utvecklingen där för att kunna anpassa sig till den på lämpligt sätt.

Planering och styrning på globala och nationella nivåer.

Man bör skilja noga mellan planering och styrning. Man kan planera vad som helst utan att ha några möjligheter att styra det som planeras. Svenskarna har inte möjligheter att direkt ingripa i demo-

kratiska styrningar i andra länder. Svenskar kan t ex inte styra de demokratiska processerna i Estland, Ryssland, USA, Japan eller Kina, men kan hålla en planering som gäller hur det var, hur det är, hur det kan bli och hur det bör bli i dessa länder.

På grund av att svenskarna i mycket hög grad är beroende av utvecklingen i andra länder, är det av stor betydelse, att svenskarna får en uppfattning om hur det kan och bör bli i andra länder.

Det är intressant att veta om andra länder bl a med hänsyn till svenskarnas konkurrensförmåga ifråga om svensktillverkade varor på världsmarknaden. Det är också intressant att veta om andra länder med hänsyn till risk för krig , miljöstörningar o d, som direkt kan beröra Sverige eller orsaka störningar i varuproduktionen i världen.

Därför bör Sverige hålla sig med en svensk världsplanering som underlag för svenskarnas agerande i världen, och därmed blir det intressant att beakta både inhemska och utländska verksamheter.

Regeringens utrikesdeklaration 2004

Regeringens deklaration vid den utrikespolitiska debatten i riksdagen, onsdagen den 11 februari 2004.

Det talade ordet gäller.

“Herr/Fru Talman,

‘Säkerhet i dagens värld måste skapas globalt och gemensamt, och innebära frihet och trygghet för alla. Säkerhet förutsätter mänskliga rättigheter, folkrätt och demokrati’

Med dessa formuleringar i riksdagen för ett år sedan lyfte Anna Lindh fram de värderingar som är ledstjärnor för hela vår utrikes- och säkerhetspolitik.

Alla människors lika värde och rättigheter är grunden. Solidariteten och samarbetet är i sin tur förutsättningar för vår egen säkerhet.

Detta är också Förenta nationernas tanke och detta är den Europeiska unionens tanke.

Men värderingar förverkligas inte i tal och i tankar. Värderingar får sin betydelse när de omsätts i handling.

Just nu är Sverige aktivt på en rad områden för att öka säkerheten i vårt närområde, i Europa och globalt. Vi agerar för att förebygga väpnade konflikter, stoppa pågående krig och hindra deras följdverkningar. Vi agerar i stater som fallit sönder av inbördeskrig eller etniska rensningar. Vi agerar mot terrorister, människohandlare och

organiserad brottslighet. Vi agerar där naturkatastrofer rasat. Vi agerar för att minska fattigdomen. Vi agerar som medlemmar av EU och FN, och tillsammans med andra organisationer och länder liksom med det civila samhället. Vi agerar konkret för fred och säkerhet.

I Liberia – där barnsoldater, pojkar och flickor från 8 års ålder dödat och dödats, stympat och stympats – förbereds nu för det svenska skyttekompani om 230 personer som skall ingå i den 15 000 personer starka FN-styrkan. Den skall trygga fredsprocessen som Sverige, genom kabinettssekreterare Hans Dahlgrens EU-uppdrag, medverkar till. Sverige stöder även avväpning av stridande och utbildning av domare och åklagare i Liberia.

I Kongo – där över tre miljoner människor dödats i vad som kallats Afrikas eget världskrig – finns svensk trupp på plats. I somras kunde en EU-insats med svenska och franska specialstyrkor på FN:s begäran snabbt kväva en uppflammande etnisk rensning. Det är ett exempel på hur vi är beredda att stoppa grova kränkningar av mänskliga rättigheter – även med militära medel. Vi samarbetar med afrikanska stater och organisationer som tar ett allt större ansvar för Afrikas utveckling och för kontinentens kriser.

I Afghanistan – där talibanerna och al-Qaida ökar sina attacker - förbereder vi en insats tillsammans med de nordiska länderna och andra truppbidragare för att stärka säkerheten på landsbygden, bekämpa narkotikahandel och terrorism och underlätta återuppbyggnaden. Sverige deltar redan i säkerhetsstyrkan i Kabul, som leds av Nato. Vi ansvarar för utbildning av afghanska advokater i mänskliga rättigheter. Svenska Afghanistankommittén svarar för 500 skolor och hälsovård för kvinnor och barn.

På Balkan kunde EU under svenskt ordförandeskap förhindra ett fullskaligt krig i Makedonien. Nu leder Sverige den brigad i Nato-styrkan Kfor i Kosovo där vi själva deltar med 520 personer. Svenska poliser deltar i EU:s båda polissioner i Bosnien och i Makedonien. Regeringen verkar för att EU:s roll i Kosovo stärks.

Sverige vill bidra till att åter få igång fredsprocessen i den kanske farligaste regionala konflikten: Mellanöstern. I dagsläget förmår inte parterna själva att nå en fredsuppgörelse eller att uppfylla färdplanen. De behöver internationell hjälp. Den svenska regeringens budskap är klart: Bosättningarna på ockuperad mark är illegala och bosättningspolitiken måste därför upphöra. Det så kallade säkerhetsstängslet på ockuperat område strider mot folkrätten. Fortsatt våld ger inga fördelar, inte åt någondera sidan. Det behövs en omedelbar vapenvila, det behövs en internationell närvaro för att den skall bli hållbar, och - kanske viktigast av allt - det måste finnas ett hopp om en politisk lösning, en livskraftig palestinsk stat sida vid sida med Israel. Ockupationen måste få ett slut. Regeringen fördömer alla våldshandlingar mot oskyldiga civila, vare sig de är palestinier eller israeler. De palestinska självmordsbombningarna kan aldrig ursäktas. De måste upphöra för att israeler och palestinier skall kunna leva i fred och harmoni. Ett exempel på regeringens engagemang för fred var mötet för två veckor sedan med företrädarna för Genèveinitiativet.

Sverige agerar för att hoten från massförstörelsevapen skall minska. Femton år efter det kalla krigets slut, finns det ännu tiotusentals kärnvapen och fler fingrar på avtryckarna än någonsin. Ett lovande tecken är den begynnande avspänningen mellan Indien och Pakistan som minskar hotet om en kärnvapenkonflikt, och banar väg för regional ekonomisk utveckling.

Sverige trycker på för att Nordkorea skall skrota sitt kärnvapenprogram, och uppmuntrar de tecken som finns på att landet vill öppna sig mot omvärlden. Vi bidrar till att ge Nordkorea insikter om mänskliga rättigheter och marknadsekonomi, och vi är beredda att göra mer. Ett närmare samarbete med Nordkorea kräver dock att landet uppfyller sina internationella åtaganden.

Vi verkar för att kärnvapenstaterna äntligen skall uppfylla sina nedrustningsåtaganden. EU:s politik mot massförstörelsevapen, som Sverige tog initiativ till, skall nu genomföras. Exportkontrollen skall förstärkas, och inspektionerna utvecklas. Ett annat svenskt initiativ är den internationella kommissionen om massförstörelsevapen. Den leds av Hans Blix, som nu ett år efter det att han fick avbryta sitt FN-uppdrag i Irak har fått motta välförtjänt uppskattning.

Värderingarna om mänskliga rättigheter och folkrätt borde vara självklara. Men i praktiken är övergreppen många, som UD:s årliga sammanställning visar.

Genom att publicera den på nätet bidrar vi till den öppenhet som är förövarnas värsta fiende. Statssuveräniteten kan inte längre vara ett legitimt skydd bakom vilken massiva brott mot de mänskliga rättigheterna tillåts fortgå.

Den internationella terrorismen utgör ett växande hot mot allas vår säkerhet och grundläggande fri- och rättigheter. Vi får ständigt rapporter om nya ohyggliga terroråd. Sverige deltar aktivt i det internationella samarbete som är en förutsättning för att bekämpa terrorismen. Respekt för de mänskliga rättigheterna och för folkrätten är avgörande för att den kampen skall bli framgångsrik.

Sverige kräver att den svenske medborgare som sitter frihetsberövad på Guantanamo basen skall frigges eftersom någon rättsligt hållbar grund för interneringen inte har kunnat visas av Förenta staterna. Det är uppenbart att den svenska och den amerikanska regeringen i det här fallet har olika syn på vad folkrätten tillåter. Detta gäller tyvärr även synen på den Internationella brottmålsdomstolen. Exemplet Slobodan Milosevic visar betydelsen av att de mest ansvariga också kan ställas inför rätta. Fler av hans gelikar bör föras till Haag. Därför har den Internationella brottmålsdomstolen inrättats.

Att den svenska och amerikanska regeringen för närvarande har olika uppfattning i vissa frågor får inte överskugga det faktum att ett aktivt engagemang från Förenta staterna är en förutsättning för att alla de utmaningar som världssamfundet står inför skall kunna mötas. Dessa utmaningar kan inget land hantera på egen hand. Förenta staterna behöver världen och världen behöver Förenta staterna. Förhållandet till Förenta staterna, den så kallade transatlantiska länken, är centralt för Europas säkerhet och utveckling. Även om vi ibland har olika åsikter är väsentliga grundvärderingar om demokrati och mänskliga rättigheter gemensamma.

Ett annat viktigt spørsmål är hur vi skall hantera att respekten för de mänskliga rättigheterna utvecklas långsamt i länder som Kina. Frågan är om det räcker med att den starka ekonomiska utvecklingen lyfter en stor del av befolkningen ur fattigdom, och ökar kontakterna med omvärlden. Regeringens uppfattning är klar: Vi skall inte vika i vår kritik av de brott mot de mänskliga rättigheterna som förekommer i Kina. Inte minst därför behöver vi dialog och samarbete inom områden där vi faktiskt kan påverka detta stora land, som inom rättsutveckling och miljö.

Det är en mänsklig rättighet att söka asyl. Vi vill skapa en asylpolitik där de som söker skydd undan förföljelse möts av rättssäkerhet och förutsägbarhet, och där de som behöver kan få en fristad. Den politiken skall genomsyra vårt internationella arbete, inte minst i EU. Genom att stärka de mänskliga rättigheterna runt om i världen kan vi motverka att människor drivs på flykt.

Våra värderingar kräver en sammanhållen politik.

En solidarisk utvecklingspolitik måste ta hänsyn till helheten. Grunden har lagts för en samstämmig svensk politik, som vi skall driva också i EU och i FN, genom att vi har satt ett nytt övergripande mål för alla politikområden: En rättvis och hållbar global utveckling. Rättighetsperspektivet och de fattigas perspektiv gör fattiga människor inte enbart till passiva mottagare av insatser utan till individer med kraft och vilja att skapa utveckling. Förtryck och diskriminering av kvinnor är ett grundläggande hinder för utveckling.

En öppen och rättvis världshandel är en viktig motor för tillväxt, sysselsättning och utveckling över hela världen. Ekonomiskt samarbete bidrar till ökade mellanstatliga kontaktnät och internationell samsyn. U-länderna måste kunna sälja sina varor och tjänster. I-ländernas barriärer mot import av jordbruksvaror, tyg och kläder måste rivas. Det är oacceptabelt att Bangladesh export till Förenta staterna skall belastas med lika mycket tull som Frankrikes, trots att man bara säljer en tiondel av vad fransmännen gör.

För många u-länder är exportinkomsterna från dessa varor avgörande. Men de kan inte konkurrera och få igång en ekonomisk utveckling när i-länderna sätter upp tullmurar och subventionerar sitt eget jordbruk med belopp som överstiger två tredjedelar av hela Afrikas

bruttonationalprodukt. Den rika världen måste radikalt minska stödet till den egna jordbrukssektorn. EU har nu tagit ett första steg för att förändra sin jordbrukspolitik. Sverige kommer att driva på för fortsatta reformer. U-länderna måste också underlätta handeln sinsemellan om fattiga länder skall kunna integreras i världsekonomin. Vårt utvecklingssamarbete är centralt för att öka u-ländernas förmåga att delta i den internationella handeln.

Global tillväxt och utveckling i fattiga länder kräver att det nuvarande handelssystemet vidareutvecklas och reformeras. Sverige verkar därför för att förhandlingarna inom världshandelsorganisationen WTO skall återupptas så snart som möjligt. Vi försöker återskapa förtroendet genom samarbete med Brasilien, Indien, Sydafrika och andra länder i Afrika, och genom bilaterala och regionala samarbeten. OECD skall på svenskt initiativ undersöka hur i-länderna kan öppna handeln inom hittills skyddade sektorer.

Med globaliseringen följer kraven på ökat ansvar. Genom initiativet Globalt Ansvar stimulerar regeringen svenska företag att leva upp till och främja grundläggande principer om mänskliga rättigheter, miljö, arbetsvillkor och korruptionsbekämpning.

Herr/Fru Talman,

Utvecklingssamarbetet spelar en central roll i Sveriges kontakter med omvärlden. Under mandatperioden skall beslut fattas så att biståndet höjs till en procent av BNI.

Inom utvecklingssamarbetet prioriteras fyra områden:

Konfliktförebyggande – eftersom det är omöjligt att få till stånd en

hållbar utveckling i ett land som befinner sig i krig.

Kampen mot narkotika - eftersom narkotikan både är ett hinder för utveckling på ett globalt plan och ett allvarligt samhällsproblem i Sverige.

Hiv/aids – eftersom denna farsot fortsätter att växa snabbt, nu också i Asien och i Östeuropa. De hårdast drabbade länderna i södra Afrika riskerar kollaps inom en eller flera samhällssektorer. Sverige satsar på alla led från vaccinforskning och prevention till behandling och vård. Regeringen har tillsatt en särskild hiv/aids-ambassadör för detta ändamål.

Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter – eftersom många unga kvinnor smittas och dör, och därför att vi upplever ett bakslag i det internationella arbetet med dessa frågor. Homosexuella förtrycks i många länder. Frågor kring sexualitet och samlevnad, sexuellt likaberättigande, mödrhälsovård, tillgång till preventivmedel, säkra och lagliga aborter och kvinnors ställning får inte tystas ner. Sverige och EU måste fortsätta att driva på för ett mer progressivt och effektivt internationellt arbete.

Herr/Fru Talman,

För att kunna förverkliga vår utrikespolitik behövs en förvaltning av internationell toppklass. Utrikesförvaltningen genomför nu ett omfattande moderniserings- och förnyelsearbete. En ny ambassad öppnas i Bratislava i maj 2004. En ny ambassad planeras också att öppnas på Cypern. Vår förhoppning är att de återupptagna förhandlingarna om FN-planen skall leda till att ett enat Cypern kan inträda i unionen den 1 maj. Det skulle innebära att en fyrtio år

gammal konflikt fann sin lösning, med stöd av FN och inom den Europeiska unionens ram.

Förberedelser pågår vidare för att bemanna ambassaden i Bagdad. En särskild satsning görs på utlandsorganisationen för att främja export och investeringar som ger tillväxt och sysselsättning i Sverige, och för att förstärka EU-arbetet. Utrikesförvaltningen skall vara ett effektivt redskap för hela regeringen.

Herr/Fru Talman,

Vårt medlemskap i Europeiska unionen är centralt för att omsätta våra värderingar i konkret handling.

Den 1 maj vänds ett nytt blad i Europas historia. Tio nya medlemsländer träder in i EU. Kontinentens historia av krig och konflikt i nazismens, fascismens, kommunismens, nationalismens och kolonialismens namn lämnas allt längre bakom oss. Vi samarbetar nu fredligt för att lösa våra egna problem och konflikter. Och vi vill tillsammans bidra till en bättre värld, baserat på värden om frihet, mänskliga rättigheter och demokrati. Knappast något annat land har som Sverige drivit på utvidgningen. Nu skall vi utnyttja de möjligheter som det utvidgade EU erbjuder genom en aktiv politik och genom alliansbyggande, inte minst med de nya medlemsländerna och de nordiska och de baltiska länderna.

Med EU-utvidgningen utvidgas den inre marknaden till totalt nästan en halv miljard människor och 20 miljoner företag. Därmed ökar möjligheterna till handel, investeringar och allt rikare mellanfolkliga kontakter, inte minst i vårt omedelbara grannskap. De övergångsregler som kan bli nödvändiga för arbetskraftens fria rörlighet skall vara i

kraft så kort tid som möjligt.

Utvidgningen stärker Östersjöregionen och förutsättningarna för det nordisk-baltiska samarbetet. Samrådet i EU-frågor ökar. Idag undertecknar de nordiska och de baltiska länderna en överenskommelse som innebär att Estland, Lettland och Litauen blir fullvärdiga medlemmar i Nordiska Investeringsbanken.

Samma villkor som gällde för de nya medlemsländerna skall även gälla för Turkiet, Kroatien och andra länder som söker medlemskap i unionen. Länderna på Balkan går nu in i en process som liknar den som de nya medlemsländerna gått igenom. Det svenska biståndet inriktas på att stödja detta EU-närmande, vilket också är den bästa vägen att långsiktigt bekämpa fattigdomen. Vi kommer att noga granska om villkoren om demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstatens principer uppfylls. I vår vision för det framtida Europa finns det plats för flera religioner, kulturer och traditioner på samma sätt som i Sverige. I dessa avseenden har Europa för oss inga gränser.

Förslagen i regeringskonferensen om ett nytt fördrag gör EU effektivare och lättare att förstå. EU:s och medlemsstaternas roller förtydligas. Det finns en bred enighet i de flesta av konferensens frågor, och det är angeläget att slutföra detta viktiga steg mot en union som kan främja fred och utveckling inom och utom Europa.

Unionens gemensamma resurser är begränsade och måste användas effektivt. Hårda prioriteringar måste göras. De nuvarande medlemsländer som kunnat höja sin ekonomiska nivå med hjälp av EU:s finansiella stöd måste nu vara beredda att dela med sig till de nya medlemsländerna.

EU:s bidrag till global säkerhet måste stärkas. Vi måste möta de hot som identifierats i EU:s säkerhetsstrategi: terrorism, spridning av massförstörelsevapen, miljökatastrofer, organiserad brottslighet, regionala konflikter, inbördeskrig och sönderfallande stater. Regeringen vill utnyttja den gemenskap och det samarbete som växt fram inom EU också för att hantera grundorsaker till dessa hot, som brott mot mänskliga rättigheter, bristande demokrati och rättssäkerhet, orättvisor och fattigdom.

Sverige är militärt alliansfritt. Det är en politik som har tjänat, och tjänar, oss väl. Samtidigt vill vi engagera oss aktivt för ett stärkande av den europeiska säkerhets- och försvarspolitiken. I detta ligger ingen motsättning.

Vi vet att många liv hade kunnat sparas på västra Balkan om EU bättre hade kunnat samordna sin utrikespolitik under 1990-talet. Vi hade kunnat göra mer för det belägrade Sarajevo där prickskyttar dagligen dödade oskyldiga civila. Vi hade kunnat göra mer i Srebrenica, i Rwanda och i Kongo. Det är en plågsam insikt. Men den är nödvändig för att vi skall kunna förhindra liknande händelser i framtiden.

EU har särskilt goda förutsättningar att förebygga konflikter, eftersom vi här har betydande politiska, ekonomiska, diplomatiska, militära och civila instrument. Vi vill stärka EU:s förmåga att tidigt upptäcka möjliga kriser och förhindra dem. FN:s generalsekreterare har nyligen här i Stockholm lagt förslag om hur FN kan stärkas för att bättre kunna förebygga folkmord. Att föra vidare slutsatserna från Stockholm International Forum blir en viktig uppgift, både i EU och i FN.

Relationerna med EU:s grannar måste utvecklas. Samarbetet med Ryssland har en särskild betydelse. Regeringen vill se Ryssland närmare integrerat i det europeiska samarbetet och hoppas att ett ryskt

WTO-medlemskap snart kan bli verklighet. Ett genuint partnerskap, som är EU:s och Sveriges ambition, måste dock bygga på gemensamma värderingar. Mänskliga rättigheter och grundläggande friheter måste respekteras. Konflikten i Tjetjenien måste hanteras med politiska medel.

En allt viktigare uppgift blir att förstärka kontakterna med Ukraina, Vitryssland och Moldavien men också med länderna i södra Kaukasus. Dessa länder har sin framtid i samarbetet i Europa. Regeringen vill fördjupa samarbetet med dessa länder för att främja respekt för mänskliga rättigheter, demokrati, ekonomisk utveckling och frihandel. Ett inslag i detta är säkerhetsfrämjande insatser, som att förhindra spridning av massförstörelsevapen, bekämpa olyckor och katastrofer och utbilda försvarsmakter i demokrati och mänskliga rättigheter. Vi skall nära samarbeta med OSSE och Europarådet. OSSE:s styrka ligger just i det handfasta arbetet i fält. Europarådet har en central normbildande roll men bevakar också att länderna uppfyller sina åtaganden med Europadomstolen som den yttersta garanten. Samarbetet med Nato inom ramen för Partnerskap för fred stärker säkerheten och samarbetet i regionen.

Länderna runt Medelhavet och i den större Mellanösternregionen blir allt viktigare för EU och för Sverige. Ökad respekt för mänskliga rättigheter, demokratisering och sociala och ekonomiska framsteg gynnar utvecklingen och säkerheten både för dessa länder och för EU. Regionen uppmärksammas därför särskilt i EU:s säkerhetsstrategi. Ett allt närmare samarbete genom Barcelonaprocessen och skapandet av ett frihandelsområde runt Medelhavet till år 2010 stärker relationerna mellan regionen och EU. Våra institut i Alexandria och Istanbul har en viktig roll för att stimulera dialog mellan kulturer och civilisationer.

Det rättsliga samarbetet måste stärkas. Internationell terrorism, organiserad brottslighet och människohandlare opererar i högsta grad gränsöverskridande och måste därför bekämpas med samarbete över gränserna. För att sätta stopp för den vidriga handeln med kvinnor och barn från fattigare länder till rikare länder, också till Sverige, måste vi utnyttja alla forum: FN, EU, OSSE med sin nya breda handlingsplan och sin särskilda representant, Europarådet som utarbetar en europeisk konvention mot människohandel, det nordisk-baltiska samarbetet och Barentsrådet, liksom samarbetet med Förenta staterna.

Herr/Fru Talman,

Våra värderingar om fred och säkerhet, global utveckling och fattigdomsbekämpning, demokratins och rättsstatens idéer, de mänskliga rättigheterna och folkrätten har sin tydligaste grund i Förenta nationerna.

Vår säkerhet kan inte byggas isolerat från omvärlden, eller enbart inom Europa. Vi är beroende av en effektiv multilateralism för vår gemensamma säkerhet. Ett starkt FN betyder att den globala säkerheten stärks.

När Förenta staterna och dess koalitionsmedlemmar beslöt att inleda krig mot Irak ställdes FN:s säkerhetsråd åt sidan. Nu växer insikten att FN behövs för att föra utvecklingen i Irak framåt. Trots att säkerhetsläget förblir kritiskt, som bland annat bombdådet i Erbil mot kurdiska organisationer visar, och trots att civila irakier och koalitions soldater dödas dagligen, återvänder nu FN för att undersöka förutsättningarna för direkta val i Irak. För att Irak skall bli ett fritt, demokratiskt och livskraftigt samhälle måste suveräniteten

återupprättas. FN har en given central roll i denna process. Sverige bidrar med 345 miljoner kronor de kommande två åren till utvecklingen i Irak, bland annat genom utbildning av poliser och jurister.

Några tydliga slutsatser kan nu dras efter kriget i Irak:

- Ansträngningarna att utveckla och reformera FN måste drivas ännu hårdare. Säkerhetsrådet måste utvidgas för att öka dess legitimitet och bättre återspegla dagens globala situation.

- Generalsekreteraren har tillsatt en arbetsgrupp som före årets slut skall rekommendera hur FN-systemet mer effektivt skall kunna möta aktuella hot mot fred och säkerhet. Sverige skall driva på dessa reformprocesser.

- EU måste utveckla sin FN-politik och sitt samarbete med FN.

- Vi måste stärka de multilaterala instrumenten för att hindra spridning av massförstörelsevapen. När Libyen deklarerat att man skall skrota sina program för massförstörelsevapen och när Iran undertecknat IAEA:s tilläggsprotokoll blir det IAEA:s inspektörer som skall svara för verifikation.

- FN måste bli bättre på att förebygga väpnade konflikter. Säkerhetsrådet antog förra året en banbrytande resolution om att förebygga väpnade konflikter. Sverige var drivande i den processen och fortsätter nu ett aktivt arbete för att FN och EU skall öka sin handlingskraft på området. För detta krävs ett långsiktigt åtagande. Det är Sverige berett att göra. I enlighet med säkerhetsrådets

resolution 1325 måste kvinnors roll i det konfliktförebyggande arbetet stärkas.

- FN:s roll i global krishantering måste stärkas. Viktiga insatser görs just nu i Kongo och Liberia, där Sverige och EU spelar centrala roller i komplexa, multifunktionella FN-insatser för fred.

Herr/Fru Talman,

På alla dessa sätt deltar Sverige praktiskt i bygget av gemensam fred och säkerhet. Vi gör det med den militära alliansfriheten och FN-medlemskapet som grund.

Vi bygger våra insatser på gemensamma värderingar om alla människors lika värde och rättigheter, och med utnyttjande av vår breda erfarenhet av olika fredsuppdrag.

Vi söker stärka vår förmåga nationellt, inom EU, mellan EU och FN och i samarbete med andra organisationer.

Så driver vi arbetet för global fred och utveckling vidare.

Frihet och trygghet för alla var ledorden i den sista utrikesdeklaration som Anna Lindh på regeringens vägnar redovisade för riksdagen. De orden är och förblir vår vision.

När alla människor, var de än bor, lever i fred och frihet, när alla, inte bara de som fötts i den rika världen, har rätt till utveckling och trygghet, när alla får möjlighet att leva ett gott liv, då är världen en bättre och säkrare plats också för oss.

Det är värderingar som även framgent skall prägla svensk utrikespolitik.”

UD om handel och utveckling

UD info No. 3 • Oktober 2003

Globaliseringen erbjuder möjligheter att minska fattigdomen i världen. Genom att undanröja såväl interna som externa hinder för u-ländernas handel och skapa rättvisa villkor i handelssystemet kan de fattiga länderna bättre integreras i världsekonomin. Därför är det viktigt att u-ländernas intressen sätts i fokus och att vår handelspolitik samverkar med andra politikområden för att uppnå millennieutvecklingsmålen.

Ökad handel ger positiva effekter

Världen blir allt mer globaliserad. Länder integreras genom handel med varor och tjänster, genom migration, investeringar, finansiella flöden och genom utbyte av idéer och kunskap. Genom att dra nytta av globaliseringen kan ett land öka sin tillväxt, vilket är en förutsättning för varaktig fattigdomsminskning. Länder som nyligen integrerats i världshandeln har haft en större tillväxt och därmed en minskning av fattigdomen jämfört med de länder som står utanför globaliseringen. Det råder inget tvivel om att globaliseringen – där handeln är en viktig aspekt – har gått hand i hand med en höjning av levnadsstandarden för fattiga i de u-länder som integrerats i världsekonomin.

Ökad handel är ett viktigt instrument för ekonomisk tillväxt, vilket i sin tur är en nödvändig förutsättning för utveckling och minskad fattigdom. Ökad export genererar utländsk valuta och arbetstillfällen. Förenklade importregler leder till större utbud, lägre priser, större konkurrenskraft och underlättar inflödet av nya idéer.

För att handeln ska leda till en varaktig fattigdomsminskning krävs

att landets regering utnyttjar inkomsterna till en fungerande välfärds- och fördelningspolitik som gynnar flertalet individer. Ett land som saknar grundläggande institutionella förutsättningar – politisk stabilitet (inkl. avsaknad av korruption), rättssäkerhet, en god makroekonomi, utbildning och infrastruktur – har svårt att tillgodogöra sig de vinster som förknippas med en friare handel.

Många u-länder spelar fortfarande en liten roll i världsekonomin och har av olika anledningar inte kunnat dra fördel av de möjligheter som globaliseringen erbjuder. En stor del av ansvaret för detta ligger hos den rikare delen av världen. Världssamfundet måste ta sitt ansvar och anpassa sin politik på områden som påverkar u-ländernas förmåga att inkluderas i världsekonomin. På grund av den ökande globaliseringen kan inte handelsfrågor hanteras isolerat. De måste sättas in i ett bredare politiskt perspektiv. En ökad samverkan mellan olika politikområden och ansvariga myndigheter är viktig för att kunna minska fattigdomen.

Av Världshandelsorganisationens (WTO) 148 medlemsländer är tre fjärdedelar u-länder. Deras ekonomier är ofta starkt beroende av inkomster från export av ett fåtal råvaror och de har inte kapacitet att utveckla produktionen. Detta gör dem sårbara för protektionistiska åtgärder i andra länder. Samtidigt motverkar i-ländernas handelspolitik en breddning av produktion och export i u-länderna. En öppen handel med fasta spelregler gynnar inte minst utvecklingsländerna.

Regional handel

Att integreras på den globala marknaden innebär omställningar för u-länderna. Ett sätt att göra denna omställningsprocess mindre abrupt är att öppna handeln med en mindre grupp länder (oftast grannländerna) snabbare än man öppnar gentemot världsmarknaden i stort. Denna regionala samordning kan vara ett steg mot integration på den globala marknaden. En sådan begränsad öppning av marknaden ger

samma principiella fördelar som en öppning gentemot världsmarknaden i stort.

Under ett uppbyggnadsskede kan man på så sätt bygga upp kunskaper hos den lokala arbetskraften och få igång utvecklingsprocesser utan övermäktig konkurrens utifrån. Man kan då få ett bättre utgångsläge inför den mer långtgående frihandel som bör följa för att ytterligare dra fördel av globaliseringen. Genom en gradvis öppning av marknaden fördelas också omställningskostnaderna över tiden. Fattiga länder har mindre marginaler att klara de negativa effekterna av en strukturomvandling.

U-ländernas interna handelshinder

De faktorer som begränsar ett lands möjligheter att delta i världshandeln är till stor del samma faktorer som ligger bakom ett lands svaga ekonomiska och sociala utveckling.

Bland dessa interna hinder finns såväl utvecklingspolitiska som fysiska och institutionella hinder.

Fattiga länder saknar ofta den institutionella kapacitet som krävs för export och import. Administrationen och tullhanteringen är ofta omständlig och tidskrävande och öppnar därmed för förhållningar och mutor.

Innan företag i i-länderna gick ut på exportmarknader byggde man upp kompetens och produktionskapacitet på hemmamarknaden. Denna saknas i stor utsträckning i de fattigaste länderna. På världsmarknaden ökar kraven både på produkter och produktionsmetoder. Flertalet u-länder har svårt att uppfylla konsumenters och lagstiftares krav.

Tullarna mellan u-länder är i genomsnitt tre gånger högre än den genomsnittliga tullnivån mellan utvecklingsländer och höginkomstländer, vilket hindrar utvecklingen av den viktiga regionala handeln

mellan utvecklingsländerna. Dessa länder kan därmed inte dra nytta av de utvecklingsmöjligheter som en sådan handel skulle kunna ge.

För många u-länder är tullinkomsterna en stor inkomstkälla i den statliga budgeten. Om tullarna sänks behövs därför alternativa inkomstkällor, exempelvis effektivare skattesystem.

Handelshinder på u-ländernas exportmarknader

Kostnaden för nuvarande handelshinder är avsevärd. Enligt beräkningar gjorda av Världsbanken skulle världens samlade inkomster under en tioårsperiod öka med 2800 miljarder US dollar om alla handelshinder avskaffades. Mer än hälften skulle tillfalla u-länderna och därmed räcka för att lyfta 320 miljoner människor ur fattigdom till år 2015.

Betydande handelshinder drabbar de varor och tjänster där uländerna traditionellt är konkurrenskraftiga och där de har kapacitet att exportera, som till exempel jordbruksprodukter och textilier. Utöver de hinder de rika länderna sätter upp mot import av u-landsvaror försvårar man också dessa länders möjligheter att utveckla sin jordbruksproduktion. Kraftiga subventioner tillämpas för att stödja i-ländernas produktion såväl för lokala behov som för export. Dessa subventioner leder i princip till dumpning av livsmedels-produkter på andra marknader. OECD-länderna betalar varje dag ut 1 miljard US dollar i jordbrukssubventioner – det är sex gånger så mycket som man ger i utvecklingsbistånd.

Ett annat problem är tulle skalering, det vill säga högre tull på en färdig vara än på råvaror och mindre förädlade produkter. WTO-regelverket förhindrar inte rika länder från att behålla avsevärt högre importtullar på bearbetade produkter än på råvaror. Detta bidrar till att avhålla u-länder från att bredda sin export i riktning mot mer bearbetade varor och i stället hålla fast vid export av råvaror som är helt beroende av mycket växlande världsmarknadspriser.

EU, såväl som andra handelspolitiska aktörer, tillämpar dessutom regler och standarder för varor och tjänster i avsikt att säkra kvalitet, hälsa och säkerhet eller för att ge information om produkten. Dessa regler försvårar ibland för u-landsexportörer. Det kan röra sig om svårigheter att leva upp till kraven eller att visa att man faktiskt gör det. De administrativa reglerna kan också vara onödigt krångliga.

EG-kommissionen har, huvudsakligen i linje med ett svenskt förslag, etablerat en så kallad helpdesk dit u-landsexportörer kan vända sig. Samtidigt utreder regeringen möjligheten att etablera en liknande svensk funktion som skulle komplettera den på EUnivå.

U-länderna i det internationella handelssystemet

Ett starkt internationellt regelverk gynnar ekonomisk utveckling. Genom att säkra stabilitet, icke-diskriminering och öppenhet fungerar detta som skydd för mindre och svagare stater. Regelsystemet skulle kunna ta bättre hänsyn till u-ländernas intressen och särskilda behov. De rika länderna har lättare att driva igenom sina intressen i de internationella förhandlingarna. Flertalet utvecklingsländer saknar fortfarande representation i Genève där WTO har sitt huvudkontor. U-länderna har dessutom ytterst begränsade resurser på hemmaplan att följa arbetet.

Åtgärder

EU och Sverige arbetar för att den ökade handeln också ska komma de fattiga länderna till del. Sverige är fast beslutet att leva upp till de åtaganden som gjorts vid WTO:s fjärde ministerkonferens i Doha. Det betyder dels att EU ska vara berett att öppna upp sina marknader på områden av särskilt intresse för uländerna, dels att EU:s medlemsländer förser de fattiga länderna med det stöd de behöver för att bedriva förhandlingarna på ett sådant sätt att deras intressen får genomslag. Sverige verkar också för att mer långsiktigt bygga upp

handelskapacitet i u-länderna. Det är viktigt att Sverige och EU i de pågående förhandlingarna och i utvecklingssamarbetet visar att man menar allvar med dessa åtaganden.

Sverige verkar för att leva upp till åtaganden gentemot u-länderna genom att:

- kraftfullt driva att EU ska sätta u-ländernas intressen i fokus i WTO-förhandlingarna. Konkret innebär det en reformering av EU:s jordbrukspolitik och betydande minskningar av EU:s tulltoppar och tullestapler. EU beslutade 2001 att avskaffa tullar och kvoter på import från de 49 minst utvecklade länderna.
- ge ytterligare handelsrelaterat bistånd i WTO-förhandlingarna. Sverige är den största bidragsgivaren till WTO:s fond för tekniskt bistånd och kapacitetsuppbyggnad. WTO:s stöd ska svara mot de omedelbara behoven i förhandlingarna när det gäller deltagande, analys och förhandlingsteknik.
- ge starkt praktiskt stöd till de fattigaste länderna utan representation vid WTO. Sverige är ett av de länder som tagit initiativ till att upprätta AITIC (Agency for International Trade Information and Cooperation), vars uppgift blir att ge länder med svag representation i WTO skraddarsytt stöd i WTO-förhandlingarna.
- bidra till att WTO:s tvistlösningssystem blir mer användbart för u-länder. Ett betydande stöd i tvistlösningssystem ges av Advisory Centre for WTO Law (ACWL) som Sverige var med och grundade 2001. ACWL ska hjälpa resurssvaga länder att driva de ofta komplexa och kostsamma rättsliga processerna i WTO.
- bättre förmedla kunskap om de regler och förutsättningar som gäller

på den svenska och europeiska marknaden. Sverige kommer att arbeta för att EU:s och en eventuell svensk importfrämjande funktion blir ett effektivt stöd för u-landsexportörer.

- med biståndsinsatser stödja u-länders strävanden att stärka handelsrelaterade institutioner och förenkla tullprocedurer som ofta är onödigt krångliga och möjliggör korruption.
- ge stöd till utveckling av de lokala och inhemska marknaderna som ett naturligt steg på vägen mot att kunna öka den internationella handeln. För detta krävs utbyggd infrastruktur och rättssäkerhet.
- öka samverkan mellan olika svenska politikområden som påverkar utveckling. I maj 2003 presenterade regeringen en ny proposition (prop. 2002/03:122) för global utveckling som betonar vikten av förbättrad samstämmighet.
- öka fokus på handelsfrågorna i det bilaterala utvecklingssamarbetet liksom på utvecklingsfrågorna i handelspolitiken. Sida har fått i uppdrag att integrera handelsfrågorna i sina landstrategier samt att följa upp åtagandena från Doha om handelsrelaterat tekniskt bistånd. Kommerskollegium har fått i uppdrag att vara Sida behjälpligt i att leverera handelsrelaterat tekniskt bistånd.

Läs mer om WTO på

www.ud.se (Utrikesdepartementet)
www.ud.se/fragor/handel/wto/index.htm
www.kommers.se (Kommerskollegium)
www.wto.org (WTO)
www.europa.eu.int (EU)
www.europa.eu.int/comm/trade/services/index_en.htm

Läs mer om global utveckling på

www.ud.se (Utrikesdepartementet)
www.ud.se/fragor/global_utveckling/index.htm

Kritik av svensk integrationspolitik

DN 040225 sid 4:

"Persson förskönar integrationspolitiken"

“Svenska FN-förbundet angriper regeringens beskrivning inför förhör i FN-kommitté i Genève.

Statsminister Göran Persson och statsrådet Mona Sahlin har hög svansföring när det gäller integrationspolitiken. I en rapport till FN:s rasdiskrimineringskommitté i Genève målar regeringen upp en ljus bild. Men Svenska FN-förbundet ger i dag i en egen rapport till FN i Genève en helt annan bild: regeringen skönmålar. På en rad punkter får regeringens politik underkänt. Det gäller bland annat den höga arbetslösheten bland invandrare, usel språkundervisning, polisens oförmåga att bekämpa hatbrott och den låga andelen poliser med invandrabakgrund. Och trots att Sverige undertecknat konventionen mot rasdiskriminering tillåts rasistorganisationer arbeta fritt i landet, skriver FN-förbundets ordförande Aleksander Gabelic.

Vid den så kallade folkmordskonferensen i Stockholm lanserade regeringen en hemsida om mänskliga rättigheter på internet. Göran Persson och hans ansvariga minister, Mona Sahlin, är måna om att hålla en hög profil i frågor som rör integration och tolerans.

Men det finns en diskrepans mellan den offentliga retoriken och hur personer med invandrabakgrund upplever sin situation i dagens Sverige. Svenska FN-förbundet presenterar i dag inför FN:s rasdiskrimineringskommitté i Genève en rapport som pekar på allvarliga brister i den svenska integrationspolitiken.

Regeringen har kallats till förhör i kommittén för att redogöra för

hur den lever upp till sina åtaganden i FN:s konvention om rasdiskriminering. Granskningen tar upp ämnen som minoriteters rättigheter, segregation och förekomst av rasism och annan diskriminering. Även svenska myndigheters behandling av personer med utländsk bakgrund ska bedömas.

I sin egen rapport till FN-kommittén målar regeringen upp en ljus bild av integrationen i Sverige. Vår slutsats är tvärtom att Sverige har tydliga problem med strukturell rasism, det vill säga den osynliga men högst påtagliga rasism som drabbar många i vardagen.

FN-förbundets rapport har tagits fram under det senaste året i samarbete med arton riksorganisationer som dagligen arbetar med människorättsfrågor. Bland dessa finns bland andra paraplyorganisationer för ett stort antal kvinno-, invandrar- och handikapporganisationer, Romernas riksförbund och Samrådet.

Rapporten bygger på offentlig statistik, utredningar från myndigheter och organisationer samt föreläsningar av och intervjuer med experter på området. Vårt nätverk representerar dessutom erfarenheter från tusentals vanliga människor.

Vår kritik rör bland annat bemötandet av myndigheter som Ams och polisen, bristande och varierande kulturkompetens i kommunerna och allvarliga brister i undervisningen i svenska för invandrare, sfi. Regeringen gör inte tillräckligt för att motverka vardagsrasism som diskriminering i krogköer och butiker, trots att rasdiskrimineringskonventionen ställer krav på länderna att agera.

Personer med utländsk bakgrund är sämre representerade på arbetsmarknaden än etniska svenskar. Det gäller också om man jämför personer med samma svenska utbildning. Särskilt drabbade är invandrare från Mellanöstern, med en öppen arbetslöshet på 35 procent, och ungdomar.

Att ha en förälder med utländsk bakgrund ökar risken för arbetslöshet med 33 procent. Ams pekar på fyra problem som drabbar invandrarungdomar: okunskap om sociala koder, könsrollstänkande, språkbrister och avsaknad av kontaktnät inom arbetslivet. Vi menar att arbetsförmedlingens anställda behöver bättre utbildning för att bättre kunna möta personer med utländsk bakgrund. Det krävs också en större lyhördhet och samarbete med företrädare för olika projekt som rör invandrarungdomar.

Även invandrare med jobb har en sämre situation än infödda svenskar. Mer än 25 procent av de utländska medborgarna får nöja sig med tillfälliga anställningar. De arbetar också generellt i branscher med skadlig arbetsmiljö. Förhoppningen att egenföretagande bland invandrare skulle minska arbetslösheten har kommit på skam. Av de som hade egen rörelse i början av 1990-talet hade mer än hälften gått i konkurs 1999. Invandrade egna företagare har också lägre inkomster än företagare som är födda i Sverige.

En förutsättning för att få hjälp från arbetsförmedlingen är att man har genomgått kurser i svenska för invandrare. Vikten av att lära sig språket i det nya hemlandet kan inte underskattas. Problemet är att de flesta sfi-eleverna är missnöjda med undervisningen. Den långa utbildningstid som krävs innan invandrare kan söka jobb gör deras yrkeskunskaper inaktuella och skadar deras självförtroende. Särskilt för högutbildade är detta förödande.

Det är inte för intet som förkortningen sfi bland många elever uttyds som "svenska för idioter". Klart är att integrationen blir lidande av den låga kvaliteten på undervisningen och den degraderande behandlingen.

Mindre än hälften av landets poliser har tillräcklig kunskap om hur man hanterar hatbrott. Av lokala polisinspektörer har bara en av fyra fått utbildning i detta ämne. Både polisen själv och åklagare betonar

vikten av att värderings- och attitydfrågor ingår i polisutbildningen.

Det kommunala självstyret medför att det saknas en nationell strategi för hur nazistiska grupper ska bemötas. Olika polisdistrikt har olika riktlinjer för beviljande av demonstrations- och manifestationstillstånd. Det har lett till att de flesta nazistdemonstrationer och -konserter arrangeras där polisen är mest villig att bevilja tillstånd.

Polisens uppmärksamhet på nazistiska aktiviteter påverkar också rekryteringen av unga nynazister. I de två skolval som hölls 2002 röstade 4,3 respektive 3,4 procent av eleverna på högerextrema partier. Gymnasieelever röstade i högre grad på dessa partier än högstadielever. I 35 skolor fick Sverigedemokraterna över 10 procent av rösterna. Örebropolisens aktiva arbete i skolor och mot nazirelaterade brott har lett till en minskning av hatbrotten med 42 procent under 2002. En ökad samordning mellan kommuner och polisdistrikt skulle kunna ge fler sådana goda exempel.

Rubriker som "Polisen sämst på integration" förekommer alltför ofta i svenska medier. Det är uppenbart att polisen, trots vissa försök, misslyckats att locka till sig människor med invandrarbakgrund. Polisen har till och med lägre andel anställda med utländsk bakgrund än militären. 13-16 procent av studenterna vid Polishögskolan har visserligen utländsk bakgrund, men försvinnande få kommer från länder utanför Europa.

Polisens oförmåga att öppna sin organisation försvårar särskilt brottsbekämpning i bostadsområden med hög andel invandrare. Vi vill se en djärv satsning på riktad rekrytering under några år i invandratäta områden som Rosengård och Rinkeby.

Mönstret är sig likt i hela myndighetsvärlden. Diskrimineringsombudsmannen får 20 klagomål årligen på socialtjänsten. Rätts-

systemet gör sig skyldigt till 40 anmälda fall av diskriminering per år. Antalet anmälningar om diskriminering på arbetsmarknaden har ökat från 164 år 2000 till 273 under 2001 och till 306 år 2002. Då ska man ha i åtanke att bara en liten del, 4 procent enligt vissa undersökningar, av diskrimineringsbrotten anmäls. Vilket förtroende skapar detta för våra myndigheter bland personer med utländsk bakgrund?

Rasdiskrimineringskonventionen säger att rasistiska organisationer ska förbjudas. I Sverige tillåts de att verka fritt trots att regeringen skrivit på konventionen. Den officiella linjen är att vår nationella lagstiftning, med bland annat förbud mot rasistisk propaganda, är tillräcklig. Men om man inte följer en artikel måste man reservera sig mot den. Det har inte Sverige gjort.

Sverige har under flera år fått kritik från FN-kommittén för att inte ha ratificerat ILO-konventionen om minoriteters rättigheter. Denna konvention reglerar bland annat rätten till land för samerna. Regeringen förklarar visserligen i sin inlägga till rasdiskrimineringskommittén att avsikten är att ratificera ILO-konventionen, men formuleringarna är mycket vaga.

Att regeringen satsar på upplysning och utbildning om samernas kultur och historia är positivt, men avgörande för samernas överlevnad är rätten till land. Det är hög tid att regeringen förklarar varför man år efter år underlåter att genomföra intentionerna i konvention 169.

I rapporten för vi fram tre konkreta förslag som kan bidra till att motverka diskrimineringen i Sverige:

Den som utsätts för diskriminering ska enligt FN:s rasdiskrimineringskonvention ha rätt till lagligt skydd och ekonomisk ersättning. Enligt vedertagna FN-principer ska institutioner som bevakar människorättsfrågor vara oberoende. Diskrimineringsombudsmannen (DO), som i Sverige väcker åtal i denna typ av ärenden, är en statlig myndighet och utsedd

av regeringen. För att skydda medborgarna mot orättvisor och felaktig behandling av statliga myndigheter måste granskningen av dessa skötas av en oberoende instans. Ombudsmannafunktionen måste i högre grad vara en motvikt till polisen och andra myndigheter. DO bör också ges kraftigt utökat mandat.

Skadestånden för den som drabbats av diskriminering är extremt låga i Sverige sett i ett internationellt perspektiv. Kraftigt höjda ersättningsnivåer skulle ge viss upprättelse åt den drabbade och innebära att den som diskriminerar får ett kännbart straff.

Enligt svensk lag ska brottslighet med rasistiska, främlingsfientliga och homofobiska förtecken uppmärksammas särskilt. Av de 4 300 hatbrott som rapporterades år 2000 ledde bara 8 procent till åtal.

Den stora mängd rasistpropaganda som cirkulerar i Sverige vittnar om brister i både lagstiftning och hantering av dessa brott. I dag kan bara justitiekanslern väcka åtal i mål som rör rasistisk propaganda. För att man ska kunna hantera mängden brott bör dessa ärenden föras över på de allmänna domstolarna. Det skulle också medföra en tydligare praxisbildning.

Bland de dokument regeringen publicerar på sin hemsida finns bland annat just FN:s rasdiskrimineringskonvention. Vår förhoppning är att sidan kommer att fungera som en daglig påminnelse i det nödvändiga arbetet för att komma till rätta med den strukturella rasism som fått breda ut sig i vårt land.

ALEKSANDER GABELIC”

Svensk vård och omsorg.

DN 040220 sid 10: Bortglömd åldring avled på servicehus

“Larmet från 88-åringens lägenhet lyste i fyra dygn utan att servicehusets personal gjorde något. När väl dörren öppnades var det för sent. Den gamle mannen var döende.

Som i de flesta servicehus finns i Hässelby gård ett toalettalarm i alla lägenheter. Om toaletten inte spolas på ett dygn tänds en lampa i receptionen. Enligt instruktionerna, som sitter upptejpade på väggen, ska personalen då genast undersöka om något är fel.

På torsdagsförmiddagen den 27 november märker ett vårdbiträde att lampan för 88-åringens lägenhet lyser. Biträdet är på väg hem och glömmar rapportera om larmet. Under de följande tre dyggen upprepas samma sak om och om igen: personal noterar att det larmar, men undersöker inte varför. Någon lyckas glömma bort lägenhetsnumret, en annan tittar i brevlådan och kommer till slutsatsen att mannen nog är bortrest. Flera gånger kvitteras larmet med ett okej i larmlistan trots att inget gjorts.

UNDER TIDEN ligger den gamle mannen på golvet i tamburen nära ytterdörren, oförmögen att ta sig upp. Under fyra eller fem dygn har han inte kunnat röra sig och fått fula trycksår. Och vad värre är - han har inte kunnat dricka. På måndagen låser personalen till slut upp dörren och kan skicka mannen till sjukhus. Nästa dag dör 88-åringen.

-Vi har inte tillräckligt inskräpt hos personalen vilken betydelse larmet har, säger stadsdelsdirektör Anders Meuller.

RUTINERNA kommer att skärpas och i fortsättningen måste all nyanställd personal skriva på ett papper där de bekräftar att de förstått

hur toalettalarmet fungerar och vad som ska göras vid larm.

Den personal som gjorde de ödesdigra misstagen med 88 åringens larm jobbar fortfarande kvar.

-Vi ger stödinsatser till den personal som gjort fel och vi har haft klagorande samtal, säger Anders Meuller.

Anders Meuller anser inte att de begångna felen är så allvarliga att personalen förtjänar av stängning eller skriftlig varning. Servicehusets rutiner har varit bristfälliga och chefsbytena har varit många den senaste tiden.

-Vi måste lägga detta tragiska bakom oss och kämpa på med att utbilda personalen, säger stadsdelsdirektör Anders Meuller.

Servicehusets föreståndare har polisanmält det inträffade. Anders Meuller påpekar att det inte bara är personalen som kan komma att misstänkas för vållande till annans död, det kan också vara chefer som han själv.

DET ÄR INTE första gången anmärkningar riktas mot äldreboendet i Hässelby-Vällingby. En vecka innan 88-åringens larmlampa börjar lysa beslutade länsstyrelsen att allvarligt kritisera äldreboendets ålderdoms hem på en lång rad punkter inte minst larmen och rutinerna för att besvara larm. Enligt rapporten har boende som fallit omkull tvingats släpa sig ut i korridoren för att ropa på hjälp. Larm har varit trasiga och personalen har tagit orimligt lång tid på sig att komma. Boende vittnar om att de blivit bortglömda på toaletten utan larm tillgängligt, andra om att de helst bör veta personalens namn för att få hjälp.

- Det har länge varit problem med Hässelby gårds äldreboende, medger Meuller. Men de sista åren har vi varit inne i en positiv utvecklingsfas.

ULF MATTMAR

ulf.mattmar@dn.se 08-73815 27”

Socialstyrelsen.

Folkhälsa och sociala förhållanden. Lägesrapport 2003

(ISBN 91-7201-832-1 Artikelnr 2004-131-1)

Förord

Socialstyrelsen presenterar i år för andra gången lägesrapporter om tillståndet och utvecklingen inom områdena hälso- och sjukvård inklusive tandvård, handikappomsorg, vård och omsorg om äldre, individ- och familjeomsorg samt folkhälsa och sociala förhållanden. Rapporterna, som Socialstyrelsen avser att publicera fortlöpande, tas fram på uppdrag av regeringen och skall inriktas på väsentliga förändringar.

I årets rapporter har en strävan varit att lyfta fram ekonomiska aspekter och jämstälhetsaspekter. Vidare har stor vikt lagts vid att redovisa och kommentera skillnader mellan kommuner, landsting och regioner vad gäller t.ex. behov/efterfrågan, insatser och resultat.

Denna rapport beskriver utvecklingen av de sociala förhållandena och folkhälsan, med speciellt tonvikt på psykiskt välbefinnande, under de första åren av 2000-talet. Arbetet har genomförts vid Epidemiologiskt Centrum, Socialstyrelsen av Danuta Biterman (Sociala förhållanden) och Maria Danielsson (Folkhälsa). Medverkat har också Gunilla Ringbäck Weitof och Gudrun Persson. Jon Dutriex på Riksförsäkringsverket har bistått med dataunderlaget till avsnittet om sjukskrivningar på regional nivå.

Lägesrapporterna 2002 fick mycket uppmärksamhet och blev positivt mottagna. Det är Socialstyrelsens förhoppning att årets rapporter skall ge ett ännu bättre underlag för omvärldsanalyser och ge en snabb orientering om tillståndet och utvecklingen inom respektive område. Rapporterna vänder sig i första hand till politiker och andra beslutsfattare på central och lokal nivå. Andra viktiga målgrupper är alla som arbetarmed vård och omsorg inom kommuner och landsting liksom alla patient-, anhörig- och pensionärsorganisationer.

Kerstin Wigzell

Innehåll

Sammanfattning .7

Inledning .9

Sociala förhållanden i början av 2000-talet .10

Arbetsmarknaden.10

Drygt var femte vuxen står utanför arbetskraften. 10

En av tio ungdomar är arbetslösa. 10

Sysselsättningen lägst i norra landsbygden. 12

Sjukfrånvaron. 13

Sjukskrivningar och arbetslöshet i olika regioner . 14

Invandrarnas situation på arbetsmarknaden .15

Försörjning och fattigdom .16

Ökad disponibel inkomst i nästan alla grupper.16

Mått på fattigdom och ekonomisk utsatthet.18

Andelen inkomstsvaga minskar .19

Andelen inkomstsvaga är i stort sett lika i alla regioner i Sverige. 21

Färre barn lever i inkomstsvaga hushåll .21

Summering .24

Referenser . 26

Folkhälsa .27

Nedsatt psykiskt välbefinnande. 27

Nedsatt psykiskt välbefinnande ökar främst

bland personer i yrkesverksam ålder .28

Nedsatt psykiskt välbefinnande är vanligare i storstäder. 29

Psykiskt välbefinnande inom olika grupper av befolkningen. 30

Regionala skillnader i nedsatt psykiskt
välbefinnande och skillnader i befolkningssammansättning. 31
Att tolka förändringar av ”nedsatt psykiskt välbefinnande”. 32

Nedsatt arbetsförmåga på grund av långvarig sjukdom. 34

Självord och självmordsförsök. 37

Alkohol. 38

Alkoholkonsumtion . 38

Alkoholrelaterad sjuklighet och dödlighet. 40

Unga och alkohol. 41

Regionala skillnader i alkoholdödlighet och konsumtion . 42

Vanligare med övervikt på landsbygden. 43

Summering . 45

Nedsatt psykiskt välbefinnande . 45

Arbetsförmåga och allmänt hälsotillstånd . 46

Alkohol. 46

Självord och självmordsförsök . 47

Övervikt. 47

Regionala skillnader. 47

Könsskillnader . 48

Referenser. 48

Bilagor. 49

1. Begrepp och definitioner. 49

2. H-regioner. 51

3. Gruppering av länder i ursprungsregioner. 52

Socialstyrelsen: Vård och omsorg om äldre Lägesrapport 2003

Sammanfattning

Lägesrapport 2003 präglas av en fortlöpande och omfattande minskning av platser i särskilt boende. Drivkraften bakom denna utveckling är kommunernas och landstingens problem med att finansiera vård och omsorg. Utvecklingen speglar samtidigt en restriktivare tolkning av det offentliga ansvaret.

Konsekvenser av denna utveckling är svåra att bedöma, men som alltid finns det skäl att varna för att sådana förändringar särskilt drabbar resurssvaga äldre. Ansvar och uppgifter flyttas ännu längre ut i vårdsystemet och även utanför den offentliga vården.

Problemen med att rekrytera kompetent personal är fortfarande stora. Sjukfrånvaron har minskat något, men ligger ändå kvar på en oroväckande hög nivå. Omorganisationer, bristande delaktighet, otillräckliga utvecklingsmöjligheter och otillräckligt stöd från arbetsledningen bidrar till ohälsan.

Det finns stora behov av förbättring och utvecklingsarbete pågående på många håll i socialtjänsten och sjukvården. Det kan gälla innehållet i den dagliga omsorgen, förebyggande insatser, stöd till anhöriga och rehabilitering och hjälpmedel för äldre. Andra exempel är omhändertagande av akut sjuka äldre i det egna hemmet, liksom nya former för att följa upp läkemedelsanvändningen bland äldre.

I många kommuner finns ett behov av att omfördela resurserna inom det särskilda boendet och från det särskilda boendet till hemvården. Det kan vara en del av en framsynt strategi för att långsiktigt främja hälsa, förebygga ohälsa och förbättra livskvaliteten bland de äldre. I många kommuner som nu avvecklar platser i särskilt boende, måste detta kompenseras med en resursförstärkning av

hemvården. Annars ökar riskerna för successiva kvalitetsförsämringar för brukarna, ökad börda för närstående och växande problem med kompetens- och personalförsörjning.

I takt med att andelen äldre i befolkningen ökar, ökar också behovet av att "förtydliga det offentliga åtagandet". Nya indikationer på att hälsan bland de äldre inte längre utvecklas lika gynnsamt som tidigare, talar för att det brådskar att komma igång med denna omprövning. Kärnan i ett sådant arbete måste vara att trygga den framtida kompetens- och personalförsörjningen, vilket i sin tur förutsätter att man säkrar finansiering av den framtida vården och omsorgen om de äldre.

Socialstyrelsens slutsatser

Oroväckande snabb minskning av platser i äldreboendet

Den kraftiga minskningen av antalet platser i särskilt boende ökar trycket på andra delar av vård- och omsorgssystemet. Kommunerna och landstingen måste därför kompensera det minskade antalet platser genom en samordnad satsning på utökade resurser i hemtjänsten och hemsjukvården.

Personal- och kompetensbristen är fortfarande stor

Kommunerna har fortfarande stora problem med att rekrytera kompetent personal. Sjukfrånvaron bland vård- och omsorgspersonal är oroväckande hög. Det beror delvis på bristfälliga arbetsförhållanden och att antalet arbetsledare är för få. Detta får negativa konsekvenser för utbud och kvalitet i vården och omsorgen om äldre.

Lokalt utvecklingsarbete visar på en bättre äldreomsorg

På flera håll pågår ett framgångsrikt utvecklingsarbete inom sjukvården och socialtjänsten. Det gäller t.ex. förbättring av det sociala innehållet, läkemedelsanvändningen, förebyggande insatser, anhörigstöd och rehabilitering. Kännetecknande för framgång är ett utveck-

lingsfrämjande klimat, med stabila ramar och villkor och ett gott ledarskap.

Omtolkning av det offentliga ansvaret leder till otrygghet

Osäkerheten om de äldres rätt till vård och omsorg leder till otrygghet. Staten bör förtydliga det offentliga åtagandet. Kommunerna och landstingen måste i sin tur precisera villkor, innehåll och kvalitet för den enskilde, när det gäller vård och omsorg.

Den framtida äldreomsorgens struktur och finansiering måste läggas fast

För att möta de långsiktiga, samhälleliga konsekvenserna av en åldrande befolkning krävs att samhällsansvaret och finansiering av den framtida äldreomsorgen säkras.

[Socialstyrelsen. Individ- och familjeomsorg Lägesrapport 2003](#)

Sammanfattning

* Kostnaderna för IFO 2002 var drygt 25 miljarder – en minskning med fem procent, motsvarande 1,2 miljarder, sedan 1998. Under femårsperioden har kommunerna särskilt tydligt prioriterat barn- och ungdomsvård i sina ekonomiska satsningar. Missbrukarvården har samtidigt fått minskade resurser.

Endast en del av den besparing på 3,2 miljarder som gjorts genom minskade kostnader för ekonomiskt bistånd har stannat inom IFO.

* Strategier för att minimera dyr institutionsvård och i stället skapa resurser på hemmaplan framträder allt tydligare. En trend går mot

ökad specialisering på bestämda målgrupper och metoder. En annan trend är gränsöverskridande samverkan och partnerskap för att möta olika gruppers komplexa behov samt behoven av kunskapsutveckling.

* Hög personalomsättning och svårigheter att rekrytera erfaren personal är ett allvarligt problem. Konkreta försök till förbättringar handlar om introduktion, vägledning, mentorskap och ledarskapsutveckling.

* Närmare sex procent av hushållen (237 000 hushåll) fick ekonomiskt bistånd eller introduktionsersättning någon gång under 2002 – en minskning med sex procent från 2001. Mest minskade ensamstående kvinnor med barn. Bland utrikesfödda (18 år och äldre) var hela tolv procent biståndsmottagare jämfört med två procent bland inrikes födda. Långvarigt bistånd minskar också, men i långsammare takt.

* Såväl öppna insatser som familjehemsvård och institutionsvård av barn och unga följer en uppåtgående trend. Den 1 november 2002 hade ungefär 28 600 barn och ungdomar (13 per 1 000) öppenvårdsinsatser och 14 900 (9 av 1 000) heldygnsinsatser.

* Inom familjerätten har antalet samarbetsamtal för att föräldrar ska enas om vårdnad, boende och umgängen ökat med sex procent från 2001. Antalet skrivna avtal om vårdnad, boende och umgänge för att undvika domstolsförhandling har dock minskat med drygt tio procent sedan 2000.

* Sedan 1995 har kostnaderna för missbrukarvården skurits ned med 20 procent (drygt en miljard kr). Trots kraftigt ökade behov fortsätter nedskärningarna. Både antalet institutionsvårdade och beslutade öppenvårdsinsatser minskar. Brist på avgiftsplatser, psykiatrisk vård, eftervård och samordning är allvarliga hinder för rehabilitering.

* På kvinnofridsområdet sker en fortsatt positiv utveckling, specifika grupper av våldsutsatta kvinnor uppmärksammas, personalens kompetens utvecklas och länsövergripande samverkansgrupper bildas.

Bedömning:

* Individ- och familjeomsorgen utvecklas i positiv riktning. Det gäller särskilt inom barnområdet och området kvinnofrid, men också inom ekonomiskt bistånd. Utvecklingen inom missbrukarvården är dock negativ med stora och allvarliga brister.

* Socialstyrelsen ser inga tecken till ökning av antalet personer med missbruksproblem som genomgår behandling. Det kommer att krävas betydligt kraftfullare satsningar än de hittillsvarande för att nå lagstiftningens intentioner och de nationella målen på missbruksområdet.

* Kvalitetsarbetet inom IFO utvecklas positivt, men mycket återstår innan flertalet kommuner har fungerande kvalitetssystem. Kraven på att verksamheten ska vara av god kvalitet har lett till ökad medvetenhet om värdet av systematisk uppföljning. Olika klientgruppers åsikter tillmätts ett större värde.

* Socialtjänsten speglar de traditionella könsrollerna. I takt med ökad forskning utifrån könsperspektiv, t.ex. inom missbrukarvården, ökar också medvetenheten om könets betydelse i det sociala arbetet. Behovet av fortsatt forskning är stort.

* Huvudtrenderna inom IFO – ökad specialisering på olika gruppers behov och på stöd- och behandlingsinsatser på hemmaplan – ökar skillnaden i utbud och kvalitet mellan mindre och större kommuner. Det är därför angeläget att stödja och uppmuntra sådana kommungemensamma satsningar som inletts på många håll.

* Det finns ingen samlad kunskap om det sociala arbetet i kommuner som brutit upp från den traditionella organiseringen av IFO. För framtiden behöver vi en tydligare bild av läget, motiven till och erfarenheterna av olika organisatoriska val. Viktiga frågor att belysa i detta sammanhang är organiseringen över sektors- och huvudmannaskapsgränser utifrån olika målgruppers behov samt organiseringen av myndighetsutövning enligt lagstiftningen om tvångsingripande till skydd för barn, ungdomar och missbrukare.

Socialstyrelsen: Mellan två stolar Om samverkan mellan socialtjänst och barn och ungdoms- psykiatri: verksamheternas behov av samverkan och hur de faktiskt gör.

Sammanfattning

Barn med komplicerade psykosociala problem och psykiska sjukdomstillstånd behöver ofta gemensamma insatser från barn- och ungdomspsykiatri (BUP) och socialtjänsten, vilka i dessa fall behöver samverka. Verksamheterna behöver då bl.a. känna till och förstå varandras ansvars- och kompetensområden och prioriteringar samt ha rätt förväntningar på varandra.

Socialstyrelsens regionala tillsynsenheter har tillsammans med elva av landets länsstyrelser genomfört denna tillsyn, vars syfte är att granska samverkan mellan BUP och socialtjänsten kring barn med komplicerade behov på grund av psykosociala problem och psykiska sjukdomar. Tillsynens mål är att bidra till att hälso- och sjukvården och socialtjänsten uppmärksammar behovet av och utvecklar sina rutiner för samverkan och kommunikation.

Informationen har samlats in via intervjuer samt granskning av socialtjänstens akter, BUP:s styrdokument och patientjournaler. Länsstyrelsernas handläggare har intervjuat företrädare för socialtjänsten i 28 kommuner och granskat 155 socialtjänstakter. Socialstyrelsens handläggare har intervjuat företrädare för 16 BUP-kliniker och granskat 154 patientjournaler. Inom varje deltagande länsstyrelses län valdes kommuner utifrån länsstyrelsens handläggares lokalkännedom. Dessa kommuner tillsammans med BUP-kliniker inom de deltagande länsstyrelsernas län har ingått i granskningen. Det är, med några undantag, akter och journaler avseende samma individer som har ingått i materialet.

Utgångspunkt för granskningen är att samverkan inte är ett mål utan ett medel för verksamheterna att nå en förbättrad process och ett bättre resultat för individen. Tillsynens fokus är verksamheternas behov av samverkan och verksamheternas faktiska samverkan och dess olika former.

Resultatet

Granskningen visar att det i många fall finns samsyn mellan socialtjänsten och BUP rörande behovet av samverkan och verksamheterna är överens om att samverkan behövs för vissa grupper. Det finns däremot skillnader i förväntningarna på samverkan och på varandra. Det finns enighet mellan socialtjänsten och BUP om att de behöver samverka kring vissa grupper, t.ex. barn som utsatts för övergrepp, barn med sammansatta vårdbehov och ”de mest utsatta barnen”. I fråga om andra grupper av barn och ungdomar kan däremot socialtjänsten och BUP inom samma upptagningsområde ha olika syn på behovet av samverkan. Grupper för vilka behovet av samverkan beskrivs olika är bland andra barn med neuropsykiatriska funktionshinder, barn som är placerade utanför det egna hemmet, barn med instabil hemsituation, asylsökande och utagerande tonåringar.

När det gäller faktisk samverkan så vet de flesta hos BUP och socialtjänsten vem man skall kontakta och hur. Det finns varierande grad av struktur för samverkan. Samverkan i överenskommen fast form tillsammans med andra aktörer finns kring barn som utsatts för övergrepp. På några få håll finns det en struktur för samverkan som inte begränsats till vissa grupper av individer, där det ingår att gemensamt ta ställning till samverkan i varje enskilt fall. Det finns även exempel på mindre strukturerad samverkan liksom på brist på samverkan.

Där det finns en bärande struktur för samverkan sker utvärdering i högre utsträckning. Där förefaller också de intervjuade vara mer nöjda

med samverkanssituationen. Det finns goda exempel på samverkan i enskilda ärenden från de flesta håll, oavsett om det finns en fast form eller struktur för samverkan eller om samverkan har skett på annan grund, t.ex. goda personliga och informella kontaktyvägar. Det finns också exempel på samverkan som inte fungerar.

Vårdplan finns i ungefär hälften av granskade socialtjänstakter, två tredjedelar av dessa fanns som eget dokument. Vårdplan finns i knappt en femtedel av granskade patientjournaler, ett fåtal av dessa fanns som eget dokument. Endast några få vårdplaner var upprättade av socialtjänsten och BUP gemensamt.

Ett mycket vanligt problemområde som både socialtjänsten och BUP påtalar är den kärva ekonomin och de bristande resurserna hos både kommuner och hälso- och sjukvård som kan leda till konflikter om ekonomi och betalningsansvar när det t.ex. blir fråga om vem som skall bekosta en placering av ett barn som fått en psykiatrisk diagnos. Med anledning av verksamheternas olika ansvarsområden i kombination med de knappa resurserna kan problem uppkomma redan vid diagnostisering och definition av barnets problem, vilket kan hindra den samverkan som behövs.

Det som i intervjuerna har beskrivits som problem handlar om allt från konkreta problem i enskilda ärenden till oklara roller och förväntningar på varandra, organisatoriska problem och bristande överensstämmelse i terminologi och prioriteringar. Från båda verksamheterna beskrivs att barn och ungdomar inte alltid får den samlade insats som den ena verksamheten anser att de behöver, eftersom den andra verksamheten gör en annan bedömning och prioritering. I dessa fall har verksamheterna ofta olika syn på behovet av och förutsättningarna för vars och ens insatser.

Det som har anförts som framgångsfaktorer och givits som åtgärdsförslag handlar främst om organisation, form och struktur för samverkan på alla nivåer inom verksamheterna, i syfte att skapa samsyn, ömsesidig förståelse och fungerande rutiner för att genomföra gemensamt beslutade insatser i ärenden där BUP och socialtjänsten anses ha ett gemensamt ansvar.

Välfärdsmått

DN 040303 sid Ek8:

“Svensk välfärd världs bäst när miljö och hälsa mäts.

BNP är ett dåligt mått på välfärden den i ett land. Saker som miljö, hälsa och utbildning finns inte med. Men det finns välfärdsindex. Och där, till skillnad från i BNP-ligan, hamnar Sverige i topp.

Medier och politiker publicerar regelbundet OECD:s internationella jämförelser över BNP per person i olika länder. Ofta med slutsatsen att ‘Sverige halkar efter i välfärds-ligan’. Men BNP är ett otillräckligt mått på välfärd hävdar SCB:s experter Joachim Vogel och Michael Wolf.

- I Sverige har BNP per person sedan länge missbrukats i massmedier och den politiska debatten genom att gå under namnet välfärds-ligan, säger Joachim Vogel, professor och expert inom välfärdsprogrammet vid SCB.

-BNP var aldrig tänkt som välfärds-mått utan framför allt som ett mått på ekonomisk utveckling. Som välfärds-mått har det brister. Här syns exempelvis inte skadlig produktion, militärutgifter, obetalt arbete och fritid, fortsätter Michael Wolf som jobbar med nationalräkenskaperna på SCB.

BNP mäter den totala produktionen av varor och tjänster i ett land, men måttet beskriver inte social utveckling eller individuell välfärd i ett bredare perspektiv.

SCB anser att BNP/invånare i årtionden har missbrukats i Sverige genom att jämföras med välfärd. Måttet saknar värden som ett långt liv, god miljö, rik fritid, demokrati, låg brottslighet, familj och sociala nätverk och jämlikhet mellan klasser. Inte heller visar BNP hur produktionen i ett land är fördelat. Ett land, såsom exempelvis USA, kan ha hög BNP men samtidigt stora inkomstskillnader och hög fattigdom. Stora delar av befolkningen kan sakna bostad och tillgång till sjukvård.

Michael Wolf och Joachim Vogel har studerat fyra andra metoder att mäta välfärd och i samtliga hamnar Sverige och de andra nordiska län-

derna i topp. De menar att det finns tre perspektiv som bör ingå i ett välfärdsindex:

Helhetsperspektivet där förutom materiella aspekter hänsyn även tas till saker som utbildning, arbetsmiljö, hälsa, sociala nätverk, fritid, demokrati och jämlikhet mellan klasser, generationer, kön, etniska grupper och regioner.

Mikroperspektivet där man på individnivå undersöker företeelser som läskunnighet.

Fördelningsperspektivet där fattigdom får stort genomslag i indexet. Det bygger på att bedömare tror att ett land har lägre välfärdsnivå om en stor del av tillgångarna finns hos en liten del av befolkningen, än om välfärden är jämnare fördelad.

Inget av dessa perspektiv ingår i BNP. Å andra sidan kan man hävda att välfärdsräkningar innehåller ett visst mått av tyckande och ideologi. Fast det gör även BNP, menar SCB, eftersom här begränsar man sig till ett materialistiskt välfärds perspektiv och bortser från fördelningen.

I de index som visas här intill kan man se att USA ligger högst i mätningen av BNP/invånare men hamnar lågt i de andra.

DET KAN ENLIGT SCB bland annat förklaras av att USA:s BNP innehåller en större volym miljöskadlig verksamhet, militärutgifter och kostnader för brottsbekämpning. Dessutom fördelas BNP mer jämlikt över befolkningen i exempelvis Sverige, vilket ger utslag i välfärdsindex. Dessutom ingår faktorer som arbetslöshet och livslängd, något som inte tas hänsyn till i BNP. Vidare tar BNP inte med genomsnittlig årsarbetstid. Sverige och andra EU-länder tar ut mer av sin välfärd genom kortare arbetstid än USA. För USA:s del ger lång arbetstid positivt utslag i BNP.

SCB:s slutsats är att Sverige och de nordiska länderna producerar en hög välfärdsnivå för liten ansträngning. USA däremot har en hög produktion som ger sämre utdelning på välfärden och på individuell nivå. I USA är inkomstklyftorna större, fattigdomen mer utbredd och medellivslängden lägre än i Sverige.

MARIANNE BJÖRKLUND

marianne.bjorklund@dn.se 08-738 2169

Fem olika sätt att mäta välfärd

WISP (2001)

Baseras på 40 sociala indikatorer inom utbildning, hälsa, ekonomi, demografi, miljö, välfärdssystem, jämställdhet, socialt kaos, kulturell variation och försvar.

HUMAN POVERTY INDEX (2001)

Bygger på fyra indikatorer: sannolikheten att inte överleva 60 år, vuxna utan läskunnighet, andel av befolkningen som har mindre än halva disponibla medianinkomsten och andel som har varit långtidsarbetslösa i minst tolv månader.

ZUMA (1997/1999)

ZUMA är ett välfärdsindex baserat på 25 indikatorer. Bland annat BNP/invånare, köpkraft, utgifter för utbildning, andel som går i gymnasiet, kvinnlig sysselsättningskvot, arbetslöshet, barnadödlighet, rökning, sociala utgifter, järnvägsnät, utsläpp av koldioxid, svaveldioxid, andel av privata utgifter som går till mat, tv-apparater, personbilar, manlig medellivslängd, läkare/1 000 inv., buller och luftföroreningar.

BNP/INVÅNARE (2003)

Visar summan av ett lands produktion av varor och tjänster. Vid internationella jämförelser tar man hänsyn till prisnivån i respektive land. Mäter det materiella välståndet och säger ingenting om fördelningen av inkomsterna.

HLE - HAPPY LIFE EXPECTANCY (1990-2000)

Här får intervjupersoner själva svara för sammanvägningen av sin välfärd genom att på en skala 1-10 ange 'hur nöjd man är med sitt liv i sin helhet'. Denna indikator kombineras med medellivslängden.

[DNs artikel bygger på innehållet i SCBs tidskrift Välfärd 1/2004.](#) (Pressinformation från SCB 2004-03-0). Där står bl a:

“Sverige toppar välfärdsindex enligt många välfärdsindex som konstruerats inom den internationella välfärdsforskningen.

Forskarna utgår där från ett mångdimensionellt välfärdsbegrepp, där man tar hänsyn till ett tiotal välfärdskomponenter, bl.a. utbildning, sysselsättning, arbetsmiljö, inkomster, materiell levnadsstandard/ konsumtion, boende, fritid, transporter, sociala nätverk, trygghet och säkerhet, politiskt deltagande och hälsa. Liksom nationalräkenskaper (BNP) är de generella välfärdsindexen tänkta som grova sammanfattningar som ska ge överblick över stora datamängder.

Utvecklingen av generella välfärdsindex har engagerat sociologer och nationalekonomer, däribland flera nobelpristagare (James Tobin, Amartya Sen). Det finns idag något tiotal länderjämförande välfärdsindex som fått större spridning. De publiceras av bl.a. FN (fem olika index), resp. av olika forskningsinstitut, myndigheter och universitet världen runt. FN:s index bygger på Amartya Sens forskning.”

DN gillar inte SCBs resonemang om välfärdsått, ägnar den 4 mars 04 sin ledare på sidan 2 åt att kritisera SCB och slutar:

“ATT STATISTISKA centralbyrån försöker ersätta det etablerade BNP-måttet med ett oventenskapligt mischmasch är djupt komprometterande för myndigheten. Det visar att man låtit sitt namn kidnappas av ideologiproducenter.

Med anledning av detta ställer DN fem offentliga frågor till SCB:s generaldirektör Svante Öberg:

- 1) Delar du uppfattningen att det är 'helt fel' att mäta välfärd med BNP per capita?
- 2) Anser du att WISP är ett bra mått på välfärd?
- 3) Stämmer Joachim Vogels tyckande överens med SCB:s uppdrag som producent av officiell statistik?
- 4) Är Joachim Vogel lämplig som SCB:s välfärdsexpert?
- 5) Vilka åtgärder tänker du vid ta för att återupprätta SCB:s vetenskapliga tradition? “

[DN 040305 sid 2:](#)
[SCB svarar DN](#)

“I SENASTE NUMRET av SCB:s tidskrift 'Välfärd' finns en artikel om välfärdsåttningar. DN har i sin huvudledare den 4 mars med anledning av artikeln riktat fem offentliga frågor till mig.

1) **"Delar du uppfattningen att det är 'helt fel' att mäta välfärd med BNP per capita?"**

Ja, BNP per capita mäter på ett hyggligt sätt den materiella välfärden för ett land som helhet, men den täcker inte andra aspekter på välfärd såsom hälsotillstånd, god miljö och välfärdens fördelning. BNP-begreppet har sin främsta användning i den makroekonomiska analysen. BNP-tillväxten är ett av de mest centrala måtten på ett lands ekonomiska utveckling.

2) **"Anser du att WISP är ett bra mått på välfärd?"**

Jag tycker inte att WISP är ett bra mått på välfärd eftersom det innehåller ett antal tveksamma komponenter. I den artikel som publicerats i tidningen "Välfärd" redovisas dock ett antal andra mått på välfärd som ger liknande slutresultat för Sveriges del utan att innehålla de tveksamma komponenter som ingår i WISP-index. Även om SCB inte självt tar fram några välfärdsindex tycker jag att det är en naturlig roll för oss att delta i diskussionen om hur välfärden bör mätas.

3) **"Stämmer Joachim Vogels tyckande överens med SCB:s uppdrag som producent av officiell statistik?"**

SCB har i uppdrag att producera både officiell och annan statistik samt att samordna den officiella statistiken. Vår bestämda ambition är att den redovisning av statistiken som SCB gör skall vara opartisk, relevant och av god kvalitet samt baserad på vetenskapliga grunder. I tidskriften "Välfärd" och en del rapporter har vi dessutom gett utrymme för mer analyserande och kommenterande artiklar, där författarna själva står för de framförda åsikterna.

4) Är Joachim Vogel lämplig som SCB:s välfärdsexpert?

Joachim Vogel är en kompetent expert med lång erfarenhet av välfärdsmätningar. Han har under sina år på SCB verksamt bidragit till utvecklingen av välfärdsstatistiken. Därutöver är Joachim Vogel också professor, och har i denna roll, liksom alla forskare, frihet att uttrycka sina egna uppfattningar. Det försöker vi hantera genom att vara tydliga när det gäller att underteckna eventuella artiklar så att det ska framgå huruvida det är myndig hetens officiella uppfattning eller personens egna som framförs.

DN har flera gånger genom åren funnit Joachim Vogels forskning så intressant att han är en av få SCB-anställda som kunnat publicera sina resultat på DN-debatt. Artikeln i "Välfärd" redovisades ju också stort på nyhetsplats i DN den 3 mars.

5) Vilka åtgärder tänker du vidta för att återupprätta SCB:s vetenskapliga tradition?

Frågan är försätlig eftersom den är av karaktären "Har du slutat slå din fru?". För att försäkra oss om att statistiken är användbar och av god kvalitet har vi olika användarråd, bland annat för välfärdsstatistiken, med viktiga användare och experter, ett vetenskapligt råd med ett flertal professorer med mera. Vi är också internationellt mycket framstående när det gäller att arbeta med statistisk kvalitet.

SCB har alltid arbetat i en vetenskaplig tradition och gör det alljämt.

SVANTE ÖBERG .

Generaldirektör"

Se även:

* kommentar av SVEN THIBERG Professor em, KTH, arkitekt SAR/MSA om välfärdsmått, i kommentarerna till strategigruppens verksamhetsplan.

* På <http://w1.861.telia.com/~u86107412/omr36-39e.pdf> En pdf-fil med en sammanställning om demokrati, välfärdsfördelning, EU och EMU, 020425, finns redovisningar om levnadsnivåundersökningen.

De politiska partierna

DN 040301 sid 16:

“Kulturkrockar försvårar borgerligt samarbete.

Trots samsyn i politiken är de kulturella skillnaderna mellan de borgerliga partierna stora, visar doktorsavhandling.

De borgerliga partierna har helt olika partikulturer, vilket försvårar deras samarbete. Moderaterna är hierarkiskt och kollektivistiskt medan folkpartisterna är en samling individualister utan jantelag. Det visar en ny doktorsavhandling i statsvetenskap.

Trots att Sveriges borgerliga partier har liknande politik har de ofta svårt att samarbeta. Statsvetaren Katarina Barrling Hermansson har hittat en förklaring till detta när hon studerat partikulturerna i riksdagens sju partigrupper. Genom intervjuer och direkta observationer under förra mandatperioden (1998-2002) har hon låtit riksdagspartiernas ledamöter ge sin egen bild av sitt partis kultur. Skillnaderna är mycket stora och de partier som liknar varandra kulturellt har ofta helt olika åsikter.

FOLKPARTIET och vänsterpartiet är till exempel väldigt lika i sin utpräglad individualistiska partikultur. De är motpoler till moderaterna och socialdemokraterna som är kollektivistiska och hierarkiska. Däremot har moderaterna och folkpartiet ett liknande sätt att se på kunskap, även om moderaterna tenderar att vara tvärsäkra och folkpartisterna akademiskt nyanserade. Centerpartiet och moderaterna är varandras motsatser när det gäller synen på kunskap.

FÖR CENTERPARTISTEN är praktisk erfarenhet, diskussioner och överläggningar med andra mycket viktigt. Moderaten ser allt sakligt teoretiskt och ser sig knappt som en politiker utan som en förmedlare av objektiva fakta. När centerpartisterna försöker bygga broar eller komma överens tycker moderaterna att de tar på sig en roll som inte ankommer på ett så litet parti.

I centerpartisternas ögon förefaller moderaterna kalla och arroganta. Kulturellt ligger centern mycket närmare socialdemokraterna, de passar bra som samarbetspartner ur kulturell synvinkel.

KRISTDEMOKRATERNA KAN vara svåra att förstå sig på för de andra partierna eftersom de anstränger sig hårt för att vara snälla och vänliga. Bakom det som kristdemokraterna ser som en ny och bättre samtalskultur försvinner ibland sakfrågorna. Riksdagsledamöterna från de andra partierna förvånas när det sent i beslutsprocessen visar sig att det bakom kristdemokraternas snällhet döljer sig en järnhård vilja att göra precis tvärt emot.

- Det är svårt att komma ifrån tanken att Sveriges borgerliga partier - trots att de ligger väldigt nära varandra ideologiskt och ibland övertar varandras politik - har haft svårt att samarbeta av just kulturella skäl, säger Katarina Barrling Hermansson, som disputerar den 19 mars vid Uppsala universitet.

HON ÄR ÖVERTYGAD OM att partikulturerna påverkar politiken.

- De kan både främja och störa kommunikationen mellan partierna. Ibland kan de känna en väldig samhörighet med varandra - trots olika politiska ideer. Socialdemokraterna och moderaterna är lika på så sätt att de är stora partier som ska vara regeringsbärare. Ledamöterna kan inte ta sig samma frihet som man kan i vänsterpartiet och folkpartiet. Socialdemokraterna och moderaterna har en hel del gemensamt, även om de rodnar när de erkänner det. De suckar tillsammans över alla

som "sjunger med änglarna" och vill ha allt som är bäst, men inte funderar tillräckligt över hur mycket pengar det finns för att betala det hela. Socialdemokraterna och moderaterna känner sig trygga med varandra och vet att det är viktigt för bägge att hålla avtal, säger Katarina Barrling Hermansson.

MEN DE TVÅ STORA partierna är inte lika varandra i allt. De har helt olika syn på kunskap och på det politiska uppdraget.

- En moderat anser sig till exempel vara saklig, kunnig och konsekvent men socialdemokraten uppfattar det som arrogans. På motsvarande sätt kan socialdemokraternas vilja att hålla låg profil och lyssna in andra uppfattas som lite mesigt och nästan som om de är okunniga från en moderats håll.

VÄNSTERPARTIET och socialdemokraterna upplever också starka kulturkrockar.

-Socialdemokraterna uppfattar det som att vänsterpartisterna ständigt hugger dem i ryggen när vänstern kritiserar regeringen efter uppgörelser, säger Katarina Barrling Hermansson.

Socialdemokraterna ser då inte att just kritiken och diskussionen är vänsterpa livsluft. Likt folkpartisterna är de starka individualister som ständigt argumenterar.

"LITE HÅRDRAGET kan skillnaden mellan individualismen i folkpartiet respektive vänsterpartiet formuleras som att folkpartisterna hyser stor respekt för alla medan vänsterpartisterna ifrågasätter alla", skriver Katarina Barrling Hermansson i avhandlingen.

EWA STENBERG

ewa.stenberg@dn.se 08-7382425"

DN 040301 sid 16:

“MODERATERNA - DE KONSEKVENTA

Moderaterna ser sig som starkt rationella- styrda av saklighet och konsekvens.

Att vara saklig, påläst och ha ett intellektuellt förhållningssätt är oundgängliga egenskaper för en moderat riksdagsledamot och kan aldrig kompenseras av karisma, social begåvning eller stark folklig förankring.

För moderaterna är kompromissen suspekt. De strävar inte efter inflytande utan efter konsekvens. Moderaterna uppfattar sig som representanter för objektiv kunskap snarare än som politiker.

-Det finns en väldigt stark grupplojalitet. Moderaterna framstår vid sidan av socialdemokraterna som det mest kollektivistiska och hierarkiska partiet. Individerna är starkt underordnad. Kraven på lojalitet finns även på ett mycket mer subtilt sätt, man ska uppträda som en moderat i alla lägen. De moderata riksdagsledamöterna får inte vara udda eller vika av, det är lite skumt. De håller en strikt stil, berättar Katarina Barrling Hermansson.

VÄNSTERPARTIET - DE RANNSAKANDE

Vänsterpartister ser på sig själva som om de var i ständig opposition.

De är starka individualister och ifrågasätter, argumenterar och diskuterar ständigt.

-De kritiserar varandra konstant. Ju högre position en person har, desto mer ifrågasatt blir han eller hon, säger Katarina Barrling Hermansson som deltagit i vänsterns gruppmöten.

Vänsterpartiet är ett tydligt sakinriktat parti, mer teoretiskt än praktiskt - med ett undantag. Erfarenhet av att tillhöra en förtryckt samhällsgrupp väger tungt.

Det syns också i klädseln. Manliga vänsterpartister försöker klä sig som de tror att arbetare klär sig, trots att de ofta är akademiker. De kvinnliga kan klä upp sig lite eftersom de i egenskap av kvinnor ändå tillhör en förtryckt grupp och inte behöver distansera sig från makten genom klädseln.

SOCIALDEMOKRATERNA - DE LOJALA

En socialdemokratisk riksdags ledamot ska aldrig framträda på ett tvärsäkert sätt eller inbilla sig att hon har rätt bara för att hon kan en massa. Partiet är sakinriktat, men det finns en misstänksamhet mot alltför stor kunskap eftersom normen är att först efter samtal i grupp dra sina slutsatser. Ansvarskänsla har en framträdande plats i socialdemokraternas självbild och lyhördhet är viktigt. Men omgivningens bild av socialdemokraterna är inte lika ödmjuk. Många riksdagsledamöter från andra partier uppfattar socialdemokraterna som arroganta och till och med maktfullkomliga.

Liksom moderaternas riksdagsgrupp är socialdemokraternas starkt kollektivistisk. Ledamöterna förväntas inte profilera sig som individer utan som gruppmedlemmar. Den som försöker utmärka sig genom att tala mycket och ofta riskerar att förlora omgivningens öra.

MILJÖPARTIET- DE VÄLANPASSADE

Miljöpartisterna upplever sig som i högsta grad anpassade till riksdagsarbetet, inget skiljer dem från de andra partiernas ledamöter utom de politiska åsikterna. Omgivningen upplever däremot miljöpartisterna som parlamentets avvikare. De uppfattas som oförutsägbara och känslolagade.

Miljöpartiet är den riksdagsgrupp där känslan ges störst utrymme, även om det också finns utrymme för starkt sakinriktade ledamöter. Partigruppen drivs av engagemang och idealism. Miljöpartiet måste gripa alla tillfällen till politisk förändring, annars kritiserar det för att ha försuttit sina möjligheter.

- Miljöpartiets riksdagsgrupp framstår som väldigt splittrad. Det

finns inga tydliga gruppnormer och kulturen är extremt in dividua- listisk, säger Katarina Barrling Hermansson.

KRISTDEMOKRATERNA - DE VÄLMENANDE

Kristdemokraterna är enormt angelägna om att vara omgivningen till lags. "Vi är pålästa, duktiga och talar inte i tungor", säger de.

-Deras självbild står i viss kontrast till omgivningens bild av partiet, säger Katarina Barrling Hermansson.

De andra partiernas ledamöter säger i intervjuer att de ser på kristdemokraterna som förvisso kunniga men ändå en religiöst präglad grupp som ofta argumenterar moraliserande. De uppfattas som lite udda och avvikande.

Kristdemokraterna anser sig ha fört in en ny samtalston i debatten. Det är viktigt att uppträda vänligt - både för att visa sin samförståndsvilja och sin värdegrund. En kristdemokrat kallar det för kyrkkaffekultur. Men andra partiers ledamöter klagar över att det är svårt att veta var man har kristdemokraterna bakom den där mjuka vänliga fasaden.

- Kristdemokraterna är lite för angelägna om att vara snälla mot alla. Det blir lätt dubbla budskap. När det väl kommer till beslut visar det sig nämligen att kristdemokraterna inte alls håller med i sak. Men det har inte omgivningen uppfattat på grund av den vänliga attityden, säger Katarina Barrling Hermansson.

FOLKPARTIET- DE FÖRNUFTIGA

Riksdagsgruppen består av en samling individualister som tror på förnuftet och verkar i en akademisk partikultur.

Folkpartisterna har en rationell inställning till politik och litar till att en förnuftig tankeprocess ska leda dem rätt. Och då får det ta tid om så krävs. De vill gärna vara nyanserade, ifrågasätta sin politik och följa de senaste forskningsrönen. Folkpartisterna tenderar att behandla åsikter som om de vore fakta men är samtidigt rädda för att framstå som otydliga och vacklande.

Jantelagen finns inte i folkpartiet. De har ett nästan obegränsat självförtroende.

-När jag gjorde intervjuerna med de folkpartistiska riksdags ledamöterna var partiet inne i en kris. Opinionssiffrorna var usla, partisekreteraren utbytt och Lars Leijonborg starkt ifrågasatt. Men de folkpartistiska riksdagsledamöterna verkade ändå vara väldigt tillfreds . "Vi är rätt ute och vi har de bästa idéerna, sade de . De verkade ha ett väldigt självförtroende med tanke på hur dåligt det gick för dem, berättar Katarina Barrling Hermansson.

CENTERPARTIET- DE PRAGMATISKA

- Centerpartiet är så långt från folkpartiet som man kan komma. De känner sig trygga och jordnära på lokal nivå, och vet att de är handlingskraftiga och har känsla för praktisk politik. Men i riksdagsarbetet lider center partisterna av dåligt självför troende. Riksdagen är en väldigt teoretiskt miljö och i den känner flera centerriksdagsledamöter att de inte kommer till sin rätt, berättar Katarina Barrling Hermansson.

- De förmår inte vara tydliga för att de har svårt för det tekniska, teoretiska sättet att arbeta som ofta används i parlamentet. Det abstrakta systemtänkandet ligger inte för dem.

- Centerns ideal är att vara ungefär som Gunnar Hedlund lite listig, eftertänksam, pragmatisk och sträva efter praktiska resultat.

Centerpartisterna ser sig själva som sakinriktade och praktikens män och den praktiska erfarenhetens kvinnor.

De är misstänksamma mot teoretisk kunskap - vilket skadar deras möjligheter att bedriva lagstiftningsarbete.

Partiet är inriktat på samförstånd och konstruktiva lösningar - det är arsvars känsla för dem.

De är resultat inriktade snarare än idétrogna.

EWA STENBERG “

Katarina Barrling Hermanssons avhandling är förmodligen för snäll mot partierna.

Moderaterna är kanske sakliga och konsekventa, men de är framför allt ett parti för de välbeställda.

Vänsterpartisterna är numera kommunister och inte fullt så rannsakande som författaren menar.

Socialdemokraternas egenskaper framställs som mest negativa och förefaller i de avseendena rättvisande.

Miljöpartisterna uppfattas som oförutsägbara och känsloloinriktade, och det är nog riktiga iakttagelser.

Kristdemokraterna är välmenande, men vad kan de göra.

Folkpartisterna har en rationell inställning till politik och litar till att en förnuftig tankeprocess ska leda dem rätt menar författaren. Det stämmer inte alltid. Folkpartisterna är bland de mest godtrogna EU-anhängarna. Inför folkomröstningen om EU-inträdet förhandlade statsrådet Dinkelspiel med EU bl a om alkoholpolitiken och blev lurad att tro att Sverige skulle få behålla sin alkoholpolitik. Dinkelspiel i sin tur lurade hela svenska folket. Han har nu erkänt att han blivit lurad (och att han lurat svenska folket). Folkpartiets agerande inför EU präglas inte av förnuft, mera av känslotänkande.

Centerpartisternas egenskaper framställs mycket träffande: de har svårt för att räkna.

DN 040304 sid 10

Artikel om SCBs och Göteborgs univeristets valundersökning 2002 som nu är klar. I artikeln finns ett diagam om folkpartiet:

“Skilda åsikter mellan gamla och nya folkpartiväljare.

Folkpartiväljare som röstade på partiet i riksdagsvalet både 1998 och 2002, och de som gick över till folkpartiet 2002, hade skilda åsikter i flera frågor. I tabellen anges andelen för respektive grupp som svarar att respektive åsikt är ‘mycket bra förslag.

	Folkpartiväljare		
	Gamla från 1998	Nya från 2002	Skillnad
*Ta emot färre flyktingar	25	45	+20
*Öka det ekonomiska stödet til invandrarna så att de kan bevara sin egen kultur	16	7	-9
*Öka arbetskraftsinvandringen	46	33	-13
*Efterskänka tredje världens skulder	66	51	-15
*Minska de sociala bidragen	36	53	+17
*Införa mycket hårdare fängelsestraff för brottslingar	46	61	+15
*Tillåta homosexuella par att adoptera barn	45	30	-15
*Satsa mer på friskolor	58	48	-10
*Sverige bör bli medlem i EMU	78	60	-18
*Sverige bör utträda ur EU	10	19	+9

Opinionsbildare i Sverige

DN 040225 sid 9: "Reinfeldt och Wibe opinionsklättrare

Göran Persson är mer överlägsen än någonsin i toppen bland Sveriges viktigaste opinionsbildare. Bland politiker i övrigt har nya moderatledaren Fredrik Reinfeldt gjort kometkarriär som ledande åsiktsspridare.

TIDSKRIFTEN DSM presenterar för 30:e året i rad en lista över Sveriges viktigaste opinionsbildare. Listan gäller för 2003 och har sammanställts genom att 300 journalister och medarbetare på olika tankesmedjor fått rösta. Varje deltagare rangordnar enligt ett poängsystem tolv personer 'med betydelse för opinionsbildningen genom att ge spridning åt åsikter - egna eller andras - som står i överensstämmelse med egna värderingar'.

Statsministern har aldrig förut varit så ohotad etta. Hans poängsumma år 2003 blev mer än tre gånger så hög som den sammanlagda poängen för de tre nästföljande på listan. Det är åttonde året i rad Göran Persson toppar. Därmed går han förbi Kjell-Olof Feldt, som hamnade på första plats åren 1985-1991.

En nykomling som vid sidan av moderatledaren hamnar högt är socialdemokratiske EU-kritikern Sören Wibe, som hade en framträdande roll inför eurovalet.

Fyra journalister återfinns bland de tio i topp, varav DN:s debattredaktör Mats Bergstrand ligger överst med en tredjeplats.

Intressant bubblare i sammanhanget är EU-kommissionär Margot Wallström, som klättrat från 90:e plats 2002 till en tolfteplats. Hon petar exempelvis ner Gudrun Schyman.

Bland personer som trillat ur 100-i-topp sedan förra mätning en märks till exempel Bo Lundgren, KG Hammar och Lukas Moodyson.
ANDERS BOLLINGs anders.bolling@dn.se 08 7381175"

Landets 20 främsta opinionsbildare

Sveriges 20 viktigaste opinionsbildare 2003 (fjolårets ranking inom parentes).

1(1) Göran Persson	2 096 poäng
2 (8) Anna Lindh	636
3 (7) Mats Bergstrand	627
4 (4) Jan Guillou	626
5 (ny) Fredrik Reinfeldt	576
6 (5) Lena Mellin	574
7 (2) Lars Leijonborg	543
8 (18) Niklas Ekdal	360
9 (12) Maria Wetterstrand	332
10 (ny) Sören Wibe	310
11(3) Janne Josefsson	307
12 (90) Margot Wallström	288
13 (6) Gudrun Schyman	279
14 (53) Leif Pagrotsky	276
15 (26) Helle Klein	262
16 (15) Göran Greider	242
17 (09) Alf Svensson	238
18 (25) Stefan Fölster	236
19 (16) K G Bergström	194
20 (34) Per T Ohlsson	186

Källa: DSM nr 1/2004

Kommentar:

Det finns många anonyma opinionsbildare som kan ha större betydelse än de framröstade personerna. Stor betydelse har bl a anonsörer i massmedia som med sina tjänste- och varutbud gör reklam för livsstilar, programdirektörer i radio- och TV-bolag som utformar programtablåerna och väljer program på gott och ont, film-, teater-, gala- och musikproducenter, skribenter och skriftutgivare av alla slag och alla som framträder muntligen offentligt och privat, bl a i samtal mellan vanligt folk hemma och på arbetsplatser mm. Åsikter påverkas också av de fysiska miljöerna med allt de innehåller.

Valet till EU-parlamentet 2004.

DN 040302 sid 4:

"Jag överväger att välja Junilistan"

“ Socialdemokratiska kommunalrådet KG Svenson är starkt kritisk mot sitt partis EU-strategi.

Svenskarnas intresse för EU-valet i juni är lågt. För att få upp valdeltagandet måste det finnas en lista som engagerar alla dem som i euroomröstningen visade sin skepsis mot EU:s allt större makt. Vi måste också folkomrösta om EU:s nya konstitution. Jag vill att vi socialdemokrater tar vårt demokratiska ansvar i dessa frågor. Att undertrycka åsikter har aldrig lett utvecklingen framåt, bara fördummat debatten. Alla etablerade partier måste ta sitt ansvar. Annars kommer många liksom jag att överväga alternativet Junilistan. Det skriver det socialdemokratiska kommunalrådet i Solna KG Svenson.

För en tid sedan kunde vi läsa om det låga intresse som svenskarna visar för det kommande valet till EU-parlamentet. Enligt den senaste Sifundersökningen kommer endast drygt 40 procent av medborgarna att delta. Visserligen är det en något högre siffra än det skandalöst låga valdeltagandet vid förra valet till EU-parlamentet (cirka 39 procent), men detta innebär dock att det är cirka 60 procent av svenska folket som inte kommer att utöva sin demokratiska rättighet och plikt den 13 juni.

Rimligen borde då ett antal röster höras, särskilt från de etablerade partierna och medierna, med förslag och idéer om hur man skall öka intresset och deltagandet. Självfallet är detta ett stort problem som man måste ta på allvar.

Svenska folkets intresse för EU och dess utveckling är uppen-

barligen fortfarande lågt. Men vid folkomröstningar om medlemskapet 1994 respektive EMU-valet 2003 var valdeltagandet som vid ett normalt svenskt val till riksdagen eller fullmäktigeförsamlingarna, det vill säga mycket högt. Av detta kan man dra följande enkla slutsatser.

1. När det gäller att ta ställning som leder till ett verkligt avgörande är röstviljan stor.
2. När det finns engagerande alternativ som man känner representerar det man tror på, då ställer man också upp och deltar aktivt i valet.

När det gäller valet till EU-parlamentet den 13 juni saknas enligt min mening de ovanstående viktiga ingredienserna, vilket kommer att leda till ett lågt och oengagerat valdeltagande och en försvagning av demokratin. Vilken utveckling EU tar har oöverskådlig påverkan på vår framtid. Vad vi behöver är folkbildning och engagerande alternativ, det vill säga alternativ där folkets vilja har en möjlighet att komma till uttryck, något som i dagsläget saknas.

EU:s nya konstitution som skall antas är en fråga som kommer att påverka hela vår och landets framtid. Ända sedan vi anslöt oss till EU har det skett en gradvis förskjutning av maktfördelningen från nationella parlament till EU:s institutioner. Vid vår anslutning var det tolv områden som avgjordes med majoritetsbeslut. Efter Nicefördraget ökades dessa till 34, och nu planeras alltså för cirka 70 områden där majoritetsbeslut skall råda. Detta är en maktförskjutning som folket borde få möjlighet att ta ställning till.

När man enligt förslaget i nya konstitutionen på detta sätt går från krav på enhällighet till majoritetsbeslut så godkänner man principen att lagar stiftas mot enskilda länders vilja. Det spelar ingen roll om så 100 procent av Sveriges riksdag har en annorlunda uppfattning i en fråga, med majoritetsbeslut kan rådet ändå stifta lagar som omedelbart blir giltiga också i Sverige. Alla övergångar från enhällighet till majoritetsbeslut innebär en överföring av beslutanderätt och en motsvarande begränsning av vår riksdags egna möjligheter.

Bara de senaste dagarna har tydliga exempel getts på den EU-makt som ohämmat breder ut sig.

För cirka 20 år sedan förbjöds i Sverige växtgiftet porakvat. Porakvat är ett mycket starkt gift med stora skadeverkningar på djur- och växtliv. Detta gift har nu EU-kommissionen godkänt. För att få någon ändring måste svenska regeringen inleda en rättsprocess mot EU-kommissionen. Detta, hävdar jag, är en orimlig hantering eftersom man kör över en nation som vill värna miljön genom att gå ett steg längre i miljöskyddet. Nu tvingas Sverige alltså backa eller processa.

För en tid sedan slog EU-domstolen fast att jourtjänstgöring för läkare skall räknas som vanligt arbetstid. Dessutom får ett arbetspass inte vara längre än tretton timmar. Konsekvensen av detta är att cirka 3000 nya läkare kommer att behövas. EU skapar genom detta fyrkantiga synsätt mer problem än man löser. Medlemsländerna måste få behålla sitt självbestämmande i sådana frågor, vi måste komma bort ifrån den klåfingrighet som nu utövas genom EU:s institutioner.

EU-länderna har faktiskt väldigt olika förutsättningar, historiskt, kulturellt och klimatmässigt, och detta kräver flexibilitet och olika lösningar. Man löser frågorna för sina medborgare på olika sätt i Malaga, Kalamaria i Grekland och i Pajala. Flexibilitet behövs, att ge ännu större utrymme för pekpinnar och klåfingriga lagförslag är en utveckling som går åt helt fel håll.

Svenska folket behöver upplysas om den maktglidning som är på gång från vår svenska riksdag till EU:s institutioner. Det behövs också mer kunskap om att Sverige enligt gällande fördrag är skyldigt att gå med i EMU den dag vi uppfyller konvergenskriterierna och att vi självklart skall verka för att uppfylla dessa kriterier. Formellt kan rådet enligt gällande fördrag på eget initiativ föra in Sverige i valutaunionen och ingenting talar för att det fördrag som nu förhandlas kommer att innebära någon förändring därvidlag. I likhet

med Socialdemokrater i Dalarna mot EMU anser jag att Sverige borde utverka undantag från fördragets skyldighet att gå med i EMU:s tredje steg.

Detta är alltså frågor som kommer att påverka oss i grunden, vilket kräver att svenska folket behöver få ta ställning till den nya EU-konstitutionen. Jag anser att det socialdemokratiska partiet bör ta initiativ till att starta en bred folkbildningskampanj om detta, med den tydliga inriktningen att det skall leda till en folkomröstning.

Jag vill instämma i det debattörerna Nils Lundgren och Sören Wibe säger i sin artikel på DN Debatt den 5 januari:

"Krav på folkomröstning i författningsfrågan har därför ingenting att göra med vad man som medborgare tycker om det nya förslag som så småningom kommer att läggas fram. Skall EU ha en författning som håller i framtida politiska kriser, måste den förankras hos medlemsländernas befolkningar genom folkomröstning. Att vårt politiska etablissemang säger nej till detta krav är ännu ett exempel på den överhetsattityd som präglar dess hantering av EU-frågorna."

Den andra viktiga del jag vill belysa i denna demokratiproblematik är att medborgarna måste uppleva att de har ett alternativ som känns relevant och engagerande att rösta på. I valet den 13 juni måste det finnas en lista som även representerar alla de människor som genom sin röst i EMU-valet gav uttryck för en betydligt mer skeptisk inställning till EU än de listor som nu finns tillgängliga.

För ett ökat valdeltagande behövs en öppenhet och tillåtande attityd i frågan för att stimulera olika inställningar till EU:s utveckling. Jag kan liksom Lundgren och Wibe notera att nomineringarna till Europaparlamentsvalet är en stor besvikelse. Socialdemokraterna och de fyra borgerliga partierna har nominerat kandidater som i stort sett alla är okritiska jasägare i EU-frågor.

Flera undersökningar pekar på att ungefär hälften av de borgerliga och socialdemokratiska väljarna är euroskeptiker och inte ställer upp

på en fortlöpande förskjutning av makten uppåt, från Sveriges riksdag till Bryssels eurokrater. I realiteten ställs väldigt många, närmare 40 procent, av dessa väljare utan politiska alternativ i EU-valet. Att dessa skall behöva stödja andra partier såsom vänstern och miljöpartiet som man i andra sammanhang inte känner samhörighet med är ett allvarligt problem.

Margit Gennser, före detta riksdagsledamot för moderaterna, har på DN Debatt den 2 februari i sak väldigt kloka och sakliga synpunkter och påvisar hur etablissemang vägrar att lyssna på väljarna och därigenom blir allt mindre representativt.

Det är ett politiskt och demokratiskt problem när svenska folket med klar majoritet röstar nej till EMU medan över 80 procent av riksdagsledamöterna är för.

Dock drar Margit Gennser helt fel slutsats. Att ligga på sofflocket den 13 juni leder inte till förändring. Därför är det i stället önskvärt med fler alternativ inför Europaparlamentsvalet.

Vad vi behöver är en seriös folkbildning och tydliga engagerande alternativ. Man kan inte ogiltigförklara folkets uttryckta vilja. Även de som röstade nej till EMU behöver kandidater att rösta på. Vi måste också ta diskussionen om EU:s nya konstitution och den utveckling den för med sig på allvar. Vi behöver folkomrösta om detta.

Jag vill att vi socialdemokrater tar vårt demokratiska ansvar i dessa frågor. Att trycka undan åsikter har aldrig lett utvecklingen framåt. utan riskerar i stället att fördumma debatten. Vad vi behöver är en öppen och tillåtande diskussion, det är ju om vår framtid och demokrati det handlar.

De etablerade partierna måste ta sitt ansvar, annars måste man förstå att jag liksom många andra kommer att överväga alternativet Junilistan inför valet den 13 juni.

KG SVENSON“

Makthavarna

En stor del av de dagliga nyhetsrapporterna i radio, TV och tidningar gäller sådant som händer utomlands: presidentkandidater i USA, konflikter i Haiti, Mellanöstern, Irak, Iran, jordbävningar, orkaner, fartyg som går under, hus som störtar samman, filmgalor, förskingrare, pedofiler, rånare, rufflare och presidenter etc etc. Varför intressera sig för allt sådant?

I världen finns ungefär 200 stater och de har var för sig inre problem som har många likheter med andra staters, men som också skiljer sig på grund av olika utvecklingsstadier och lokala förhållanden. Intresset för utlandet kan vara olika i de 200 staterna. I Sverige är intresset stort.

Under det kalla krigets dagar efter andra världskriget kunde man frukta ett atomkrig mellan stormakterna, det var ett skäl att hålla koll på världen. Ett atomkrig är inte lika överhängande nu, men vad ska dom ställa till med, man går aldrig säker. Och arbetena, de svenska företagen flyttar ut och använder arbetskraft i låglöneländer där lönerna är en bråkdel av de svenska lönerna.

De svenska tågen är inte svenska längre, telefonkatalogerna är utländska, knäckebrödet ägs av utlänningar, mjölken är dansk, telefonerna till hälften finska, elströmmen utländsk. De gamla svenska storbolagen är på ruinens brant och direktörerna plundrar bolagen med sina bonusar i miljardklassen.

Etik och moral: psykopaterna går lösa på gatorna och postörerna slår ihjäl sina fruar. Myndigheterna förslösar skattebetalarnas pengar, folkmordskonferensen kostade 75 miljoner vari ingick hyra 30 miljoner för enbåt som stockholmopoliserna skulle sova på. Samtidigt som låginkomsttagare måste försöka söka socialbidrag till skatten.

De cirka 200 staterna, FN, EU och andra mellanstatliga sammanslutningar samt internationella organisationer och multinatinella företag o d är aktörer i det globala spelet. I det följande kommer svenska makthavare.

Sveriges riksdag.

(Ändringar kan ha skett efter angivet datum. Se riksdagens hemsida)

**031211: Från Riksdagens hemsida: <http://www.riksdagen.se/>
Innehåll/länkar:**

DE FOLKVALDA

TALMAN OCH VICE TALMÄN

Talman Björn von Sydow

LEDAMÖTER

I bokstavsordning

Ersättare

I partiordning

I valkretsordning

Ordnade efter utskott och andra organ

Nyttillkomna fr.o.m. valet 2002

Registeruppgifter

Sagt & gjort

Anföranderegister

Ledamöternas voteringar

Kvinnor i riksdagen

Ledamöternas ekonomiska villkor

PARTIER

Socialdemokraterna

Moderata samlingspartiet

Folkpartiet liberalerna

Kristdemokraterna

Vänsterpartiet

Centerpartiet

Miljöpartiet de Gröna

Partigrupperna i riksdagen

Partistöd

DEBATT & BESLUT/RIXLEX

Pressmeddelanden

Riksdagskalendern

Beslut i korthet

Temasidor

KAMMAREN

Föredragningslista

Talarlista

Meddelanden

Debatter

Planering och beslut

Webb-TV från kammaren

UTSKOTTEN

Utskottens ärenden

Utskottens sammanträden

Offentliga utskottsutfrågningar

Verksamhetsberättelser

DOKUMENT

Riksdagsskrivelser

Protokoll

Betänkanden och yttranden

Motioner

Propositioner och skrivelser

Förslag och redogörelser

Faktapromemorior

Protokoll från EU-nämnden

Interpellationer

Svar på interpellationer

Frågor för skriftliga svar

LEDAMÖTER

Sagt & gjort

Anföranderegister

Ledamöternas voteringar

LAGAR OCH FÖRORDNINGAR

Författningsregister
Författningar i fulltext
Grundlagarna
Europadomstolen
KOMMITTÉER
Kommittédirektiv
Kommittéberättelsen
Från Riksdag & Departement (–1996)

SÅ ARBETAR RIKSDAGEN
DEMOKRATINS GRUND

Riksdagens historia
Grundlagarna
Val och folkomröstning
Parlamentarism
Kontrollmakten
ARBETSÅRET

Riksdagen och statsbudgeten
FRÅN FÖRSLAG TILL BESLUT

Arbetet i kammaren
Så arbetar ett utskott

KONTROLLMAKTEN

Konstitutionsutskottets granskning
Misstroendeförklaring
Ledamöternas frågor till statsråden
Riksrevisionen
Justitieombudsmannen
Regeringsformen

RIKSDAGENS LEDNING OCH FÖRVALTNING
RIKSDAGEN I SIFFROR

INFORMATION & PRESS

FRÅGA

Frågor om riksdagen

Frågor om EU
Vanliga frågor
SERVICE TILL MASSMEDIERNA

Pressansvariga i riksdagen
Tillträde till Riksdaghuset
Fotografering
Webb-TV från kammaren
TV- och radiosändningar
Riksdagsbilder

BESÖKA

Åhörarläktaren
Offentliga utskottsutfrågningar
Visningar
Skol- och studiebesök

Infocentrum
Riksdagsbiblioteket

Ledamöter

Karta

Adresser

Panoramabilder

BESTÄLLA

Informationsmaterial
Riksdagstryck
Prenumerationer
Andra format och versioner

KURSER

Lärarkurser
Journalistkurser
Informatörskurser
Bibliotekarietkurser
Lediga tjänster
Språktorget
Länksamling

EU-INFORMATION
OM EU-UPPLYSNINGEN

FAKTA OM EU

EUsvar

Tio vanliga frågor

Tio faktablad

OH-serie i 12 delar

Informationsmaterial

TEMASIDOR

EMU

- Folkomröstningen

- Valresultatet

- EMU på 5 minuter

- Om EMU

- Vanliga frågor

- Länkar

EU:s regeringskonferens

EU:s framtidskonvent

Nicefördraget

EU:s utvidgning

Schengensamarbetet

EU I RIKSDAGEN

Kammare och utskott

- EU-relaterade ärenden

- Debatter

- Information från regeringen

- Offentliga utfrågningar

- Riksdagens EU-diarium

EU-nämnden

- Sammanträdesplan

- Samråd med regeringen

- Verksamhetsberättelser

- Pressmeddelanden

- Offentliga utfrågningar

- Yttranden

EU:S LAGSTIFTNING

Söksida

Guide till EU:s lagstiftning

- Grunderna

- Institutionerna

- Beslutsprocessen

- Dokumenten

EU-dokument

- KOM-dokument

- Grönböcker

- Vitböcker

- Faktapromemorior

Statusblad för ärenden

- Direktivförslag

- Grönböcker

- Vitböcker

EG-direktiv i Sverige

LÄNKSAMLING

E-PRENUMERERA

ung.riksdagen.se

AKTUELLT I RIKSDAGEN

Beslut i korthet

Protokoll

Betänkanden

Motioner

Propositioner

DÄRFÖR DEMOKRATI

Demokrati i dag

Demokrati, en kort historik

Våra grundlagar

Parlamentarism

Allmänna och fria val

DE FOLKVALDA

Månadens ledamot
Riksdagspartierna
Partiarbetet i riksdagen

LÄRARRUMMET

Inför studiebesöket
Studiehandledning

SÅ ARBETAR RIKSDAGEN

Arbetsåret
Från förslag till beslut
Riksdag–regering
Riksdagens uppgifter
Riksdagen och EU
Riksdagen i siffror

Uppdaterad 2003-07-17

010519: Utskotten

(Ändringar kan ha skett efter angivet datum. Se riksdagens hemsida)

Alla ärenden i riksdagen måste förberedas i utskott innan definitivt beslut fattas i kammaren. Det brukar kallas beredningstvång. Utskotten spelar alltså en mycket viktig roll i beslutsprocessen - det är där det grundläggande riksdagsarbetet görs. Det finns 16 fasta utskott. De kallas fackutskott eftersom vart och ett har sina givna ämnesområden. Vid behov kan tillfälliga eller särskilda utskott inrättas, men det är ganska ovanligt.

Konstitutionsutskottet (KU) granskar regeringens och statsrådets arbete. Vidare bereder utskottet ärenden om grundlagarna och riksdagsordningen, konstitutionella och allmänt förvaltningsrättsliga ämnen, press- och partistöd, lagstiftning om radio, TV och film, yttrandefrihet, opinionsbildning, religionsfrihet, riksdagen och JO samt ärenden av allmän betydelse för den kommunala självstyrelsen. Utskottet

beslutar även om åtal mot statsråd.

Ärenden om anslag inom utgiftsområde 1. Rikets styrelse tillhör konstitutionsutskottets beredning.

Finansutskottet (FiU) bereder ärenden om riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetregleringen, penning-, kredit- och valutapolitik, statsskuldspolitik, kredit- och fondväsendet, affärsmässiga försäkringsväsendet, Riksbanken, kommunal ekonomi, statlig statistik, redovisning, revision och rationalisering, statens egendom och upphandling. FiU bereder vidare budgettekniska ärenden, ärenden om ramar för utgiftsområden och beräkning av statens inkomster. Man granskar även beräkningen av statens inkomster och sammanställer statsbudgeten.

Ärenden om anslag inom utgiftsområdena 2. Samhällsekonomi och finansförvaltning, 25. Allmänna bidrag till kommuner, 26. Statskuldräntor m.m. samt 27. Avgiften till Europeiska gemenskaperna tillhör finansutskottets beredning.

Skatteutskottet (SkU) bereder ärenden om statliga och kommunala skatter, taxering, uppbörd och folkbokföring.

Ärenden om anslag inom utgiftsområde 3. Skatteförvaltning och uppbörd tillhör skatteutskottets beredning.

Justitieutskottet (JuU) bereder ärenden om domstolar, åklagar- och polisväsende, utsökningsväsendet, rättsmedicin, kriminalvård, brotts- och rättegångslagstiftning och hyres- och arrendenämnder.

Ärenden om anslag inom utgiftsområde 4. Rättsväsendet tillhör justitieutskottets beredning.

Lagutskottet (LU) bereder ärenden om äktenskaps-, föräldra-, ärvda-, handels-, jorda- och utsökningsbalken, försäkringsavtals-, bolags- och föreningsrätt, växel- och checkrätt, skadeståndsrätt,

immaterialrätt, transporträtt, konkursrätt, konsumenträtt och internationell privaträtt.

Lagutskottet är det enda utskott som inte behandlar budgetanslag.

Utrikesutskottet (UU) bereder ärenden om rikets förhållande till och överenskommelser med andra stater och mellanfolkliga organisationer, Sveriges representation i utlandet och bistånd till annat lands utveckling. Utskottet bereder även ärenden om utrikes handel och internationellt ekonomiskt samarbete.

Ärenden om anslag inom utgiftsområdena 5. Utrikesförvaltning och internationell samverkan samt 7. Internationellt bistånd tillhör utrikesutskottets beredning.

Försvarsutskottet (FöU) bereder ärenden om den militära och - i den mån sådana ärenden inte tillhör något annat utskotts beredning - den civila delen av totalförsvaret samt ärenden om samordningen inom totalförsvaret. Utskottet bereder även ärenden om freds räddningstjänst och kustbevakning.

Ärenden om anslag inom utgiftsområde 6. Totalförsvaret tillhör försvarsutskottets beredning.

Socialförsäkringsutskottet (SfU) bereder ärenden om allmän försäkring, arbetsskadeförsäkring, stöd åt barnfamiljer, svenskt medborgarskap samt utlännings- och invandrarfrågor.

Ärenden om anslag inom utgiftsområdena 8. Invandrare och flyktingar, 10. Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp, 11. Ekonomisk trygghet vid ålderdom och 12. Ekonomisk trygghet för familjer och barn tillhör socialförsäkringsutskottets beredning.

Socialutskottet (SoU) bereder ärenden som rör omsorger om barn och ungdom utom förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg, omsorg om äldre och handikappade, åtgärder mot missbruk och andra

socialtjänstfrågor. Det bereder även ärenden om alkoholpolitiska

åtgärder, hälso- och sjukvård samt sociala ärenden i övrigt.

Ärenden om anslag inom utgiftsområde 9. Hälsovård, sjukvård och social omsorg tillhör socialutskottets beredning.

Kulturutskottet (KrU) bereder ärenden om allmänna kultur- och bildningsändamål, folkbildning, ungdomsverksamhet, internationellt kulturellt samarbete samt idrotts- och friluftsvksamhet. Det skall även bereda kyrkofrågor och ärenden om radio och television i den mån de icke tillhör konstitutionsutskottets beredning.

Ärenden om anslag inom utgiftsområde 17. Kultur, medier, trossamfund och fritid tillhör kulturutskottets beredning.

Utbildningsutskottet (UbU) bereder ärenden om högre utbildning och forskning, studiestöd, skolväsendet samt förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg.

Ärenden om anslag inom utgiftsområdena 15. Studiestöd och 16. Utbildning och universitetsforskning tillhör utbildningsutskottets beredning.

Trafikutskottet (TU) handlägger frågor om väg-, järnvägs-, sjö-, och lufttransporter, trafiksäkerhet, post- och telekommunikationer, informationsteknik (IT) samt forskningsverksamhet på kommunikationsområdet. Ärenden om anslag inom utgiftsområde 22. Kommunikationer tillhör trafikutskottets beredning.

Miljö- och jordbruksutskottet (MJU) bereder ärenden om jordbruk, skogsbruk, trädgårdsnäring, jakt och fiske. Det bereder även ärenden om kärnsäkerhet, naturvård samt ärenden om miljövård i övrigt som inte tillhör annat utskotts beredning.

Ärenden om anslag inom utgiftsområdena 20. Allmän miljö- och naturvård samt 23. Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar tillhör miljö- och jordbruksutskottets beredning.

Näringsutskottet (NU) bereder ärenden om allmänna riktlinjer för näringspolitiken och därmed sammanhängande forskningsfrågor samt ärenden om industri och hantverk, handel, energipolitik, regionalpolitik, statlig företagsamhet samt pris- och konkurrensförhållanden i näringslivet.

Ärenden om anslag inom utgiftsområdena 19. Regional utjämning och utveckling, 21. Energi och 24. Näringsliv tillhör näringsutskottets beredning.

Arbetsmarknadsutskottet (AU) bereder ärenden om arbetsmarknadspolitik, arbetsrätt, arbetstid, semester, arbetsmiljö, statlig personalpolitik samt jämställdhet mellan kvinnor och män i arbetslivet.

Ärenden om anslag inom utgiftsområdena 13. Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet och 14. Arbetsmarknad och arbetsliv tillhör arbetsmarknadsutskottets beredning.

Bostadsutskottet (BoU) bereder bl.a. frågor om bostäder och om tomträtt, vattenrätt, planläggning av bebyggelse, fysisk planering, fastighetsbildning och lantmäteri samt ärenden om rikets administrativa indelning och sådana kommunfrågor som inte tillhör något annat utskotts beredningsområde.

Ärenden om anslag inom utgiftsområde 18. Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande tillhör bostadsutskottets beredning.

Sammansatta konstitutions- och utrikesutskottet.

Ett utskott kan enligt riksdagsordningen komma överens med ett eller flera andra utskott att bereda ett ärende gemensamt i ett sammansatt utskott. Konstitutionsutskottet (KU) och utrikesutskottet (UU) har kommit överens om att gemensamt bereda ett ärende om EU:s framtidsfrågor. Ärendet avser ett bidrag till den diskussion om EU:s framtida utveckling som är tänkt att föregå nästa regeringskonferens. Vid regeringskonferensen i Nice i december 2000 nämndes särskilt fyra framtidsfrågor: kompetensfördelningen mellan EU och medlemsstaterna, EU:s stadga om grundläggande rättigheter och dess ställning,

möjligheterna att förenkla fördragen samt de nationella parlamentens roll i den europeiska strukturen. Utskottets arbete ska även omfatta motioner som rör framtidsfrågorna.

Till ledamöter i det sammansatta utskottet har företrädesvis utsetts ledamöter i KU och UU som också är ledamöter i EU-nämnden.

010519: Riksdagen. Från en kort vägledning från riksdagen.

(Ändringar kan ha skett efter angivet datum. Se riksdagens hemsida)

"Riksdagen är folkets främsta företrädare. Riksdagen stiftar lag, beslutar om skatt till staten och bestämmer hur statens medel skall användas. Riksdagen granskar rikets styrelse och förvaltning." (Texten kommer från I kap.4 (section) regeringsformen - en av Sveriges grundlagar).

Riksdagen utser statsminister.

"Regeringen styr riket. Den är ansvarig inför riksdagen." (Regeringsformen I kap. 6 (section)) Regeringen lämnar förslag till riksdagen, verkställer riksdagsbeslut, utfärdar bestämmelser för myndigheter och träffar avtal med andra stater och internationella organisationer.

Så här går arbetet till i riksdagen:

1. Regeringen lämnarförslag, propositioner, till riksdagen. Riksdagen tar emot förslagen och lämnar dem vidare till riksdagens ledamöter och till något av riksdagens utskott.

Utskotten är specialiserade på olika ämnesområden.

2. Riksdagens ledamöter får 15 dagar på sig att i motioner lämna synpunkter på regeringens förslag.

Under den allmänna motionstiden i september-oktober varje år får ledamöterna skriva motioner om vilket ämnesområde de vill.

3. På möten varje vecka diskuterar partigrupperna regeringens förslag och hur gruppen ska ställa sig till aktuella frågor.

Vissa frågor diskuteras i mindre arbetsgrupper.

4. Utskotten, som har 17 ledamöter och minst lika många suppleanter och ett kansli, går igenom regeringens förslag och ledamöternas motioner i ärendet.

Ibland kallar utskotten till sig experter till slutna eller offentliga utfrågningar. De kan även be myndigheter eller organisationer om synpunkter i någon fråga.

Efter behandlingen skriver utskottet ett betänkande. Där föreslår man hur kammaren ska rösta i ärendet. De ledamöter som inte delar utskottsmajoritetens uppfattning lämnar reservationer till betänkandet.

Utskott kan också på eget initiativ ta upp ärenden.

5. I kammaren fattar riksdagen beslut på grundval av utskottens betänkanden. En ledamot kan begära att kammaren ska fatta beslutet genom omröstning - votering.

6. I kammaren besvarar statsråd varje vecka frågor och skriftliga interpellationer från enskilda riksdagsledamöter.

Under rubriken information från regeringen berättar statsråd om viktiga och aktuella ämnen och händelser från regeringens beslutsområde.

I kammaren hålls dessutom en rad olika debatter: finanspolitisk debatt, utrikespolitisk debatt, allmänpolitisk debatt, partiledardebatt och debatter om aktuella ämnen.

7. Allt som sägs i kammaren och alla omröstningsresultat trycks i ett protokoll som är klart dagen efter debatten.

8. Riksdagens beslut lämnas i form av en riksdagsskrivelse till regeringen som verkställer beslutet.

Så här ser Beslutssverige ut:

- allmän debatt som mynnar ut i krav på utredning
- regeringen tillsätter en utredning
- utredningen lämnar ett förslag, olika intressenter får yttra sig över förslaget
- regeringen läser yttrandena, tar ställning och skriver en proposition, förslag till lagtext sänds i vissa fall till lagrådet för yttrande
- regeringen lämnar propositionen till riksdagen
- propositionen bordläggs i kammaren
- 15 dagars motionstid för ledamöterna, propositionen behandlas i riksdagens partigrupper ◦ motioner läggs fram
- ett utskott bereder propositionen och motionerna, utskottet begär eventuellt yttrande, hearing eller föredragning i aktuellt ämne
- utskottet skriver ett förslag - betänkande - till hur riksdagen ska besluta
- betänkandet debatteras i kammaren
- riksdagen fattar beslut i ärendet
- riksdagens beslut sänds till regeringen
- regeringen verkställer beslutet

Och så här kan Du påverka:

- Du kan gå med i ett politiskt parti och arbeta praktiskt med de frågor du tycker är viktiga.
- Du kan gå med i en intresseorganisation som värnar om de värden som ligger dig varmt om hjärtat.
- Du kan söka upp kommun- och landstingspolitiker och framföra dina synpunkter.
- Du kan försöka påverka opinionen via massmedia.
- Du kan ringa en riksdagsledamot Telefon: 08-786 40 00
- Du kan skriva till en riksdagsledamot Adress: Riksdagen, 100 12 Stockholm e-post: fornamn.efternamn@riksdagen.se
- Du kan skriva till det utskott som arbetar med de frågor du är engagerad i. Adress: Riksdagen, 100 12 Stockholm
- Du kan även, tillsammans med andra som har samma uppfattning, begära företräde för ett utskott som arbetar med en fråga som berör dig.

Sveriges regering.

(Ändringar kan ha skett, se regeringens hemsida)

021203 från regeringens hemsida .

(<http://www.regeringen.se/regeringen/index.htm>):

(Ändringar i oktober 2003 införda)

Statsrådsberedningen

Statsminister Göran Persson

* leder och samordnar regeringens arbete och har det övergripande ansvaret för regeringens politik.

Samordningsminister Pär Nuder

* samordnar regeringens politik och är ansvarig för författnings- och förvaltningspolitiken.

Justitiedepartementet

Justitieminister Thomas Bodström

* ansvarar för:

- * Polis, åklagare, domstolar och kriminalvården. Under Justitiedepartementet finns också andra myndigheter, som Brottsförebyggande rådet (BRÅ) och Brottsoffermyndigheten.
- * Rättsväsendets insatser för att förebygga och bekämpa brott. Justitieministern svarar också för regeringens satsning på det lokala brottsförebyggande arbetet i kommunerna.
- * Lagstiftning som rör ordning och säkerhet i samhället, till exempel straffrätten som omfattar lagstiftning om brott och olika påföljder.
- * Civilrätten, alltså sådan lagstiftning som handlar om enskildas rättsliga ställning samt deras inbördes personliga och ekonomiska förhållanden. Civilrätten omfattar familjelagstiftning, exempelvis frågor om vårdnad och umgänge, men också lagstiftning om köp,

hyra, och skadestånd mm.

- * Lagstiftning på flera områden som är viktiga för näringslivet, som reglerna kring olika former av bolag, konkurser, upphovsrätt, transporträtt, skiljemannalagstiftning m.m.
- * Lagstiftningen kring tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen.
- * Ärenden om nåd för personer dömda till fängelse och utlämning av brottslingar.

Demokrati- och integrationsminister Mona Sahlin

* ansvarar för:

- * demokratifrågor,
- * folkrörelsefrågor,
- * integrationsfrågor,
- * storstadspolitik, samt
- * idrottsfrågor.
- * jämställdhetspolitiken. (Från 31 okt 2003)

Utrikesdepartementet

Utrikesminister Laila Freivalds (från 10 oktober 2003).

* ansvarar för ärenden som gäller:

- * rikets förhållande till och överenskommelser med andra stater och internationella organisationer
- * Utrikesnämnden
- * svenska beskickningar och konsulat samt delegationer vid internationella organisationer
- * utländska beskickningar och konsulat i Sverige samt sådana organ eller organisationer, som avses i bilagan till lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall
- * svenska medborgares rätt och bästa i främmande länder, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement
- * lagen (1973:137) om ekonomiskt bistånd till svenska medborgare i utlandet m.m.

- * mål vid den europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna
- * klagomål mot Sverige inför andra internationella organ för övervakning av efterlevnaden av konventioner som rör mänskliga rättigheter
- * passlagen (1978:302) när det gäller passmyndigheter i utlandet samt när det gäller diplomatpass, tjänstepass och UD-viseringar
- * information om Sverige i utlandet, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement
- * europeiska integrationsfrågor, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement
- * ärenden vid EG-kommissionen och EFTA:s övervakningsmyndighet samt mål vid EFTA-domstolen, EG-domstolen och EG:s förstainstansrätt.
- * lagen (1996:95) om vissa internationella sanktioner.

Från 10 oktober 2003:

Migrationsminister Barbro Holmberg och

Biståndsminister Carin Jämtin.

- * ansvarar troligen för frågor som företrädaren hade:
- * flyktingar, mottagande av asylsökande, utlänningars rätt att vistas i landet, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement
- * internationellt utvecklingssamarbete regionala utvecklingsbanker, i den mån sådana ärenden inte hör till något annat departement
- * Världsbanksgruppen, såvitt ärendena rör utvecklingspolitiska aspekter av Världsbankens agerande.

Försvarsdepartementet

Försvarsminister Leni Björklund

- * ansvarar för:
- * Totalförsvaret - det militära försvaret - vissa delar inom det civila försvaret

- * Befolkningsskydd, räddningstjänst och förebyggande åtgärder mot brand
- * Tillträde till Sveriges territorium
- * Transport av farligt gods samt brandfarliga varor

Socialdepartementet

Socialminister Lars Engqvist

- * ansvarar för:
- * Hälso- och sjukvård, läkemedel
- * Äldrefrågor
- * Tandvård

Barn- och familjeminister Berit Andnor

- * ansvarar för:
- * Ålderspensioner och efterlevandepensioner
- * Socialförsäkringsadministrationen
- * Barnbidrag, bostadsbidrag, underhållsstöd och föräldraförsäkring
- * Barnets rättigheter enligt FN:s barnkonvention
- * Internationella adoptionsfrågor
- * Handikappfrågor
- * Nordiska samarbetsfrågor

Folkhälso- och socialtjänstminister Morgan Johansson

- * ansvarar för:
- * Folkhälsa (smittskydd, hälsoskydd, alkohol, narkotika, tobak)
- * Socialtjänstens stöd till utsatta grupper

Finansdepartementet

Finansminister Bosse Ringholm

- * ansvarar för
- * allmänna riktlinjer för den ekonomiska politiken
- * den principiella inriktningen av finanspolitiska åtgärder

- * den statliga budgetpolitiken
- * skattepolitiken
- * internationellt ekonomiskt samarbete
- * spelfrågor

Bitr. finansminister Gunnar Lund

- * ansvarar för
- * bank- och finansmarknadsfrågor (banklagstiftning, försäkringslagstiftning, värdepapperslagstiftning, statsskuld förvaltningen och finansiell analys m.m)
- * EMU-frågor
- * vissa internationella frågor (Internationella valutafonden (IMF), Världsbanken, Europeiska utvecklingsbanken, (EBRD), Nordiskt ekonomiskt samarbete, Nordiska Investeringsbanken (NIB), Parisklubbens skuldhanteringsfrågor, Ekonomiskt samarbete i OECD)
- * vapenexportfrågor
- * statlig förvaltningspolitik

Kommun- och bostadsminister Lars-Erik Lövdén

- * ansvarar för:
- * Bostadsförsörjning och bostadsfinansiering
- * Kommunal ekonomi och kommunlagstiftning
- * Hyreslagstiftning
- * Länsstyrelserna och regionfrågor

Utbildningsdepartementet

Utbildningsminister Thomas Östros

- * samlat ansvar för grund-, gymnasie- och högskolan samt forskningspolitiken.

Bitr. utbildningsminister Lena Hallengren

- * Förskolan kommer att tillföras nya resurser under de kommande

åren. Den biträdande utbildningsministern får dessutom ansvar för folkbildningen och vuxenutbildningen.

Jordbruksdepartementet

Jordbruksminister Ann-Christin Nykvist

- * ansvarar för:
- * Jordbruk, fiske, ren- och trädgårdsnäring
- * Djurskydd
- * Livsmedelsfrågor
- * Jakt och viltvård
- * Miljöfrågor inom jordbruket
- * Samefrågor
- * Konsumentfrågor

Kulturdepartementet

Kulturminister Marita Ulvskog

- * ansvarar för:
- * Kulturarvet
- * Konstarna
- * Det tryckta ordet
- * Radio och television
- * Trossamfunden

Miljödepartementet

Miljöminister Lena Sommestad

- * ansvarsområden:
- * Miljö och hälsa
- * Varor och varors kretslopp
- * Konsumentrelaterade miljöfrågor
- * Kemikalier
- * Avfall inklusive farligt avfall

- * Bio- och genteknik
- * Skydd av ozonskiktet
- * Sanering av miljöskadade områden
- * Miljö och internationell handel
- * Samspel mellan miljöpolitiken och näringspolitiken
- * IT och miljö
- * Utveckling av miljöledningssystem
- * Departementets arbete med en nationell strategi för hållbar utveckling
- * Fysisk planering och den byggda miljön
- * Byggprodukter, byggnadsverk och förvaltning
- * Inomhusmiljöfrågor
- * Frågor om samhällsplanering
- * Utveckling och samordning av arbetet med lokala Agenda 21 och Habitat
- * Geotekniska undersökningar
- * Lantmäteriet, landskaps- och fastighetsinformation
- * Naturvård och biologisk mångfald
- * Friluftsliv
- * Hushållning med landets mark- och vattenområden
- * Övergödning av mark och vatten
- * Samordning av vattenfrågor
- * Miljö- och hushållningsaspekter på transportinfrastrukturen
- * Miljökonsekvensbeskrivningar och annat beslutsunderlag för tillstånds- och tillåtlighetsprövning enligt miljöbalken
- * Klimatfrågor
- * Energisystemens miljöanpassning
- * Trafikmiljöfrågor inklusive bilavgasfrågor
- * Försumnings- och andra luftföroreningsfrågor
- * Meteorologiska, hydrologiska och oceanografiska undersökningar
- * Havsmiljöfrågor
- * Övervakning av tillståndet i miljön
- * Miljö kvalitetsnormer
- * Miljöinriktad utbildning

- * Utveckling av ekonomiska styrmedel på miljöområdet
- * Samspelet mellan miljöpolitiken och den ekonomiska politiken
- * Kärnsäkerhet, strålskydd och radioaktivt avfall
- * Internationellt arbete med hållbar utveckling
- * Internationellt miljösamarbete
- * Departementets arbete med miljö kvalitetsmålen
- * Samordning av regeringens miljöpolitik

Näringsdepartementet

Näringsminister Leif Pagrotsky

- * ansvarar för:
  - Inom Näringsdepartementets ansvarsområde:
  - * Näringslivsutveckling
  - * Basindustri
  - * Regelförenkling för små företag
  - * Konkurrenspolitik
  - * Behovsmotiverad forskning och utveckling
  - * Energipolitik
  - * Statlig ägarpolitik
    - Inom Utrikesdepartementets ansvarsområde:
  - * Utrikeshandel
  - * Handelspolitik
  - * Exportfrämjande åtgärder
  - * Främjande av utländska investeringar i Sverige
  - * Genomförandet av EG:s inre marknad

Infrastrukturminister Ulrica Messing

- * ansvarar för:
  - * Regional utvecklingspolitik
  - * Transportpolitik och infrastruktur
  - * Postkommunikation, tele- och radiokommunikation
  - * IT-politik
  - * Turistpolitik

- * Skogsbruk
- * Gruv- och mineralfrågor

Arbetslivsminister Hans Karlsson

- * ansvarar för:
  - Inom Näringsdepartementets ansvarsområde:
  - * Arbetsmarknadspolitik
  - * Arbetslivspolitik
  - Inom Socialdepartementets ansvarsområde:
  - * Sjukförsäkring (såvitt avser 3, 7, 13, 21 och 22 kap. lagen (1962:381) om allmän försäkring
  - * Arbetskadeförsäkring
  - * Statligt personskadeskydd
  - * Sjuklön

Regeringens utgiftsområden:

- 1 Rikets styrelse
- 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning
- 3 Skatteförvaltning och uppbörd
- 4 Rättsväsendet
- 5 Utrikesförvaltning och internationell samverkan
- 6 Totalförsvaret
- 7 Internationellt bistånd
- 8 Invandrare och flyktingar
- 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg
- 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp
- 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom
- 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn
- 13 Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet
- 14 Arbetsmarknad och arbetsliv
- 15 Studiestöd
- 16 Utbildning och universitetsforskning
- 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid

- 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande
- 19 Regional utjämning och utveckling
- 20 Allmän miljö- och naturvård
- 21 Energi
- 22 Kommunikationer
- 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar
- 24 Näringsliv
- 25 Allmänna bidrag till kommuner
- 26 Statsskuldräntor m.m.
- 27 Avgiften till Europeiska gemenskapen

Regeringens politikområden:

- Effektiv statsförvaltning
- Finansiella system och tillsyn
- Skatt, tull och exekution
- Rättsväsendet
- Utrikes- och säkerhetspolitik
- Försvarspolitik
- Skydd mot olyckor
- Internationell utvecklingssamarbete
- Samarbete Central- och Östeuropa
- Integrationspolitik
- Storstadspolitik
- Migrationspolitik
- Hälso- o sjukvårdspolitik
- Folkhälsa
- Barnpolitik
- Handikappolitik
- Äldrepolitik
- Socialtjänstpolitik
- Ersättning vid arbetsoförmåga
- Ekonomisk äldrepolitik
- Ekonomisk familjepolitik
- Arbetsmarknadspolitik

Arbetslivspolitik
Jämställdhetspolitik
Utbildningspolitik
Forskningspolitik
Mediepolitik
Kulturpolitik
Ungdomspolitik
Folkrörelsepolitik
Bostadspolitik
Regional samhällsorganisation
Regionalpolitik
Miljöpolitik
Energipolitik
Transportpolitik
IT, tele och post
Näringspolitik
Utrikeshandel, export och investeringsfrämjande
Konsumentpolitik
Skogspolitik
Djurpolitik
Livsmedelspolitik
Landsbygdspolitik
Samepolitik
Demokrati
Minoritetspolitik ”

Regeringens webbplats på Internet : www.regeringen.se/

E-postadress till regeringen: regeringen@regeringen.se

Allmänna frågor om regeringen och Regeringskansliet besvaras av Information Rosenbad, tfn växel: 08-405 10 00, fax: 08-405 42 95
ämnesspecifika frågor besvaras av respektive departement, tfn växel: 08-405 10 00. InfoButiken har besöksadress: Drottninggatan 5, Stockholm, öppet vardagar 11-17

Sveriges kommuner.

I Sverige finns cirka 190 kommuner och vanligen ett landsting i varje län. Landstingens främsta uppgift är sjukvård men kan också på olika sätt ha hand om kommunikationer, kulturverksamheter och regionalpolitik o d. Kommunerna har en organisation för att klara ut gemensamma problem, Kommunförbundet och Landstingen på motsvarande sätt Landstingsförbundet.

Svenska Kommunförbundet (<http://www.svekom.se/>) är intresse- och arbetsgivarorganisation för landets 290 kommuner.

I förbundets stadgar står: "Svenska Kommunförbundet är en sammanslutning av Sveriges kommuner, samverkande med kommunernas regionala förbund.

Förbundet har att tillvarata kommunernas intressen, främja deras samverkan och tillhandahålla dem service. Förbundet är kommunernas arbetsgivarorganisation. Ett övergripande mål för verksamheten är att stödja och utveckla den kommunala självstyrelsen."

En av de väsentligaste uppgifterna för Svenska Kommunförbundet är att bevaka kommunernas intressen gentemot staten och att slå vakt om den kommunala självstyrelsen. I och med Sveriges inträde i EU har också förbundets uppgifter kommit att omfatta frågor som rör detta medlemskap.

Svenska Kommunförbundets verksamhet finansieras dels av förbundsavgiften (medlemsavgifter), dels av intäkter från olika uppdrag, kurs- och konferensverksamhet med mera.

För 2003 är förbundsavgiften 0,80 promille av kommunernas skatteintäkter och bidrag eller ca 25 kronor per kommuninvånare.

Kommunerna är på regional nivå organiserade i självständiga regionala förbund.

Svenska Kommunförbundet äger ett antal företag via Förenade Kommunföretag AB.

Svenska Kommunförbundets utveckling från 1903

- 1903 Centralförbundet för socialt arbete (CSA)
- 1908 Svenska Stadsförbundet
- 1919 Svenska Landskommuners Förbund
- 1963 Svenska Landskommuners Förbund bytte namn till Svenska Kommunförbundet
- 1968 Svenska Stadsförbundet och Svenska Kommunförbundet slogs ihop till Svenska Kommunförbundet
- 1990 Länsavdelningarna blir egna juridiska personer
- 1999 Beslut om fördjupat samarbete mellan Svenska Kommunförbundet och Landstingsförbundet
- 2003 Beslut av Kommunförbundets och Landstingsförbundets kongresser att bilda ett nytt förbund för kommuner, landsting och regioner. (Från 1 januari 2007)

Landstingsförbundet (<http://www.lf.se>) är landstingens och regionernas intresseorganisation. Förbundet ska bidra till att medlemmarna når sina mål. Förbundets verksamhetsidé är:

Att tillsammans med medlemmarna stärka regional livskraft och välfärd samt regionalt folkstyre

Landstingsförbundets huvuduppgifter är:

- * Att verka för en utveckling av den regionala demokratin.
- * Att verka för en bättre folkhälsa och utveckling av hälso- och sjukvården.
- * Att verka för att medlemmarna ges ett ökat ansvar för regionens tillväxt och utveckling.
- * Att verka för en långsiktig stabil finansiering av medlemmarnas åtaganden.
- * Att vara självklar arbetsgivarorganisation för medlemmar och anslutna företag.
- * Att stödja medlemmarnas utveckling av verksamhet och ledarskap.
- * Att vara en naturlig mötesplats för debatt och utbyte av idéer.

Stockholms stad

(<http://www.stockholm.se>)

Stockholm är landets folkrikaste kommun och dess verksamheter får här tjäna som exempel på vad som görs i en kommun.

Stadens politiska organisations leds av Kommunfullmäktige som är högst beslutande organ. Kommunfullmäktige har 101 ledamöter och fungerar som stadens Riksdag.

Kommunstyrelsen yttrar sig i alla ärenden som kommunfullmäktige beslutar om. Den har också övergripande ansvar för att besluten verkställs. Kommunstyrelsen har 13 ledamöter som representerar partierna i fullmäktige. Kommunstyrelsen fungerar som stadens regering.

Under sig har kommunfullmäktige och kommunstyrelsen stadsdelsnämnder, facknämnder och bolagsstyrelser. Varje nämnd och styrelse har motsvarande sammansättning av förtroendevalda som kommunfullmäktige.

Partierna

- * Socialdemokraterna 35 mandat
- * Moderaterna 27 mandat
- * Folkpartiet 17 mandat
- * Vänsterpartiet 11 mandat
- * Miljöpartiet 6 mandat
- * Kristdemokraterna 5 mandat

Vissa verksamhetsområden är av intresse för hela Stockholm och drivs mer effektivt på central nivå. Det gäller t ex miljöfrågor, stadsplanering, fastighetsfrågor. Dessa verksamheter är organiserade i så kallade fackförvaltningar. Förvaltning är en tjänstemänorganisation som sköter det dagliga arbetet.

Varje förvaltning har över sig en politisk nämnd som står för besluten och bär det yttersta ansvaret för verksamheten. 122

Stockholms stad är en stor organisation med en hög grad av decentraliserat ansvar. Det innebär att besluten i stor utsträckning fattas lokalt, så nära de berörda som möjligt.

Tjänstemannaorganisationen omfattar 18 stadsdelsförvaltningar med ansvar för merparten av den kommunala servicen, 18 fackförvaltningar och 14 bolag. Stadens revisorer är organiserad i Revisionskontoret som är en av staden fackförvaltningar.

Stadsledningskontoret är kommunstyrelsens förvaltning med ansvar för styrning, uppföljning och utveckling av stadens verksamheter. Förvaltningen arbetar med övergripande strategiska frågor och har helhetssyn på stadens samlade verksamhet.

Kommunfullmäktige och kommunstyrelsen är stadens centrala politiska ledning.

Kommunfullmäktiges- och kommunstyrelsens kansli (KF/KS-kansli) är en egen förvaltning under kommunstyrelsen. Kansliet ger service åt kommunfullmäktige, kommunstyrelsen och dess utskott och beredningar. Kansliet utför dessutom sekretariat uppgifter åt kommunala råd som till exempel Kommunala handikapprådet och Kommunala pensionärsrådet.

Kansliet uppgifter:

- * granska ärenden och skriver protokoll
- * sammanställa och redigera KF-trycket
- * svara för förtroendemannaregistret
- * svara för myndighetens diarium och arkiv
- * hantera de borgerliga vigs-larna och registrering av partnerskap
- * tillhandahålla en utredningstjänst åt fullmäktige

Organisation:

Stadsdelsförvaltningar

Fackförvaltningar

Gatu- och fastighetskontoret
Idrottsförvaltningen
Integrationsförvaltningen
Kulturförvaltningen
Kyrkogårdsförvaltningen
Miljöförvaltningen
Näringslivskontoret
Renhållningsförvaltningen
Revisionskontoret
Rådet till skydd för Stockholms skönhet
Socialtjänstförvaltningen
Stadsbyggnadskontoret
Stadsmuseiförvaltningen
Stockholms Brandförsvär
Stockholms stadsarkiv
Utbildningsförvaltningen
Utrednings- och statistikkontoret
Valnämnden
Överförmyndarnämnden
Saluhallsförvaltningens organisation

Stadsledningskontoret

Stadsdirektör
Information Stadshuset
Administrativa staben
Avdelningen för protokoll och internationella frågor
Ekonomiavdelningen
Finansavdelningen
IT-avdelningen
Juridiska avdelningen
Personalpolitiska avdelningen

KF och KS-kansli

Bolag

Näringslivskontoret

Stockholms Stadshus AB
Svenska Bostäder
AB Familjebostäder
FB Servicehus AB
CentrumKompaniet
AB Stockholmshem
Stockholm Vatten AB
Stockholm Visitors Board AB
AB Stockholm Globe Arena
Stockholms Hamn AB
Stockholms stads bostadsförmedling AB
S:t Erik Försäkrings AB
AB Stokab
Skolfastigheter i Stockholm AB
AB Stockholms Stadsteater
Stockholm Parkering

Politisk organisation

Rotlar och partikanslier

Rotel 1 Finansroteln (även socialdemokr. kansli)
Rotel 2 Stadsbyggnads- och idrottsroteln
Rotel 3 Gatu- och fastighetsroteln
Rotel 4 Skol- och kulturroteln
Rotel 5 Personal- och demokratiroteln
Rotel 6 Arbetsmarknads- och integrationsroteln
Rotel 7 Socialroteln (även vänsterpartiets kansli)
Rotel 8 Miljöroteln (även miljöpartiets kansli)
Moderaternas kansli
Folkpartiet liberalernas kansli
Kristdemokraternas kansli

Stadsdelsnämnder

Bromma stadsdelsnämnd
Enskede-Årsta stadsdelsnämnd
Farsta stadsdelsnämnd

Hägerstens stadsdelsnämnd
Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd
Katarina-Sofia stadsdelsnämnd
Kista stadsdelsnämnd
Kungsholmens stadsdelsnämnd
Liljeholmens stadsdelsnämnd
Maria-Gamla stans stadsdelsnämnd
Norrmalms stadsdelsnämnd
Rinkeby stadsdelsnämnd
Skarpnäcks stadsdelsnämnd
Skärholmens stadsdelsnämnd
Spånga-Tensta stadsdelsnämnd
Vantörs stadsdelsnämnd
Älvsjö stadsdelsnämnd
Östermalms stadsdelsnämnd

Facknämnder

Brand- och räddningsnämnden
Gatu- och fastighetsnämnden
Idrottsnämnden
Integrationsnämnden
Konsumentnämnden
Kyrkogårdsnämnden
Miljö- och hälsoskyddsnämnden
Näringslivsnämnden
Renhållningsnämnden
Saluhälsstyrelsen
Stadsbyggnadsnämnden
Stadsmuseinämnden
Utbildningsnämnden
Valnämnden
Överförmyndarnämnden

Bolagsstyrelser

Företagsområden

Stockholms företagsområden

Företagsgrupper
Företagsregister
Företagsguiden

Webbplatser

Folkpartiets webbplats

http://www.stockholm.folkpartiet.se.technohuman.com/thcis?_md=stockholmsstad&id=34898&lid=40100

Kristdemokraternas webbplats

<http://www.stockholm.kristdemokrat.se/ram.htm>

Miljöpartiets webbplats

<http://www.mp.se/stockholmsstad>

Moderaternas webbplats

<http://www.moderaterna.net/>

Socialdemokraternas webbplats

<http://www.stockholm.sap.se/>

Vänsterpartiets webbplats

<http://www.vansterpartiet.se/stockholmsstad>

Så här fördelar sig stockholmarens skatt

En medelinkomsttagare betalar för att finansiera stadens olika verksamheter (skatt i kronor per månad): För 2003 har vi räknat med en medelinkomst på 248 093 kronor per år, eller 20 764 kronor per månad före avdrag och skatt. För medelinkomsttagaren blir den årliga kommunalskatten 42 866 kronor och begravningsavgiften 166 kronor. Det totala antalet kronor i exemplet blir då 3 586 per månad.

Barn och Ungdom 51%

Äldreomsorg 25%

Övrig Socialtjänst 9%

Omsorg om funktionshindrade 6%

Försörjningsstöd och arbetsmarknadsåtgärder 5%

Kultur 3%

Idrott 1%

Stockholms läns landsting.

(<http://www.sll.se>) Ett exempel på ett landsting.

Hemsidans rubriker: Hälsa och vård. Trafik. Nyheter. Politik. Ekonomi. Kultur. Landstingarkivet. Alla nämnder och styrelser. Kort om landstinget. Sök. Startsidan

Vård

Vårdguiden

Information om all vård som erbjuds av Stockholms läns landsting.

Folkhälsorapporten

Här finns länkar till andra verksamheter knutna till vården:

Folktandvården

Tolkcentralen

Infocenter för unga

Psykiateriinstitutet

Transkulturellt centrum

Läkemedelsenheten, LÄKSAK och lokala läkemedelskommittéer

Vårdens organisation

Beställarkontor vård

Patientnämnden

Tandvårdsstaben

Trafik

Stockholms läns landsting ansvarar för kollektivtrafiken i Stockholmsområdet. En viktig verksamhet är också den långsiktiga planeringen av framtida trafik och övrig utveckling i länet. Läs mer om de olika trafikslagen genom att klicka på länkarna:

SL, SL Trafiksvär

Trafikläget

Färdtjänsten

Waxholmsbolaget

Regionplane- och trafikkontoret

Nämnder

Kulturnämnd. Patientnämnd. Färdtjänstnämnd. Regionplane- och trafiknämnd. Landstingsägda bolag.

Svenska myndigheter mm

010409: SverigeDirekt: Myndigheter med mera.

I Sverige finns det mer än 400 nämnder, verk, myndigheter och statliga bolag som lyder under regeringen. Deras uppgift är att praktiskt genomföra de beslut som riksdag och regering fattat. **På SverigeDirekt: Myndigheter med mera hittar du också akademier, enskilda institutioner och organisationer.**

Följande lista är daterad 2002-01-09. Det är inte den senaste, men ger en översiktlig bild av förekommande myndigheter och organisationer

AB Svenska Spel
AB Tumba Bruk
Akademiska Hus AB
Akademiska rektorskonventet i Stockholm
Alkoholinspektionen
Alkoholsortimentsnämnden
Allmänhetens pressombudsman, PO
Allmänna Försvarsföreningen
Allmänna reklamationsnämnden ARN
ALMI Företagspartner AB
Ambassader och konsulat
Ansvarsnämnd, Statens
Apotekarsocieteten
Apoteket AB
Arbetarrörelsens arkiv och bibliotek ARAB
Arbetarskyddsstyrelsen, ASS
Arbetets museum
Arbetsdomstolen, AD
Arbetsgivarverket
Arbetslivsinstitutet
Arbetsmarknadsstyrelsen, AMS
Arbetsmiljöverket
Arkitekturmuseet
Armémuseum
Arvsfondsdelegationen

Banverket, BV
Barnombudsmanen, BO
Bergsstaten

Biografbyrå, Statens
Birgittaskolan, Örebro
Blekinge Tekniska Högskola
Bokföringsnämnden
Bostadsfinansieringsaktiebolag, Statens, SBAB
Boverket
Brottsförebyggande rådet
Brottsoffermyndigheten
Byggforskningsrådet

Cancerfonden
Cancerföringen i Stockholm
Carnegiestiftelsen
Centrala försöksdjursnämnden, CFN
Centrala studiestödsnämnden CSN
Centralförbundet Folk och Försvar
Centralförbundet för befälsutbildning CFB
Centralförbundet för socialt arbete CSA
Centrum för kunskap om ekologisk hållbarhet, Swecol
Chalmers tekniska högskola
Civitas Holding AB

Dansens hus
Danshögskolan
Dansmuseet
Datainspektionen
De Handikappades Riksförbund DHR
Delegationen för energiförsörjning i Sydsverige, DESS
Delegationen för IT skolan ITiS
Delegationen för militärhistorisk forskning DMF
Delegationen för stöd till vissa kommuner med bostadsåtaganden,
Bostadsdelegationen
Delegationen för utländska investeringar i Sverige - ISA
Distansutbildningsmyndigheten Distum
Domstolsverket, DV
Dramaten
Dramatiska institutet DI
Drottningholms teatermuseum

Ekeskolans resurscenter
Ekobrottsmyndigheten
Ekonomiska rådet
Ekonomistyrningsverket
Elsäkerhetsverket

Energimyndighet, Statens, STEM
Ericastiftelsen
Ersta diakonisällskap
Evangeliska Fosterlands-Stiftelsen
Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi, ESO
Exportkreditnämnden
Exportråd, Sveriges

Fartygsuttagningsskommissionen FUK
Fasta utskottet enligt svensk-norska renbeteskonventionen
Fastighetsmäklarnämnden

Fastighetsverk, Statens SFV
Fideikommissnämnden
Finansinspektionen
Finsk-svenska utbildningsrådet
Fiskeriverket
Flygtekniska försöksanstalten FFA
Folkbildningsrådet
Folkens Museum
Folkhälsoinstitutet
Folkhögskolornas informationstjänst
Fonden för fukt- och mögelskador
Forskarskattenämnden
Forskningsberedningen
Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap, FAS
Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande, Formas
Forskningsrådsnämnden, FRN
Fortifikationsverket, FORTV
Framtidens kultur
Frivilliga automobilkårens riksförbund FAK
Frivilliga försvarsorganisationernas samarbetskommitté FOS
Frivilliga skytterörelsen FSR
Föreningen Armé-, Marin- och Flygfilm AMF
Föreningen Auktoriserade Revisorer FAR
Föreningen Auktoriserade Translatorer FAT
Föreningen för svenska i världen
Föreningen Skogsindustrierna
Föreningen Svensk Form
Föreningen Svenska UNICEF-kommittén
Föreningen Sveriges Sjöfart och Sjöförsvär
Företagarnas Riksorganisation
Förlikningsmannarexpedition, Statens
Försvarets forskningsanstalt FOA

Försvarets materielverk FMV
Försvarets radioanstalt FRA
Försvarets underrättelsenämnd FUN
Försvärshistoriska museer, Statens
Försvärshögskolan
Försvärsmakten
Försvärsmaktens flygförarnämnd

Gentekniknämnden
Geologiska Föreningen
Geotekniska institut, Statens
Giftinformationscentralen, GIC
Glesbyggsverket
Granskningsnämnden för försvarsuppfinningar
Granskningsnämnden för radio och TV
Gymnastikförbundet, Svenska
Göta Hovrätt
Göta kanalbolag AB
Göteborgs tingsrätt
Göteborgs universitet

Handelsflottans kultur- och fritidsråd, HKF
Handikappförbundens Samarbetsorgan, HSO
Handikappombudsmannen
Harpsundsnämnden
Haverikommission, Statens, SHK
Hjälpmedelsinstitutet
Hjärt- och Lungsjukas Riksförbund
Hjärt-Lungfonden
Hovrätten för Nedre Norrland
Hovrätten för Västra Sverige
Hovrätten för Övre Norrland
Hovrätten över Skåne och Blekinge
Humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningsrådet
Hushållningssällskapens förbund
Hyresgästernas riksförbund
Hyresnämnden
Hällsboskolans resurscenter
Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd HSAN
Högskolan Dalarna
Högskolan i Borås
Högskolan i Gävle
Högskolan i Halmstad
Högskolan i Jönköping

Högskolan i Kalmar
Högskolan i Karlskrona/Ronneby
Högskolan i Kristianstad
Högskolan i Skövde
Högskolan i Trollhättan/Uddevalla
Högskolan på Gotland
Högskolans avskiljandenämnd HAN
Högskoleverket, HSV
Högsta domstolen

Idrottshögskolan i Stockholm IH
ILO-kommittén
Imego AB - Institutet för mikroelektronik i Göteborg
Industrifonden, Stiftelsen
Ingenjörssamfundet
Ingenjörsvetenskapsakademien
Inspektionen för strategiska produkter ISP
Institut för regionalforskning, Statens, SIR
Institut för särskilt utbildningsstöd, Statens
Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering, IFAU
Institutet för byggdokumentation
Institutet för framtidsstudier
Institutet för handikappfrågor i skolan, Statens
Institutet för Kvalitetsutveckling, SIQ
Institutet för Medieteknik, IMT
Institutet för metallforskning, IM
Institutet för optisk forskning IOF
Institutet för psykosocial medicin, IPM
Institutet för rymdfysik
Institutet för rättshistorisk forskning
Institutet för tillväxtpolitiska studier, ITPS
Institutet för tillämpad matematik, ITM
Institutet för vatten- och luftvårdsforskning, IVL
Institutet för verkstadsteknisk forskning, IVF
Insättningsgarantinämnden, IGN
Integrationsverket
Internationella programkontoret för utbildningsområdet
Internationella Handelskammarens Svenska Nationalkommitté
Internationella meteorologiska institutet i Stockholm
IT-kommissionen

Jernkontoret
Jordbrukstekniska institutet JTI
Jordbruksverket

Justitiekanslern JK
Justitieombudsmannen JO
Jägarnas Riksförbund
Jämställdhetsnämnden
Jämställdhetsombudsmannen, JämO
Järnvägsinspektionen

Kammarkollegiet
Kammarrätten i Göteborg
Kammarrätten i Jönköping
Kammarrätten i Stockholm
Kammarrätten i Sundsvall
Karlstads universitet
Karolinska institutet, KI
Kartografiska sällskapet
Kasernen Fastighets AB
Kemikalieinspektionen
Kommerskollegium
Kommunikationsforskningsberedningen, KFB
Konjunkturinstitutet
Konkurrensverket, KKV
Konstakademien
Konstfack
Konstnärsnämnden
Konstråd, Statens
Konsumentverket
Kooperativa förbundet, KF
Kooperativa rådet
Korrosionsinstitutet
Krigsförsäkringsnämnden KFN
Kriminaltekniska laboratorium, Statens SKL
Kriminalvårdsnämnden
Kriminalvårdsstyrelsen KVS
Kristinaskolan, Härnösand
Kulturråd, Statens
Kungl. Samf. för utgiv. av handskr. förande Skandinaviens hist.
Kungliga Operan AB
Kungliga biblioteket, KB
Kungliga Fysiografiska Sällskapet i Lund
Kungliga Gustav Adolfs Akademien för svensk folkkultur
Kungliga Humanistiska Vetenskapssamfundet i Lund
Kungliga Humanistiska Vetenskapssamfundet i Uppsala
Kungliga Ingenjörsvetenskapsakademien
Kungliga konsthögskolan

Kungliga Krigsvetenskapsakademien
Kungliga Musikaliska akademien
Kungliga Musikhögskolan i Stockholm, KMH
Kungliga Myntkabinettet
Kungliga Patriotiska Sällskapet
Kungliga Skogs- och Lantbruksakademien
Kungliga Skytteanska samfundet
Kungliga Sällskapet Pro Patria
Kungliga Tekniska högskolan, KTH
Kungliga Vetenskaps- och Vitterhetssamhället i Göteborg
Kungliga Vetenskapsakademien
Kungliga Vetenskapssamhället i Uppsala
Kungliga Vetenskaps-Societeten i Uppsala
Kungliga Vitterhets Historie och Antikvitets Akademien
Kungliga Örlogsmannasällskapet
Kustbevakningen, KBV
Kyrkomötets besvärnämnd
Kärnavfallsfondens styrelse
Kärnkraftinspektion, Statens

Lagrådet
Landstingsförbundet
Lantbrukarnas Riksförbund LRF
Lantmäteriverket
Lernia AB
Letterstedtska föreningen
Linköpings universitet
Livrustkammaren, Skoklosters slott och Hallwylska museet
Livsmedelsekonomiska institutet
Livsmedelsekonomiska samarbetsnämnden
Livsmedelsverk, Statens
Lokala CSN-kontor
Lokala skattekontor
Lotteriinspektionen
Luftfartsverket, LFFV
Luleå tekniska universitet
Lunds universitet
Läkemedelsverket LV
Länsrätten i Norrbottens län
Länsrätten i Uppsala
Länsstyrelserna
Lärarhögskolan i Stockholm
Lärdomshistoriska samfundet
Lättläst nyhetsinformation och litteratur, LL-stiftelsen

Malmö högskola
Manillaskolan, Stockholm
Marknadsdomstolen
Medicinska forskningsrådet
Medlingsinstitutet
Migrationsverket
Miljöteknikdelegationen
Miljövårdsberedningen
Mithögskolan
Moderna Museet
Musiksamlingar, Statens
Mälardalens högskola

Nationalekonomiska föreningen
Nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande, NTF
Nationalmuseum
Nationella sekretariatet för genusforskning
Naturhistoriska riksmuseet
Naturskyddsföreningen, Svenska
Naturvetenskapliga forskningsrådet
Naturvårdsverket
Nobelstiftelsen
Norden
Nordiska Afrikainstitutet NAI
Nordiska hälsovårdshögskolan, NVH
Nordiska museet
Norrköpings tingsrätt
Norrlandsfonden, Stiftelsen
Notarienämnden
NUTEK / ALMI
Nämnd för internationella adoptionsfrågor , Statens NIA
Nämnden för hemslöjdsfrågor
Nämnden för offentlig upphandling
Nämnden för personalvård för totalförsvarspliktiga, NPT
Nämnden för Rh-anpassad utbildning
Nämnden för statliga avtalsförsäkringar
Nämnden för statliga avtalsförsäkringar
Nämnden för statliga förnyelsefonder
Nämnden för styrelserepresentationsfrågor
Nämnden för svensk- amerikanskt forskarutbyte
Nämnden mot diskriminering
Näringslivets nämnd för regelgranskning NNR

Offentliga sektorns särskilda nämnd, SHA-nämnden
Oljekrisnämnden
Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning, HomO
Ombudsmannen mot etnisk diskriminering, DO
Operahögskolan i Stockholm
Operan

Patent- och registreringsverket, Bolag
Patent- och registreringsverket, PRV
Patent- och registreringsverket, Varumärke
Patentbesvärslagen, PBR
Pensionsverk, Statens SPV
Pensionärernas Riksorganisation PRO
Person- och adressregisternämnd, Statens, SPAR-nämnden
Pliktverket, Totalförsvarets
Polarforskningssekretariatet
Post- och telestyrelsen, PTS
Posten AB
Premiepensionsmyndigheten, PPM
Pressens opinionsnämnd, PON
Presstödsnämnden
Prins Eugens Waldemarsudde
Provinsiälläkarstiftelsen

Radio- och TV-verket RTV
Radiotjänst i Kiruna AB
Rederinämnden
Regeringsrätten
Registernämnden
Resegarantinämnden
Revisorsnämnden
Riddarhusdirektionen
Riksantikvarieämbetet RAÄ
Riksarkivet RA
Riksförbundet Sveriges lottakårer
Riksföreningen Sverigekontakt
Riksförsäkringsverket, RFV
Riksgäldskontoret
Rikshemvärnsrådet Rikshvr
Riksidrottsförbundet
Riksorganisationen för kvinnojourer i Sverige
Rikspolisstyrelsen RPS
Riksrevisionsverket
Riksskatteverket

RiksSkådebanan
Riksteatern
Rikstrafiken
Riksutställningar
Riksvärderingsnämnden
Riksåklagaren RÅ
Rymdstyrelsen
Rådet för arbetslivsforskning
Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige
Rådet för forsknings- och utvecklingssamarbete mellan Sverige och EU
Rådet för kärnavfallsfrågor, KASAM
Rädda Barnen
Räddningsverket, Statens, SRV
Rättshjälpsmyndigheten
Rättshjälpsnämnden
Rättsmedicinalverket RMV
Röda Korset

SACO - Sveriges Akademikers Centralorganisation
SAF - Svenska Arbetsgivareföreningen
Sala tingsrätt
Sameskolstyrelsen
Sametinget
Samfundet De Nio
Samhall AB
SAQ Kontroll AB
SBL, Vaccin AB
Securum AB
SeniorNet Sweden
Sida - Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete
Sipri
SIS - Standardiseringen i Sverige
SJ, Statens Järnvägar
Sjöassuradörernas Förening
Sjöfartsverket, SjöV
Sjöhistoriska museer, Statens
Sjöhistoriska museet
Sjöhistoriska samfundet
Skansen
Skatterättsnämnden
Skogs- och jordbrukets forskningsråd SJFR
Skogsindustrins tekniska forskningsinstitut, STFI
Skogsstyrelsen, SKS
Skolor för vuxna, Statens - Härnösand

Skolor för vuxna, Statens - Norrköping
Skolverket
Skolväsendets överklagandenämnd
SMHI
Smittskyddsinstitutet, SMI
Socialstyrelsen
Socialvetenskapliga forskningsrådet SFR
Specialfastigheter Sverige AB
Specialskolemyndigheten, SPM
Språk- och folkminnesinstitutet SOFI
Språknämnden, Svenska
Sprängämnesinspektionen SÄI
Stadsmiljörådet
Statens beredning för medicinsk utvärdering , SBU
Statens bostadskreditnämnd
Statens historiska museer SHMM
Statens institut för ekologisk hållbarhet, IEH
Statens institut för kommunikationsanalys, SIKA
Statens institut för särskilt utbildningsstöd, Sibus
Statens institutionsstyrelse SIS
Statens kvalitets- och kompetensråd
Statens ljud- och bildarkiv
Statens museer för världskultur
Statens nämnd för arbetstagares uppfinningar
Statens nämnd för internationella adoptionsfrågor
Statens va-nämnd
Statistiska centralbyrån, SCB
Statistiska Föreningen
Statskontoret
Steriliseringersättningsnämnden
Stiftelsen Allmänna Barnhuset
Stiftelsen för Kunskaps- och Kompetensutveckling
Stiftelsen för miljöstrategisk forskning, MISTRA
Stiftelsen för strategisk forskning
Stiftelsen för vård- och allergiforskning
Stiftelsen Gällöfsta utbildningscentrum
Stiftelsen Innovationscentrum
Stiftelsen insamlingskontroll
Stiftelsen Lutherhjälpen
Stiftelsen PACKFORSK - Institutet för förpackning och distribution
Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond
Stiftelsen Stora Sköndal
Stiftelsen Svenska kyrkan i utlandet SKUT
Stiftelsen Svenska kyrkans mission SKM

Stiftelsen Svenska rikskonserter
Stiftelsen Sveriges Nationaldag
Stiftelsen WHO Collaborating Centre on International Drug Monitoring
Stiftelsen Östekonomiska Institutet SITE
Stockholm Environment Institute, SEI
Stockholms Fondbörs Aktiebolag
Stockholms universitet
Strålskyddsinstitut, Statens, SSI
Studieförbundet Näringsliv och samhälle SNS
Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll SWEDAC
Styrelsen för psykologiskt försvar SPF
Stängselnämnden
Svea hovrätt med Miljööverdomstolen
Svensk Bilprovning AB
Svensk Exportkredit AB
Svensk Handel
Svensk Teknik och Design, STD
Svenska Akademien
Svenska akturieföreningen
Svenska arkeologiska samfundet
Svenska arkivsamfundet
Svenska astronomiska sällskapet
Svenska barnboksinstitutet
Svenska Bibelsällskapet
Svenska blå stjärnan SBS
Svenska Bokhandlarföreningen
Svenska Brandförsvarsföreningen
Svenska Civilekonomiföreningen
Svenska FAO-kommittén
Svenska Filminstitutet
Svenska Fjärrvärmeföreningen
Svenska fornskriftssällskapet
Svenska föreningen för psykisk hälsa SFPH
Svenska förläggarföreningen
Svenska försäkringsföreningen
Svenska geofysiska föreningen
Svenska historiska föreningen
Svenska humanistiska förbundet
Svenska Institutet, SI
Svenska Jägareförbundet
Svenska keraminstitutet, SCI
Svenska Kommunförbundet
Svenska kraftnät, Affärsverket
Svenska kriminalistföreningen

Svenska kyrkan, Trossamfundet
Svenska kyrkans Församlingsförbund
Svenska kyrkans stiftelse för rikskyrklig verksamhet SFRV
Svenska Lagerhus AB
Svenska litteratursällskapet
Svenska Läkaresällskapet SLS
Svenska matematikerförbundet
Svenska Numismatiska Föreningen
Svenska Petroleum Institutet
Svenska Revisorsamfundet
Svenska rymdaktiebolaget
Svenska Samernas Riksförbund SSR
Svenska Skogsplantor AB
Svenska statistikersamfundet
Svenska sällskapet för antropologi och geografi
Svenska Trävaruexportföreningen
Svenska Turistföreningen
Svenska Uneskorådet
Svenska Uppfinnareföreningen
Svenska Vatten- och Avloppsverksföreningen VAV
Svenska Vitterhetssamfundet
Svenska vägföreningen
Sverige Försäkringsförbund
Sverige Hembyggsförbund
Sverige-Amerika Stiftelsen
SverigeDirekt
Sveriges advokatsamfund
Sveriges Allmänna Biblioteksforening
Sveriges allmänna exportforening
Sveriges allmänna konstforening
Sveriges civilförsvarsförbund SCF
Sveriges Elleverantörer
Sveriges författarfond
Sveriges Författarförbund SFF
Sveriges geologiska undersökning, SGU
Sveriges Industriförbund
Sveriges konsumentråd
Sveriges kvinnliga bilkårens riksförbund SKBR
Sveriges kyrkogårds- och krematorieförbund
Sveriges lantbruksuniversitet, SLU
Sveriges Pensionärsförbund SPF
Sveriges Provnings- och Forskningsinstitut, SP
Sveriges Radio AB, SR
Sveriges redarförening

Sveriges Tekniska Attachéer
Sveriges Television AB SVT
Sveriges universitets- och högskoleförbund
Systembolaget
Södertörns högskola

Talboks- och punktskriftsbiblioteket TPB
Taltidningsnämnden
Teaterförbundet
Teaterhögskolan i Stockholm
Teknikvetenskapliga forskningsrådet
Tekniska museet
Tekniska nomenklaturcentralen, TNC
Telia AB
Teracom AB
Thielska galleriet
Tjänsteförslagsnämnden för domstolsväsendet
Tjänsteförslagsnämnden för åklagarväsendet
Tjänstemännens Centralorganisation TCO
Tjänstepensions- och grupplivsnämnden
Tomtebodaskolans resurscenter TRC
Totalförsvarets chefsnämnd TCN
Totalförsvarets forskningsinstitut, FOI
Tre Kronor
Trygghetsnämnd, Statens, TrN
Trygghetsstiftelsen
Tullverket
Turistdelegationen
Turistrådet

Uddevalla tingsrätt
Umeå universitet
Ungdomsstyrelsen
Uppsala universitet
Utländslönenämnd, Statens UtN
Utlänningsnämnden, UN
Utrikespolitiska Institutet
Utsädeskontroll, Statens
Utvecklingsrådet för den statliga sektorn

V&S Vin & Sprit AB
Va-nämnden
Vasakronan AB
Vasamuseet

Vattenfall AB
Venantius AB
Verket för högskoleservice, VHS
Verket för innovationssystem, Vinnova
Vetenskapsrådet
Vetenskapsociteten i Lund
Veterinära ansvarsnämnden
Veterinärmedicinska anstalt, Statens
Väg- och transportforskningsinstitut, Statens
Vägverket, VV
Vänerns seglationsstyrelse
Vänerskolan, Vänersborg
Växjö Universitet
Växsortsnämnd, Statens

Yrkesinspektionen, YI
Ytkemiska institutet, YKI

Myndigheter mm i andra länder.

I andra länder, cirka 200 i världen, finns på olika sätt myndigheter, akademier, enskilda institutioner och organisationer som i Sverige.

Företag och arbetsställen i Sverige.

Ekonomi: SCB:s Företagsregister 1999:

Antal arbetsställen 1998 - fördelat på näringsgren- SNI A01-Q99

Uppgifterna från SCBs Företagsregister : Antal arbetsställen 1998 - fördelat på näringsgren och storleksklass

**<http://www.scb.se/ekonomi/foretagsreg/foretagsregtab1.asp>
t o m**

**<http://www.scb.se/ekonomi/foretagsreg/foretagsregtab8.asp>
Senast uppdaterad: 1999-10-01**

SNI-KOD Näringsgren SUMMA ANTAL

00000 Näringsgren okänd 135631

A 01 Jordbruk och serviceföretag till jordbruk 141523

A 01111 Spannmålsodlare m.fl. 499

A 01112 Vallodlare 10

A 01113 Potatisodlare 85

A 01114 Sockerbetsodlare 4

A 01115 Odlare av jordbruksväxter, blandat 55

A 01117 Odlare av växter, blandat, mest jordbruksväxter 90

A 01119 Övriga odlare av jordbruksväxter 68

A 01121 Odlare av köksväxter på friland 154

A 01122 Odlare av plantskoleväxter m.m. på friland 264

A 01123 Odlare av köksväxter i växthus 197

A 01124 Odlare av prydnadsväxter i växthus 495

A 01125 Odlare av köks-, prydnads- o plantskoleväxter, blandat 91

A 01127 Odl av växter, blandat, mest köks-, prydn-, plantsk. växter 75

A 01129 Svampodlare m.fl 74

A 01131 Frukt- och bärodlare 185

A 01137 Odlare av växter, blandat, mest frukt och bär 27

A 01139 Kryddväxtodlare m.fl.; bärplockare 20

A 01211 Mjolkproducenter 404

A 01212 Nötköttsproducenter 259

A 01213 Producenter av mjölk och nötkött, blandat 98

A 01217 Husdjursföretag, blandad drift, mest nötkreatur 92

A 01221 Fåruppfödare 102

A 01222 Getuppfödare 18
A 01223 Uppfödare av får o getter, blandat 7
A 01227 Husdjursföretag, blandad drift, mest får och getter 9
A 01228 Stuterier och andra hästuppfödare m.fl. 1602
A 01231 Smågrisuppfödare 109
A 01232 Slaktsvinsuppfödare 182
A 01233 Uppfödare av smågrisar och slaktsvin, blandat 32
A 01237 Husdjursföretag, blandad drift, mest svin 15
A 01241 Äggproducenter 99
A 01242 Slaktkycklingsuppfödare 15
A 01243 Fjäderfärföretag, blandad drift 152
A 01247 Husdjursföretag, blandad drift, mest fjäderfå 5
A 01249 Övriga fjäderfärföretag 50
A 01251 Renskötare 722
A 01252 Pälsdjursuppfödare 176
A 01253 Bi-, mask- och andra smådjursuppfödare 185
A 01254 Uppfödare av sällskapsdjur 234
A 01259 Andra djuruppfödare 111
A 01300 Blandat jordbruk (växtodl i kombination m djurskötsel) 128179
A 01410 Serviceföretag till växtodling 1499
A 01420 Serviceföretag till djurskötsel, ej veterinärer 886
A 01500 Jägare o viltvårdare inkl serviceföretag 80
A 01900 Småbruk 3808

A 02 Skogsbruk och serviceföretag till skogsbruk 15374

A 02011 Skogsägare; producenter av skog på rot, leveransvirke 9477
A 02012 Skogsvårdsföretag 949
A 02013 Avverkningsföretag 3384
A 02014 Skogsfröplantager och skogsplantskolor 66
A 02019 Övriga skogsbruksföretag 1072
A 02021 Virkesmättningsföreningar 173
A 02029 Övriga serviceföretag till skogsbruk 253

B 05 Fiskare, vattenbrukare inkl serviceföretag 1138

B 05011 Trålfiskare, i saltvatten 493
B 05012 Övriga saltvattensfiskare 319
B 05013 Sötvattensfiskare 82
B 05021 Matfiskodlare 147
B 05022 Sättfiskodlare 43
B 05023 Kräftdjursodlare 32
B 05024 Blötdjursodlare 12
B 05025 Vattenväxtodlare 10

SNI 10-37 gäller industrier för varor o d . Av utrymmesskäl medtages här bara huvudrubrikerna för 10-37. Hela 10-37 finns i område 66-68 i Sven Winnells system.

CA 10 Kolgruvor och torvindusti 146

CA 11 Ind för utv av råpetrol o naturgas inkl serviceföret 20

CB 13 Metallmalmsgruvor 45

CB 14 Annan industri för mineralutvinning 631

DA 15 Livsmedels- och dryckesvaruindustri 3324

DA 16 Tobaksindustri 3

DB 17 Textilindustri 1650

DB 18 Beklädnadsindustri; pälsindustri 1657

DC 19 Garverier; ind f reseff, handväskor, skodon o.d. 409

DD 20 Ind f trä o varor av trä, kork, rotting, ej möbler 5705

DE 21 Massa-, pappers- och pappersvaruindustri 525

DE 22 Förlag; grafisk och annan reproduktionsindustri 8 827

DF 23 Ind f stenkolsprod, raff, petroleumprod o kärnbränsle 59

DG 24 Kemisk industri 930

DH 25 Gummi- och plastvaruindustri 1 555

DI 26 Jord- och stenvaruindustri 1774

DJ 27 Stål- och metallverk 384

DJ 28 Industri för metallvaror utom maskiner o apparater 9 671

DK 29 Maskinindustri som ej ingår i annan underavd. 5 286

DL 30 Industri för kontorsmaskiner o datorer 441
DL 31 Annan elektroindustri 1 381
DL 32 Teleproduktindustri 647
DL 33 Ind f precisions-, medicinska o optiska instr; ur 2 098

DM 34 Industri för motorfordon, släpfordon o påhängsvagnar707
DM 35 Annan transportmedelsindustri 1 309

DN 36 Möbelindustri; annan tillverkningsindustri 4719
DN 37 Återvinningsindustri 133

E 40 El-, gas- och värmeverk 2316

E 40100 Elverk 1978
E 40200 Gasverk; distr av gasformiga bränslen via röret 17
E 40300 Värmeverk m.m. 321

E 41 Vattenverk 667

E 41000 Vattenverk 667

F 45 Byggindustri 52659

F 45110 Entreprenörer för rivning av hus och markarbeten 6356
F 45120 Entreprenörer för markundersökning 35
F 45211 Husbyggnadsentreprenörer 11556
F 45212 Entreprenörer för andra byggnadsverk 414
F 45221 Byggnadsplåtslagerier 2401
F 45229 Övriga entreprenörer för takarbeten 330
F 45230 Väg- o markanläggningsentreprenörer 1360
F 45240 Vattenbyggnadsentreprenörer 134
F 45250 Andra bygg- och anläggningsentreprenörer 3046
F 45310 Elinstallationsfirmor 7697
F 45320 Isoleringsfirmor 337
F 45331 Rörfirmor 4422
F 45332 Ventilationsfirmor 1535
F 45333 Kyl- och frysinstallationsfirmor 294
F 45339 Övriga VVS-firmor 102
F 45340 Andra bygginstallationsfirmor 121
F 45410 Firmor för puts-, fasad- och stukatörsarbeten 401
F 45420 Firmor för byggnads- och snickeriarbeten 2739
F 45430 Golv- och väggbeläggningsfirmor 2175
F 45441 Målerier 4972
F 45442 Glasmästerier 926

F 45450 Andra firmor för slutbehandling av byggnader 67
F 45500 Uthyrningsfirmor för bygg- o anläggn.maskin m förare 1239

G 50 Handel med o serv.verkst f motorfordon; bensinstationer 19741

G 50101 Handel med lastbilar, bussar och specialbilar 323
G 50102 Handel med personbilar 3540
G 50103 Handel med husvagnar och husbilar 239
G 50201 Bilserviceverkstäder, ej specialiserade 7753
G 50202 Bilplåt- och billackeringsverkstäder 1335
G 50203 Bilel- och bilelektronikverkstäder 307
G 50204 Däckserviceverkstäder 962
G 50301 Partih m reservd o tillbeh 865
G 50302 Detaljh m reservd o tillbeh till motorf, ej motorcyklar 957
G 50400 Motorcykelhandel inkl reparationsverkstäder 634
G 50500 Bensinstationer 2826

G 51 Parti- och agenturhandel utom med motorfordon 45630

G 51110 Agenturh m jordbr.råvaror, djur, text.råvaror o -halvfabr 61
G 51120 Agenturh m bränsle, malm, metaller o ind.kemikalier 176
G 51130 Agenturhandel med virke och byggmaterial 274
G 51141 Agenturh m maskin.ind.utr, fartyg etc, ej datorer m.m. 715
G 51142 Agenturhandel med kontorsutrustning och datorer 143
G 51150 Agenturh m möbler,hushålls- och järnhandelsvaror 267
G 51160 Agenturhandel m textilier, kläder, skodon o lädervaror 782
G 51170 Agenturhandel med livsmedel, drycker och tobak 300
G 51180 Agenturhandel med annat specialsortiment 348
G 51190 Agenturhandel med blandat sortiment 418
G 51210 Partihandel med spannmål, utsäde och djurfoder 590
G 51220 Partihandel med blommor och växter 306
G 51230 Partihandel med levande djur 111
G 51240 Partihandel med hudar, skinn och läder 159
G 51310 Partihandel med frukt och grönsaker 587
G 51320 Partihandel med kött och köttvaror 262
G 51330 Partih med mejeriprodukter, ägg, matolja o matfett 140
G 51340 Partih med alkoholhaltiga och andra drycker 351
G 51350 Partihandel med tobak 26
G 51360 Partihandel med socker, choklad o sockerkonfektyr 224
G 51370 Partihandel med kaffe, te, kakao och kryddor 80
G 51380 Partih m andra livsmedel,bl.a. fisk,skal- o blötdjur 1718
G 51390 Icke spec partihandel med livsmedel, drycker o tobak 713
G 51410 Partihandel med textilier 1025
G 51420 Partihandel med kläder och skodon 2064
G 51431 Partih med hushållsmaskiner och -apparater 382

G 51432 Partihandel med radio- och TV-apparater 449
G 51433 Partihandel med fonogram o videokassetter 203
G 51434 Partihandel med elartiklar 896
G 51440 Partihandel med glas och porslin tapeter, rengöringsmedel 829
G 51450 Partihandel med parfym och kosmetika 517
G 51460 Partihandel med medicinsk utrustning och apoteksvaror 985
G 51471 Partihandel med möbler och inredningsvaror 812
G 51472 Partihandel med sport- och fritidsartiklar 883
G 51473 Partihandel med kontorsförbrukningsvaror 386
G 51479 Partihandel med övriga hushållsvaror 3343
G 51510 Partihandel med bränslen 832
G 51520 Partihandel med metaller och metallmalmerv 714
G 51530 Partihandel med virke, andra byggmaterial o sanitetsgoods 4702
G 51541 Partihandel med järnhandelsvaror 842
G 51542 Partihandel med VVS-armatur 1195
G 51550 Partihandel med kemiska produkter 1018
G 51561 Partihandel med industriförnödenheter 435
G 51562 Partihandel med emballage 486
G 51569 Partihandel med övriga insatsvaror 944
G 51570 Partihandel med avfallsprodukter, skrothandel 1017
G 51610 Partihandel med vertygsmaskiner 511
G 51620 Partihandel med bygg- och anläggningsmaskiner 456
G 51630 Partihandel med textil-, sy- och stickmaskiner 44
G 51640 Partihandel med kontorsmaskiner och kontorsutrustning 3272
G 51651 Partihandel med mät- och precisionsinstrument 626
G 51652 Partihandel med datoriserad materialhanteringsutrustning 280
G 51653 Partihandel med teleprodukter och elektronikkomponenter 1282
G 51659 Partihandel med övriga maskiner f industri, handel o sjöfart 4317
G 51660 Partihandel med maskiner o verktyg f jordbruk inkl traktorer 647
G 51700 Övrig partihandel 485

G 52 Detaljh, reparation hushålls- o personl artiklar 65334

G 52111 Varuhus och stormarknader, mest livsm, drycker o tobak 107
G 52112 Livsmedelsbutiker med brett sortiment 8269
G 52121 Andra varuhus och stormarknader 102
G 52129 Övriga butiker med brett sortiment 152
G 52210 Fruk- och grönsaksaffärer 576
G 52220 Kött- och charkuteriaffärer 181
G 52230 Fiskaffärer 457
G 52241 Brödbutiker 786
G 52242 Konfektyrbutiker 773
G 52250 Systembutiker 401
G 52260 Tobaksaffärer 2549
G 52271 Hälsokostbutiker 914

G 52279 Övriga specialbutiker med livsmedel 1690
G 52310 Apotek 913
G 52320 Sjukvårdsbutiker 125
G 52330 Parfymaffärer 930
G 52410 Garn-, tyg- och sybehörsaffärer 1961
G 52421 Affärer för herr-, dam- och barnkläder, blandat 3781
G 52422 Herrklädesaffärer 641
G 52423 Damklädesaffärer 1969
G 52424 Barnklädesaffärer 515
G 52425 Pälsaffärer 105
G 52431 Skoaffärer 1240
G 52432 Väskaffärer 351
G 52441 Möbel- och mattaffärer 1321
G 52442 Hemtextilbutiker 579
G 52443 Bosättningsaffärer 2296
G 52444 Elaffärer 457
G 52451 Butiker för vitvaror och andra hushållsmaskiner 680
G 52452 Radio- och TV-affärer 1705
G 52453 Skiv- och videobutiker 529
G 52454 Musikhandel 426
G 52461 Järn-, bygg- och VVS-varuhandel 1515
G 52462 Färghandel 952
G 52471 Bok- och pappershandel 929
G 52472 Tidningshandel 384
G 52481 Optiker 1094
G 52482 Fotoaffärer 652
G 52483 Uraffärer 457
G 52484 Guldsmedsaffärer 1129
G 52485 Sportaffärer 3537
G 52486 Leksaksaffärer 682
G 52487 Blomster- och trädgårdsvaruhandel 2497
G 52488 Zooaffärer 832
G 52491 Konsthandel och gallerier 900
G 52492 Mynt- och frimärksaffärer 99
G 52493 Datorbutiker 1322
G 52494 Telebutiker 362
G 52495 Tapet- och golvbeläggningshandel 167
G 52496 Båt- och båtillbehörshandel 578
G 52499 Övriga specialbutiker 1611
G 52501 Antikvariat och antikvitetsaffärer 1003
G 52509 Butiker med övriga begagnade varor 571
G 52611 Postorderhandel, brett sortiment 108
G 52612 Postorderhandel med textilier och konfektion 96
G 52613 Postorderhandel med sport- och fritidsutrustning 63

G 52614 Postorderhandel med mediavaror; bokklubbar 78
G 52615 Postorderhandel med bosättningsvaror 52
G 52619 Postorderhandel med övriga varor 220
G 52621 Torg- och marknadshandel med livsmedel 285
G 52629 Torg- och marknadshandel med övriga varor 517
G 52631 Provisionshandel 604
G 52632 Ambulerande och tillfällig handel med livsmedel 236
G 52633 Ambulerande och tillfällig handel med övriga varor 178
G 52639 Övrig detaljhandel, ej i butik 489
G 52710 Skomakerier, klackbarer m.m. 610
G 52720 Reparationsverkstäder för elektriska hushållsartiklar 1942
G 52730 Reparationsverkstäder för ur och guldsmedsvaror 145
G 52740 Andra rep.verkst f hus- hållsartiklar o personl art 957

H 55 Hotell och restauranger 21568

H 55111 Hotell med restaurang utom konferensanläggningar 1400
H 55112 Konferensanläggningar 321
H 55120 Hotell utan restaurang 531
H 55210 Vandrarhem m.m. 218
H 55220 Campingplatser m.m. 452
H 55230 Stugbyar m.m. 334
H 55300 Restauranger 16898
H 55400 Barer och pubar 60
H 55510 Personal matsalar 483
H 55521 Cateringföretag för 19
H 55522 Centralkök för sjukhus 7
H 55523 Centralkök för skolor, omsorgs- o a institutioner 138
H 55529 Övriga cateringföretag 707

I 60 Landtransportföretag 27392

I 60100 Järnvägsbolag 414
I 60211 Kollektivtrafikföretag 139
I 60212 Linjebussföretag 618
I 60220 Taxiföretag 8837
I 60230 Charterbussföretag m.m. 463
I 60240 Åkerier 16913
I 60300 Rörtransportföretag 8

I 61 Rederier 816

I 61101 Rederier för färjtrafik över hav 49
I 61102 Rederier för övrig havs- och kustsjöfart 389
I 61200 Rederier för sjöfart på inre vattenvägar 378

I 62 Flygbolag 294

I 62100 Linjeflygbolag 153
I 62200 Charter- och taxiflygbolag 141

I 63 Serviceföretag t transport; resebyrå o transportförmedl 5442

I 63110 Godsterminaler 145
I 63120 Centrala varulager och magasin 188
I 63210 Övriga serviceföretag till landtransport 368
I 63220 Hamnföretag o a serviceföretag till sjöfart 404
I 63230 Flygplatser o a serviceföretag till luftfart 209
I 63301 Researrangörer 698
I 63302 Resebyråer 1102
I 63303 Turistbyråer 574
I 63400 Speditörer, lastbilscentraler, skeppsmäklare 1754

I 64 Post- och telekommunikationsföretag 3725

I 64110 Posten 1398
I 64120 Budbils-, kurir- och andra postföretag 365
I 64201 Nätdriftsstationer 1821
I 64202 Radiostationer 69
I 64203 Kabel-TV-företag 72

J 65 Banker och andra kreditinstitut 4518

J 65110 Riksbanken 11
J 65120 Affärs-, spar- och föreningsbanker 2575
J 65210 Finansiella leasingbolag 369
J 65220 Andra finansiella bolag 325
J 65231 Investmentbolag 155
J 65232 Värdepappersfonder 1083

J 66 Försäkringsbolag 946

J 66011 Fondförsäkringsbolag 13
J 66012 Övriga livförsäkringsbolag 209
J 66020 Pensionsfonder, försäkringsföreningar 164
J 66030 Skadeförsäkringsbolag 560

J 67 Serviceföretag till finansiell verksamhet 2341

J 67110 Adm serviceföretag till finansförmedling 22
J 67120 Fondkommissionärer m.fl. 946
J 67130 Andra serviceföretag till finansförmedling 459
J 67201 Försäkringsmäklare 616
J 67202 Övr serviceföretag t försäkr o pensionsfondsverks 298

K 70 Fastighetsbolag och fastighetsförvaltare 43018

K 70110 Markexploatörer 40
K 70120 Handel med egna fastigheter 107
K 70201 Fastighetsbolag, bostäder 8010
K 70202 Fastighetsbolag, industrilokaler 6558
K 70203 Fastighetsbolag, andra lokaler 7229
K 70204 Bostadsrättsföreningar 11029
K 70209 Övriga fastighetsbolag 3085
K 70310 Fastighetsmäklare 3898
K 70321 Rikskooperativa fastighetsförvaltare 440
K 70329 Övriga fastighetsförvaltare på uppdrag 2622

K 71 Uthyrningsfirmor 5132

K 71100 Biluthyrare 607
K 71210 Uthyrare av andra landtransportmedel 365
K 71220 Fartygsuthyrare 30
K 71230 Flygplansuthyrare 116
K 71310 Uthyrare av jordbruksmaskiner o jordbruksredskap 114
K 71320 Uthyrare av bygg- och anläggningsmaskiner 986
K 71330 Uthyr av kontorsmaskiner o kontorsutr inkl datorer 251
K 71340 Andra maskinuthyrare 1561
K 71401 Videofilmuthyrare 489
K 71402 Uthyrare av andra varor f personligt och hushållsbruk 613

K 72 Datakonsulter och dataservicebyråer 16096

K 72100 Maskinvarukonsulter 998
K 72201 Datakonsulter 11704
K 72202 Programvaruproducenter 1752
K 72300 Dataservicebyråer 779
K 72400 Databasvärdar och databasförmedlare 102
K 72500 Servicefirmor för datorer och kontorsmaskiner 486
K 72600 Övriga dataföretag 275

K 73 Forsknings- o utvecklings- (FoU) institutioner 2030

K 73101 Naturvetenskapliga FoU-institutioner 259
K 73102 Tekniska FoU-institutioner 572
K 73103 Medicinska FoU-institutioner 782
K 73104 Lantbruksvetenskapliga FoU-institutioner 60
K 73105 Tvärvetenskapl FoU-inst m tyngdp nat.vet o teknik 63
K 73201 Samhällsvetenskapliga FoU-institutioner 121
K 73202 Humanistiska FoU-institutioner 150
K 73203 Tvärvetensk FoU-inst m tyngdp sam.vet o humaniora 23

K 74 Andra företagsservicefirmor 90553

K 74111 Advokatbyråer m.m. 3625
K 74112 Patentbyråer m.m. 294
K 74120 Bokföringsbyråer, revisionsbyråer m.m. 12909
K 74130 Marknads- o opinionsundersökningsbyråer 525
K 74140 Konsultbyråer avs företags organisation, informat m.m. 18635
K 74150 Holdingbolag 649
K 74201 Arkitektkontor 2249
K 74202 Byggkonsultbyråer, tekniska konsultbyråer 19523
K 74300 Tekniska provnings- och analysföretag 717
K 74401 Reklambyråer 7953
K 74402 Annonserförmedlingsbyråer 505
K 74403 Direktreklamföretag 411
K 74409 Övriga marknadsföringsföretag 1360
K 74500 Arbetsförmedlingar och rekryteringsföretag 595
K 74600 Företag f bevakn o säkerhetstjänst, detektivbyråer 688
K 74701 Städföretag 4611
K 74702 Sanerings- och desinfektionsföretag 490
K 74703 Skorstensfejare 392
K 74811 Porträttfotoateljéer 797
K 74812 Reklamfotoateljéer 824
K 74813 Press- och övriga fotografer 1136
K 74814 Fotolaboratorier 368
K 74820 Förpackningsfirmor 158
K 74830 Kontorsservice- och översättningsbyråer 3106
K 74841 Byråer för grafisk formgivning och service 2552
K 74842 Andra formgivare 1804
K 74843 Inkasso- och kreditkontrollbyråer 196
K 74844 Mäss-, kongress- och dagkonferensarrangörer 522
K 74849 Diverse övriga företagsservicefirmor 2959

L 75 Civila myndigheter och försvaret 5368

L 75111 Stats- o kommunledande, lagstift o normerande organ 796
L 75112 Inspekterande, kontroll o tillståndsgiv myndigheter 225
L 75113 Skatteförvaltningen och kronofogdemyndigheter 246
L 75114 Informationsverk 48
L 75121 Myndigheter som adm grundskola o gymnasieskola 220
L 75122 Myndigheter som adm högskola och forskning 68
L 75123 Myndigheter som adm hälso- o sjukvård 86
L 75124 Myndigheter som adm social verksamhet 302
L 75125 Myndigheter som adm kultur, miljö, boende m.m. 267
L 75131 Myndigheter som adm infrastrukturprogram 219
L 75132 Myndigheter som adm jordbruk, skogsbruk o fiske 182

L 75133 Myndigheter som adm arbetsmarknadsprogram 162
L 75134 Myndigheter som adm andra näringslivsprogram 33
L 75140 Stödmyndigheter till offentlig förvaltning 135
L 75211 Myndigheter som handlägger utrikes ärenden 9
L 75212 Myndigheter som handlägger biståndsverksamhet 30
L 75221 Militära operativa ledningsmyndigheter 15
L 75222 Armén 88
L 75223 Marinen 13
L 75224 Flygvapnet 12
L 75225 Centrala militära myndigheter 69
L 75226 Civila försvaret och frivilligförsvaret 159
L 75231 Åklagarväsendet 48
L 75232 Domstolar 152
L 75233 Kriminalvårdsanstalter 150
L 75240 Polisen 363
L 75250 Brandförsvaret 861
L 75300 Försäkringskassorna 410

M 80 Utbildningsväsendet 13682

M 80100 Grundskolan 4995
M 80210 Gymnasieskolans studieförberedande linjer 466
M 80220 Gymnasieskolans yrkesinriktade linjer m.m. 350
M 80301 Högskolor o institutioner m utbildn f tekniska yrken 71
M 80302 Högsk o inst med utbildn f adm, ekon o sociala yrken 68
M 80303 Högskolor o institutioner m utb f undervisningsyrken 26
M 80304 Högskolor o institutioner med utbildning f vårddyrken 67
M 80305 Högskolor o inst med utb f kultur- o informationsyrken 54
M 80309 Övriga högskolor 18
M 80410 Trafikskolor 900
M 80421 Kommunala vuxenskolor o.d. 264
M 80422 AMU-center 298
M 80423 Folkhögskolor 190
M 80424 Studieförbunden o frivillig organisationernas utb enhet 1450
M 80425 Personalutbildningsföretag 1507
M 80426 Kommunala musikskolor 176
M 80427 Utbildningsserviceföretag 2141
M 80429 Övriga utbildningsinstitut 641

N 85 Enh för hälso- o sjukvård, socialtjänst, veterinärer 38888

N 85110 Slutenvårdskliniker, sjukhem 909
N 85120 Hälso- och sjukvårdsmottagningar 5168
N 85130 Tandläkarmottagningar 3731
N 85140 Andra enheter för hälso- och sjukvård 6293

N 85200 Veterinärkliniker 813
N 85311 Servicehus, service- lägenheter o ålderdomshem 2519
N 85312 Gruppboheter för psykiskt utvecklingsstörda 2659
N 85313 Hem för vård eller boende 903
N 85314 Flyktingförläggningar 50
N 85315 Inackorderingshem 137
N 85321 Förskolor 9818
N 85322 Fritidshem, familje- daghem o.d. 2063
N 85323 Hemtjänst, dagcentraler 2604
N 85324 Socialkontor 925
N 85325 Humanitära hjälporganisationer 296

O 90 Reningsverk, avfalls- anläggning, renhållningsverk 1633

O 90001 Reningsverk 618
O 90002 Anläggning f insaml, sort o omlastn av ej miljöfarl avfall 520
O 90003 Anläggning f kompostering och rötning av ej miljöfarl avfall 9
O 90004 Anläggning för deponering av ej miljöfarligt avfall 23
O 90005 Anl f mottagn, omlastn och mellanlagr av miljöfarligt avfall 57
O 90006 Anl f behandl o slutförvar av miljöfarligt avfall 11
O 90007 Övriga avfallsanläggningar 65
O 90008 Gat- o renhållningsverk, slamsugningsföretag m.m. 330

O 91 Intresseorganisationer och religiösa samfund 15495

O 91111 Branschorganisationer 749
O 91112 Arbetsgivarorganisationer 185
O 91120 Yrkesorganisationer 202
O 91200 Arbetsstagarorganisationer 2247
O 91310 Religiösa samfund 6181
O 91320 Politiska partier och organisationer 770
O 91330 Andra intresseorganisationer 5161

O 92 Enheter för rekreation, kultur och sport 26029

O 92110 Film- och videoproduktionsbolag 1620
O 92120 Film- och videodistributionsbolag 111
O 92130 Biografer 311
O 92200 Radio- och TV-bolag 572
O 92310 Artister och producenter av konstnärliga etc alster 6597
O 92320 Teater- och konserthusföretag o.d. 703
O 92330 Nöjesparker 120
O 92340 Dans- och andra nöjesarrangörer 568
O 92400 Nyhets- och bildbyråer 151
O 92511 Folkbibliotek 1340
O 92512 Forsknings- och specialbibliotek 12

- O 92513 Arkiv 113
- O 92520 Museer och kulturminnesinstitutioner 622
- O 92530 Botaniska trädgårdar, djurparker o naturreservat 37
- O 92611 Skidsportanläggningar 61
- O 92612 Golfbanor, golfklubbar 491
- O 92613 Motorbanor 12
- O 92614 Trav- och galoppbanor 110
- O 92615 Sporthallar, idrottsplatser o andra sportanläggningar 1724
- O 92621 Idrottsföreningar och professionella idrottare 3765
- O 92622 Tävlingsstall 2324
- O 92623 Sportskolor, båtklubbar m.m 464
- O 92624 Sportarrangörer 171
- O 92625 Sportadministratörer 499
- O 92710 Spel- och vadhållningsföretag inkl ombud 487
- O 92721 Ridskolor och uthyrningsstall 954
- O 92722 Förvaltare av sportfiskevatten 122
- O 92729 Diverse övriga arrangörer av rekreativ verksamhet 1968

O 93 Andra serviceföretag 17415

- O 93011 Industri- och institutionsvärdarier 183
- O 93012 Konsumentvärdarier 548
- O 93021 Frisörsalonger 11674
- O 93022 Skönhetssalonger 1226
- O 93030 Begravningsbyråer m.m. 642
- O 93040 Inrättningar för kroppsvård 2887
- O 93050 Övriga serviceföretag 255

P 95 Förvärvsarbete i hushåll 4

P 95000 Förvärvsarbete i hushåll 4

Q 99 Internat organisationer, utländska ambassader o.d. 45

Q 99000 Internat organisationer, utländska ambassader o.d. 45
(A-Q) TOTALT 873468

Företag och arbetsställen i andra länder.

I andra länder, cirka 200 i världen, finns på olika sätt företag och arbetsställen som i Sverige.

Det behövs ett system för att få grepp om världens problem.

Sven Winnell.

Samhällsplaneringens problem.

Hur ska man kunna förbättra världen ?

Ett klassifikationssystem för mänskliga verksamheter.

Kunskaper om verksamheterna och deras samband

för bättre demokrati och bättre framtid i en gemensam värld.

(Sven Winnells hemsida <http://w1.861.telia.com/~u86105430/>)

(000606)

När man ser ut över världen finner man lätt på både nära och långt håll kriser och elände som leder till olycka för många. Människorna försöker alltid lösa sina problem, med deras olika grader av komplexitet, olika rumsliga dimensioner (lokala - nationella- globala), olika tidsperspektiv (kortsiktiga - långsiktiga), mer eller mindre välinformerade om verkligheten som omger dem. Ofta med oförändrade förhållanden som resultat och inte sällan till det sämre.

Några viktiga frågor i samband med mänskliga verksamheter:

- * Hur kan man undvika svåra konflikter mellan grupper av människor och mellan individer?
- * Hur kan man göra det lättare för människor med olika bakgrund och olika yrken att kommunicera?
- * Hur kan man lösa detaljerna utan att förlora de stora sammanhangen ?
- * Hur kan man minska informationsstressen, en ny svensk folksjukdom?
- * Hur kan man bli litet mer förutseende så att man undviker sorgligheterna?
- * Kan man inte planera och styra utvecklingen på ett förnuftigt sätt så att man når lyckligare förhållanden? Det är utgångspunkten .

För att få svar på detta har forskningsarbetet gått efter fyra vägar :

1. Undersökningar och beskrivningar om världen och alla dess problem med tillstånd och förändringar.
2. Konstruktion och beskrivning av ett beskrivningssystem eller ett klassifikationssystem som på ett systematiskt sätt redovisar eller ger en bild av världen och dess problem. I systemet klassificeras problemen in så att de och deras samband kan förstås och så att systemet kan bli ett hjälpmedel för styrningar mot framtiden.
3. Undersökningar och beskrivningar om planeringar som medel att förbättra världen och om beskrivningssystemet-klassifikationssystemet som ett hjälpmedel för planeringar.
4. Förslag om slutsatser och åtgärder som kan förbättra utvecklingen. Några påpekanden och förslag som är särskilt viktiga och av grundläggande betydelse.

Det finns ett behov av att sortera upp all information så att den blir hanterlig och så att man får hjälp att forma framtiden på bra sätt.

En sådan sortering görs i det här redovisade klassifikationssystemet. Systemet är uppbyggt med utgångspunkt från världens största system för klassifikation av dokument, det mer än 100 år gamla amerikanska bibliotekssystemet DC, Dewey Classification, och det på det systemet senare byggda DK, eller som det också heter UDK, Universella Decimalklassifikationen.

Men det uppgjorda klassifikationssystemet är i första hand ett system för klassifikation av mänskliga verksamheter, och är uppgjort med tanke på att utvecklingen i världen huvudsakligen beror av dessa verksamheter. Systemet har följande avdelningar på högsta nivån:

1. Psykologiska och filosofiska verksamheter.
2. Religiösa verksamheter o d.
3. Politikvetenskaper och politiska verksamheter.
4. Sambandsforskningsverksamheter. Infostruktur.
5. Naturforsknings- och matematikverksamheter.
6. Teknologiska / Ekonomiska verksamheter.
7. Formgivning av fysiska och sociala miljöer.
8. Språkvetenskap. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur.
9. Blandade saklitterära verksamheter. Tidningar. Allmän geografi. Biografi. Allmän historia.

Människornas levnadsvillkor beror av fyra föränderbara faktorer :

Individens kroppsliga förhållanden, dvs individens kroppsliga status och personliga hjälpmedel för de kroppsliga behoven.

Individens psykiska förhållanden, dvs individens olika psykiska tillstånd och aktiviteter, individens inre verklighet.

Individens fysiska miljö - fysiska samhälle. De fysiska miljöerna gäller det fysiska i omgivningarna. De fysiska miljöerna kan gälla:

- * De fysiska miljöerna som estetiska objekt med kulturella värden och funktioner.
- * De fysiska miljöerna som materiella objekt med ekonomiska värden och teknologiska funktioner.

Individens sociala miljö - sociala samhälle, dvs människornas psykiska samspel, de sociala miljöerna .

Förändringsprocesserna i världen hålls i de mest väsentliga avseendena igång av människornas verksamheter :

Individernas viljor.

Kollektiva viljor. (Politik).

Handlingar för kroppen (ekonomiska- teknologiska handlingar).

Handlingar för psyket (informationshandlingar- kulturella handlingar).

Verksamheterna påverkar varandra i en påverkanskedja utan slut.

Människorna påverkar genom verksamheter i fyra olika roller i livet:

A. Huvudroll: allmän levnadsroll lekmanroll-fritidsroll.

A1: att i största allmänhet leva med kropp och psyke i de fysiska och sociala miljöerna med de möjligheter och innanför de ramar som ges av de politiska styrningarna.

A2: att påverka de politiska styrningarna som direkt eller indirekt styr individernas levnadsförhållanden, som beror av de fyra ovan nämnda faktorerna.

B. Biroll: förvärvslivsroll-expertroll-yrkesroll.

B1: att hitta lämplig plats i de gemensamma förvärvslivssystemen och göra arbetet med hänsyn till egna egoistiska krav.

B2: att sköta arbetsuppgifterna i förvärvsarbetet med hänsyn till vad de övriga samhällsmedlemmarna kan begära att få utträttat i den gemensamma arbetsfördelningen.

Individer och samhällen planerar framtiden.

Planeringar går ut på att finna vad man bör vilja och innehåller fyra planeringsmoment som kan redovisas på många olika sätt alltefter omständigheterna i varje planeringsfall :

Hur var det ? Kunskaper och erfarenheter från det förgångna.

Hur är det ? Riktiga kunskaper om rådande förhållanden.

Hur kan det bli ? Vilka alternativ är möjliga i framtiden ?

Hur bör det bli ? Vilket eller vilka alternativ bör man välja ?

Dessa frågor bör ställas ifråga om alla mänskliga verksamheter.

Man bör utforma svaren på frågorna om hur det bör bli med hänsyn till effekterna, sedda i jämlikhetsperspektiv, på individernas levnadsvillkor, som ges av

psykiska och kroppsliga förhållanden och av deras fysiska och sociala miljöer.

Vill man förbättra världen - göra världen till en bättre plats - måste man arbeta på alla de fyra områdena om psykiska och kroppsliga förhållanden och fysiska och sociala miljöer. De fyra områdena påverkar varandra och direkt eller indirekt slutmålet: tillfredsställelse för individen.

Ska man gemensamt kunna åstadkomma en bättre framtid i världen måste man ha gemensamma framtidsvisioner, det kräver gemensamma viljor och gemensamma planeringar. I en demokrati är alla medansvariga för utvecklingen och får försöka bilda sig uppfattningar och ta ställning och försöka påverka verksamheterna inklusive samverkansverksamheterna i lämplig riktning. I en demokrati är det viktigt att alla medborgare är så väl informerade att de kan delta i styrningarna mot framtiden. Det ställer stora krav på informationssystemen.

Resonemangen leder till att man bör göra allt som är möjligt för att till alla genom utbildning och information sprida ut kunskaper om världsförbättringsproblemen, dvs kunskaper om hur det var och är, kan bli och bör bli. För att ha något att sprida ut måste man hålla igång forskningar, utredningar och planeringar. För att hålla ihop allt detta måste man hålla igång även kontinuerliga planeringar om forskning, utredning, utbildning, information och planeringar.

Planeringar bör finnas dels för en mängd ämnesområden- verksamhetsområden, dels för geografiska områden av olika storlekar. För alla planeringar bör finnas flera framtida tidshorisonter. Både tillstånd och framför allt processer bör planeras. Man bör alltså ha planeringar för tillstånd i rummet vid olika tidpunkter och planeringar för processer som fördelar i rummet och förändrar med tiden.

Man bör noga skilja mellan planeringar och beslut. Planeringar är beslutsunderlag. När alla fått alla informationer i planeringsprocesserna ska allas åsikter slussas igenom i hierarkierna till dem som fått makt att besluta, och det är också informationsprocesser som ingår i samhällsplaneringens problem.

Till problemen hör också informationsprocesserna från beslut till det slutliga verkställandet. Samhällsplaneringsprocesserna bildar ett jättelikt informationssystem som rymmer alla informationsflöden. I själva verket är det så att de förekommande informationsprocesserna bildar eller utgör de förekommande planerings- och beslutsprocesserna.

Samhällsplaneringsprocessernas och beslutsprocessernas problem kan ses som en mängd informationsproblem med ca 6 miljarder personers, dvs världsbefolkningens, inre informationsproblem i

psykiska processer och ett yttre informationsproblem med informationsutbyten mellan alla dessa personer. Samhällsplanering innebär bl a konstruktion av förslag till framtider, då det konstruktiva arbetet utförs i de psykiska processerna med hjälp av kunskapsmaterial som tillkommer genom både inre och yttre informationsflöden.

Förändringsprocesserna hålls igång av informationsflöden i och mellan människorna, och därför övergår förändringsproblemen och samhällsplaneringens problem i ett stort problem om produktion och spridning av kunskaper och värderingar, som leder till handlingar som förändrar världen.

Vill man förbättra världen bör man i första hand förbättra individernas inre verkligheter och viljor och förbättra de politiska-demokratiska styrningsprocesserna. Det kan man göra genom åtgärder på planerings-, forsknings-, utrednings-, utbildnings- och informationsområdena.

Arbetet om samhällsplaneringens problem vänder sig till dem som har makten över förändrings- och fördelningsprocesserna på olika nivåer och i synnerhet på de politiska nivåerna. Eftersom Sverige är en demokrati har i princip folket makten. Arbetet vänder sig därför till folket, men då den sk representativa demokratin tillämpas har de förtroendevalda politikerna makten och arbetet vänder sig därför främst till dem.

Men det vänder sig också i hög grad till alla som på ledande sätt på opolitiska nivåer medverkar vid förändring av individernas kroppsliga och psykiska förhållanden och deras fysiska och sociala miljöer, och de finns inom alla delar av systemet. Arbetet vänder sig i hög grad till alla som sysslar med utbildning och information.

De nio verksamhetsområdena har delats upp så att det blir 128 verksamhetsområden:

1-4: 42 områden. 5-6: 41 och 7-9 45 områden. Varje sådant område är vanligen mycket innehållsrikt och kan delas upp i mindre områden, men för förståelsen av det hela är det lämpligt med just de 128 förtecknade områdena.

Verksamheterna är inte i alla områden av samma karaktär. Man kan säga att det i huvudområdena 1-4 i grunden är fråga om tankeverksamheter och registrering av tankeverksamheter o d. Område 5 gäller i grunden naturforskningsverksamheter och 6 teknologisk-ekonomisk användning av naturforskningens rön till kroppslig-materiell nytta. Områden 7-9 kan anses gälla kulturella verksamheter, där man visserligen använder materiella ting, men där huvudsyftet är nytta för psyket, verksamheterna kan beskrivas som informationsverksamheter med olika slags uttrycksmedel.

Den uppgjorda förteckningen över verksamheterna är grundad på mycket långa studier där verksamheterna hämtats från från etablerade system och klassifikationer för näringsgrenar, yrken, utbildningar, forskningar och bibliotekssystemens dokument mm. Utgångspunkten för huvudupplägget är det mer än 100 år gamla bibliotekssystemet DC, som dock i väsentliga avseenden reviderats med hänsyn till de under de många åren inträffade samhällsförändringarna. I några delar stämmer systemet mer med DK och det udda svenska bibliotekssystemet SAB .

Det här visade systemet för klassifikation av verksamheter finns närmare behandlat på Internet, på hemsidan <http://w1.861.telia.com/~u86105430> Där finns bl a för vart och ett av de 128 områdena angivet förhållandet till DC, DK, SAB och många andra olika system.

Verksamheter, problem och system i de första högkulturerna för 5000 år sedan.

För problem man hade fanns verksamheter som avsåg att lösa problemen och bakom verksamheter man hade fanns problem.

Problemen 1-9 (10-99) och motsvarande verksamheter är mänsklighetens ständiga följeslagare. Problemen och verksamheterna har funnits hela den historiska tiden och kommer säkerligen att finnas också i framtiden.

1. Filosofiska verksamheter. Problem om kunskaper o d.
2. Religiösa verksamheter och problem
3. Politiska verksamheter och problem och system med lagar och härskare som styrde.
4. Sambands- och sammanhangsproblem om kraftspel, orsak och verkan o d.
5. Naturforskningsverksamheter, naturproblem och system med bl a matematik och astronomi.
6. Teknologiska / ekonomiska verksamheter och problem med delsystem för olika slags ekonomiska verksamheter :
  - 61 Hälso-och sjukvårdsproblem o d för det levande.
  - 62 Problem med konstruktioner för de döda tingen.
  - 63 System för åkerbruk och boskapsskötsel o d.
  - 64 System för hushållsteknik, matlagning, boende, energi- och hygienförsörjning o d.
  - 65 System för administration, krig, handel, transporter od.
  - 66 / 68 System för tillverkning av varor.
  - 69 System för tillverkning av byggnader och anläggningar.

7. Formgivningsverksamheter och formgivningsproblem.
  - 71 / 72 System för estetisk formgivning av byggnader och anläggningar.
  - 73 / 78 System för formgivning av föremål, bilder, tecken, ljud.
  - 79 System för samvaro, förströelse och mänskliga kontakter, hjälp o d, dvs system för formgivning av beteenden och sociala miljöer
8. System för talspråk och skriftspråk och påhittade berättelser, sagor.
9. System för beskrivning av allehanda händelser och förhållanden som verkligen ägt rum.

I det följande först en sida med en sammanfattning av områdena 1-9.

Sedan två sidor med något utförligare om 1-9 och därefter två sidor med de 128 områdena.

1 Filosofiska och psykologiska verksamheter o d

10 Samhällets samlade kunskaper. 101 Arkiv. 102 Bibliotek. 103-107 Encyklopedier mm 108 Samhällsguiden od. 109 Filosofihistoria od. 11-19 Individens inre verklighet.

2 Religiösa verksamheter. Dogmer . Regler.

3 Politiska vetenskaper och verksamheter.

4 Sambandsforskning. Infostruktur.

5 Naturforskning och matematik.

6 Teknologiska/ekonomiska verksamheter

61 Hälso- o sjukvård 62 Ingenjörsvetenskap 63 Biologisk produktion 641-642 Mathållning. 643 Boende. 644 Energi- o hygienförsörjning. 645 Utrustning. 646 Personlig hygien 647 Hushållsekonomi . 648 Tvätt Städning. 649 Hemsjukvård . 651 Kontorsverksamheter Datoranvändning. 6520-6524 Opolitisk offentlig civil förvaltning. 6525-629 Militärt . 653 Handel. 654 Tele. Internet. 655 Förlag. 656. Transporter 657 Penningverksamheter. 658 Företagsekonomi Arbetskraft .659 Reklam. 66-69 Tillverkning av varor, byggnader och anläggningar.

7 Formgivning av fysiska o sociala miljöer.

70 Allmänt om konst o kultur. 71 Planering av fysiska miljöer. 72 Formgivning av byggnader anläggningar. 73 Museer. 74 Formgivning av föremål. 75-77 Bildkonst. 78 Musik.

7911-7913 Seder o bruk. 7914-7919 Film Radio TV o d. 792 Teater od. 793 Sällskapsnöjen Lek Hobby Fritid. 794 Spel Lotteri Tips.

7951 Socialtjänst. 7952-7956 Sociala miljöer 7957 Undervisning Forskning. 7958 Sociala miljöer i boendet. 7959 Grupper o d.

796-799 Sport Idrott o d Motion.

8 Språk. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur.

9 Saklitterärt. Allmän geografi. Biografi. Allmän historia.

90 Tidningar Tidskrifter Journalistik. 91 Allmän geografi Reseskildring Lokalhistoria. 92 Biografi Släkthistoria Memoarer. 93-99 Allmän historia.

1 Filosofiska och psykologiska verksamheter o d

10 Samhällets samlade kunskaper och övergripande värderingar.
101 Arkiv. 102 Bibliotek. 103-107 Encyklopedier mm
108 Samhällsguiden od.109 Filosofi- idé- och lärdomshistoria.

11-19 Individens inre verklighet. 11 Kunskaper. Erfarenheter.
12 Framtidsvisioner. 13 Känslor. Värderingar. 14 Ideologi.
15 Psyke.16 Logik.17Moral.

2 Religiösa verksamheter. Dogmer . Regler.

3 Politiska vetenskaper och verksamheter.

31 Statistik Demografi.
32 Statssystem Demokrati Val Folkomröstning.
33 Nationalekonomi Internationell ekonomi.
34 Lagar Förordningar Traktat Konventioner Juridik.
35 Demokratiska församlingar.
351 Riksdagen. 352 Kommuner. 353 Regeringen. 354 EU, FN o d.
36-39 Politiska krav

4 Sambandsforskning. Infostruktur.

5 Naturforskning och matematik.

50 Allmän naturkunskap.
51 Matematik.
52 Astronomi Rymdforskning. 53 Fysik. 54 Kemi.
55 Geologi Klimat. 56 Paleontologi Arkeologi.
57 Biologi Mikrobiologi Ekologi Naturgeografi Utvecklingslära.
58 Botanik. 59 Zoologi.

6 Teknologiska/ekonomiska verksamheter

60 Allmänt om teknologiska o ekonomiska verksamheter
61 Hälso- och sjukvård Räddningstjänst Veterinärverksamhet Djurförsök.
62 Ingenjörsvetenskap : Maskiner El Elektronik Apparater Gruvor Militärt Byggnader Väg o vatten Hygien Transportmedel
63 Biologisk produktion Jordbruk Skogsbruk Trädgård Djurhållning Jakt Fiske
64 Hushållsverksamheter. 641-642 Matlagning. Servering.
643 Boende.
644 Energi- o hygienförsörjning.
645 Utrustning. 646 Personlig hygien
647 Hushållsekonomi Fastighetsförvaltning.
648 Tvätt Städning. 649 Hemsjukvård Hemvård i allmänhet.

651 Kontorsverksamheter Datoranvändning.
6520-6524 Opolitisk offentlig civil förvaltning.
6525-629 Militära verksamheter.
653 Handel.
654 Telekommunikationer Internet.
655 Förlag Informationsspridning.
656.Transporter Resebyrå Lagring.
657 Penningverksamheter Finans Försäkring Skatter.
658 Företagsekonomi Arbetskraft Arbetsförmedling Arbetarskydd.
659 Marknadsföring Reklam.

66-68 Tillverkning av varor.
69 Tillverkning – byggande av byggnader och anläggningar.

7 Formgivning av fysiska o sociala miljöer.

70 Allmänt om konst o kultur.

71 Planering av fysiska miljöer.

72 Formgivning av byggnader o anläggningar Arkitektur

73 Skulptur Museer Utställningar.

74 Konsthantverk Formgivning av bruksföremål
Industridesign Inredning.

75-77 Bildkonst. 75 Måleri. 76 Grafiskt Teckenkonst. 77 Foto.

78 Musik.

79 Seder o bruk, nöjen, sociala miljöer o verks.Sport

7911-7913 Seder o bruk Etnologi Etnografi Mode Livscykeln
Familjebildning Takt Kvinnorörelser Folketro Folkminnen.

7914-7919 Film Radio TV o d Offentliga fester o d.

792 Teater Opera Konserter Revyer Konstdans.

793 Sällskapsnöjen Sällskapsdans Lek Hobby Fritid.

794 Skicklighets- o turspel Lotteri Tips.

795 Sociala miljöer och sociala verksamheter.

7951 Sociologi Socialvård Socialtjänst.

7952-7956 Sociala miljöer i olika fysiska miljöer Polis
Kriminalvård o d Integration.

7957 Undervisning Forskning Dagis.

7958 Sociala miljöer i boendet.

7959 Sociala miljöer o verksamheter i grupper o d.

796-799 Sport Idrott o d Motion.

8 Språk. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur.

80 Språk. 801 Allmänt. 802 Engelska.

803 Germanska Tyska Svenska mm.

804 Franska od. 805 Italienska o d. 806 Spanska Portugisiska o d.

807 Latin Grekiska.

808 Slaviska o baltiska.

809 Orientaliska o övriga språk.

81 Litteraturvetenskap.

82-89 Skönlitteratur.

9 Saklitterärt. Allmän geografi. Biografi. Allmän historia.

90 Tidningar Tidskrifter Journalistik.

91 Allmän geografi Reseskildring Lokalhistoria.

92 Biografi Släkthistoria Memoarer.

93-99 Allmän historia.

93 Världshistoria Forntidshistoria.

94-99 Medeltid o nyare tid.

94 Allmänt o Europa.

95 Asien.

96 Afrika.

97 Nord- o Mellanamerika.

98 Sydamerika.

99 Oceanien Polarområdena Rymden.

Klassifikationssystem för verksamheter

O....1 Psykologiska och filosofiska verksamheter

- O....10 Samlade kunskaper och övergripande värderingar
- O....101 Bibliografiska verksamheter. Arkiv.
- O....102 Biblioteksverksamheter.Databaser.Internetsökning
- O....103 Allmänna encyklopedier. Övergripande värderingar
- O....104 Övergripande filosofiska verksamheter om samband
- O....105 Övergripande omforskning och -planering
- O....106 Övergripande om ekonomiska verksamheter
- O....107 Övergripande filosofier om utbildning o d.
- O....108 Samhällskunskap. Samhällsguiden.
- O....109 Ide- filosofi- och lärdomshistoria.

- O....11/19 Individernas inre verkligheter.
- O....11 Individens lager av kunskaper, erfarenheter o d.
- O....12 Individens visioner, framtidsvisioner o d.
- O....13 Individens känslor, värderingar od. Estetik.
- O....14 Individens ideologi / uppfattning om samband o d.
- O....15 Individens psykiska mekanismer Psykologi o d.
- O....16 Individens logik. Vetenskapsteori o d.
- O....17 Individens moral och uppfattningar om moral.
- O....18/19 Filosofer, äldre och senare, i öst och väst.

-
- O....2 Religiösa verksamheter o d
  - O....20 Övergripande religiösa verksamheter o d
  - O....21 Allmän religionsvetenskap
  - O....22/28 Kristna religioner
  - O....29 Icke kristna religioner o d

-
- O....3 Politikvetenskaper.Politiska verksamheter.
  - O....31 Statistik och demografi
  - O....32 Statsvetenskap
  - O....33 Nationalekonomi, internationell ekonomi
  - O....34 Lagar o förordningar, traktat, juridik

- O....35 De demokratiskt valda församlingarnas verksamheter.
- O....351 Sveriges riksdag (och motsvarande utomlands)
- O....352 Kommun- och landstingsfullmäktige (och mots.)
- O....353 Sveriges regering (och motsvarande utomlands)
- O....354 Mellanfolkliga centrala organ (FN, EU o d)

- O....36/39 Politiska krav och politiska planeringar:
- O....36...om individernas kroppsliga förhållanden.
- O....37...om utbildning o d.
- O....38...om fysiska miljöer o ekonomiska verks.
- O....39...om sociala miljöer, nöjen, sport o d

-
- O....4 Sambandsforskningsverksamheter.
  - O....40. 41-49. Systemvetenskap. Infostruktur.

-
- O....5 Naturforskning.Matematikverksamheter.
  - O....50 Allmänt om naturforskning. Naturkunskap
  - O....51 Matematik
  - O....52 Astronomi, rymdforskning
  - O....53 Fysik o d
  - O....54 Kemi o d
  - O....55 Geologi, meteorologi, hydrologi o d
  - O....56 Paleontologi, arkeologi o d
  - O....57 Biologi,ekologi.Naturgeogr. Utv.lära, ärftlighet
  - O....58 Botanik.
  - O....59 Zoologi

-
- O....6 Teknologiska / Ekonomiska verksamheter.
  - O....60 Allmänt om teknologiska o ekonomiska verksamheter
  - O....61 Hälso- o sjukvårdsverks., räddning o d. Veterinärverks
  - O....62 Ingenjörsverksamheter (konstruktion o d)
  - O....63 Biologisk produktion.Jordbruk,skogsbruk,jakt, fiske
  - O....64 Hushållsarbeten. Energi- och hygienförsörjning.
  - O....641 Matlagning. 642 Måltider,servering, restauranger.
  - O....643 Organisation av boende, personalrum o d, hotell.
  - O....644 El-, gas-, värme-, vatten- hygienförsörjning o d.
  - O....645 Användning av inventarier o d.

O....646 Personlig hygien o d, klädvård (utom 648 tvätt o d).
O....647 Allmän hushållsekonomi. Inkomster och utgifter
O....648 Städning-, rengörings- och tvättverksamheter o d.
O....649 Personvård: barn, hemsjukvård, allm. hushållsarbete.

O....65 Adm, distribution, kommunikation, organisation o d
O....651 Kontorsarbete o d. Datoranvändning
O....6520-6524 Opolitisk offentlig civil förvaltning.
O....6525-6529 Militära verksamheter
O....653 Handelsverksamheter.
O....654 Telekommunikationsverksamheter.
O....655 Förlagsverksamheter o d.
O....656 Transportverksamheter, resbyrå, lagring o d.
O....657 Penningverksamheter.Finans Försäkring.Skatter.
O....658 Allm.företagsekonomi,Arbetsförmedling o-marknad
O....659 Marknadsförings- och reklamverksamheter od.

O....66/68 Tillverkning av varor
O....66 Tillverkning av kemivaror o d
O....67 Tillverkning av bearbetningsvaror o d
O....68 Tillverkning av komplexvaror
O....69 Tillverkning/ byggande av byggnader o anläggningar

O....7 Formgivning av fysiska o sociala miljöer.
O....70 Allmänt om konst o kultur.
O....71 Övergripande planering av fysiska miljöer
O....72 Formgivning av byggnader o anläggningar, arkitektur
O....73 Skulptur o d. Museiverksamheter, konstutställning
O....74 Konsthantverk,formgivn.bruksföremål.Inredning
O....75/77 Bildkonst.75 Måleri.76 Grafiskt, 77 Foto
O....78 Musik (konserter o d 792)

O....79 Seder o bruk, nöjen, sociala miljöer o verks.Sport
O....7911-7913 Seder och bruk .
O....7914-7919 Film, radio, TV, offentliga fester mm.
O....792 Teater. Opera. Konserter. Revyer. Konstdans.
O....793 Sällskapsnöjen. Sällskapsdans. Lek.

O....794 Spel. Skicklighets-och turspel Lotteri. Lotto. Tips

O....795 Sociala miljöer och sociala verksamheter.
O....7951 Sociologi. Socialvård. Kriminologi.
O....7952/7956 Sociala miljöer o verks. i fysiska miljöer
O....7957 Undervisning o d.
O....7958 Sociala miljöer o sociala verksamheter i boendet
O....7959 Sociala miljöer o verks.i allmänna grupper o d
O....796/799 Sport, idrott o d.

O....8 Språk. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur.
O....80 Språk.Språkliga verksamh. 802/809 motsv. 82/89.
O....81 Litteraturvetenskap-historia. 812/819 motsv. 82/89.

O....82/89 Skönlitteratur på olika språk
O....82 Engelsk skönlitteratur o d.
O....83 Tysk, nederländsk, nordisk skönlitt.
O....84 Fransk skönlitteratur o d
O....85 Italiensk skönlitteratur o d
O....86 Spansk och portugisisk skönlitteratur o d
O....87 Grekisk och latinsk skönlitteratur o d
O....88 Slavisk och baltisk skönlitteratur o d
O....89 Skönlitt på orientaliska och övriga språk o d

O....9 Saklitterärt.Allm.geografi, historia.Biogr.
O....90 Tidningar, tidkrifter, journalistik. Blandade ämnen
O....91 Allm. geografi, reseskildr.913/919 motsv. 93/99.
O....92 Biografiska verksamheter, släkthistoria o d

O....93/99 Historieskrivande verksamheter, allmän historia.
O....93 Allmänt om allm. historia. Världs- och forntidshist.
O....94 Medeltidens o nya tidens hist. i allmänhet och i Europa
O....95 Medeltidens o nya tidens historia i Asien.
O....96 Medeltidens o nya tidens historia i Afrika.
O....97 Medeltidens o nya tidens hist i Nord- o Mellanamerika
O....98 Medeltidens o nya tidens historia i Sydamerika
O....99 Medeltiden o nya tiden: Australien. Oceanien. Rymden 150

Människorna har olika behov av information i de olika rollerna.

Var får man tag på den information man behöver?

Man kan gå till biblioteken och söka i böcker eller köpa böcker i bokhandeln. Man kan läsa i tidningar och tidskrifter, höra radio, se på TV, uppsöka forsknings- och utbildningsanstalter och organisationer osv. Men idag kan man sedan ett tiotal år söka på Internet som nu vuxit så att de flesta svenska betydande organisationer har hemsidor där. Ännu är dock dess hemsidor ofta ofullkomliga.

Med utländska hemsidor kan svenskarna nu på Internet finna miljontals sidor med objektiva fakta och subjektiva åsikter. Om man är skicklig och har tur kan man på Internet hitta svar på många frågor som rör detaljer. Men det är mycket svårt att hitta svar på frågor om hur allting hänger samman och svar på frågor om konsekvenserna av åtgärder som förespråkas på Internet.

Det finns på Internet hjälpmedel med vilka man kan söka sig fram. Det finns många sökanordningar med fasta ämnesindelningar som man kan gå in i, men ämnena tycks vanligen tämligen godtyckligt valda och ordnade. Man kan också i en del fall söka ämnen på ord i bokstavsordning, ödlor klassas då ihop med öron, öglor, Öregrund och annat på Ö, vilket inte ger någon överblick över ämnenas sammanhang.

Informationsfloden är enorm, vilket är ett skäl till uppbyggnaden av klassifikationssystemet för verksamheter. Genom att ha verksamheter som ingångar kan man avsevärt minska antalet ingångar och öka hanterbarheten jämfört med ett system som byggs upp efter ämnen. Vill man veta något frågar man sig vilka personer eller organisationer som kan veta något och går på det.

I rollen A1 behöver man information så att man klarar det dagliga livet. I den rollen kan man ställas inför problem var man ska köpa varor bäst, hur man lagar bra mat, hur man kan resa bäst, hur man gör för att bota krämpor, vart man vänder sig när man blir sjuk, hur man knypplar, vad aktierna står i, vad de ger på bio och teater, vem som vann fotbollsmatcherna etc etc. I den rollen vet man vad man vill efterfråga och det kan då vara bra med en söktjänst där man bara skriver in t ex "fotbollsmatcher" eller "magont". I ett väl utvecklat nät ska man då få "träffar" som beskriver det man är ute efter.

I rollen B1 gäller det att hitta ett bra jobb man trivs med och man får betalt för så mycket man vill ha. I den rollen måste man välja utbildning om man inte har någon man tycker räcker och då får man söka på utbildningar och lediga jobb.

I rollen B2 gäller det att göra jobbet bra, dvs man måste göra det på bästa sätt och på rätt tid. Vill man använda Internet för den här rollen får man söka på det yrke man valt och se om man kan få några tips om hur man bör göra. Arbetsgivarna bör tala om hur arbetet ska skötas och anställda och specialister och forskare kan komma med förslag till förbättring av arbetsrutinerna.

Rollen A2 är den verkligt svåra rollen : Att påverka de politiska styrningarna som direkt eller indirekt styr individernas kroppsliga och psykiska förhållanden och fysiska och sociala miljöer. Klassifikationssystemet som redovisas här är uppbyggt i första hand med hänsyn till rollen A2, men tillfredsställer automatiskt informationsbehoven i de andra rollerna eftersom man i rollen A2 behöver veta bland annat allt som man behöver veta i de andra rollerna. Det som man ytterligare behöver veta i rollen A2 är hur alla verksamheter påverkar varandra och behöver veta vad man ska sträva mot, dvs veta vilka verksamheter som behövs och hur de bör vara fördelade.

Information för rollen A2 kan man inte få genom att söka på ett enda ord utan man måste orientera sig i hela informationsutbudet. För att inte drunkna i all information måste man ha hjälp att få ordning på frågorna, och den hjälpen får man med det uppgjorda klassifikationssystemet för verksamheter.

Informationsstress vår nya folksjukdom.

Under 1900-talet har kommunikationstekniken för varu- och persontransporter och för överföring av meddelanden utvecklats mycket kraftigt. I början av seklet kom bilar, flygmaskiner, radio och rörliga bilder på biografer. Efter andra världskriget har tillkommit TV, kommunikationssatelliter och datorer och faxar som kan kopplas in i världsomspännade kommunikationsnät. Bilder och meddelanden förmedlas med blixstens hastighet. Handel med värdepapper mellan motsatta delar av jordklotet kan ske på några sekunder och varje dag handlas med skyhöga belopp.

Varuhandeln över klotet är mycket betydande. En stor del av svenskarnas elektroniska produkter och kläder kommer från Ostasien, en stor del av våra underhållningsprodukter kommer från USA.

Människorna i världen är inflätade i ett stort nät av samband och byten där alla är beroende av varandra. Några vinner på det som händer i det stora nätet, några förlorar. Konkurrenten mellan människorna och folken leder lätt till konflikter som i värsta fall leder till krig. Det gäller att hålla reda på det som händer så att man kan göra rätt och inte hamnar bland förlorarna.

Det har blivit så mycket att hålla reda på att människor drabbas av informationsstress. Psykologiprofessor Marianne Frankenhaeuser menar, att informationsstressen är en ny svensk folksjukdom.

I Dagens Nyheter den 22 maj 1995 på sid A14 fanns följande notis från TT om den nya folksjukdomen: ” Har du svårt att koncentrera dig? Känner dig förvirrad? Kanske stänger du av omvärlden en stund för att du inte orkar ta in mer ? Då kan du ha drabbats av den nya folksjukdomen: informationsstress.

- Väldigt stora grupper människor går omkring med känslan av att här händer det en massa saker som de borde ta till sig, men de märkar inte med, säger Marianne Frankenhaeuser, professor emeritus vid

Stockholms universitet. Hela sitt yrkesliv har hon forskat i frågor som rör människor och deras förhållande till stress. Hon ser en ökad klyfta mellan högutbildade och lågutbildade i framtiden.

- När man bombarderas med ett sådant flöde av impulser gäller det att sovra och tolka den information man tar emot för att få fram det som är värdefullt, säger hon. Här har de högutbildade ett övertag, eftersom de kan placera in informationen i ett sammanhang där den får mening, och de kan därmed också sortera bort det överflödiga och oväsentliga. Hur yttrar sig informationsstressen ?

- Först tappar man förmågan att koncentrera sig och börjar känna sig förvirrad, man kanske stänger av omvärlden en stund för att man inte orkar ta in mer. Om detta får fortsätta, obearbetat, kommer man ohjälpligt in i nästa stadium, det farliga. När situationen blir övermäktig ger man upp. Då är risken för likgiltighet stor. Man blundar och slår dövörat till istället och slutar engagera sig i omvärlden.

Marianne Frankenhaeuser anser att fördelarna med den nya tekniken är påtagliga, men att problemet ligger i att människan inte vill gå med på de biologiska begränsningarna. Inbyggt i nervsystemet finns en gräns för hur mycket information och intryck man kan ta till sig.

Hon menar att det är en illusion att människor skulle fatta klokare beslut ju mer information de får. Upp till en viss gräns stämmer det, men sedan växer inte klokheden utan bara förvirringen. På senare tid har hon sysslat mycket med överstimulans, hur människan reagerar om hon får för många intryck. Enligt Frankenhaeuser fungerar nervsystemet och hjärnan optimalt med lagom mycket stimulans. Både för mycket och för lite stimulans mår man dåligt av.”

Det finns ett behov av att sortera upp all information så att den blir hanterlig. En sådan sortering görs i klassifikationssystemet för verksamheter.

Klassifikationssystemet för verksamheter och bibliotekssystemen

Det uppgjorda klassifikationssystemet är ett system för klassifikation av mänskliga verksamheter, och är uppgjort med tanke på att utvecklingen i världen huvudsakligen beror av dessa verksamheter.

Verksamheterna är infogade i ett system med 9 huvudområden betecknade 1-9. Varje sådant område delas upp i 10 delområden, i princip enligt en decimalprincip, så att man erhåller 90 områden betecknade 10-99. Vart och ett av dessa områden delas sedan in i 10 områden så att man får 900 områden 100-999. Därefter kan delas in i områden med 4 siffror 1000-9999, etc.

Fördelningen av verksamheterna på de 9 huvudområdena innebär en mycket grov sortering som bara ger en första överblick. Indelningen på nivån med tre siffror och 900 områden innebär fler områden än man kan hålla i huvudet.

Nivån med 90 områden 10-99 innebär en indelning som på någorlunda fattbart sätt ger en överblick över verksamheterna samtidigt som områdena på det hela taget motsvarar vanligen förekommande områdesindelningar och således inte blir för grov.

En del av områdena 10-99 är dock så omfattande att en längre gående uppdelning måste göras om man vill ha en klarare uppfattning om verksamheterna.

Systemet är uppbyggt med utgångspunkt från världens största system för klassifikation av dokument, det mer än 100 år gamla amerikanska bibliotekssystemet DC, Dewey Classification, och det på det systemet senare byggda DK, eller som det också heter UDK, Universella Decimalklassifikationen.

DC- och DKsystemen har mycket stora likheter, men har också skillnader. De klassificerar med hjälp av siffror ungefär som systemet här. Systemen är uppgjorda för klassifikation av dokument, medan systemet här avser klassifikation av verksamheter. Det är en väsentlig skillnad, men klassifikationerna i systemet här överensstämmer i stor utsträckning med klassifikationerna i DC och DK. Vilka skillnaderna är förbigås nu.

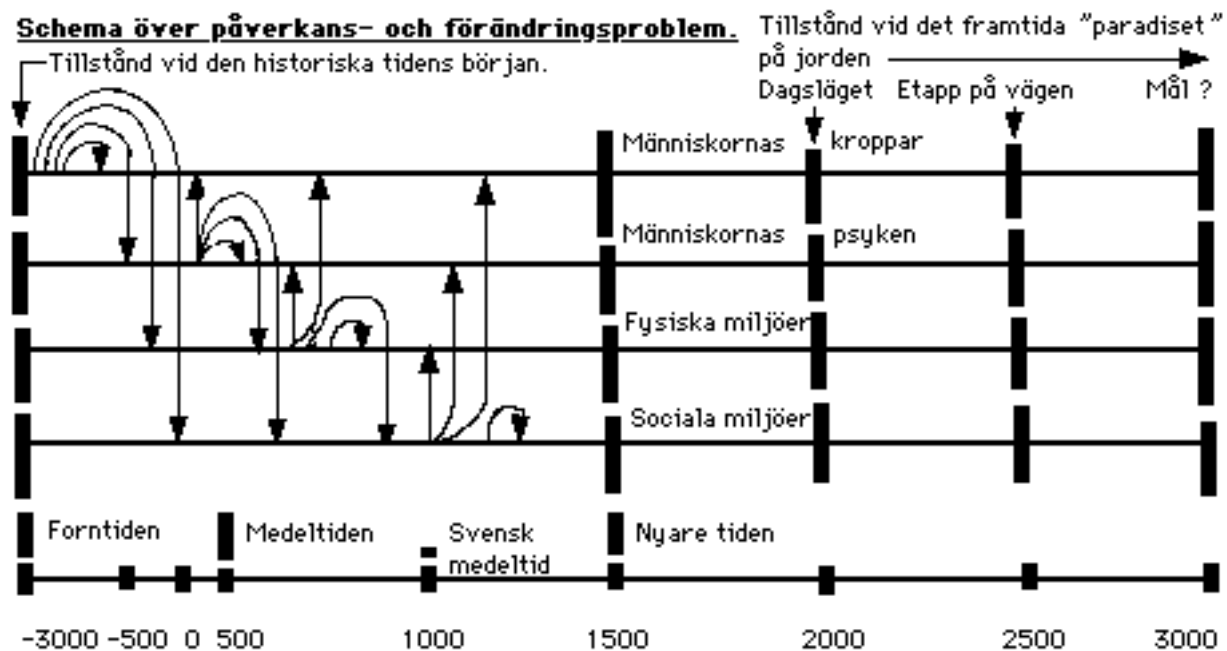
I den svenska nationalbibliografin, den officiella förteckningen över svenska dokument, och i svenska forskningsbibliotek och folkbibliotek används i första hand för klassifikation av dokument ett svenskt system, som är mycket udda i jämförelse med system som används i andra länder, SAB:s klassifikationssystem, upprättat 1921 av Sveriges Allmänna Biblioteksforening, senare reviderat.

SAB-systemet klassificerar med hjälp av bokstäver och har huvudområden betecknade med ”stora” boksäver A-Å (versaler). Som indelningsgrund därefter används ”små” bokstäver (gemena). Siffror används ibland som tilläggsbeteckningar.

DC, DK och SAB har samma dokument att klassificera och områdena i de olika systemen har ofta samma omfång, men med olika beteckningar. Som exempel kan nämnas, att område 2 i DC och DK gäller religion, medan i SAB religion betecknas C.

Allmänt kan sägas, att DC-och DK-systemen har fördelar framför SAB-systemet, men att en övergång till DC eller DK i svenska nationalbibliografin och i svenska bibliotek inte varit möjlig på grund av att så mycket sedan 1921 är klassificerat enligt SAB.

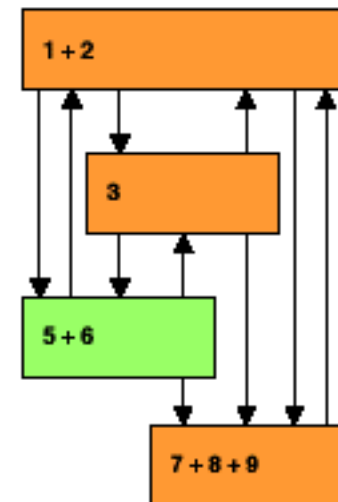
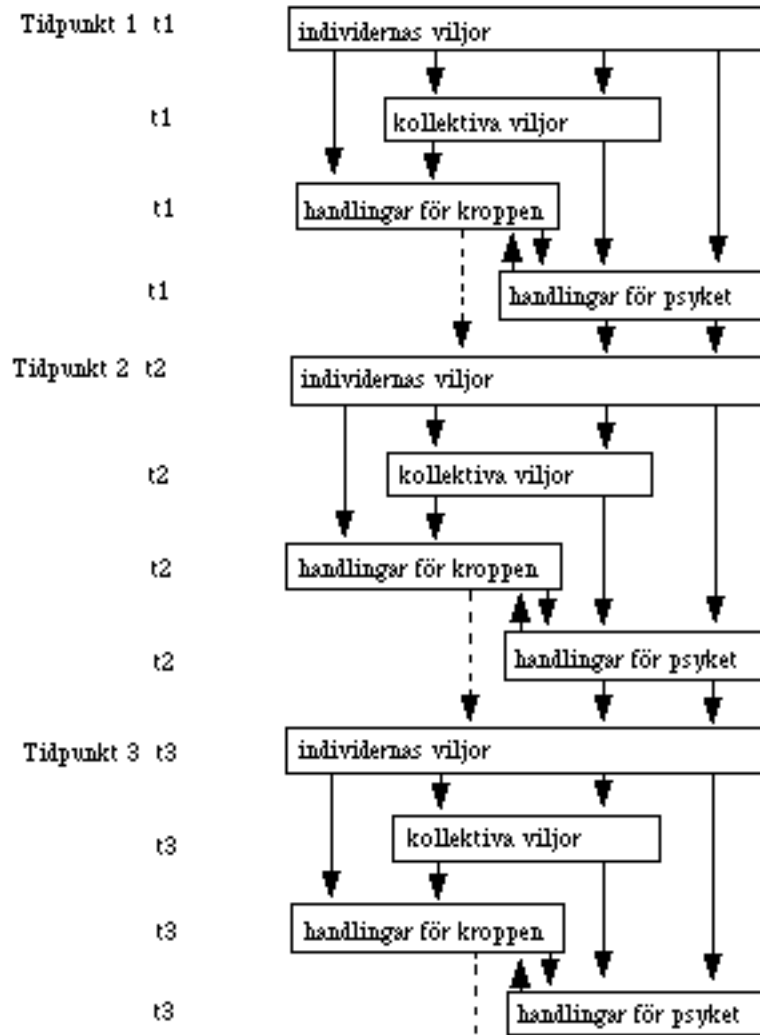
I systemet för verksamheter har klassifikationerna för dokument så att säga översatts till klassifikationer för verksamheter, tonvikten har lagts vid de verksamheter som dokumenten beskriver eller är resultat av.

16 pilar med direkta och indirekta påverkansmöjligheter.

Hur kan och bör människorna påverka utvecklingen, medvetet och omedvetet ?

Den fundamentala påverkanskedjan

1-2 Filosofiska, psykologiska och religiösa verksamheter.

3 Politiska vetenskaper och politiska verksamheter.

5-6 Naturforskning och teknologiska/ekonomiska verksamheter.

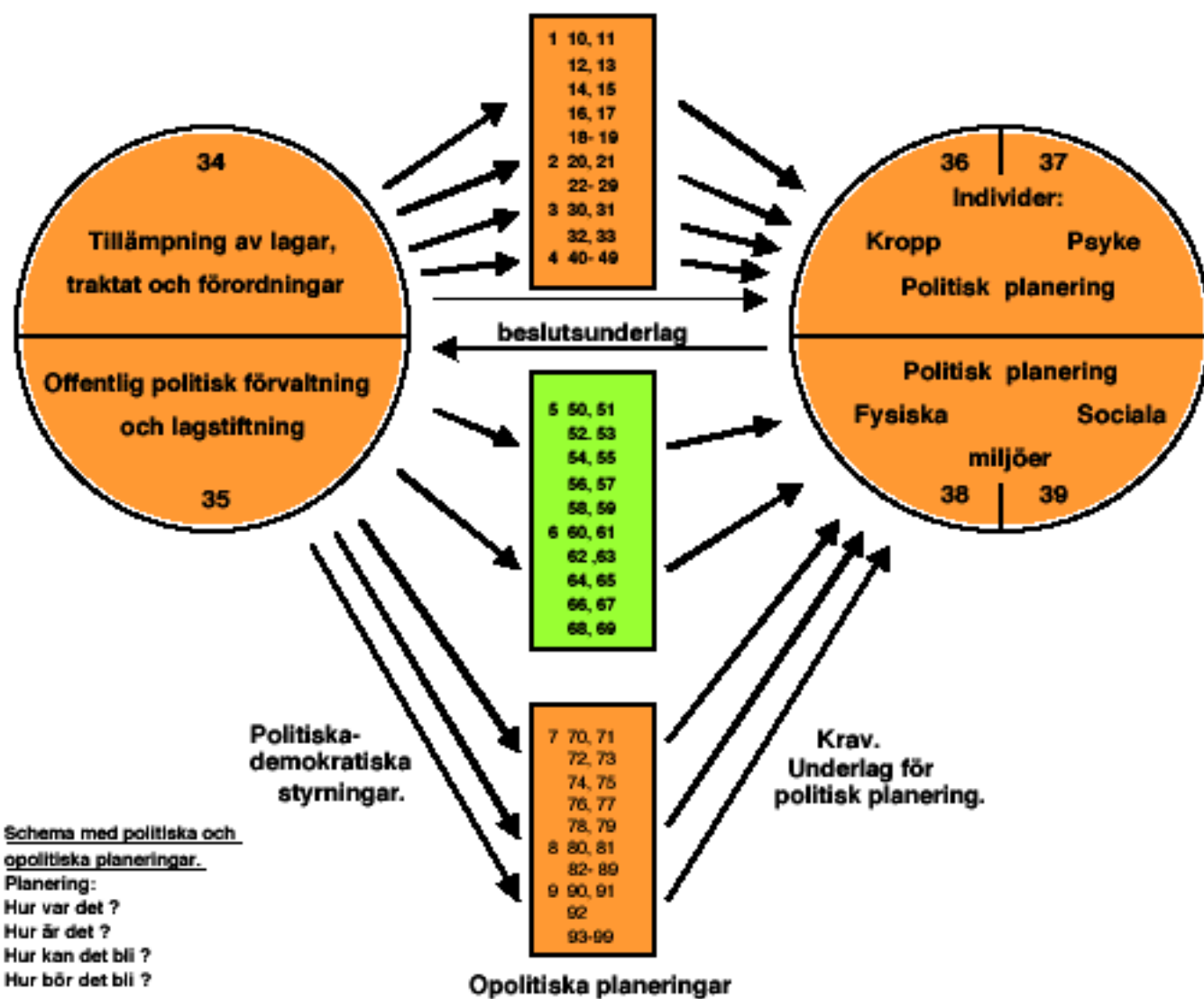
7-9 Kulturella verksamheter.

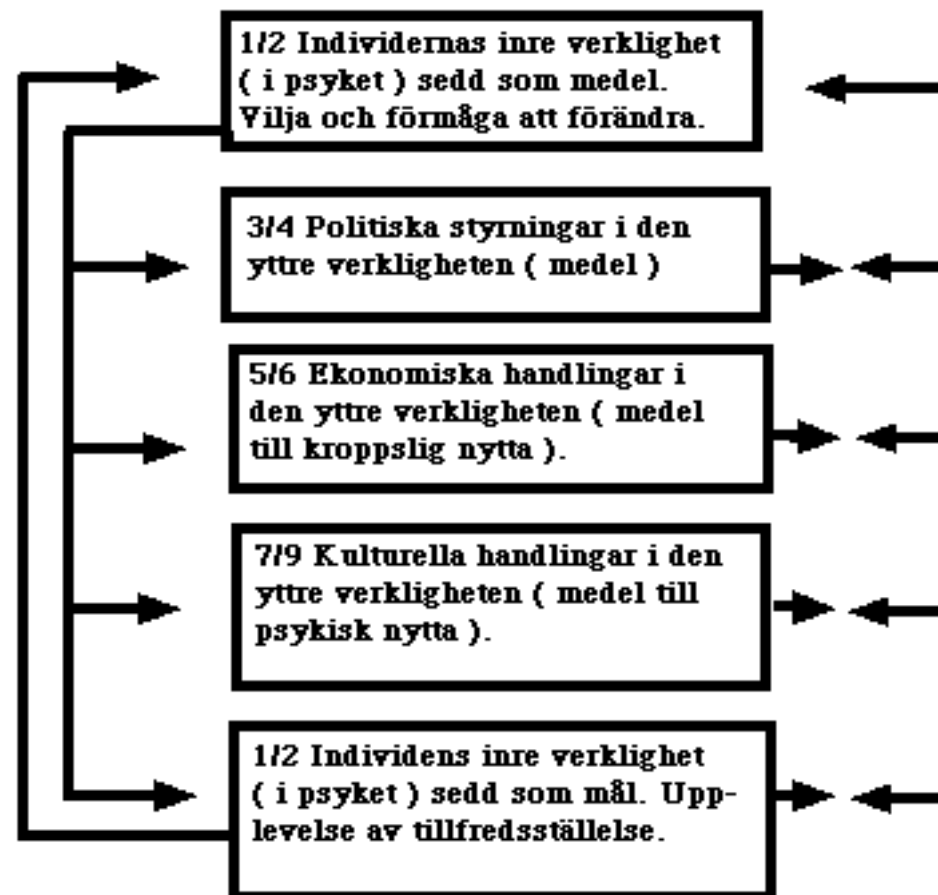
4 Bakgrundens med pilarna: Sambandsforskning på samhällsnivå.

Påverkan enligt pilarna sker direkt eller indirekt.

Se vidare Sven Winnells hemsida:
<http://w1.861.telia.com/~u86105430/>

020130

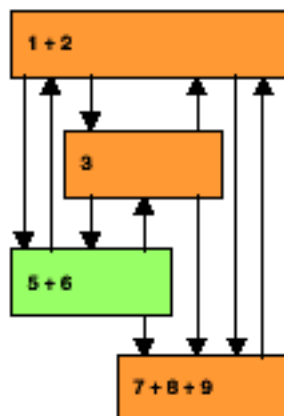

Omvärldsanalys

Alla mänskliga verksamheter kan finnas i följande lista som innehåller verksamheter motsvarande de kortfattade beteckningarna. En person eller ett företag på ett ställe har alla andra verksamheter som omvärld.

Orange övre delen = filosofiska, psykologiska och religiösa verksamheter samt politiska vetenskaper och politiska verksamheter,
Grönt = naturvetenskap och teknologiska / ekonomiska verksamheter,
Orange nedre delen = kulturella verksamheter.

010503 Sven Winnell

4 = bakgrunden med pilarna. Påverkan enligt pilarna sker direkt eller indirekt. Se vidare:

<http://w1.861.telia.com/~u86105430>

10 Samhällets samlade kunskaper och övergripande värderingar. Arkiv. Bibliotek. Filosofi- idé- och lärdomshistoria.

11-19 Individens inre verklighet. Kunskaper. Erfarenheter. Framtidsvisioner. Känslor. Värderingar. Ideologi. Psyke. Logik. Moral.

2 Religiösa verksamheter. Dogmer . Regler.

31 Statistik Demografi. 32 Statssystem Demokrati Val Folkomröstning. 33 Nationalekonomi Internationell ekonomi.

34 Lagar Förordningar Traktat Konventioner Juridik.

35 Demokratiska församlingar. 351 Riksdagen. 352 Kommuner. 353 Regeringen. 354 EU, FN o d. 36-39 Politiska krav
4 Sambandsforskning.

50 Allmän naturkunskap. 51 Matematik. 52 Astronomi Rymdforskning. 53 Fysik. 54 Kemi. 55 Geologi Klimat.

56 Paleontologi Arkeologi. 57 Biologi Mikrobiologi Ekologi Naturgeografi Utvecklingslära. 58 Botanik. 59 Zoologi.

61 Hälso- och sjukvård Räddningstjänst Veterinärverksamhet Djurförsök.

62 Ingenjörsvetenskap : Maskiner El Elektronik Apparater Gruvor Militärt Byggnader Våg o vatten Hygien Transportmedel

63 Biologisk produktion Jordbruk Skogsbruk Trädgård Djurhållning Jakt Fiske

64 Hushåll. 641-642 Matlagning. Servering. 643 Boende. 644 Energi- o hygienförsörjning. 645 Utrustning. 646 Personlig hygien

647 Hushållsekonomi Fastighetsförvaltning. 648 Tvätt Städning. 649 Hemsjukvård Hemvård i allmänhet.

651 Kontorsverksamheter Datoranvändning. 6520-6524 Opolitisk offentlig civil förvaltning. 6525-629 Militära verksamheter.

653 Handel. 654 Telekomunikationer Internet. 655 Förlag Informationspridning. 656.Transporter Resebyrå Lagring.

657 Penningverksamheter Finans Försäkring Skatter. 658 Företagsekonomi Arbetskraft Arbetsförmedling Arbetskydd.

659 Marknadsföring Reklam. 66-68 Tillverkning av varor. 69 Tillverkning – byggande av byggnader och anläggningar.

70 Allmänt om konst o kultur. 71 Planering av fysiska miljöer. 72 Formgivning av byggnader o anläggningar Arkitektur

73 Skulptur Museer Utställningar. 74 Konsthantverk Formgivning av bruksföremål Industridesign Inredning.

75-77 Bildkonst. 75 Måleri. 76 Grafiskt Teckenkonst. 77 Foto. 78 Musik.

7911-7913 Seder o bruk Etnologi Etnografi Mode Livscykel Familjebildning Takt Kvinnorörelser Folkro Folkminnen.

7914-7919 Film Radio TV o d Offentliga fester o d. 792 Teater Opera Konserter Revyer Konstdans.

793 Sällskapsnöjen Sällskapsdans Lek Hobby Fritid. 794 Skicklighets- o tunspele Lotteri Tips.

7951 Sociologi Socialvård Socialtjänst. 7952-7956 Sociala miljöer i olika fysiska miljöer Polis Kriminalvård o d Integration.

7957 Undervisning Forskning Dagis. 7958 Sociala miljöer i boendet. 7959 Sociala miljöer o verksamheter i grupper o d.

796-799 Sport Idrott o d Motion.

80 Språk. 801 Allmänt. 802 Engelska. 803 Germanska Tyska Svenska mm 804 Franska o d. 805 Italienska o d.

806 Spanska Portugisiska o d. 807 Latin Grekiska. 808 Slaviska o baltiska. 809 Orientaliska o övriga språk.

81 Litteraturvetenskap. 82-89 Skönlitteratur.

90 Tidningar Tidskrifter Journalistik. 91 Allmän geografi Reseskildring Lokalhistoria. 92 Biografi Släkthistoria Memoarer.

93-99 Allmän historia. 93 Världshistoria Förtidshistoria. 94-99 Medeltid o nyare tid. 94 Allmänt o Europa. 95 Asien.

96 Afrika. 97 Nord- o Mellanamerika. 98 Sydamerika. 99 Oceanien Polarområdena Rymden.

Schema om inre och yttre verkligheter och verksamheter.

Den fundamentala påverkanskedjan.

Det är viktigt att observera den fundamentala påverkanskedjan, där individernas inre verkligheter ger viljor som styr världens utveckling. Viljorna styr de kollektiva politiska viljorna och individernas viljor och de politiska kollektiva viljorna styr tillsammans handlingarna i den yttre verkligheten.

Handlingarna styr dels ekonomiska/teknologiska verksamheter till kroppslig nytta (eller onytta), dels kulturella verksamheter som är informationsverksamheter med olika uttrycksmedel - till psykisk nytta (eller onytta).

De kulturella verksamheterna påverkar individernas inre verkligheter som i sin tur ger upphov till nya viljor, nya kollektiva viljor och och nya ekonomiska och kulturella handlingar.

Vill man förbättra världen måste man se till att individernas inre verkligheter blir lämpliga, vilket kan göras bara med hjälp av lämpliga kulturella verksamheter.

Man kan säga att individernas inre verkligheter och viljor idag på det hela taget är olämpliga, hur ska man då kunna åstadkomma lämpliga kulturella verksamheter? Bland de kulturella verksamheterna finns de offentliga utbildningssystemen (grundskola, gymnasium etc) som genom årtal av förändringar i teorin blivit tämligen bra, i Sverige. I världen för övrigt finns många dåliga utbildningssystem eller inga alls.

Men utbildningssystemen är bara en liten del av alla kulturella verksamheter. Verksamheter som påverkar individernas inre verkligheter och viljor finns också i alla andra kulturella verksamheter: i nöjesindustrin, i reklamindustrin, i tidningar, tidskrifter, radio, TV, video etc, i konst- och designvärlden, överallt. Dessa verksamheter översvämmas av informationer och program som visar livsstilar som inte befrämjar uppkomsten av lämpliga inre verkligheter och lämpliga viljor.

Nere på kontinenten ser man spritförsäljning som en kommersiell verksamhet som inte får störas av restriktioner som förhindrar fylleri. I Sverige har man observerat spritkonsumtionens skadlighet och har haft regler som reducerar spritens skadliga verkningar, nu är det efter inträde i EU i stort sett slut med de reduceringarna.

De kollektiva viljorna, dvs politiken, styrs av individernas viljor och politiken blir då också via individernas inre verkligheter på gott och ont beroende av de kulturella verksamheterna.

Nu råder i Sverige förbud mot den proffsboxning, som går ut på att boxarna ska skada varandra, vilket kan ske med obotliga svåra skador som följd. Nu finns förslag om att ta bort förbudet, bl av kommersiella skäl, och om så sker kommer slagsmål i boxningsringen att ge nya olämpliga livsstilsförebilder.

De ekonomiska/teknologiska verksamheterna är beroende av individernas inre verkligheter och viljor och av de kollektiva/politiska viljorna. Det innebär idag fördelning av produktion och konsumtion av varor och tjänster som är mer ojämlig än den behövde vara. Den nvarande fördelningen är resultat av de bilder av livsstilar som de kulturella verksamheterna förmedlar.

Individernas inre verkligheter och deras viljor, politiken, de ekonomiska verksamheterna och de kulturella verksamheterna bildar alltså fyra stora problemkomplex, som påverkar varandra i ständigt pågående påverkanskedjor.

Komplexen innehåller många skevheter som borde rättas till.

Värderingar.

Vill man rätta till skevheterna i de fyra komplexen bör man ha lämpliga värderingar som utgångspunkt. Eftersom hela jordklotet bildar ett enda stort system bör man ha värderingar som gäller överallt.

Det som då finns att tillgå är FNs mänskliga rättigheter med komplement som Rio-deklarationen och Agenda 21. 160

Sammanfattningar om den mjuka infostrukturen och klassifikationssystemet för verksamheter.

011231:

Inlagt på område 40 :

Uppsatsen på område 40: "000608: Infrastruktur för information." i pdf-format på 17 sidor:

○ **Sven Winnell: infrastruktur för information.**

(<http://w1.861.telia.com/~u86107412/omr40a.pdf>)

En pdf-fil på 23 sidor med ett sammandrag om samhällsplaneringens problem :

Samhällsplaneringens problem (23 sidor)

(<http://w1.861.telia.com/~u86107412/omr01a.pdf>)

Den har ersatts av en pdf-fil med 51 sidor (010526):

○ **Samhällsplaneringens problem (51 sidor)**

(<http://w1.861.telia.com/~u86107412/omr01c.pdf>)

011014 inlagt på 658: En pdf-fil på 41 sidor.

Sven Winnell. Samhällsplanering och företagsplanering.

(<http://w1.861.telia.com/~u86107412/omr658b.pdf>)

En pdf-fil på 59 sidor, senare utökad till 201 sidor (020218):

○ **Klassifikationssystemet för verksamheter.**

(<http://w1.861.telia.com/~u86107412/omr01d.pdf>)

En pdf-fil på 72 sidor (011231) :

○ **Den mjuka infostrukturen.**

(<http://w1.861.telia.com/~u86107412/omr01e.pdf>)

Senare inlagt:

En pdf-fil på 44 sidor (020125) :

○ **Demokrati. Samhällsplanering. Skolan. Infostrukturen.**

(<http://w1.861.telia.com/~u86107412/omr01f.pdf>)

En pdf-fil på 35 sidor (020202) :

○ **Samhällsplaneringens problem. Verksamheter som formar framtiden.**

(<http://w1.861.telia.com/~u86107412/omr01g.pdf>)

020606:

En pdf-fil på 112 sidor (020606) :

○ **Sven Winnell 020606: Den mjuka infostrukturen.**

(<http://w1.861.telia.com/~u86107412/omr01h.pdf>)

020923: En pdf-fil inlagd på entrésidan, kompletterad 021005 och 021022:

○ Sven Winnell 020920, kompletterad 021005 och 021022: Samhällsplaneringens problem, IT-kommisionen och den mjuka infostrukturen (71 sidor).

(<http://w1.861.telia.com/~u86107412/omr01i.pdf>)

021231: Från omr 102, 106, 107 och 353 kopierat in på område 40 sammanfattningar som inte haft till syfte att i första hand illustrera den mjuka infostrukturen utan visar förhållandet till andra klassifikationssystem o d:

En jämförelse mellan tre klassifikationssystem: SW, UDK och SAB.

(<http://w1.861.telia.com/~u86107412/omr102b.pd> (000720))

Innehåller också sammanställningar om samhällsplaneringens problem och verksamheter, arbetsställen och myndigheter mm enligt Sverige direkt fördelade på områden i SW-systemet.

Från Internet 7 juni 1999. 2 st söksystem byggda på bibliotekssystemet DC (söksystemet BUBL LINK) och bibliotekssystemet DK (söksystemet NISS). En jämförelse och en jämförelse också med Sven Winnells systemtabell.

(<http://w1.861.telia.com/~u86107412/omr102a.html>)

SAB-systemet, en pdf-fil på 42 sidor:

(A HREF="<http://w1.861.telia.com/~u86107412/omr102e.pdf>)

Sven Winnell 991006: En sammanställning från Mölndals stadsbiblioteks länkkatalog. Länkarna även ordnade enligt Sven Winnells systemtabell. (Inlagt på omr40 011231)

Översikt över Mölndals stadsbiblioteks länkkatalog

Innehåller över 12 000 utvalda länkar.

(A HREF="<http://w1.861.telia.com/~u86107412/omr102g.html>)

Med summariska sifferhänvisningar till Sven Winnells systemtabell. (Flyttad 021216 från 102 till särskild sida 102g)

Många länkar till Internet finns i en sammanställning om Skoldatanätet och klassifikationssystemet för verksamheter som nås med följande länk (även på område 107 och 7957):

Skoldatanätet och klassifikationssystemet för verksamheter

(<http://w1.861.telia.com/~u86107412/omr107b.html>)

Den 5 aug 2000 inlagt som pdf-fil:

SAFARIs klassifikationssystem CERIF inlagt i områden enligt SW klassifikationssystem.

(<http://w1.861.telia.com/~u86107412/omr102c.pdf>)

020923: SAFARI skall läggas ned. Ersätts av

<http://www.forskning.se>

Sven Winnell 020528 pdf-fil : Svenska regeringens årsbok om EU 2001.

(<http://w1.861.telia.com/~u86107412/omr353d.pdf>)

En version där avsnitten huvudsakligen ordnats enligt SW klassifikationssystem.

SCB:s Företagsregister 1999: Antal arbetsställen 1998 - fördelat på näringsgrenar och områden i SW klassifikationssystem.

(<http://w1.861.telia.com/~u86107412/omr106b.html>)

Se även hemsidans inledande dokument:

Till Entrésidan

Till Introduktionen

Till Forskningsarbetet om samhällsplaneringens problem.

Till Verksamheter i Sverige och i världen.

Till Verksamheter i rollerna A och B

Till Sven Winnells systemtabell.

Till popup-tabell.

Se även område 4 om de stora sambanden.

På 651 och 654 finns delar av utredningar om infostrukturen från IT-kommissionen

(<http://www.itkommissionen.se/>)

På 36-39 inlagt länkar om politiska partier, välfärdsfördelning, demokrati o d:

020210 inlagt en pdf-fil:

Innehållsförteckningar till partiprogrammen som de är 020210.

Med några kommentarer och Internetadresser till programmen.

(<http://w1.861.telia.com/~u86107412/omr36-39c.pdf>)

020213:

En pdf-fil med en lättläst version av socialdemokraternas partiprogram.

(<http://w1.861.telia.com/~u86107412/omr36-39d.pdf>)

020425:

En pdf-fil med en sammanställning om demokrati, välfärdsfördelning , EU och EMU. 020425. (Kompletterad 020512och 020606)

(<http://w1.861.telia.com/~u86107412/omr36-39e.pdf>)

Tillkommit hösten 2003:

<http://w1.861.telia.com/~u86119281/omr40b.pdf>

Sven Winnell 031020:

**Om hård och mjuk infostruktur.
Information, informationsteknik,
informationssystem, tillväxt,
välfärdsfördelning och demokrati och
dylikt.**

Innehåll
sid

2	Introduktion.
3-54	Den fjärde IT-kommissionens arbete 1998-2003. Kopia av rapport 70/2003.
3	Innehållsförteckning till rapporten.
4	Sammanfattning av rapporten.
55	SOU 2003:55 Digitala tjänster – hur då? Slutbetänkande av IT-kommissionen En IT-politik för resultat och nytta. (Rapport 1/2003)
78	IT-politisk strategigrupp med början i juni 2003. Efterträder IT-kommissionen. Gruppen enligt bilaga till regeringsprotokoll. Ledamöter i gruppen.
82	Sven Winnell 1995: Världshistorien på nio sidor.
90	Teknikhistoria.

92	Sven Winnell: Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen ? Ett klassifikationssystem för mänskliga verksamheter. Kunskaper om verksamheterna och deras samband för bättre demokrati och bättre framtid i en gemensam värld.
96	1-2 Filosofiska och religiösa verksamheter
96	3-4 Politiska verksamheter och sambandsforskning.
97	5-6 Naturforskning och teknologiska/ekonomiska verksamheter
98	7-9 Kulturella verksamheter
99	Systemvetenskap.
101	Den mjuka infostrukturen. Problem och förslag.
101	En lämplig infrastruktur för information. Kan bildas av verksamhetsområdena i klassifikationssystemet för mänskliga verksamheter
105	Sammanfattningar om klassifikationssystemet för mänskliga verksamheter och den mjuka infostrukturen.
108	Innehållet i de med rött markerade sammanfattningarna.
116	Den nya regeringens nya hemsidor på internet.
116	Några citat ur läroplanen Lpo 94
118	Vad ska man informera om?
122	Det ska demokratin användas till.
123	Kommentarer till IT-kommissionen och strategigruppen.
126	Några kommentarer om infostrukturen.
130	Från regeringsförklaringen hösten 2003

Tillkommit hösten 2003:

<http://w1.861.telia.com/~u86119281/omr40c.pdf>

Sven Winnell 031105: **Förslag till mjuk infostruktur på** **SverigeDirekt.**

Innehåll

Sid

2	SverigeDirekt.Ämnesområden - det offentliga Sveriges webbplatser sorterade efter ämnesområden.
2	Ett principförslag
6	Den mjuka infostrukturen
7	Sven Winnell. Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen ?
11	1-2 Filosofiska och religiösa verksamheter.
11	3-4 Politiska verksamheter och sambandsforskning.
12	5-6 Naturforskning och teknologiska/ekonomiska verksamheter.
13	7-9 Kulturella verksamheter
14	En lämplig infrastruktur för information.
14	Några kommentarer om infostrukturen.
18	Sammanfattningar om den mjuka infostrukturen och klassifikationssystemet för verksamheter.
20	Professorer
21	Professorer enligt Sveriges statskalender1976 (SK76)
22	Institutioner i Sveriges Statskalender 1976 (SK76)

23	Sverigedirekt.
24	SverigeDirekt. Ämnesområden - det offentliga Sveriges webbplatser sorterade efter ämnesområden.
28	SverigeDirekts ämnesområden.
33	SverigeDirekts ämnesområden enligt klassifikationssystemet för verksamheter.
34	1-2 Filosofiska och religiösa verksamheter.
39	3-4 Politiska verksamheter och sambandsforskning.
47	5-6 Naturforskning och teknologiska/ekonomiska verksamheter.
75-98	7-9 Kulturella verksamheter

På Sven Winnells hemsida (<http://w1.861.telia.com/~u86105430/>)
finns varianter av förslaget:

systemtabell (<http://w1.861.telia.com/~u86105430/omr04.html>)

popup-tabell (<http://w1.861.telia.com/~u86105430/omr05.html>)

På hemsidans entrésida finns en förminskad systemtabell.

I dessa tabeller kan man klicka och (on line) komma till 128 sidor om
verksamhetsområden.

Tillkommit hösten 2003:

<http://w1.861.telia.com/~u86119281/omr40d.pdf>

Sven Winnell 031205 med tillägg 031231:

Samhällsplaneringens problem.

Hur ska man kunna förbättra världen ?

Med ett klassifikationssystem för mänskliga verksamheter.

Med kunskaper om verksamheterna och deras samband för bättre demokrati och bättre framtid i en gemensam värld.

- 2 Hamlet
- 4 Förslaget om EU-konstitutionen
- 5 Världshistorien på nio sidor.
- 13 Teknikhistoria.
- 15 Samhällsplaneringens problem.
Hur ska man kunna förbättra världen ?
Ett klassifikationssystem för mänskliga verksamheter.
- 19 Verksamheter, problem och system i de första högkulturena för 5000 år sedan.
- 20 Klassifikationssystemet
- 26 Människorna har olika behov av information i de olika rollerna.
- 27 Informationsstress vår nya folksjukdom.
- 28 Klassifikationssystemet för verksamheter och bibliotekssystemen
- 29 Kort om några skillnader mellan klassifikationssystemet för verksamheter och bibliotekssystemen DC, DK och SAB.
- 30 DC, DK och SAB:
- 31 Schema överpåverkans- och förändringsproblem
- 32 Den fundamentala påverkanskedjan
- 33 Politiska och opolitiska planeringar
- 34 Samband mellan verksamheter

- 35 Omvärldsanalys
- 36 Schema om inre och yttre verkligheter och verksamheter
- 37 Verksamheter i Sverige och i världen.
- 60 Att förstå områdenas innehåll.
- 63 Sammanfattningar om den mjuka infostrukturen och klassifikationssystemet för verksamheter.
- 66 Innehållet i de med rött markerade sammanfattningarna.
- 73 Regeringens nya hemsidor på internet.
- 74 Tillkommit hösten 2003: Om hård och mjuk infostruktur. Information, informationsteknik, informationssystem, tillväxt, välfärdsfördelning och demokrati och dylikt.
- 75 Tillkommit hösten 2003: Förslag till mjuk infostruktur på SverigeDirekt.
- 76 Tillägg 031231:
- 78 Om forskningsarbetet
- 86 Något om världen.
- 90 Systemvetenskap och infostruktur
- 91 IT-kommissionen
- 93 En lämplig infrastruktur för information.
- 93 Några kommentarer om infostrukturen.
- 97 Sambandsforskning
- 101 En uthållig demokrati! Politik för folkstyrelse på 2000talet. Demokratiutredningens slutbetänkande SOU 2000:1
- 111 Några citat från demokratipropositionen.
- 119 Informationsproblem. Infostrukturen.
- 122 De mänskliga rättigheterna.
- 126 Riodeklarationen. Agenda 21.
- 127 Rio-deklarationen om miljö och utveckling. Agenda 21.
- 135 Planeringsprocesser : samspel mellan inre verkligheter i demokratiska förändringsprocesser.
- 149-150 Klassifikationssystem för verksamheter.

Regeringens IT-politiska strategigrupp

Verksamhetsplan

Näringsdepartementet 2003-12-04

”Den svenska IT-politiken ska vara en naturlig del av samhällets utvecklingspolitik, där IT-politiska insatser inom alla politikområden och samhällssektorer ges hög prioritet och strävar i en gemensam riktning. Sveriges beslutsfattare ska beakta IT i sina beslut på samma självklara sätt som man redan idag beaktar ekonomi och juridik.”

Innehållsförteckning

1. Inledning 4
2. Bakgrund 5
3. Strategigruppens uppdrag 6
  - Bakgrund 6
  - Strategigruppens uppgifter 7
4. Vision och mål 9
  - 4.1. Mål på kort sikt 9
  - 4.2. Mål på lång sikt 9
5. Strategier 10
6. Metodik 11
  - 6.1. Samordning och rådgivning 11
    - Ministerunderlag för IT inom alla politikområden 11
    - Dialog med statssekreterare 11
    - Dialog med politiskt sakkunniga 12
    - Interdepartemental IT-politisk samordningsgrupp 12
    - Bidra till samordning inom offentlig sektor 12
    - Skapa arbetsgrupper 12
    - Konkret öka medvetenheten om informationssäkerhetsfrågor 12
  - 6.2. Information, opinionsbildning och debatt 12
    - Debattprogram 13
    - Internationell konferens Network Society Forum 13
    - IT-politisk portal på Internet 13
- Hearingar/seminarier/debattartiklar 13
7. Fokusområden 14
8. Tillgänglighet och tillit 15
  - 8.1. Strategi 15
  - 8.2. Verksamhet 15
    - Arbetsgrupp för IT-infrastruktur och bredband 15
    - Arbetsgrupp för Internetpolitik 15
    - Rådslag IT-infrastruktur 16
    - Beskrivning – nätstrukturer, roller, näthierarkier 16
    - Publik IP-adress till hushåll 16
9. Tillväxt 17
  - 9.1. Strategi 17
  - 9.2. Verksamhet 17
    - Forskning och innovationer inom IT-området 17
    - Arbetsgrupp för IT som tillväxtfrämjande resurs 18
    - Arbetsgrupp för en förstärkt svensk IT- och telekomsektor 18
    - IT-kompetens i arbetslivet 18
10. Miljö och ett ekologiskt hållbart samhälle 19
  - 10.1. Strategi 19
  - 10.2. Verksamhet 19
    - Arbetsgrupp för IT och miljö 19
11. Vård och omsorg 20
  - 11.1. Strategi 20
  - 11.2. Verksamhet 20
    - Arbetsgrupp för IT i vård och omsorg 20
12. Demokrati 21
  - 12.1. Strategi 21
  - 12.2. Verksamhet 21
    - Hearing/Seminarium om nya sociala strukturer i ett informationssamhälle 21
    - IT för grupper med särskilda behov 21
13. Skola och lärande 22
  - 13.1. Strategi 22
  - 13.2. Verksamhet 22

- Arbetsgrupp för IT i skola och utbildning 22
14. Kultur 23
- 14.1. Strategi 23
- 14.2. Verksamhet 23
- Arbetsgrupp för Kultur och IT 23
- Public Service 23
15. Biståndspolitik och digitala klyftor 24
- 15.1. Strategi 24
- 15.2. Verksamhet 24
- Samarbete 24
- Konferens om hur IT-kunskap kan förmedlas till utvecklingsländer 24
16. Referenser 25

1. Inledning

Sverige ska som första land bli ett informationssamhälle för alla. Sverige ska behålla och värna om det svenska informationssamhället och landets internationella tätposition. Detta uppnås genom att vidareutveckla den svenska IT-politiken, dess styrka och effekter. En effektivare IT-användning skapar en bättre grogrund för tillväxt och nationell utveckling. IT-politikens övergripande mål står således fast.

Fokus ska vara på nytta och behov inom samhällets olika sektorer. IT är inget självändamål utan ett verktyg för att uppnå mål och visioner inom andra politikområden. Detta kräver gediget samarbete, samverkan och god dialog mellan många olika aktörer.

Det krävs insatser för att skapa helhetssyn, gemensamma visioner, strategier och kvantifierbara mål. Det krävs konkreta åtgärder för att uppnå uppsatta mål och genom uppföljning få en ständigt lärande process.

Den IT-politiska strategigruppens mandat sträcker sig fram till hösten 2006. Under denna period kommer vårt främsta fokus att vara att samordna och integrera IT-politiken i alla politikområden. Vi kommer att vara rådgivande till regeringen men vi kommer också att

vara pådrivande och framåtblickande. Vi ska främja samarbete över sektorsgränser och geografiska områden. Vi ska främja helhetssyn utifrån nationella likväl som lokala och regionala förutsättningar. Vi vill bidra till en gemensam vision för svensk IT-politik där IT integreras i respektive verksamhet.

Verksamhetsplanen presenterar inriktningen på den IT-politiska strategigruppens verksamhet, vår roll, våra visioner och våra mål. Vi har i verksamhetsplanen identifierat ett antal fokusområden, efter att ha beaktat bland annat ITPS (Institutet för tillväxtpolitiska studier) utvärdering av IT-politiken, strategigruppens två hearingar ”Vad är IT-politik” i oktober 2003 samt IT-kommissionens slutrapport ”Digitala tjänster – hur då?”. Denna verksamhetsplan kommer att revideras och uppdateras årligen under mandatperioden.

1 december 2003

Regeringens IT-politiska strategigrupp

Christer Sturmark
Ordförande

Maria Häll
Ämnessakkunnig

2. Bakgrund

Sverige ska som första land bli ett informationssamhälle för alla. Det är det IT-politiska mål som fastslogs av riksdagen år 2000 (prop. 1999/2000:86, bet. 1999/2000:TU9, rskr. 1999/2000:256).

De prioriterade uppgifterna för staten är att öka tilliten till IT, kompetensen att använda IT samt tillgängligheten till informations-samhällets tjänster. Vägledande inriktning för IT-politiken ska vara att främja:

- Tillväxt
- Sysselsättning
- Regional utveckling
- Demokrati och rättvisa
- Livskvalitet
- Jämställdhet och mångfald
- Effektiv offentlig förvaltning
- Ett hållbart samhälle

IT kan också vara ett effektivt redskap i arbetet med att möta en annalkande arbetskraftsbrist, uppnå miljö kvalitetsmålen och för omställningen till ett ekologiskt hållbart samhälle. En konsekvens av den demografiska utvecklingen, under de närmaste 30 åren, blir att färre medborgare måste göra mer för fler. Informationstekniken som verktyg för högre produktivitet och effektivitet, såväl i det privata som i det offentliga, är centralt för att möta denna förändring.

Samtidigt är IT-begreppet som sådant under debatt och utveckling. IT-kommissionen föreslår i sin slutrapport "Digitala tjänster – hur då?" (SOU 2003:55) ett breddat IT-begrepp som innefattar teknik, information och tjänsteutveckling för att mer tydligt uppnå nyttomålen för IT-politiken. Den breddningen har också ett starkt stöd från remissinstanserna.

I Sverige har vi ett decentraliserat förvaltningssystem inom den offentliga sektorn. Detta är ett starkt verktyg med engagemang på lokal, regional likväl som nationell nivå. Sverige har en hög ambitionsnivå med många pågående IT-politiska initiativ, men det måste skapas samförstånd för att nå de strategiska IT-politiska målen. Ett decentraliserat genomförande kräver harmonierande visioner, mål, strategier, åtgärder samt effektiva utvärderingar.

ITPS (Institutet för tillväxtpolitiska studier) pekar i slutrapporten för sin utvärdering av den svenska IT-politiken "En lärande IT-politik för tillväxt och välfärd" på behovet av att förtydliga system och ta bort stuprörstänkandet där sektorer arbetar skilda från varandra. Det måste bli möjligt för de isolerade öar som nu finns att kunna kommunicera med varandra på nationell, regional och kommunal nivå. De horisontella banden mellan politikområden och verksamheter måste utvecklas för att informationstekniken fullt ut ska kunna stödja olika politikområdena. Först då kan dessa politikområden med full kraft utnyttja de IT-politiska instrumenten; tillit, tillgänglighet och kompetens.

Helhetssyn och gemensamt systemtänkande är viktiga förutsättningar för en fortsatt positiv utveckling av det svenska informationssamhället.

3. Strategigruppens uppdrag

Nedan följer den IT-politiska strategigruppens direktiv (N2003/4799/ITFoU) i komplett form. Gruppens mandatperiod sträcker sig fram till november 2006.

Bakgrund

Sverige skall som första land bli ett informationssamhälle för alla. Det är det IT-politiska mål som fastslogs av riksdagen år 2000 (prop. 1999/2000:86, bet. 1999/2000:TU9, rskr. 1999/2000:256). IT-politikens inriktning är att främja tillväxt, sysselsättning, regional utveckling, demokrati och rättvisa, livskvalitet, jämställdhet och mångfald, effektiv förvaltning samt ett hållbart samhälle. De prioriterade uppgifterna för staten är att öka tilliten till IT, kompetensen att använda IT samt tillgängligheten till informationssamhällets tjänster.

IT-utvecklingen kommer fortsatt att ha avgörande betydelse för såväl den ekonomiska tillväxten som förändringen av samhället i stort. Det är därför angeläget att Sverige befäster sin ställning som IT-nation och genom en framsynt politik flyttar fram positionerna ytterligare. Det är viktigt för näringslivets utveckling och konkurrenskraft och för människors livskvalitet och delaktighet i samhällsutvecklingen. IT kan också vara ett effektivt redskap i arbetet med att uppnå miljö kvalitetsmålen och för omställningen till ett ekologiskt hållbart samhälle. För att påskynda denna utveckling krävs fortsatta och fördjupade insatser för att främja ett informationssamhälle för alla. Genom positiv IT-utveckling och nya initiativ till användning kan tillväxt främjas både för IT-industrin och genom ett framgångsrikt näringsliv som blir alltmer beroende av IT i sin verksamhet, sina produkter och tjänster. Därtill bidrar en sådan utveckling till att stärka Sveriges anseende och roll i det internationella samarbetet.

En framgångsrik utveckling är beroende av att attraktiva elektroniska tjänster utvecklas och används. I budgetpropositionen för 2003 (prop. 2002/03:1) aviserades därför en delegation för att främja offentliga elektroniska tjänster. Det är dock viktigt att det även skapas andra förutsättningar för tillväxt som t.ex. en väl fungerande och säker

infrastruktur för elektronisk kommunikation. Enligt regeringens bedömning behövs det därför även åtgärder på ett övergripande plan som stimulerar tillväxt och tillgänglighet samt skapar tillit. Det ligger också i linje med riksdagens uttalanden.

I anslutning till utbyggnaden av IT-infrastruktur med hög överföringskapacitet och utnyttjandet av de statliga stöden har det uppkommit en rad frågeställningar om den framväxande infrastrukturen. Det har därvid framförts förslag om insatser av olika slag, som inte någon av marknadens aktörer eller berörda myndigheter och organisationer vill eller kan åta sig.

Riksdagen har beslutat om politiska mål och en ny lag om elektronisk kommunikation (prop. 2002/03:110, bet. 2002/03:TU6, rskr. 2002/03:228). Lagen omfattar elektroniska kommunikationsnät och elektroniska kommunikationstjänster dvs. överföringstjänster, men inte innehållet i tjänsterna. Propositionen innehåller också en redovisning av regeringens syn på myndighetsorganisationen och uppgifterna på området.

Av riksdagens betänkande med anledning av propositionen om lag om elektronisk kommunikation, m.m. (bet. 2002/03: TU6) framgår att fortsatta och fördjupade insatser förutsätts för att påskynda utvecklingen mot ett informationssamhälle för alla. Utskottet anger att staten har ett särskilt ansvar för att IT-utvecklingens positiva drivkrafter kan tas till vara inom olika samhällsområden. Vidare framgår av utskottets betänkande att en väl fungerande IT-infrastruktur med hög överföringskapacitet är avgörande för Sveriges möjligheter att kunna utveckla sin ledande ställning på IT-området. Genom pågående insatser och de ytterligare åtgärder som blir möjliga genom den nya lagstiftningen om elektronisk kommunikation ges goda förutsättningar för en målmedveten utveckling mot ett informationssamhälle för alla.

IT-kommissionen har sedan våren 1994 haft i uppdrag att främja en bred användning av informationsteknik i Sverige. Uppdraget löpte ut den 31 maj 2003. I sitt slutbetänkande Digitala tjänster – hur då?(SOU 2003:55) redovisar IT-kommissionen bl.a. förslag till en

nyttoinriktad IT-politik.

Verket för innovationssystem VINNOVA har på uppdrag av regeringen redovisat ett förslag till ett utvecklingsprogram för IT och telekomsektorn (N2002/10876/ITFoU). Ett av förslagen var att skapa ett nationellt nätverk av testbäddar, dvs. testmiljöer. I februari 2003 uppdrog regeringen åt Interaktiva institutet att undersöka förutsättningarna för att utveckla stommen till ett nationellt nätverk av testmiljöer för IT-baserade tjänster. Arbetet ska ske i form av en nationell förstudie (N2003/1019/ITFoU). VINNOVA har vidare på uppdrag av regeringen redovisat en nationell strategi för FoU inom området tillämpad informationsteknik (N2002/12353/ITFoU).

Arbetsgruppen för IT och demokrati inom Justitiedepartementet har i juni 2003 presenterat rapporten "Digitala klyftor - förr, nu och i framtiden". Rapporten är ett underlag för en övergripande politisk strategi för att minska de digitala klyftorna.

Regeringen har den 18 juni 2003 fattat beslut om att tillsätta en delegation, Delegationen för utveckling av offentliga e-tjänster (dir. 2003:81), med uppdrag att stimulera utvecklingen och användningen av elektroniska tjänster inom det offentliga åtagandet. Målen är att förbättra och effektivisera offentlig verksamhet, öka tillgängligheten till viktig samhällsservice, underlätta medborgarnas insyn och delaktighet i offentliga beslutsprocesser samt stimulera näringslivets konkurrenskraft.

Nationella insatser skall även ses som en del av åtaganden inom ramen för EU-samarbetet, t.ex. handlingsprogrammet e-Europa 2005.

Regeringen har mot denna bakgrund bedömt att det finns behov att tillsätta en arbetsgrupp som skall vara strategisk och pådrivande när det gäller utvecklingen av informationssamhället. Dess syfte är även att förstärka informationssamhällets möjligheter att bidra till hållbar tillväxt och nytta för medborgaren. Detta ligger också i linje med det IT-politiska målet att Sverige som första land skall bli ett informationssamhälle för alla.

Strategigruppens uppgifter

Strategigruppens uppdrag är att främja det svenska informations-samhällets fortsatta utveckling. Syftet är att bidra till att det IT-politiska målet, att Sverige som första land skall bli ett informationssamhälle för alla, uppnås och därmed bidra till en långsiktigt hållbar tillväxt och nytta för medborgaren.

Strategigruppens närmare uppgifter är att

- bidra till att samarbeten och miljöer kommer till stånd som främjar konkurrenskraft och innovationer baserade på IT
- inom ramen för en fri marknad verka för framtidssäkra, tillgängliga, konkurrensneutrala och teknikneutrala sammanhängande elektroniska kommunikationsnät; strategigruppen skall utgöra ett forum för diskussion om dessa frågor samt verka för att frivilliga samarbeten kommer till stånd när behov föreligger
- identifiera inom vilka områden staten bör ha en roll för att främja bredbandsutbyggnaden i den del detta inte naturligt faller inom någon organisations eller myndighets ansvarsområde
- identifiera inom vilka områden staten bör ha en roll för att öka tilliten till IT
- uppmärksamma även mjuka värden, dvs. behov som främjar livskvalitet, gemenskap, kultur m.m., i informationssamhället och därvid bedöma risker och möjligheter när det gäller bl.a. informationssamhällets sociala och kulturella effekter
- föreslå hur IT-politiken och begreppet informationssamhälle bör utvecklas i framtiden och verka för att målet om ett informationssamhälle för alla uppnås.

Strategigruppen skall vara framåtblickande och regelbundet kunna bistå regeringen i de frågor som uppdraget omfattar. Gruppen skall sprida information om sitt arbete, både nationellt och internationellt och därmed bidra till att stärka Sveriges anseende som informationssamhälle. Strategigruppen skall vidare bidra till att skapa medvetenhet och reflektion över det svenska IT-samhället.

Strategigruppen skall tillvarata de erfarenheter och kunskaper som

finns i pågående och genomförda utredningar, uppföljningar och andra utvecklingsprojekt, såväl nationellt som internationellt, med anknytning till strategigruppens uppdrag.

I det förslag som regeringen lämnat till riksdagen avseende lag om elektronisk kommunikation ingår även regeringens bedömning av myndighetsorganisationen och uppgifterna på området. Föreliggande uppdrag innebär inte någon förändring av denna bedömning, t.ex. i frågor som rör elektroniska kommunikationsnät.

Strategigruppens uppgifter angränsar till flera myndigheters, organisationers och kommittéers ansvarsområden. Det är därför angeläget att strategigruppen tar lämpliga kontakter med berörda instanser. Vad gäller tillitsfrågorna skall strategigruppen beakta OECD:s riktlinjer för nät- och informationssäkerhet (OECD Guidelines for the Security of Information Systems and Networks: Towards a Culture of Security) som antogs den 25 juli 2002 och den genomförandeplan som är under utarbetande.

Strategigruppen skall vidare följa pågående arbete som bedrivs inom Regeringskansliet såsom bl.a. Arbetsgruppen för innovationspolitik, Forum för IT och miljö samt Arbetsgruppen för IT och demokrati.

4. Vision och mål

Den IT-politiska strategigruppen har antagit följande vision för sitt arbete:

”Den svenska IT-politiken ska vara en naturlig del av samhällets utvecklingspolitik, där IT-politiska insatser inom alla politikområden och samhällssektorer ges hög prioritet och strävar i en gemensam riktning. Sveriges beslutsfattare ska beakta IT i sina beslut på samma självklara sätt som man redan idag beaktar ekonomi och juridik.”

4.1. Mål på kort sikt

- Stimulera en demokratisk debatt om det framväxande informationssamhället.

- Opinionsbilda för att åstadkomma en positiv syn på IT och IT-politik inom alla samhällssektorer.
- Skapa samarbetsformer internt mellan departementen.
- Skapa samarbetsformer externt (bland annat via arbetsgrupperna) med näringsliv, myndigheter kommuner och landsting.
- Göra en översyn av redan gjorda och pågående offentliga och andra satsningar.
- Ge en översikt över framtidsfrågor och behov av långsiktiga satsningar.
- Skapa en katalog/databas över goda exempel på tillväxtskapande IT-användning
- Öka den svenska närvaron i internationella sammanhang.

4.2. Mål på lång sikt

- IT-politiken är integrerad i alla andra politikområden.
- Identifiera inom vilka områden staten bör ha en roll för att uppnå de IT-politiska målen.
- Arbetsgrupperna tar löpande fram förslag till åtgärder som bidrar till att uppfylla identifierade mål för varje verksamhet och främjar genomförandet tillsammans med berörda aktörer.

5. Strategier

Strategigruppen ska bidra till att uppnå det IT-politiska målet om ett informationssamhälle för alla.

Strategigruppen har identifierat tre operativa huvudstrategier för sin verksamhet:

1. Strategigruppen identifierar ett antal fokusområden för sin verksamhet. Dessa representerar de IT-politiska områden som ges prioritet i gruppens arbete.
2. Strategigruppen inrättar ett antal arbetsgrupper som utifrån ett helhetsperspektiv fokuserar på identifierade och prioriterade IT-politiska områden. Arbetsgrupperna knyts till strategigruppens verksamhet och

minst en av ledamöterna i strategigruppen deltar i varje arbetsgrupp. Arbetsgruppens övriga ledamöter hämtas från organisationer och verksamheter som direkt korresponderar med arbetsgruppens fokusområde. Varje arbetsgrupp får särskilda direktiv för sin verksamhet, utarbetade i samråd med berörda departement.

3. Strategigruppen utarbetar tillsammans med arbetsgrupperna och berörda departement kvantifierbara och mätbara mål för respektive projekt och IT-politiskt mål. På så sätt kan de olika insatserna på ett konsekvent och objektivt sätt mätas och följas upp.

IT-politiken rör alla politikområden på olika sätt. Ansvar och utvecklingen av IT-politiken inom de olika politikområdena vilar under respektive verksamhetsansvarig. Detta är utgångspunkten för strategigruppens arbete.

Strategigruppen ska stödja och inspirera till processer som leder från vision till tydliga arbetsområden och konkreta projekt med uppföljning som främjar en lärande IT-politik. Strategigruppen ska verka för att Sverige syns på IT-världskartan som stilbildare och föredöme och på så sätt värna om Sveriges internationella tättposition.

Under det första verksamhetsåret ska den organisation och de strukturer etableras som krävs för att kunna uppnå önskat resultat. De arbetsgrupper och projekt som beskrivs i verksamhetsplanen kommer att initieras vid olika tidpunkter vilket innebär att alla arbetsgrupper och projekt troligen inte kommer att starta under det första verksamhetsåret.

Även andra arbetsgrupper och projekt kan initieras då behov uppstår.

6. Metodik

Arbetsmetodiken kan sammanfattas i nedanstående punkter. Strategigruppen ska:

- bidra till helhetssyn och gemensamma uppföljningsbara mål för den svenska IT-politiken.

- bistå statsråden med underlag i frågor som rör IT inom respektive verksamhetsområde i samverkan med de politiska staberna samt berörda tjänstemän,
- skapa arbetsgrupper och samverka med berörda aktörer inom olika identifierade fokusområden, både externt och internt. Genom dessa fungera som katalysator för att bidra till att visioner och mål inom andra politikområden kan uppnås,
- vara pådrivande och framåtsyftande i externa och interna samarbetsgrupper,
- tillvarata erfarenheter och kunskaper i pågående och genomfört arbete på olika departement och inom andra myndigheter och organisationer.

6.1. Samordning och rådgivning

Centralt för strategigruppens arbetsmetodik är samordning och rådgivning. Behovet av att identifiera synergieffekter och samordna olika IT-politiska initiativ inom Regeringskansliet är stort.

Strategigruppen bedömer också att framtagandet av underlag och IT-politisk information till de olika statsråden kan bidra till ökat fokus på IT-politikens roll för att utveckla det svenska samhället.

Strategigruppen ska:

- skapa mötesplatser och samordningsgrupper med myndigheter, näringsliv, forskarsamhälle, övrig offentlig sektor, organisationer samt kommittéer för att se till att relevant samordnad dialog kommer till stånd,
- skapa bättre förutsättningar för integration mellan offentliga och privata tjänstesektorer,
- främja att offentlig information blir än mer tillgänglig och användbar med hjälp av IT.

Strategigruppen avser att starta följande konkreta projekt som ett led i gruppens arbetsmetodik:

Ministerunderlag för IT inom alla politikområden

Strategigruppen ska systematiskt och strukturerat bistå med underlag, talepunkter, talunderlag, goda exempel etc. till samtliga statsråd, för att på så sätt lyfta fram de IT-politiska aspekterna inom varje politikområde.

Strategigruppens kansli, i samverkan med Näringsdepartementets enhet för IT, forskning och utveckling, ansvarar för insamlande och strukturerande av information i samarbete med pressekreterare, politiskt sakkunniga och tjänstemän.

Dialog med statssekreterare

Strategigruppen avser att löpande informera statssekreterare från de olika departementen om IT-politiska projekt och aktiviteter.

Dialog med politiskt sakkunniga

I samråd med infrastrukturminister Ulrica Messings politiskt sakkunniga för IT-politiken sammankalla övriga departements politiskt sakkunniga för att diskutera IT-politiska insatser inom deras respektive politikområden, i syfte att kraftsamla och åstadkomma en samordnad IT-politik för Sverige.

Interdepartemental IT-politisk samordningsgrupp

Skapa ett aktivt forum med kontaktpersoner på de övriga departementen i syfte att kraftsamla och åstadkomma en samordnad IT-politik för Sverige. Öka medvetenheten inom övriga departement om behovet av IT-statistik för att följa och följa upp utvecklingen inom olika politikområden.

Bidra till samordning inom offentlig sektor

Bistå ”Delegationen för offentliga e-tjänster” i syfte att stödja samverkan mellan myndigheter samt mellan myndigheter, kommuner och övrig offentlig sektor för att kraftsamla mot harmoniserande mål och IT-strategier.

Bistå delegationen för offentliga e-tjänster i att säkerställa att samarbeten kommer till stånd för skapandet av en nationell gemensam logisk infrastruktur, begreppskatalog.

Föreslå kvantifierbara och mätbara mål för att på så sätt möjliggöra uppföljning, inom myndigheter och övrig offentlig sektor genom god dialog och formuleringar i regleringsbrev.

Skapa arbetsgrupper

Strategigruppen inrättar ett antal arbetsgrupper som utifrån ett helhetsperspektiv fokuserar på identifierade och prioriterade IT-politiska områden. Arbetsgrupperna knyts till strategigruppens verksamhet och minst en av ledamöterna i strategigruppen deltar i varje arbetsgrupp. Arbetsgruppens övriga ledamöter hämtas från organisationer och verksamheter som direkt korresponderar med arbetsgruppens fokusområde. Varje arbetsgrupp får särskilda direktiv för sin verksamhet, utarbetade i samråd med berörda departement.

Konkret öka medvetenheten om informationssäkerhetsfrågor
Strategigruppen ska bland annat låta översätta OECD:s riktlinjer för informationssäkerhet till svenska.

6.2. Information, opinionsbildning och debatt

Information, opinionsbildning och debatt är centralt för strategigruppens arbetsmetodik. Bilden av Sverige som ett ledande informationssamhälle måste värnas. Strategigruppen vill driva den inhemska opinionen till en positiv och mera medveten syn på det svenska informationssamhällets möjligheter och eventuella problem.

Strategigruppens ska:

- sprida information om det svenska arbetet med IT-politiken nationellt och internationellt.
- bidra till att stärka Sveriges anseende som informationssamhälle

både nationellt och internationellt.

- bidra till att skapa en öppen debatt om över det IT-samhällets utveckling och dess för och nackdelar samt främja framtagandet av prognoser, framtidsanalyser och andra fakta som underlag för debatten.
- opinionsbilda och förmedla en positiv syn på IT:s roll i näringsliv och samhälle.
- vara ambassadörer, nationellt och internationellt, för en gemensam svensk IT-politik.

Strategigruppen föreslår att initiera följande konkreta projekt som ett led i gruppens arbetsmetodik:

Debattprogram

I opinionsbildande syfte, och för att höja medvetenheten om de IT-politiska frågornas vikt, föreslår strategigruppen att ett antal debattprogram, webb- och/eller radio- och TV-sända, produceras.

Debattprogrammen har också i syfte att belysa vårt pågående arbete med olika frågor, vad vi löpande diskuterar och vilka frågeställningar som är aktuella.

Varje program lyfter ett IT-politiskt fokusområde, exempelvis: bredband och infrastruktur, IT och skolan, miljö- och hälsofrågor som mastplacering och elektro-magnetisk strålning, digitala klyftor etc.

Internationell konferens Network Society Forum

För fjärde året i rad rankas Sverige som världens ledande "Information Society" enligt IDC Information Society Index. Därför är Sverige ett lämpligt värdland för en årlig konferens där internationella politiker, företagsledare och akademiska tänkare samlas under tre dagar för att diskutera informations- och kommunikationsteknologins sociala, kulturella, ekonomiska och politiska roll i skapandet av ett modernt globalt samhälle.

Genom en sådan konferens kan Sverige mer permanent

positioneras som ledande aktör på den internationella arenan.

Till konferensen bör internationella politiker, företagsledare, akademiker, organisationsföreträdare på hög nivå samt internationell media bjudas in.

Syftet är att beskriva, analysera och rapportera kring de viktigaste trenderna inom IT, ”e-government”, tjänsteutveckling, nätverkskultur, IT i utvecklingsländer och återuppbyggande länder etc.

Konferensen arrangeras i dialog med aktörer som redan idag är aktiva inom detta område.

IT-politisk portal på Internet

Strategigruppen avser att skapa en samlingsportal för alla IT-politiska projekt och relaterad information under <http://www.regeringen.se/> i samarbete med berörda aktörer. Denna portal kommer bland annat att innehålla en inspirationskatalog och goda exempel i syfte att sprida ”best in practice”, t ex vad gäller byggande av säkra tjänster.

Hearingar/seminarier/debattartiklar

I utbildning och opinionsbildande syfte kommer strategigruppen efter behov att anordna hearingar, seminarier och skriva debattartiklar om aktuella fokusområden.

7. Fokusområden

Strategigruppen har i verksamhetsplanen identifierat ett antal fokusområden, efter att ha beaktat bland annat ITPS (Institutet för tillväxtpolitiska studier) utvärdering av IT-politiken, strategigruppens två hearingar ”Vad är IT-politik” i oktober 2003 samt IT-kommisionens slutrapport ”Digitala tjänster – hur då?”.

Dessa fokusområden är:

- Tillgänglighet och tillit
- Tillväxt
- Miljö och ett ekologiskt hållbart samhälle

- Vård och omsorg
- Demokrati
- Skola och lärande
- Kultur
- Biståndspolitik och digitala klyftor

Ovanstående fokusområden kan under verksamhetsperioden utökas och kompletteras eller på annat sätt förändras i takt med vårt arbete.

Under det första verksamhetsåret avser strategigruppen att initiera arbetsgrupper inom följande fokusområden:

- Tillgänglighet och tillit
- Tillväxt
- Vård och omsorg
- Skola och lärande

Dessa fokusområden beskrivs djupare i efterföljande kapitel.

8. Tillgänglighet och tillit

Tillgänglighet är en förutsättning för ett informationssamhälle för alla där medborgare och företag har tillgång till stabil och säker IT-infrastruktur (såväl fast som mobil) med brett tjänsteutbud och valfrihet. Tilliten och förtroendet till IT och Internet är också av central betydelse. Därför anser strategigruppen att detta är ett prioriterat fokusområde för gruppens verksamhet.

Ur direktiven:

”att inom ramen för en fri marknad verka för framtidssäkra, tillgängliga, konkurrensneutrala och teknikneutrala sammanhängande elektroniska kommunikationsnät; strategigruppen skall utgöra ett forum för diskussion om dessa frågor samt verka för att frivilliga samarbeten kommer till stånd när behov föreligger.”

”identifiera inom vilka områden staten bör ha en roll för att främja bredbandsutbyggnaden i den del detta inte naturligt faller inom någon organisations eller myndighets ansvarsområde.”

”Strategigruppens närmare uppgifter är att identifiera inom vilka områden staten bör ha en roll för att öka tilliten till IT.”

8.1. Strategi

- Identifiera inom vilka områden staten bör ha en roll för att öka tilliten till IT.
- Identifiera inom vilka områden staten bör ha en roll för att främja tillgänglighet till IT-infrastruktur.
- Främja utveckling av metoder för att mäta effekten av tillsåtgärder.
- Följa tillämpningen av lagen om elektronisk kommunikation och peka på eventuella insatsområden.
- Skapa forum för diskussion, samverkan och frivilliga överenskommelser i syfte att främja framtidssäkra, tillgängliga, konkurrens- och teknikneutrala sammanhängande elektroniska kommunikationsnät inom ramen för en fri marknad.
- Bidra till att formulera normer och sprida information som ökar medborgares och särskilt föräldrars tillit till det sociala och kulturella mönster som IT och Internet skapar.
- **Bidra till en gemensam logisk infrastruktur.**

8.2. Verksamhet

Arbetsgrupp för IT-infrastruktur och bredband

Strategigruppen avser att tillsätta en arbetsgrupp med särskilt fokus på IT-infrastrukturfrågor. Särskilda direktiv utformas för detta arbete.

Arbetsgrupp för Internetpolitik

Strategigruppen avser att tillsätta en arbetsgrupp i syfte att belysa Internetpolitiken ur ett användarperspektiv. Arbetsgruppen ska i samarbete med Näringsdepartementets enhet för IT, forskning och utveckling och andra berörda aktörer också belysa människors tillit till Internet och vilka åtgärder som bör vidtas för att förbättra tilliten.

Särskilda direktiv utformas för detta arbete.

Rådslag IT-infrastruktur

Strategigruppen har i uppdrag att arrangera regelbundna rådslag där deltagarna är nätoperatörer, nätägare, Internet- och telekomoperatörer samt andra berörda aktörer. Syftet är att åstadkomma samsyn för att främja framtidssäkra, tillgängliga, konkurrens- och teknikneutrala sammanhängande elektroniska kommunikationsnät.

Beskrivning – nätstrukturer, roller, nathierarkier

Strategigruppen avser att i samverkan med berörda aktörer vidareutveckla beskrivningar av nätstrukturer, roller och nathierarkier.

Publik IP-adress till hushåll

Strategigruppen avser att analysera innebörden, effekten och behovet av att alla hushåll och företag med bredbandsuppkoppling har en publik IP-adress, samt utreda andra eventuellt tekniska begränsningar i dagens bredbandsprodukter på marknaden. En publik IP-adress skulle sannolikt förändra synen på bredband, då konsumenterna av tjänster över nätet också kan vara producenter av tjänster.

9. Tillväxt

Strategigruppen bedömer att Sveriges tillväxt under överskådlig tid är beroende av ett innovativt utnyttjande av IT. IT bidrar till tillväxt genom att vara en del i nya tjänster och produkter, men även indirekt genom att användas för effektivisering. Ett effektivt utnyttjande av IT kan frigöra resurser som i sin tur kan användas för att skapa nya varor och tjänster. Detta gäller både näringsliv och offentlig sektor. Därför anser strategigruppen att detta är ett prioriterat fokusområde för gruppens verksamhet.

Ur direktiven:

”Strategigruppens uppdrag är att främja det svenska

informationssamhällets fortsatta utveckling. Syftet är att bidra till att det IT-politiska målet, att Sverige som första land ska bli ett informationssamhället för alla, uppnås och därmed bidrar till en långsiktigt hållbar tillväxt och nytta för medborgaren.”

”Strategigruppens närmare uppgifter är att bidra till att samarbeten och miljöer kommer till stånd som främjar konkurrenskraft och innovationer baserade på IT.”

9.1. Strategi

- Bidra till och stimulera samarbeten och miljöer över sektorsgränser som främjar tillämpad forskning, innovationer och konkurrenskraft baserade på IT.
- Medverka till att IT kan användas för att skapa nya tillväxtområden, tjänster och produkter.
- Medverka till att tydliggöra hur IT ska användas för att verksamhetsutveckla och öka samarbetet mellan näringsliv och offentlig sektor för högre effektivitet och högre produktivitet.
- Förtydliga och vidareutveckla terminologi, till exempel begreppet ”ett informationssamhälle för alla”, samt bidra till utveckling av kvantifierbara och mätbara mål som möjliggör uppföljning.
- Verka för att en kommande arbetskraftsbrist i tid kan mötas genom en bättre IT-användning.
- Främja att offentlig information blir tillgänglig och användbar för marknaden att utveckla nya informationstjänster för alla medborgare och företag.
- Föreslå hur IT-politiken och begreppen IT samt informations- och tjänstesamhälle bör utvecklas i framtiden.

9.2. Verksamhet

Forskning och innovationer inom IT-området

Strategigruppen ska bistå i pågående arbete inom Regeringskansliet med att identifiera och belysa nyckelfaktorer för stimulans av tekniska samt informations- och tjänsteinriktade innovationer inom IT-området. Strategigruppen ska också bistå i pågående arbete inom

områden där IT som verktyg stimulerar utvecklingen, samt hur sammanhållna och effektiva FoU-insatser åstadkoms inom tillämpning och användning av IT.

Arbetsgrupp för IT som tillväxtfrämjande resurs

Strategigruppen avser att tillsätta en arbetsgrupp som arbetar med hur IT kan användas i nya produkter och tjänster samt för att uppnå högre produktivitet i syfte att skapa tillväxt. Särskilda direktiv utformas för detta arbete.

Arbetsgrupp för en förstärkt svensk IT- och telekomsektor

Strategigruppen avser att tillsätta en arbetsgrupp med särskilt fokus på IT- och telekomfrågor i syfte att tillsammans med berörda aktörer bidra till att förstärka svensk IT- och telekomsektor. Syftet är att stärka sektorns internationella konkurrenskraft genom att bidra till att förutsättningarna för att kombinera kundbehov med teknikspets finns. Aktuella områden är t.ex. kompetensförsörjning, kommersialisering, paketering av FoU-resultat, entreprenörskap, ny- och småföretagande, internationell samverkan och marknadsföring. Särskilda direktiv utformas för detta arbete.

IT-kompetens i arbetslivet

Strategigruppen ska aktivt följa utvecklingen av IT-kompetens och IT-användande i Sverige, speciellt i små och medelstora företag, och i samarbete med berörda aktörer komma med förslag till såväl breda insatser som åtgärder inom specifika områden t.ex. e-affärer, i syfte att stärka Sveriges konkurrenskraft.

10. Miljö och ett ekologiskt hållbart samhälle

Fokus för informationstekniken skiftar från teknik till innehåll och behov inom andra politikområden. Därmed blir också frågan om IT:s bidrag till ett hållbart samhälle ett prioriterat fokusområde för strategigruppens verksamhet.

Ur direktiven:

”IT kan också vara ett effektivt redskap i arbetet med att uppnå miljö kvalitetsmålen och för omställningen till ett ekologiskt hållbart samhälle.”

10.1. Strategi

- Identifiera och medverka till att det formuleras mål för hur IT kan bidra till utvecklingen av ett ekologiskt hållbart samhälle.
- Ta tillvara det arbete som gjorts inom Forum för IT och miljögruppens arbete.
- Bidra till att IT blir ett effektivt redskap i arbetet med att uppnå miljö kvalitetsmålen och i arbetet med att uppnå hållbara produktions- och konsumtionsmönster.

10.2. Verksamhet

Arbetsgrupp för IT och miljö

Strategigruppen avser att, i samråd Miljödepartementet, tillsätta en arbetsgrupp med fokus på IT och miljöfrågor i samarbete med Näringsdepartementets enhet för IT, forskning och utveckling samt andra berörda aktörer. Särskilda direktiv utformas för detta arbete.

Gruppen ska ta tillvara och integrera resultat och förslag från arbetet i Forum för IT och miljö.

11. Vård och omsorg

Sverige står inför en demografisk utveckling under de närmaste 30 åren där medborgare måste göra mer för fler. Informationstekniken som verktyg för högre produktivitet och effektivitet, såväl i det privata som i det offentliga, är centralt för att möta denna förändring. Strategigruppen bedömer att IT:s roll i vård och omsorg är central för att klara det svenska samhällets ökade behov.

Därför anser strategigruppen att detta är ett prioriterat fokusområde för gruppens verksamhet.

11.1. Strategi

- Stödja arbetet att skapa en gemensam nationell vision, strategi och handlingsplan för IT-användning i vård och omsorg.
- Medverka till att stärka och stimulera ökad IT-kompetens inom vård- och omsorgssektorn.
- Medverka till att skapa kvantitativa och mätbara mål och effekter för IT-användningen i vård och omsorg.
- Stimulera samarbete för öppna IT-infrastrukturer och tjänster i vård och omsorg som möjliggör samverkan och gemensamma plattformar för teknik och tjänster.

11.2. Verksamhet

Arbetsgrupp för IT i vård och omsorg

Strategigruppen avser att tillsätta en arbetsgrupp med fokus på IT i vård och omsorg. Arbetet sker i samråd med delegationen för offentliga e-tjänster, Socialdepartementet, Svenska Kommun- och Landstingsförbundet, Carelink, Näringsdepartementets enhet för IT, forskning och utveckling samt andra berörda aktörer. Arbetsgruppen ska ta tillvara pågående och utfört arbete inom området. Målet är att främja arbetet med en nationell vision, strategi och handlingsplan. Särskilda direktiv utformas för detta arbete.

12. Demokrati

Den IT-politiska inriktningen med avseende på demokrati, innebär att IT ska öka allas möjlighet till information om offentlig verksamhet och delaktighet i demokratiska beslutsprocesser, både i Sverige och internationellt. Strategigruppen anser att detta är ett prioriterat fokusområde för gruppens verksamhet.

Ur direktiven:

”Sverige skall som första land bli ett informationssamhälle för alla. Det är det IT-politiska mål som fastslogs av riksdagen år 2000 (prop. 1999/2000:86, bet. 1999/2000:TU9, rskr. 1999/2000:256). IT-

politikens inriktning är att främja tillväxt, sysselsättning, regional utveckling, demokrati och rättvisa, livskvalitet, jämställdhet och mångfald, effektiv förvaltning samt ett hållbart samhälle.”

12.1. Strategi

- Identifiera hur IT förändrar demokratins villkor i Sverige och internationellt.
- Bidra till att skapa en öppen debatt om IT-samhällets utveckling och dess för- och nackdelar för demokratin samt främja framtagandet av prognoser, framtidsanalyser och andra fakta som underlag för debatten.
- Bidra till att IT-politiken främjar demokrati och rättvisa, livskvalitet, jämställdhet och mångfald.

12.2. Verksamhet

Strategigruppen avser att samverka med och bistå arbetsgruppen för IT och demokrati (Ju2002:E). Strategigruppen avser särskilt att ta del av och sprida kunskap om arbetsgruppens förslag till strategi för hur man ska minska de digitala klyftorna.

Strategigruppen bedömer också att det finns behov av att genomföra en analys av de nya organisationer och subkulturer som har uppstått på Internet med syfte att öka förståelsen för deras medlemmars engagemang samt se hur demokratiska dessa organisationsformer är. Likaså ser strategigruppen att det finns ett fortsatt behov av att informera kommuner, förtroendevalda och andra berörda om hur den nya informationstekniken kan användas för att främja ett brett medborgerligt deltagande i demokratiska beslutsprocesser.

Hearing/Seminarium om nya sociala strukturer i ett informations-samhälle

Strategigruppen avser att arrangera en hearing/seminarium som tydliggör uppkomsten av nya sociala strukturer och kulturer i ett informationssamhälle, för att skapa bättre förståelse för de möjligheter och problem som detta medför. Eventuellt kan detta resultera i en informationsskrift eller opinionsbildande material kring dessa frågor.

IT för grupper med särskilda behov

Strategigruppen ska tillsammans med berörda aktörer stimulera framtagandet av ett nytt arbetsprogram för att möjliggöra ökad IT-användning t.ex. bland personer med särskilda behov. Med utgångspunkt i principen om ”Design för alla” kan programmet också möjliggöra ökad IT-användning bland alla medborgare.

13. Skola och lärande

Det är viktigt att skolan och lärandet förändras i takt med informationssamhällets kunskapsbehov och arbetsmetoder. IT som pedagogiskt verktyg är centralt för nya innovativa lärandeprocesser och lärmiljön måste även fortsättningsvis utvecklas med IT som ett naturligt inslag i verksamheten. Därför anser strategigruppen att IT och lärande är ett prioriterat fokusområde för gruppens verksamhet.

13.1. Strategi

- Identifiera och medverka till fortsatt utveckling av mål för hur IT kan bidra till verksamhetsutveckling och hur IT används i den pedagogiska läroprocessen inom utbildning och skola.
- Bidra till verksamhetsintegrerad och utvecklad användning av IT inom utbildningsområdet.
- Verka för ökad IT-kompetens bland ansvariga och verksamma inom utbildningssektorn.
- Bidra till stimulering och samordning av den mjuka infrastrukturen för utbildningsområdet.
- Stimulera till ökad kunskap och användning av IT-pedagogiska verktyg och metoder.

13.2. Verksamhet

Arbetsgrupp för IT i skola och utbildning

Strategigruppen avser att tillsätta en arbetsgrupp med fokus på IT i skola och utbildning. Det finns ett stort behov av ett fortsatt arbete

efter ITiS-projektet. Arbetsgruppen får i uppdrag att bidra med förslag på hur en fortsatt nationell politik kan utformas i samarbete med Myndigheten för skolutveckling, Utbildningsdepartementet och andra berörda aktörer.

Fokus på pedagogik och didaktik är central. Arbetsgruppen bör bland annat bidra med förslag till hur nationella styrdokument kan utvecklas för att återspegla användningen av IT som verktyg för lärande och hur arbetet på landets lärarhögskolor kan utvecklas med avseende på IT. Arbetsgruppen avser också att fokusera på IT inom annan högre utbildning. Särskilda direktiv utformas för detta arbete.

14. Kultur

IT förändrar radikalt de sociala och kulturella förutsättningarna och villkoren för medborgarna, både nationellt och internationellt. Det är viktigt att följa och förstå dessa processer. Det är också viktigt med ett ständigt pågående samtal om både positiva och negativa konsekvenser av informationssamhället utveckling. IT är också ett verktyg för att tillgängliggöra både traditionell och nyskapande kultur på nya sätt. Därför anser strategigruppen att detta är ett prioriterat fokusområde för gruppens verksamhet.

Ur direktiven:

”Strategigruppens närmare uppgifter är att uppmärksamma även mjuka värden, dvs. behov som främjar livskvalitet, gemenskap, kultur m.m., i informationssamhället och därvid bedöma risker och möjligheter när det gäller bl.a. informationssamhällets sociala och kulturella effekter”

14.1. Strategi

- Analysera behovet av särskilda mål för hur IT kan bidra till verksamhetsutveckling inom kulturområdet.
- Analysera förutsättningarna för långsiktigt bevarande av det digitala kulturarvet.
- Följa IT:s roll för yttrandefrihet och demokratiska processer i

omvärlden i syfte att förstärka Sveriges roll som föregångsland för ett informationssamhälle för alla.

14.2. Verksamhet

Arbetsgrupp för Kultur och IT

IT-politiska strategigruppen avser att tillsätta en arbetsgrupp, i samverkan med Kulturdepartementet som arbetar specifikt med IT:s roll i svensk kulturpolitik. Särskilda direktiv utformas för detta arbete.

Public Service

Strategigruppen avser att i samarbete med berörda aktörer undersöka förutsättningarna, bland annat juridiskt, ekonomiskt och tekniskt, för att bevara och tillgängliggöra Sveriges Radios och Sveriges Televisions och Utbildningsradions arkiv i digital form.

15. Biståndspolitik och digitala klyftor

Sverige betonar IT i sin biståndspolitik som en väsentlig fråga för att uppnå snabbare ekonomisk utveckling och underlätta demokratiseringsprocesser. IT bedöms ha stor potential i och för arbetet med att uppfylla de s.k. milleniumutvecklingsmålen och kunna utnyttjas inom många olika samhällssektorer i kampen mot fattigdomen. I maj 2003 överlämnad prop. 2002/03:122 Gemensamt ansvar - Sveriges politik för global utveckling till riksdagen.

Där framhåller regeringen att arbetet med att främja u-ländernas utbyggnad av och tillgång till IT bör förstärkas samt att de hinder som finns (såsom bristande infrastruktur, investeringar och utbildning) måste angripas. Därför anser strategigruppen att detta är ett prioriterat fokusområde för gruppens verksamhet.

15.1. Strategi

- Medverka till att Sveriges erfarenheter av IT i samhället kommer utvecklingsländer till gagn.

- Verka för integration och användning av IT i utvecklingsländer och därigenom förmedla Sveriges position som ledande informationssamhälle.
- Verka för att Sverige i internationella sammanhang fortsatt kan demonstrera sin ledande position som ett informationssamhälle med ett väl fungerande IT-stöd.
- Verka för att Sverige i internationella sammanhang använder väl fungerande IT-stöd i syfte att vara ett föregångsland samt att stärka Sveriges position som ledande informationssamhälle.

15.2. Verksamhet

Samarbete

Utveckla forum för samverkan med Utrikesdepartementet, Sida och andra berörda svenska aktörer. Öppna upp för diskussion inom detta forum hur EU kan integreras och nyttjas för stärkande av IT i utvecklingsländer. Forumet bör också diskutera hur Sverige kan använda sig av WSIS-processen samt arbetet kring UN ICT TF (United Nations Information and Communication Technologies Task Force) för att bidra till IT-utvecklingen i u-länder genom nyttjande av Sveriges erfarenheter och kunskap.

Konferens om hur IT-kunskap kan förmedlas till utvecklingsländer

Strategigruppen avser att arrangera t.ex. en konferens/seminarium i syfte att diskutera relevans av och visa på hur kunskapsöverföring av svenska IT-modeller kan nyttjas. Detta skulle främja Sveriges roll som ledande informationssamhälle i internationell biståndsverksamhet.

16. Referenser

- Rapport från utfrågningar på Rosenbad den 1 oktober och 13 oktober 2003.
- Regeringens proposition 1999/2000:86 ”Ett informationssamhälle för alla”.

- OECD:s riktlinjer och genomförandeplan.
- ITPS utvärdering av IT-politiken ”En lärande IT-politik” (A2002:009), samt del-rapporterna
- IT-kommissionen slutrapport ”Digitala tjänster – hur då? (SOU 2003:55) samt sammanställning av remissvar.
- e-Europa 2005.
- VINNOVA:s förslag till ett utvecklingsprogram för IT och telekomsektorn (N2002/10876/ITFoU).
- VINNOVA:s nationella strategi för FoU inom området tillämpad informations-teknik (N2002/12353/ITFoU).

Kommentarer till strategigruppens verksamhetsplan.

På första sidan står det: ”Den svenska IT-politiken ska vara en naturlig del av samhällets utvecklingspolitik, där IT-politiska insatser inom alla politikområden och samhällssektorer ges hög prioritet och strävar i en gemensam riktning. Sveriges beslutsfattare ska beakta IT i sina beslut på samma självklara sätt som man redan idag beaktar ekonomi och juridik.”

Det står om samhällets utvecklingspolitik, men det framgår inte klart vad som menas med det. Vad skall utvecklas mest? Livskvalitet?

Insatser ska göras inom alla politikområden och samhällssektorer, men i verksamhetsplanen finner man inte vilka de är.

Verksamma inom alla områden ska sträva i samma riktning,, men det är svårt att i verksamhetsplanen se vilken riktning. Valfärd för alla?

Sveriges beslutsfattare ska beakta IT som man beaktar ekonomi och juridik, men hur beaktas det?

Myndigheter, institutioner och företag har inre verksamheter som kan underlättas med hjälp av elektronisk informationsteknik. I privata företag, t ex industrier, finns tusentals möjligheter att utnyttja IT i verksamheterna, för konstruktion och utformning av varor och tjänster, tillverkning, lagerhållning, försäljning etc. I offentliga företag som sysslar med tjänster av produktionskaraktär, t ex sjukvård, utbildning eller kommunikationer finns motsvarande möjligheter. Offentliga myndigheter o d som har hand om offentlig styrning och kontroll har också möjligheter att utnyttja IT för de interna verksamheterna.

Sådana interna verksamheter kan till stor del vara rent tekniska och spara arbete och materiella resurser, spara pengar. Men det finns alltid risk att det interna arbetet sköts på dåligt sätt , att det till och med

försnillas stora värden. Därför behövs alltid en kontroll av det interna arbetet. I privata företag , t ex aktiebolag , kan aktieägarna vara intresserade av att ha kontroll och se vart pengarna går.

I offentliga organisationer gäller samma sak, men dessutom finns ett behov av att se hur de avsedda verksamheterna bedrivs. Man vill t ex se hur det går till inom sjukvården, om läkarna kan sina saker, men också se vilka som får vård. Man vill veta hur det går till i skolorna, om det lärs ut något och i så fall vad.

I alla typer av företag,, både privata och offentliga, finns behov hos utomstående att ha kontroll så att man kan ta ut skatter och kontroll så att man kan förhindra farlig verksamhet och skador på personalen. Numera vill man också ha kontroll ifråga om jämlikhet och diskriminering.

Sammantaget är det alltså så att interna verksamheter i företag och organisationer sällan eller aldrig är företagets ensak, det behövs mestadels insyn i det interna. Insynen i privata företag får skötas av offentliga kontrollmyndigheter o d. Men i offentliga företag och organisationer har allmänheten rätt kräva insyn och ha möjlighet påverka verksamheterna , det är det som är demokrati.

En uppgift för IT-gruppen kan vara, att göra något som med IT förenklar och förbättrar offentlig insyn och kontroll i privata företag, samtidigt som det blir enklare för företagarna utan att företagshemligheter röjs. Det kan gälla skatter, arbetsmiljö och annan miljö, utbildningsbehov, personalbehov, investeringsbehov, lokalbehov, statistikhantering, framtidsplaner, nedläggningar och utbyggnader etc. Företagen kan behöva hjälp med kontakter med forskning och hjälp med in-och utrikeshandel och penningförsörjning,.

Samma gäller offentliga myndigheter o d, men där måste det läggas upp så att allmänheten får insyn i det interna arbetet. För de

offenliga organen gäller dessutom att deras utåtriktade verksamheter blir lämpliga och kontrollerbara och påverkbara.

De interna verksamheterna och de utåtriktade kan kräva olika IT-lösningar men bör samordnas på något sätt.

I somliga branscher finns både privata och offentliga företag och det medför särskilda problem. Det gäller t ex branschen för resor och transporter. Där har pågått och pågår utredningar om IT-användning.

Sjukvård och annan vård sköts huvudsakligen av offentliga organ. Sjukvård har samverkansproblem mot medicinsk forskning. De interna verksamheterna kan vara mycket betydande och mer omfattande än de utåtriktade och IT-lösningarna för de interna verksamheterna kan då i viss mån få styra de utåtriktade verksamheterna.

Skolor och utbildningsanstalter bör ha kontakter mot företag om utbildningsbehov och mot arbetsmarknaden om personalbehov i företagen. I denna bransch finns behov av kontakter med forskningsvärlden.

Forskning är en bransch som många behöver kontakt med, det ställer krav om en bra IT-hantering där.

På det hela taget finns IT-problem med dels interna, dels utåtriktade verksamheter och olika IT-behov i privata och i offentliga verksamheter. Man kan räkna med att företag och organisationer i ett utgångsläge har vissa inre verksamheter. Behov och möjligheter ifråga om utåtriktad IT-verksamhet kan ge dem anledning ändra de interna verksamheterna.

Det är av utrymmesskäl inte möjligt att här diskutera alla verksamheter och vad som bör göras i dem, det finns 128 stora verksamhetsområden (som kan delas till tusentals områden), se verksamheterna i det uppgjorda klassifikationssystemet för mänskliga verksamheter.

På Sven Winnells hemsida <http://w1.861.telia.com/~u86105430/> ges en relativt kort redovisning av ett forskningsarbete med titeln: ” Samhällsplaneringens problem. Hur ska man kunna förbättra världen.” Med ett klassifikationssystem för mänskliga verksamheter .

Alla verksamheterna är på olika sätt påverkade av andra verksamheter och påverkar andra verksamheter.

Forskningsarbetet har en samhällsutvecklingsfilofi som är nödvändig att ha när man ska försöka hantera samhällets utvecklingspolitik. Det uppgjorda klassifikationssystemet för verksamheter är en följd av utvecklingsfilosofin.

Det finns anledning upprepa något av det som tidigare nämnts:

Samhällsplaneringsprocesserna bildar ett jättelikt informationssystem som rymmer alla informationsflöden. I själva verket är det så att de förekommande informationsprocesserna bildar eller utgör de förekommande planerings- och beslutsprocesserna.

Samhällsplaneringsprocessernas och beslutsprocessernas problem kan ses som en mängd informationsproblem med ca 6 miljarder personers, dvs världsbefolkningens, inre informationsproblem i psykiska processer och ett yttre informationsproblem med informationsutbyten mellan alla dessa personer. Samhällsplanering innebär bl a konstruktion av förslag till framtider, då det konstruktiva arbetet utförs i de psykiska processerna med hjälp av kunskapsmaterial som tillkommer genom både inre och yttre informationsflöden.

Förändringsprocesserna hålls igång av informationsflöden i och mellan människorna, och därför övergår förändringsproblemen och samhällsplaneringens problem i ett stort problem om produktion och spridning av kunskaper och värderingar, som leder till handlingar som förändrar världen.

Vill man förbättra världen bör man i första hand förbättra individernas inre verkligheter och viljor och förbättra de politiska-demokratiska styrningsprocesserna. Det kan man göra genom åtgärder på planerings-, forsknings-, utrednings-, utbildnings- och informationsområdena.

Människornas levnadsvillkor beror av fyra föränderbara faktorer :

Individens kroppsliga förhållanden, dvs individens kroppsliga status och personliga hjälpmedel för de kroppsliga behoven.

Individens psykiska förhållanden, dvs individens olika psykiska tillstånd och aktiviteter, individens inre verklighet.

Individens fysiska miljö - fysiska samhälle. De fysiska miljöerna gäller det fysiska i omgivningarna. De fysiska miljöerna kan gälla:

- * De fysiska miljöerna som estetiska objekt med kulturella värden och funktioner.
- * De fysiska miljöerna som materiella objekt med ekonomiska värden och teknologiska funktioner.

Individens sociala miljö - sociala samhälle, dvs människornas psykiska samspel, de sociala miljöerna .

Förändringsprocesserna i världen hålls i de mest väsentliga avseendena igång av människornas verksamheter :

Individernas viljor.

Kollektiva viljor. (Politik).

Handlingar för kroppen (ekonomiska- teknologiska handlingar).

Handlingar för psyket (informationshandlingar- kulturella handlingar).

Verksamheterna påverkar varandra i en påverkanskedja utan slut.

Människorna påverkar genom verksamheter i fyra olika roller i livet:

A.Huvudroll: allmän levnadsroll lekmanroll-fritidsroll.

A1: att i största allmänhet leva med kropp och psyke i de fysiska och sociala miljöerna med de möjligheter och innanför de ramar som ges av de politiska styrningarna.

A2: att påverka de politiska styrningarna som direkt eller indirekt styr individernas levnadsförhållanden, som beror av de fyra ovan nämnda faktorerna.

B. Biroll: förvärvslivsroll-expertroll-yrkesroll.

B1: att hitta lämplig plats i de gemensamma förvärvslivssystemen och göra arbetet med hänsyn till egna egoistiska krav.

B2: att sköta arbetsuppgifterna i förvärvsarbetet med hänsyn till vad de övriga samhällsmedlemmarna kan begära att få utträttat i den gemensamma arbetsfördelningen.

Individer och samhällen planerar framtiden.

Planeringar går ut på att finna vad man bör vilja och innehåller fyra planeringsmoment som kan redovisas på många olika sätt alltefter omständigheterna i varje planeringsfall :

Hur var det ? Kunskaper och erfarenheter från det förgångna.

Hur är det ? Riktiga kunskaper om rådande förhållanden.

Hur kan det bli ? Vilka alternativ är möjliga i framtiden ?

Hur bör det bli ? Vilket eller vilka alternativ bör man välja ?

Dessa frågor bör ställas ifråga om alla mänskliga verksamheter.

Man bör utforma svaren på frågorna om hur det bör bli med hänsyn till effekterna, sedda i jämlikhetsperspektiv, på individernas levnadsvillkor.

Människorna har olika behov av information i de olika rollerna. Var får man tag på den information man behöver?

Man kan gå till biblioteken och söka i böcker eller köpa böcker i bokhandeln. Man kan läsa i tidningar och tidskrifter, höra radio, se på TV, uppsöka forsknings- och utbildningsanstalter och organisationer osv. Men idag kan man sedan ett tiotal år söka på Internet som nu vuxit så att de flesta svenska betydande organisationer har hemsidor där. Ännu är dock dess hemsidor ofta ofullkomliga.

Med utländska hemsidor kan svenskarna nu på Internet finna miljontals sidor med objektiva fakta och subjektiva åsikter. Om man är skicklig och har tur kan man på Internet hitta svar på många frågor som rör detaljer. Men det är mycket svårt att hitta svar på frågor om hur allting hänger samman och svar på frågor om konsekvenserna av åtgärder som förespråkas på Internet.

Det finns på Internet hjälpmedel med vilka man kan söka sig fram. Det finns många sökanordningar med fasta ämnesindelningar som man kan gå in i, men ämnena tycks vanligen tämligen godtyckligt valda och ordnade. Man kan också i en del fall söka ämnen på ord i bokstavsordning, ödlor klassas då ihop med öron, öglor, Öregrund och annat på Ö, vilket inte ger någon överblick över ämnenas sammanhang.

Informationsfloden är enorm, vilket är ett skäl till uppbyggnaden av klassifikationssystemet för verksamheter. Genom att ha verksamheter som ingångar kan man avsevärt minska antalet ingångar och öka hanterbarheten jämfört med ett system som byggs upp efter ämnen. Vill man veta något frågar man sig vilka personer eller organisationer som kan veta något och går på det.

I rollen A1 behöver man information så att man klarar det dagliga livet. I den rollen kan man ställas inför problem var man ska köpa varor bäst, hur man lagar bra mat, hur man kan resa bäst, hur man gör

för att bota krämpor, vart man vänder sig när man blir sjuk, hur man knypplar, vad aktierna står i, vad de ger på bio och teater, vem som vann fotbollsmatcherna etc etc. I den rollen vet man vad man vill efterfråga och det kan då vara bra med en söktjänst där man bara skriver in t ex ”fotbollsmatcher” eller ”magont”. I ett väl utvecklat nät ska man då få ”träffar” som beskriver det man är ute efter.

I rollen B1 gäller det att hitta ett bra jobb man trivs med och man får betalt för så mycket man vill ha. I den rollen måste man välja utbildning om man inte har någon man tycker räcker och då får man söka på utbildningar och lediga jobb.

I rollen B2 gäller det att göra jobbet bra, dvs man måste göra det på bästa sätt och på rätt tid. Vill man använda Internet för den här rollen får man söka på det yrke man valt och se om man kan få några tips om hur man bör göra. Arbetsgivarna bör tala om hur arbetet ska skötas och anställda och specialister och forskare kan komma med förslag till förbättring av arbetsrutinerna.

Rollen A2 är den verkligt svåra rollen : Att påverka de politiska styrningarna som direkt eller indirekt styr individernas kroppsliga och psykiska förhållanden och fysiska och sociala miljöer. Klassifikationssystemet som redovisas här är uppbyggt i första hand med hänsyn till rollen A2, men tillfredsställer automatiskt informationsbehoven i de andra rollerna eftersom man i rollen A2 behöver veta bland annat allt som man behöver veta i de andra rollerna. Det som man ytterligare behöver veta i rollen A2 är hur alla verksamheter påverkar varandra och behöver veta vad man ska sträva mot, dvs veta vilka verksamheter som behövs och hur de bör vara fördelade.

Information för rollen A2 kan man inte få genom att söka på ett enda ord utan man måste orientera sig i hela informationsutbudet. För att inte drunkna i all information måste man ha hjälp att få ordning på frågorna, och den hjälpen får man med det uppgjorda klassifikationssystemet för verksamheter.

I den nu nedlagda IT-kommissionens rapporter har i stort sett mest behandlats informationsområden för delar av rollerna A1 och B. Det behövs mer för rollerna A1 och B och framför allt för A2.

I rapporten om breddtjänster står det: "I första hand måste en sammanfattande bild över hela informationssystemet skapas. Detta för att utröna vilka investeringar som behöver göras, bland annat i databaser.... Prioriteringarna bör göras utifrån vilka slutresultat som är viktigast. Men för att detta inte ska äventyra "arkitekturen" i det nya som byggs måste tillräckliga och tillförlitliga byggnadsritningar finnas för helheten. Endast då kan eventuella utvecklingar och omkastningar utformas så att de passar in i strukturen och för arbetet framåt."

Privata och offentliga företag och organisationer

Företag, organisationer och myndigheter har numera vanligen hemsidor på Internet. Dessa hemsidor ger mer eller mindre väl upplysningar om de utåtriktade verksamheterna. En del hemsidor är bra, andra dåliga.

Privata företag har frihet att utforma sin hemsidor hur de vill. Tillverknings-, tjänste- och handelsföretag har numera ofta väl utbyggda hemsidor. Vad de gör har betydelse för kunskaperna i rollen A2, men det är framför allt de offentliga organen som är viktiga för A2.

Hemsidor på Internet bör innehålla datum och hemsidans adress i klartext och bör innehålla uppgifter om hur sidorna kan laddas hem. De som har modem och betalar per minut kan inte ha råd att läsa uppkopplat. Man bör observera, att alla inte har eller kan få bredband. Många hemsidor kan nu inte laddas hem bara med ett enkelt "Spara som", i de fallen bör hemsidan ange hur hemladdning ska gå till. Hemsidor som är avsedda för den stora allmänheten bör bygga på enkla html-kodningar som kan läsas av alla vanliga webbläsare. Onödiga bilder och bildfigurer som inte ingår i html-systemet bör undvikas de

tar onödig tid att ladda upp och ladda hem.

De som har krångliga hemsidor bör också ha en snabb textvariant. Kristdemokraterna har eller har haft både krånglig och enkel variant.

Man borde försöka förbättra de offentliga organens hemsidor när det gäller det nämnda och dessutom försöka förbättra innehållen: Det bör finnas länkar till organens instruktioner, uppgifter om styrelseledamöter och generaldirektörer och andra med ansvar, uppgifter om vad organen sysslar med, deras utvecklingsarbeten mot framtiden od.

IT-kommissionen har efterlyst tjänster, men den viktigaste tjänsten för ett organ är att tala om vad det sysslar med och har för planer för framtiden. Detta gäller också näringslivets organisationer och ideella organisationer o d.

Högskolornas och universitetens ämnesbeskrivningar borde vara mycket bättre. Uppgifter om kurslitteratur saknas eller har brister.

Kommunerna har hemsidor och om de har något gemensamt lär det vara uppgifter för Kommun-och Landstingsförbunden.

De strategiska IT-gruppen borde ha möjlighet att i första hand inrikta sig på att förbättra innehållen i de offentliga organens databaser och hemsidor, med hänsyn till information som behövs för rollerna A1, B1, B2 och framför allt för demokratins skull även A2.

De offentliga organen finns på SverigeDirekt som nu sköts av statskontoret.

I min utredning Sven Winnell 031105: Förslag till mjuk infostruktur på SverigeDirekt.

(<http://w1.861.telia.com/~u86119281/omr40c.pdf>) har jag diskuterat SverigeDirekt och föreslagit en infostruktur där både offentliga och privata organ kan placeras in, den bygger på det tidigare redovisade klassifikationssystemet. Se omr40c.pdf

Följande sidor hämtas från:

Samhällsplaneringens problem. Verksamheter som formar framtiden. (<http://w1.861.telia.com/~u86107412/omr01g.pdf>) 186

SverigeDirekt. Myndigheter mm fördelade på områdena 10-99.

Listan i det följande visar innehållet i Statliga myndigheter och bolag och riksdagens myndigheter uppdaterade 020110 samt Enskilda organisationer och akademier uppdaterade 011130 och politiska partier.

101:

Riksarkivet RA
Arbetarrörelsens arkiv o bibliotek. ARAB (Äv102)
Svenska arkivsamfundet
Statens ljud-och bildarkiv

102:

Sverige direkt
Utredningen om SverigeDirekt
Kungliga biblioteket, KB
Statens psykologisk-pedagogiska bibliotek SPPB
Talboks- och punktskriftsbiblioteket TPB
Institutet för byggdokumentation
Svensk Biblioteksforening
Arbetarrörelsens arkiv o bibliotek ARAB (Äv101)

109:

Lärdomshistoriska samfundet

22-28:

Svenska kyrkans centralstyrelse
Kyrkomötet
Ansvarsnämnden för biskopar
Ersta diakonisällskap
Evangeliska Fosterlands-Stiftelsen
Nämnden för Svenska kyrkan i utlandet SKU
Nämnden för Svenska kyrkans mission SKN
Svenska Bibelsällskapet
Svenska kyrkan, Trossamfundet

Svenska kyrkans församlingsförbund

31:

Statistiska centralbyrån SCB
Statistiska Föreningen
Svenska statistikersamfundet

32:

Sipri
Utrikespolitiska Institutet
Valmyndigheten

33:

Konjunkturinstitutet KI
Handelshögskolan (Även på 7957 + 658)
Nationalekonomiska föreningen
Stiftelsen Östekonomiska Institutet SITE
Institutet för tillväxtpolitiska studier, ITPS

34:

Hovrätten för Övre Norrland
Arbetsdomstolen AD
Högsta domstolen
Marknadsdomstolen
Hovrätten för Nedre Norrland
Domstolsverket
Hovrätten för Västra Sverige
Regeringsrätten
Svea Hovrätt med Vattenöverdomstolen
Hovrätten över Skåne och Blekinge
Riksåklagaren RÅ
Rättshjälpsmyndigheten
Rättshjälpsnämnden
Göta Hovrätt
Institutet för rättshistorisk forskning
Kammarrätten i Göteborg
Kammarrätten i Jönköping
Kammarrätten i Stockholm
Kammarrätten i Sundsvall
Lagrådet

Patent- och registreringsverket PRV
Patent- och registreringsverket, Bolag
Patent- och registreringsverket, Varumärke
Patentbesvärslagen PBR
Sveriges advokatsamfund
Tjänsteförslagsnämnden för domstolsväsendet
Göteborgs tingsrätt
Länsrätten i Norrbottens län
Länsrätten i Uppsala
Uddevalle tingsrätt
Sala tingsrätt
Norrköpings tingsrätt
Valprovsnämnden

35:

Offentliga sektorn (Även på 652)

351:

Besvärslagen
Sveriges Riksdag
Riksdagens revisorer
Utrikesnämnden

352:

Sveriges kommuner (Även på 652)
Landsting (Även på 652)

353:

Regeringen

354:

SverigeDirekt Uppgifter om EU
Nordiska rådets svenska delegation
OSSE:s parlamentariska församling, Svenska delegationen

36-39

Centerpartiet (c)
Folkpartiet liberalerna (fp)
Kristdemokraterna (kd)
Miljöpartiet de gröna (mp)

Moderata samlingspartiet (m)
Socialdemokraterna (s)
Vänsterpartiet (v)
EU-stafetten (EU 2004-Kommittén)

50:
Naturhistoriska riksmuseet (Även på 739)

51:
Institutet för tillämpad matematik ITM
Svenska matematikerförbundet

52:
Rymdstyrelsen
Institutet för rymdfysik IRF
Kartografiska sällskapet
Svenska astronomiska sällskapet
Svenska rymdaktiebolaget

55:
Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut SMHI
Sveriges geologiska undersökning, SGU
Polarforskningssekreteriatet
Geologiska Föreningen
Internationella meteorologiska institutet i Stockholm
Svenska geofysiska föreningen

56:
Svenska arkeologiska samfundet

61:
Socialstyrelsen (Även på 7951)
Karolinska institutet
Folkhälsoinstitutet
Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd
Alkoholkommittén
Nordiska hälsovårdshögskolan NHV
Kemikalieinspektionen
Statens strålskyddsinstitut
Statens medicinsk-etiska råd

Handikappinstitutet
Handikappombudsmannen (Även på 7951)
Smittskyddsinstitutet SMI
Räddningsverk, Statens SRV
Röda Korset
Rättsmedicinalverket RMV
Läkemedelsverket LV
Stiftelsen WHO Collaborating Centre on International Drug Monitoring.
Apoteket AB (Även på 653)
Giftinformationscentralen, GIC
Statens veterinärmedicinska anstalt SVA
Veterinära ansvarsnämnden
Centrala försöksdjursnämnden
Alkoholsortimentsnämnden
Apotekarsocieteten
Cancerfonden
Cancerföringen i Stockholm
De Handikappades Riksförbund DHR
Handikappförbundens Samarbetsorgan HSO
Handikappombudsmannen
Hjälpmiddelsinstitutet
Hjärt-Lungfonden
Institutet för psykosocial miljömedicin IPM
SBL, Vaccin AB
SOS Alarm AB
Spri
Statens beredn för utvärdering av medicinsk metodik, SBU
Stiftelsen Allmänna Barnhuset
Stiftelsen för vård- och allergiforskning
Svenska Brandförsvarsföreningen
Svenska föreningen för psykisk hälsa SFPH
Svenska Läkaresällskapet SLS
Sveriges kyrkogårds- och krematorieförbund
Steriliseringersättningsnämnden
Provinsialläkarstiftelsen
Hjärt-och Lungsjukas Riksförbund

62:
Kungliga Tekniska högskolan (Även på 7957)
Kungliga Ingenjörsvetenskapsakademien
Chalmers tekniska högskola (Även på 7957)
Institutet för tillämpad matematik
Närings- och teknikutvecklingsverket NUTEK
Institutet för Medieteknik
SIS - Swedish Standards Institute
Sveriges Provnings- och Forskningsinstitut
Institutet för Verkstadsteknisk forskning IVF
Luleå tekniska universitet (Även på 7957)
Skogsindustrins tekniska forskningsinstitut STFI
Statens geotekniska institut SGI
Ingenjörssamfundet
Institutet för Kvalitetsutveckling SIQ
Institutet för metallforskning, IM
Institutet för vatten-och luftvårdsforskning IVL
Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll SWEDAC
Svenska Petroleum Institutet
Svenska Uppfinnareföreningen
Verket för innovationssystem, Vinnova
Stiftelsen Innovationscentrum
Bergsstaten
Imago AB- Institutet för mikroelektronik i Göteborg
Miljöteknikdelegationen
Stiftelsen PACKFORSK- Institutet för förpackning och distribution
SvenskTeknik och Design, STD
Statens institut för ekologisk hållbarhet, IEH
Statens nämnd för arbetstagares uppfinningar

63:
Svenska FAO-kommittén
Statens utsädeskontroll
Gentekniknämnden
SIK - Institutet för Livsmedel och Bioteknik
Statens jordbruksverk
Jordbrukstekniska institutet JTI

Sveriges lantbruksuniversitet, SLU
Skogsstyrelsen
Fiskeriverket
Hushållningssällskapens förbund
Institutet för jordbruks- och miljöteknik
Jägarnas Riksförbund
Kungliga Skogs- och Lantbruksakademien
Lantbrukarnas Riksförbund LRF
Svenska Jägareförbundet
Växtsortsnämnd, Statens
Fasta utskottet enligt svensk-norska
renbeteskonventionen
Sveaskog AB
Svenska Skogsplantor AB

641-642:

Statens livsmedelsverk
Livsmedelsekonomiska institutet

644:

Statens Energimyndighet, STEM
Statens oljelager SOL
Statens Va-nämnd
Vattenfall AB
Statens råd för kärnavfallsfrågor
Elsäkerhetsverket
Statens kärnkraftinspektion SKI
Kärnavfallsfondens styrelse
Oljekrisnämnden
Svensk Energi
Svenska Fjärrvärmeföreningen
Svenska Vatten- och Avloppsverksföreningen VAV
Delegationen för energiförsörjning i Sydsverige,
DESS

647:

Akademiska Hus AB
Statens fastighetsverk SFV
Fastighetsmäklarnämnden
Hyresgästernas riksförbund
Bostadsdelegationen

Fideikommissnämnden
Förvaltningsaktiebolaget Stattum
Harpunds-nämnden
Kasernen Fastighets AB
Tjänstebostadsnämnd, Statens
Hyresnämnden
Stängselnämnden
Sveriges konsumentråd
Specialfastigheter Sverige AB
Venantius AB
Konsumentverket
Allmänna reklamationsnämnden

651:

Datainspektionen DI
IT-kommissionen (även 654)
Person- och adressregisternämnd, Statens SPAR-
nämnden
Registernämnden

6520-6524:

Offentliga sektorn (Även på 35)
Riksdagen (Även på 35)
Sveriges kommuner (Även på 352)
Landsting (Även på 352)
Statliga myndigheter
Myndigheter o d under departementen :
Finansdepartementet
Försvarsdepartementet
Jordbruksdepartementet
Justitedepartementet
Kulturdepartementet
Miljödepartementet
Näringsdepartementet
Socialdepartementet
Utbildningsdepartementet
Utrikesdepartementet
Kammarkollegiet
Partibidrag-nämnden
Riksdagens arvodesnämnd

Statsrådsarvodesnämnden
Statskontoret
Sametinget
Överstyrelsen för civil beredskap ÖCB
Svenska FN-förbundet
Ansvarsnämnd, Statens
Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi ESO
Justitiekanslern JK
Justitieombudsmannen JO
Länsstyrelserna
Offentliga sektorns särskilda nämnd SHA-nämnden
Statens kvalitets- och kompetensråd
Amassader och konsulat
Utvecklingsrådet för statliga sektorn
Svenska Kommunförbundet
Landstingsförbundet

6525-6529:

Fortifikationsverket FORTV
Centralförbundet Folk och Försvar - CFF
Pliktverket.
Försvarsmakten
Försvarshögskolan FHS
Försvarets materielverk FMV
Delegationen för militärhistorisk forskning
Försvarets underrättelsenämnd
Rikshemvärnsrådet RikSHvr
Försvarets radioanstalt
Försvarets traditionsnämnd
Styrelsen för psykologiskt försvar SPF
Kustbevakningen KBV
Allmänna Försvarsföreningen
Centralförbundet Folk och Försvar
Centralförbundet för befälsutbildning CFB
Frivilliga automobilkårens riksförbund FAK
Frivilliga försvarorganisationernas
samarbetskommitté
Frivilliga skytterörelsen FSR
Föreningen Sveriges Sjöfart och Sjöförsvar
Granskningsnämnden för försvarsuppfinningar 189

Inspektionen för strategiska produkter ISP
Krigsförsäkringsnämnden KFN
Kungliga Krigsvetenskapsakademien
Kungliga Örlogsmannasällskapet
Nämnden för personalvård för
totalförsvarspliktiga, NPT
Riksförbundet Sveriges lottakårer
Riksvärderingsnämnden
Svenska blå stjärnan SBS
Sveriges civilförsvarsförbund SCF
Sveriges kvinnliga bilkårens riksförbund SKBR
Totalförsvarets chefsnämnd TCN
Totalförsvarets forskningsinstitut, FOI

653:
Konkurrensverket
Kommerskollegium
Sveriges exportråd
Exportkreditnämnden EKN
Handelsprocedurrådet, SWEPRO
Nämnden för offentlig upphandling NOU
Systembolaget
Apoteket AB (Även på 615)
Allmänna reklamationsnämnden ARN
Internationella Handelskammarens Svenska Natio-
nalkommitté
Stiftelsen för insamlingskontroll
Svensk Handel
Svenska Bokhandlarföreningen
Sveriges allmänna exportförening
V&S Vin & Sprit AB
Svensk Exportkredit AB

654:
Telia AB
Post-och telestyrelsen PTS (Även på 656)
Svenska rymdaktiebolaget
IT-kommissionen. Även på 651
Teracom AB
SeniorNet Sweden

655:
Svenska förläggarföreningen
Svenska bokhandlareföreningen, även på 653.

656:
A-banan Projekt AB
Statens institut för kommunikationsanalys SIKA
Statens haverikommission SHK
Generaltullstyrelsen GTS
Statens väg- och transportforskningsinstitut VTI
AB Svensk Bilprovning
Svensk-Danska Broförbindelsen, SVEDAB AB
Vägverket VV
Banverket BV
Statens Väg-och Baninvest AB
Green Cargo AB
Statens Järnvägar
Sjöfartsverket SjöV
Swedish National Road Consulting AB, SweRoad
AB Göta kanalbolag
Handelsflottans kultur- o fritidsråd HKF (Äv 7955)
Luftfartsverket LFV
Flygplatsnämnden
Post-och telestyrelsen PTS (Även på 654)
Posten AB
Resegarantinämnden
Sveriges Rese-och Turistråd AB
Fartygsuttagningskommissionen FUK
Nationalföreningen för trafiksäkerhetens
främjande NTF
Rikstrafiken
Sjöhistoriska samfundet
Svenska vägföreningen
Sveriges redarförening
Tullverket
Vänerns seglationsstyrelse
Järnvägsinspektionen
Svenska Lagerhus AB
Rederinämnden

657:
AB Bostadsgaranti
Första AP-fonden
Andra AP-fonden
Tredje AP-fonden
Fjärde AP-fonden
Sjätte AP-fonden
Sjunde AP-fonden
Bostadsfinansieringsaktiebolag, Statens,SBAB
Riksbanken
Riksbanksfullmäktige
Delegationen f utländska investeringar iSverige -
ISA
Finansinspektionen
Försäkringskassaförbundet
Sveriges Försäkringsförbund
Statens förnyelsefond
Norrlandsfonden, Stiftelsen
OM Stockholmsbörsen
Stockholmsbörsen (Part of OM)
Riksförsäkringsverket RFV
Riksskatteverket
Riksrevisionsverket
Riksgäldskontoret
Bokföringsnämnden
Ekobrottsmyndigheten
Ekonomiska rådet
Ekonomistyrningsverket
Fonden för svensk-norskt industriellt samarb.,SNI
Forskarskattenämnden
Föreningen Auktoriserade Revisorer FAR
Insättningsgarantinämnden, IGN
Längmanska kulturfondens nämnd
Pensionsverk, Statens SPV
Premiepensionsmyndigheten, PPM
Revisorsnämnden
Sjöassuradörernas Förening
Skatterättsnämnden
Statens bostadskreditnämnd
Swedfund International AB

Svenska försäkringsföreningen
Svenska Revisorsamfundet
Sveriges Försäkringsförbund
Tjänstepensions- och grupplivsnämnden
Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige
Delegationen för stöd till vissa kommuner med bostadsåtaganden, Bostadsdelegationen
Civitas Holding AB
Arvsfondsdelegationen
Industrifonden, Stiftelsen
Nämnden för statens avtalsförsäkringar

658:

Nämnden för styrelserepresentation
Expertgruppen för arbetsmarknadspolitiska utvärderingsstudier EFA
Statens nämnd för arbetstagares uppfinningar
Skiljenämnden för arbetsmiljöfrågor
Arbetsgivarverket
Statliga sektorns arbetsmiljönämnd
Arbetslivsinstitutet
Arbetsmarknadsstyrelsen
Jämställdhetsombudsmannen JämO
Trygghetsstiftelsen
Handelshögskolan (Även på 795786)
LO - Landsorganisationen i Sverige
TCO - Tjänstemännens Centralorganisation
SACO - Sveriges Akademikers Centralorganisation
SKTF
Samhall AB
ALMI Företagspartner AB
Företagarnas Riksorganisation
ILO-kommittén
Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering
Konkurrensverket . KKV
Offentliganställdas förhandlingsråd. OFR
Kooperativa förbundet, KF
Svenskt Näringsliv
Svenska Civilekonomiföreningen
Trygghetsnämnden TrN

Utlandslönenämnd, Statens UtN
Arbetsmiljöverket
Näringslivets nämnd för regelgranskning NNR
Nämnden för styrelserepresentationsfrågor
Medlingsinstitutet
66-68:
Jernkontoret
Loussavara-Kiirunavara AB. LKAB
Föreningen Sveriges Skogsindustrier
AB Tumba Bruk
Svensk Bilprovning AB

70:

Riksantikvarieämbetet
Kungliga konsthögskolan
Stiftelsen Framtidens kultur
Statens konstråd SK
Statens kulturråd
Konstakademien
Konstnärsnämnden
Svenska humanistiska förbundet
Sveriges allmänna konstförening

71:

Glesbyggsverket
Naturvårdsverket
Boverket
Naturskyddsföreningen
Statens institut för regionalforskning SIR
Lantmäteriverket
Miljövårdsberedningen
Stadsmiljörådet
Sverige Hembyggsförbund
Stockholm International Water Institute
Swedesurvey AB

72:

Arkitekturmuseet (Även på 739)
Arkitekt- och Ingenjörsföretagen

73:

Riksutställningar
Åttte - Svenskt fjäll- och samemuseum
Naturhistoriska riksmuseet (Även på 50)
Etnografiska museet
Historiska museum, Statens
Vasamuseet
Skansen
Statens konstmuseer SKM
Statens sjöhistoriska museer
Nordiska Museet
Arkitekturmuseet (Även på 72)
Arbetets museum
Armémuseum
Dansmuseet
Flygvapenmuseum
Försvarshistoriska museer, Statens
Millesgården
Kungliga Myntkabinettet
Moderna Museet
Nationalmuseum
Prins Eugens Waldemarsudde
Svenska Numismatiska Föreningen
Tekniska museet
Thielska galleriet
Sveriges teatermuseum
Statens museer för världskultur
Livrustkammaren, Skoklosters slott och Hallwylska museet

74:

Nämnden för hemslöjdsfrågor NFH
Konstfack
Föreningen Svensk Form

78:

Kungliga Musikhögskolan i Stockholm, KMH
Statens musiksamlingar
Kungliga Musikaliska akademien

7911-7913:

Riksorganisationen för kvinnojourer i Sverige (Äv 7951)
Kungliga Fysiografiska Sällskapet i Lund
Kungliga Gustav Adolfs Akademien för svensk folkkultur
Svenska Samernas Riksförbund SSR
Svenska sällskapet för antropologi och geografi

7914-7919:

Radio- och TV-verket RTV
Svenska Filminstitutet
Granskningsnämnden för radio och TV
Statens biografbyrå. Filmcensuren
Föreningen Armé-, Marin- och Flygfilm AMF
Radiotjänst i Kiruna AB
Sveriges Radio AB SR
Sveriges Television AB SVT

792:

Svenska riksteatern
Teaterhögskolan i Stockholm
Dramatiska institutet DI
Svenska rikskonserter
Kungliga Dramatiska Teatern AB
Danshögskolan
Riksskådebanan
Dansens Hus
Dramaten
Operahögskolan i Stockholm
Riksteatern
Stiftelsen Svenska rikskonserter
Teaterförbundet
Kungliga Operan AB

794:

Lotteriinspektionen
AB Svenska Spel

7951:

BRIS, Barnens rätt i samhället

Barnombudsmannen BO
Brottsofferjourernas Riksförbund
Handikappombudsmannen (Även på 614)
Statens invandrarverk
Ungdomsstyrelsen
Rädda Barnen
Brottsoffersmyndigheten
Ombudsmannen mot etnisk diskriminering DO
Brottsförebyggande rådet BRÅ
Socialstyrelsen(Även på 61)
Riksorganisationen för kvinnojourer i Sverige (Äv 7911)
Carnegiestiftelsen
Centralförbundet för socialt arbete CSA
Svenska UNICEF-kommittén
Jämställdhetsnämnden
Jämställdhetsombudsmannen JämO
Nationella sekretariatet för genusforskning
Nämnden för internationella adoptionsfrågor NIA
SIDA - Styrelsen för internatinnellt utvecklingssamarbete
Lutherhjälpen
Svenska kriminalistföreningen
Utlänningsnämnden UN
Statens institutionsstyrelse SIS
Statens nämnd för internationella adoptionsfrågor
Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning, HomO
Nämnden mot diskriminering
Migrationsverket Tidigare Invandrarverket
Integrationsverket

7952-7956:

Rikspolisstyrelsen RPS
Säkerhetspolisen, SÄPO
Handelsflottanskultur- o fritidsråd HKF (Ä 656)
Kriminalvårdsstyrelsen KVS
Kriminaltekniska laboratorium, Statens SKL
Kriminalvårdsnämnden
Migrationsverket Tidigare Invandrarverket

Integrationsverket

7957:

Svenska EU Programkontoret
Lärarhögskolan i Stockholm
Svenska Unescorådet
Statens skolverk
Centrala studiestödsnämnden CSN
Folkbildningsrådet
Statens skolor för vuxna SSV
Lernia AB (F d AmuGruppen AB)
Verket för högskoleservice, VHS
Högskoleverket, HSV
Rådet för forskning om universitet och högskolor
Lunds universitet
Linköpings universitet
Uppsala universitet
Umeå universitet
Göteborgs universitet
Luleå tekniska universitet (Även på 62)
Stockholms universitet
Högskolan i Borås
Chalmers tekniska högskola AB (Även på 62)
Högskolan i Kristianstad
Mälardalens högskola
Örebro universitet
Högskolan i Jönköping
Södertörns högskola
Kungliga Tekniska högskolan AB (Även på 62)
Högskolan Dalarna
Högskolan i Halmstad
Handelshögskolan (Även på 33+658)
Växjö universitet
Blekinge Tekniska Högskola
Högskolan på Gotland
Malmö högskola
Karlstad universitet
Mitthögskolan
Högskolan i Gävle (/Sandviken)
Högskolan i Kalmar
Högskolan i Trollhättan/Uddevalla

Högskolan i Skövde
Stiftelsen Institutet för framtidsstudier
Institutet för Kvalitetsutveckling SIQ
Akademiska rektorskonventet i Stockholm
Birgittaskolan, Örebro
Finsk-svenska utbildningsrådet
Folkhögskolornas informationstjänst
Forskningsberedningen
Stiftelsen Gällöfsta utbildningscentrum.
Högskolans avskiljandenämnd HAN
Idrottshögskolan i Stockholm IH
Institut för särskilt utbildningsstöd, Statens
Kristinaskolan, Härnösand
Kungliga Humanistiska Vetenskapssamfundet
i Lund
Kungliga Humanistiska Vetenskapssamfundet
i Uppsala
Kungliga Vetenskaps- och Vitterhetssamhället
i Göteborg
Kungliga Vetenskaps-Societeten i Uppsala
Kungliga Vetenskapsakademien
Kungliga Vetenskapssamhället i Uppsala
Kungliga Vitterhets Historie och Antikvitets-
Akademien
CSN-kontor
Manillaskolan, Stockholm
Myndigheten för kvalificerad yrkesutbildning. KY
Myndigheten för Sveriges nätuniversitet
Nobelstiftelsen
Nämnden för Rh-anpassad utbildning
Rådet för forsknings- och utvecklingssamarbete
mellan Sverige och EU
Sameskolstyrelsen
Skolväsendets överklagandenämnd
Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond
Studieförbundet Näringsliv och samhälle SNS
Sveriges universitets- och högskoleförbund
Vetenskapssocieteten i Lund
Delegationen för IT i skolan, ITiS
Internationella programkontoret för utbildnings-

området
Institutet för handikapppådrag i skolan, Statens
Specialskolemyndigheten, SPM
Stiftelsen för Kunskaps-och Kompetensutveckling
Sveriges Utbildningsradio AB
Vetenskapsrådet
Stiftelsen för miljöstrategisk forskning, MISTRA
Stiftelsen för strategisk forskning
Nämnden för svensk-amerikanskt forskarutbyte
Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap,
FAS
Forskningsrådet för miljö, ariella näringar och
samhällsbyggande, Formas
IRECO, Institute for Research and Competece
Holding AB

7959:
Kungliga Patriotiska Sällskapet
Kungliga Sällskapet Pro Patria
Letterstedtska föreningen
Pensionärernas Riksorganisation PRO
Riddarhusdirektionen
Stiftelsen Sveriges Nationaldag
Sveriges Pensionärsförbund SPF

796-799:
Idrottshögskolan i Stockholm IH
Riksidrottsförbundet
Gymnastikförbundet, Svenska
Voxenåsen A/S ?

80:
TerminologicentrumTNC
Svenska språknämnden
Föreningen Auktoriserade Translaterer FAT
Föreningen för svenska i världen
Språk- och folkminnesinstitutet SOFI

Svenska Akademien
Svenska fornskriftssällskapet

81:
Stiftelsen Svenska barnboksinstitutet
Samfundet De Nio
Svenska Akademien
Svenska litteratursällskapet
Svenska Vitterhetssamfundet
Sveriges författarfond
Sveriges Författarförbund SFF

90:
Lättläst nyhetsinformation och litteratur, LL-
stiftelsen
Presstödsnämnden
Taltidningsnämnden
Stiftelsen Invandratidningen

91:
Svenska Turistföreningen
Stiftelsen Svenska Institutet
Riksföreningen Sverigekontakt
Sverige-Amerika Stiftelsen
Turistdelegationen
Nordiska Afrikainstitutet

92:
Svenskt biografiskt lexikon SBL

93-99.
Kungliga Samfundet för utgivande av handskrifter
rörande Skandinaviens historia
Norden
Nordiska Afrikainstitutet
Svenska historiska föreningen

Antal arbetsställen 1998.

Uppgifterna från SCBs Företagsregister 1999 :
Antal arbetsställen 1998 - fördelat på näringsgren
och storleksklass. Senast uppdaterad: 1999-10-01.
Här fördelat på områden i Sven Wimmells system:
SW-nummer. SNI-KOD. Näringsgren. SUMMA
ANTAL ARBETSSTÄLLEN.

101: O 92513 Arkiv 113

102: O 92511 Folkbibliotek 1340

102: O 92512 Forsknings- och specialbib. 12

2: O 91310 Religiösa samfund 6181

34: K 74111 Advokatbyråer m.m. 3625

34: K 74112 Patentbyråer m.m. 294

34: L 75231 Åklagarväsendet 48

34: L 75232 Domstolar 152

35: L 75111 Stats- o kommunledande, lagstift o
normerande organ 796

36-39: O 91320 Politiska partier och organisa-
tioner 770

5: K 73101 Naturvetenskapl. FoU-institutioner 259

61: K 73103 Medicinska FoU-institutioner 782

61: L 75123 Myndigheter som adm hälso- o sjuk-
vård 86

61: L 75250 Brandförsvaret 861

61: N 85110 Slutenvårdskliniker, sjukhem 909

61: N 85120 Hälso- och sjukvårdsmottagningar
5168

61: N 85130 Tandläkarmottagningar 3731

61: N 85140 Andra enheter f hälso- o sjukvård 6293

61: N 85200 Veterinärkliniker 813

61: O 93030 Begravningsbyråer m.m. 642

62: K 73102 Tekniska FoU-institutioner 572

62: K 73105 Tvärvetenskapl FoU-inst med
tyngdpunkt vid naturvetenskap o teknik 63

62: K 74202 Byggkonsultbyråer, tekniska konsult-
byråer 19523

62: K 74300 Tekniska provnings-, analysföretag 717

63: A 01 Jordbruk och serviceföretag till jordbruk
141523

63: A 02 Skogsbruk och serviceföretag till skogs-
bruk 15374

63: B 05 Fiskare, vattenbrukare inkl serviceföre-
tag 1138

63: K 73104 Lantbruksvetenskapliga FoU-institu-
tioner 60

63: L 75132 Myndigheter som adm jordbruk,
skogsbruk o fiske 182

641-642: H 55300 Restauranger 16898

641-642: H 55400 Barer och pubar 60

641-642: H 55510 Personal matsalar 483

641-642: H 55521 Cateringföretag för 19

641-642: H 55522 Centralkök för sjukhus 7

641-642: H 55523 Centralkök för skolor, omsorgs-
o a institutioner 138

641-642: H 55529 Övriga cateringföretag 707

643: H 55111 Hotell med restaurang utom konfe-
rensanläggningar 1400

643: H 55112 Konferensanläggningar 321

643: H 55120 Hotell utan restaurang 531

643: H 55210 Vandrarhem m.m. 218

643: H 55220 Campingplatser m.m. 452

643: H 55230 Stugbyar m.m. 334

643: N 85311 Servicehus, service- lägenheter o
ålderdomshem 2519

643: N 85312 Gruppboheter för psykiskt utveck-
lingsstörda 2659

643: N 85313 Hem för vård eller boende 903

643: N 85314 Flyktingförläggningar 50

643: N 85315 Inackorderingshem 137

643: N 85323 Hemtjänst, dagcentraler 2604

644: E 40 El-, gas- och värmeverk 2316

644: E 41 Vattenverk 667

644: O 90 Reningsverk, avfalls anläggningar, ren-
hållningsverk 1633

644: K 74600 Företag f bevakning o säkerhets-
tjänst, detektivbyråer 688

644: K 74703 Skorstensfejare 392

646: O 93021 Frisörsalonger 11674

646: O 93022 Skönhetssalonger 1226

646: O 93040 Inrättningar för kroppsvård 2887

646: O 93050 Övriga serviceföretag 255

647: K70 Fastighetsbolag, fastighetsförvalt 43018

648: K 74701 Städföretag 4611

648: K 74702 Sanerings- desinfektionsföretag 490

648: O 93011 Industri- o institutionstvätterier 183

648: O 93012 Konsumenttvätterier 548

649: P 95000 Förvärvsarbete i hushåll 4

651: K 72 Datakonsulter, dataservicebyråer 16096
även 66-68: K 72500 Servicefirmor för datorer
och kontorsmaskiner 486

651: K 74830 Kontorsservice- och översättnings-
byråer 3106

652: L 75112 Inspekterande, kontroll o tillstånds-
givande myndigheter 225

6520: L 75140 Stödmyndigheter till offentlig för-
valtning 135

6520: L 75211 Myndigheter som handlägger utri-
kesärenden 9

6524: Q 99000 Internat organisationer, utländska
ambassader o.d. 45

6525: L 75221 Militära operativa ledningsmyndig-
heter 15

6525: L 75222 Armén 88

194

6525: L 75223 Marinen 13
6525: L 75224 Flygvapnet 12
6525: L 75225 Centrala militära myndigheter 69
6525:L 75226 Civila försvaret och frivilligförsvaret 159

653+ 66-68: G 50 Handel m o serv.verkst f motor fordon; bensinstationer 19741
653: G 50101 Handel med lastbilar, bussar och specialbilar 323
653: G 50102 Handel med personbilar 3540
653: G 50103 Handel m husvagnar,husbilar 239
66-68: G 50201 Bilserviceverkstäder, ej specialiserade 7753
66-68: G 50202 Bilplåt- och billackeringsverkstäder 1335
66-68: G 50203 Bilel-,bilelektronikverkstäder 307
66-68: G 50204 Däckserviceverkstäder 962
653: G 50301 Partih m reservd o tillbeh 865
653: G 50302 Detaljh m reservd o tillbehör till motorfordon, ej motorcyklar 957
653+ 66-68: G 50400 Motorcykelhandel inkl reparationsverkstäder 634
653: G 50500 Bensinstationer 2826
653: G 51 Parti- och agenturhandel utom med motorfordon 45630
653+ 66-68: G 52 Detaljh, reparation hushålls- o personliga artiklar 65334
66-68: G 52710 Skomakerier, klackbarar m.m. 610
66-68: G 52720 Reparationsverkstäder för elektriska hushållsartiklar 1942
66-68: G 52730 Reparationsverkstäder för ur och guldsmedsvaror 145
66-68: G 52740 Andra rep.verkst f hus- hållsartiklar o personliga art 957
653: K 71 Uthyrningsfirmor 5132

654: I 64201 Nätdriftsstationer 1821
654: I 64202 Radiostationer 69
654: I 64203 Kabel-TV-företag 72

655: DE 22110 Bokförlag 1 182
655: DE 22121 Dagstidningsförlag 616
655: DE 22122 Annonstidningsförlag 152
655: DE 22130 Tidskriftsförlag 757
655: DE 22140 Fonogramutgivare 1 046
655: DE 22150 Andra förlag 631

656: I 60 Landtransportföretag 27392
656: I 61 Rederier 816
656: I 62 Flygbolag 294
656: I 63 Serviceföretag t transport; resebyrå o transportförmedling 5442
656: I 64110 Posten 1398
656: I 64120 Budbils-, kurir-,andra postföretag 365
656: K 74820 Förpackningsfirmor 158

657: J 65 Banker och andra kreditinstitut 4518
657: J 66 Försäkringsbolag 946
657: J 67 Serviceföretag till finansiell verks.2341
657: K 74120 Bokföringsbyråer, revisionsbyråer m.m. 12909
657: K 74150 Holdingbolag 649
657: K 74843 Inkasso- o kreditkontrollbyråer 196
657: L 75113 Skatteförvaltningen och kronofogdemyndigheter 246
657: L 75300 Försäkringskassorna 410

658: K 74140 Konsultbyråer avs företags organisation, information m.m. 18635
658: K 74500 Arbetsförmedlingar och rekryteringsföretag 595
658: K 74849 Div övr företagsservicefirmor 2959
658: L 75133 Myndigheter som adm arbetsmarknadsprogram 162
658: L 75134 Myndigheter som adm andra näringslivsprogram 33
658: O 91111 Branschorganisationer 749
658: O 91112 Arbetsgivarorganisationer 185
658: O 91120 Yrkesorganisationer 202
658: O 91200 Arbetstagarorganisationer 2247

659: K 74130 Marknads- o opinionsun
659: K 74401 Reklambyråer 7953
659: K 74402 Annonsförmedlingsbyråer 505
659: K 74403 Direktreklamföretag 411
659: K 74409 Övr. marknadsföringsföretag 1360
659: K 74844 Mäss-, kongress- och dagkonferensarrangörer 522

Varutillverkning och reparationer:
66-68: CA 10 Kolgruvor och torvindustri 146
66-68: CA 11 Ind för utv av råpetroleum o naturgas inkl serviceföret 20
66-68: CB 13 Metallmalmsgruvor 45
66-68: CB 14 Annan industri för SW 66-68:
DA 15 Livsmedels- och dryckesvaruindustri 3324
66-68: DA 16 Tobaksindustri 3
66-68: DB 17 Textilindustri 1650
66-68: DB 18 Beklädnadsind; pälsind 1657
66-68: DC 19 Garverier; ind f reseffekter, handväskor, skodon o.d. 409
66-68: DD 20 Ind f trä o varor av trä, kork, rotting, ej möbler 5705
66-68: DE 21 Massa-, pappers-.pappersvaruind 525
66-68+655: DE 22 Förlag; grafisk och annan reproduktionsindustri 8 827
655: DE 22110 Bokförlag 1 182
655: DE 22121 Dagstidningsförlag 616
655: DE 22122 Annonstidningsförlag 152
655: DE 22130 Tidskriftsförlag 757
655: DE 22140 Fonogramutgivare 1 046
655: DE 22150 Andra förlag 631
66-68: DE 22210 Dagstidningstryckerier 42
66-68: DE 22221 Tidskriftstryckerier 143
66-68: DE 22222Boktryckerier,övr.tryckerier 2 742
66-68: DE 22230 Bokbinderier och industri för trycksaksbehandling 253
66-68: DE 22240 Ind för sättning och annan framst av tryckoriginal 502
66-68: DE 22250 Annan grafisk industri 624
66-68: DE 22310 Företag för reproduktion 195

av ljudinspelningar 43
66-68: DE 22320 Företag för reproduktion av videoinspelningar 34
66-68: DE 22330 Företag för reproduktion av data och datorprogram 60
66-68: DF 23 Ind f stenkolsprod, raff, petroleumprod o kärnbränsle 59
66-68: DG 24 Kemisk industri 930
66-68: DH 25 Gummi- och plastvaruindustri 1 555
66-68: DI 26 Jord- och stenvaruind 1774
66-68: DJ 27 Stål- och metallverk 384
66-68: DJ 28 Industri för metallvaror utom maskiner o apparater 9 671
66-68: DK 29 Maskinindustri som ej ingår i annan underavdelning 5 286
66-68: DL 30 Industri kontorsmaskiner,datorer 441
66-68: DL 31 Annan elektroindustri 1 381
66-68: DL 32 Teleproduktindustri 647
66-68: DL 33 Ind f precisions-, medicinska o optiska instr; ur 2 098
66-68: DM 34 Industri för motorfordon, släpfordon o påhängsvagnar 707
66-68: DM 35 Annan transportmedelsind 1 309
66-68: DN 36 Möbelindustri; annan tillverkningsindustri 4719
66-68: DN 37 Återvinningsindustri 133
66-68: G 50201 Bilserviceverkstäder, ej specialiserade 7753
66-68: G 50202 Bilplåt- och billackeringsverkstäder 1335
66-68: G 50203 Bilel-,bilelektronikverkstäder 307
66-68: G 50204 Däckserviceverkstäder 962
653+ 66-68: G 50400 Motorcykelhandel inkl reparationsverkstäder 634
66-68: G 52710 Skomakerier, klackbarar m.m. 610
66-68: G 52720 Reparationsverkstäder för elektriska hushållsartiklar 1942
66-68: G 52730 Reparationsverkstäder för ur och guldsmedsvaror 145
66-68: G 52740 Andra rep.verkst f hushållsartiklar

o personl art 957
även 66-68: K 72500 Servicefirmor för datorer och kontorsmaskiner 486
68+77: K 74814 Fotolaboratorier 368
69: F 45 Byggindustri 52659
71: L 75131 Myndigheter som adm infrastrukturprogram 219
72: K 74201 Arkitektkontor 2249
739: O 92520 Museer och kulturminnesinst. 622
74: K 74842 Andra formgivare 1804
75-77: O 92310 Artister och producenter av konstnärliga etc alster 6597
76: K 74841 Byråer för grafisk formgivning och service 2552
77: K 74811 Porträttfotoateljéer 797
77: K 74812 Reklamfotoateljéer 824
77: K 74813 Press- och övriga fotografer 1136
77+ 68: K 74814 Fotolaboratorier 368
7914: O 92110 Film-o videoproduktionsbol.1620
655: O 92120 Film- o videodistributionsbolag 111
7914: O 92130 Biografer 311
7914 O 92200 Radio- och TV-bolag 572
7914-7919 O 92330 Nöjesparker 120
7914-7919 O 92340 Dans-o andra nöjesarran. 568
7914-7919: O 92530 Botaniska trädgårdar, djurparker o naturreservat 37
792: O 92320 Teater o konserthusföretag o.d. 703
793: O 92729 Diverse övriga arrangörer av rekreativ verksamhet 1968
794+796-799: O 92710 Spel- och vadhållningsföretag inkl ombud 487
7951: L 75124 Myndigheter som adm social verksamhet 302
7951: L 75125 Myndigheter som adm kultur, miljö, boende m.m. 267
7951: L 75212 Myndigheter som handlägger biståndsverksamhet 30

7951: N 85324 Socialkontor 925
7951: N 85325 Humanitära hjälporganisatio. 296
7955: L 75233 Kriminalvårdsanstalter 150
7955: L 75240 Polisen 363
7957: K 73201 Samhällsvetenskapliga FoU-institutioner 121
7957: K 73202 Humanistiska FoU-institutioner 150
7957: K 73203 Tvärvetensk FoU-inst m tyngdpunkt sam.vet o humaniora 23
7957: L 75121 Myndigheter som adm grundskola o gymnasieskola 220
7957: L 75122 Myndigheter som adm högskola och forskning 68
7957: M 80 Utbildningsväsendet 13682
7957: N 85321 Förskolor 9818
7957: N 85322 Fritidshem,familjedaghem od 2063
7959: O 91330 Andra intresseorganisationer 5161
796-799: O 92611 Skidsportanläggningar 61
796-799: O 92612 Golfbanor, golfklubbar 491
796-799: O 92613 Motorbanor 12
796-799: O 92614 Trav- och galoppbanor 110
796-799: O 92615 Sporthallar,idrottsplatser o andra sportanläggningar 1724
796-799: O 92621 Idrottsföreningar och professionella idrottare 3765
796-799: O 92622 Tävlingsstall 2324
796-799: O 92623 Sportskolor, båtklubbar m.m 464
796-799: O 92624 Sportarrangörer 171
796-799: O 92625 Sportadministratörer 499
796-799+ 794: O 92710 Spel- och vadhållningsföretag inkl ombud 487
796-799: O 92721 Ridskolor och uthyrningsstall 954
796-799: O 92722 Förvaltare av sportfiskevatten 122
907: L 75114 Informationsverk 48
907: O 92400 Nyhets- och bildbyråer 151 196

Förvärvsarbetande i Sverige 1990 efter yrke (NYK) enligt Statistisk årsbok för Sverige (SÅS)

En kort redovisning där alla detaljuppdelningar på grund av utrymmesskäl inte är med. Förändringar sedan 1990 gäller huvudsakligen antalen i de olika kategorierna.

10/99 Alla verksamheter.

Statistiken i SÅS är inte så ordnad att det är möjligt att exakt fördela verksamheterna på avdelningarna 10-99.

Pedagogiskt arbete ingår i alla verksamheter 10-99, men alla redovisas på avd 795.

Samma gäller Samhällsadministrativt arbete som redovisas på avd 652.

Delar av Tekniskt arbete, som bara redovisas på avd 62, hör hemma på andra avdelningar, isynnerhet 61,63-69 och 71-72.

Delar av Socialt arbete på avd 795 hör hemma på avd 61 och 64.

Delar av Ekonomiskt utredningsarbete på avd 658, hör hemma på andra avd, t ex 30-49.

Cirka 9% av alla förvärvsarbetande ingår i gruppen "Personer med ej identifierbara yrken eller med ej angiven yrkestillhörighet".

Personer med ej identifierbara yrken eller med ej angiven yrkestillhörighet 413 496

Samtliga yrken 4 491 493

10/19 Psykologiska och filosofiska verksamheter.

Förutom Pedagogiskt och Samhällsadministrativt arbete (forskare, lärare, skribenter o d i filosofiska och psykologiska ämnen):

- Bibliotekarier m.fl. 11 309

20/29 Religiösa verksamheter o d.

Förutom Pedagogiskt o Samhällsadministr. arbete:

- Religiöst arbete 10 597

30/39 Politikvetenskaper och politiska verksamheter.

Förutom Pedagogiskt o Samhällsadministr. arbete och ekonomiskt utredningsarbete :

- Juridiskt arbete 11 788

40/49 Sambandsforskningsverksamheter.

Pedagogiskt och Samhällsadministrativt arbete och ekonomiskt utredningsarbete

50/59 Naturforskningsverksamheter. Matematik.

Förutom Pedagogiskt o Samhällsadministr.arbete :

- Kemiskt o fysikaliskt arbete, laboratoriearbete (del) :

Laboranter, laboratoriebiträden (ej sjukvårdslab.) 11 084

Geologer m. fl. 565

Meteorologer, hydrologer m. fl. 730

Kemister, fysiker, laboratorieingenjörer (kem. eller fysikal. lab.) 10 891.

- Biologiskt arbete 7 114

60 Övergripande verksamheter om teknologiska / ekonomiska verksamheter o d.

Delar av bl a Pedagogiskt och Tekniskt arbete .

61 Hälso-och sjukvård. Hygien-och räddningsverksamheter o d.

611 Anatomiforskning o d.

612 Fysiologiforskning o d.

613 Hygienforskning o d.

614 Hygienverksamheter, räddningstjänst , socialmedicin o d.

615Läkemedelsbehandling, sköterskevård, fysikalisk terapi od.

616/618 Läkerverksamheter o d. Operationsassi-

stenter o d.

619 Veterinärverksamheter.

Utom Pedagogiskt, Samhällsadministrativt, Tekniskt o Socialt arbete:

- Hälso- och sjukvårdsarbete 295 703

Läkare 24 856

Sjukvårdsföreståndare m. fl. 2 268

Sjuksköterskor 70 791

Barnmorskor 4 307

Medicinsk-tekniska assistenter 4 956

Skötare inom psykiatrisk vård 23 621

Undersköterskor, sjukvårdsbitr. 158 170

Övriga med hälso- och sjukvårdsarbete 6 734

- Miljö- och hälsoskyddsarbete 5 312

Hälsovårdsinspektörer o d. 1 755

Skyddsingenjörer, ergonomer m. fl. 2 856

Övriga med miljö- o hälsoskyddsarbete 701

- Övrigt hälso- och sjukvårdsarbete, socialt arbete

m.m. 7 195

Psykologer 5 731

Kostexperter 608

Övriga med hälso- och sjukvårdsarbete, socialt

arbete m. m. 856

- Övrigt servicearbete 3 959

Begravningsbyråpersonal 940

Övriga med servicearbete 3 019

- Brandpersonal 7 685

- Laboratorieassistenter (sjukvård) 9 018

- Apoteksarbete 10 086

- Rörelse- o arbetsterapiarbete 21 162

- Tandvårdsarbete 27 433

Tandläkare 8 629

Tandhygienister m. fl. 2 437

Tandsköterskor 16 367

- Tandtekniker 3 539

- Veterinärarbete m. m. 1 924

197

62 Ingenjörsvetenskap (konstruktion o d.)

62+620 Blandade och övergripande
621 A Maskinkonstruktion o d
621 B EI- och telekonstruktion o d. Elektronik
621 C Apparat-och kemikonstruktioner o d
622 Gruvkonstruktioner o d
623 Militärkonstruktioner o d
624/628 Byggnads-och anläggningskonstruktion
624. Konstruktion av byggnader o d
625 Konstruktion av trafikleder till lands.
Järnvägar, gator, vägar o d
626 Vattenbyggnad i allmänhet. Kanaler. Anl. för
jordbruk och fiske
627 Anläggningar i hamnar,vattendrag och öppet
hav. Dammar.
628 Hygienkonstruktioner. Vatten och avlopp.
Belysning o d
629 Transportmedelskonstruktion (fordon o d)

Förutom Pedagogiskt o Samhällsadministr.arbete:

- Tekniskt arbete 257 990
byggnads- o anläggningstekniskt 54 264
elkrafttekniskt arbete 22 144
elektroniskt och teletekniskt 34 291
mekaniskttekniskt arbete 78 594
kemiskttekniskt arbete 17 721
gruvtekniskt, metallurgiskt och petroleumtekniskt
5 552
andra tekniska verksamhetsområden 21 326
Mätningingenjörer, kart-och mätningstekniker
m.fl. 9 459
Övriga med tekniskt arbete 14 639
- Kemiskt o fysikaliskt arbete, laboratoriearbete
(del)

Antalen ingår i antalen som angivits i avd 50/59

63 Biologisk produktion.Jordbruk,skogsbruk, jakt
och fiske o d.

631 Allmän lantbruksverksamhet. Allmän

lantbruksekonomi.

632 Verksamheter med växtsjukdomar,
växtförädling od.
633 Växtodling (åkerbruk) o d. Spannmål, foder,
potatis, fiberväxter, socker, kaffe, te, kakao,
tobak, kryddor, gummi etc.
634 Skogsbruk o d. 635 Trädgårdodling o d.
636 Djurhållning. 637 Djurprodukter. 638 Biodling
o d.
639 Jakt, viltvård, fiske, fiskevård,
djurbekämpning od. Naturvård.

Förutom Pedagogiskt, Samhällsadministrativt
ochTekniskt arbete:

- Jordbruksrådgivare m . fl . 3 216
- Skogsbruksrådgivare m. fl. 1 882
- Jordbruks-, trädgårds-,skogsbruksledning 77 751
Lantbrukare, skogsbrukare m . fl. 68 835
Trädgårdsodlare, trädgårdsanläggare 2 427
Jordbruksbefäl 704
Trädgårdsbefäl 1 671
Skogsbefäl 3 253
Renägare 523
Pälsdjursuppfödare 305
- Jordbruks-, trädgårdsarbete, djurskötsel 32 472
Lantarbetare 8 338
Husdjursskötare 6 066
Trädgårdsarbetare 16 911
Pälsdjurs- och renskötare 216
Övriga inom jordbruks- och trädgårdsarbete,
djurskötsel 941
- Viltvård och jakt 193
- Fiskeriarbete m.m. 3 243
- Skogsarbete 20 915

64 Hushållsarbeten. Energi- och hygienförsörjning
o d.

641 Matlagning. 642 Matsservering.
643 Organisation av boende, personalrum od.
644 El-, gas-, värme-, vatten-, hygienförsörjn. o d

645 Skötsel av inventarier o d.

646 Personlig hygien, skönhetsvård, klädvård o d.
647 Allm. hushållsekonomi.Fatighetsförvaltn. mm.
648 Städning-, rengörings-, tvättverksamhet o d.
649 Personvård, barnvård, allm. hushållsarb. o d

Förutom Pedagogiskt, Samhällsadministrativt,
Tekniskt och Socialt arbete:

- Hotell-, restaurang- och storhushållsarbete 146
128
Storköksföreståndare m.fl. 10 396
Kockar, kallskänkor 30 719
Köksbiträden, restaurangbiträden m. fl. 67 063
Hovmästare, servitörer m. fl. 25 777
Hotellchefer, hotellreceptionister m. fl. 7 049
Pursers, trafikvärdinnor m. fl. 3 245
Övriga med hotell-, restaurang- och storhushålls-
arbete 1 879
- Driftmaskinistarbete (energi- och
vattenförsörjning m.m.) 9 942
- Civilt bevaknings- och skyddsarbete (del)
Skorstensfejare 1 851
Väktare m. fl. 10 933
Övriga med civilt bevaknings- och skyddsarbete
- 2 431
- Hygien och skönhetsvård 21 288
- Fastighetskötsel och städning 158 291
Fastighetsarbetare m. fl. 41 926
Städare m.fl. 111 618
Övriga inom fastighetsskötsel och städning 4 747
- Egendomsförvaltare 17 287
- Tvätt- och pressarbete 7 008
- Husligt arbete 489

- Delar av Socialt arbete som redovisas på 795:

Socialsekreterare, kuratorer m. fl.
Föreståndare, ledare m. fl. (barn-, ungdoms-,
äldre- och handikappomsorg)
Barnskötare m. fl.
Vårdbiträden, hemvårdare m.fl. 198

Föreståndare, vårdare m. fl. (för psykiskt utvecklingsstörda)

Övriga med socialt arbete

65 Administration, distribution, kommunikation, organisation o d.

Förtom Pedagogiskt och Tekniskt arbete:

651 Kontorsarbete, skriv-o registeringsarbete o d.

- Sekreterar- och maskinskrivningsarbete m. m. 238 673

- ADB-arbete m. m. 66 623

- Övriga m kontorsarbete od 6 477

652 Offentlig opolitisk förvaltning.

- Samhällsadministrativt arbete 38 369
statlig förvaltning 20 692

landstingskommunal förvaltning 3 708

primärkommunal förvaltning 12 166

Övriga med samhällsadm. arbete 1 803

- Militärt arbete 18184

653 Handelsverksamheter.

- Inköpsarbete 17 868

- Kalkylatorer, orderbehandlare 6 490

- Varuförsäljning 304 931

Parti- och detaljhandlare m. fl. 47 999

Säljare (partihandel) 85 561

Försäljare (detaljhandel) 160 803

Övriga inom varuförsäljning 10 568

- Övrigt kommersiellt arbete 118

654 Telekommunikationsverksamheter.

- Expeditorer (televerket) 2 992

- Kontorstelefonister m. fl. 14 412

- Radiotelegrafister, m. fl. 1 853

655 Förlagsverksamheter o d.

656 Transportverksamheter, resebyrå, lagring o d.

- Vägtrafikarbete m. m. 108 063

Buss och personbilsförare 35 010

Last-och paketbilsförare 70 158

Spårvagns- och tunnelstågförare 1 271

Varubud m. fl. 1 064

Övriga med vägtrafikarbete m. m. 560

- Vägtrafikassistenter m. fl. 1 095

- Vägtrafikledare m. fl. 4 989

- Lok- o motorvagnsförararbete 3 288

- Järnvägsarb. konduktör. station 9 281

- Trafikbefäl vid järnväg 1 085

- Hamntrafikbefäl m. fl. 592

- Sjöbefälsarbete 4 589

- Däcks- o maskinpersonal 4 097

- Fyrvaktare, hamnvakter m. fl. 484

- Flygarbete 1 796

- Flygtrafikassistenter 2 074

- Flygledare, flygklarare m. fl. 1 840

- Postmästare, postkassörer 16 043

- Postiljon- o expeditjonsvakt 58 455

- Turist-o resebyråtjänstemän 8 354

- Speditörer, transportplanerare 11 559

- Tullbevakningspersonal 2 629

- Kran- och traversförare m.fl. 4 956

- Truckförare,transportörer od. 25 534

- Övrig godshantering o d 6 051

- Paketerings-, lagerarbete m.m 80 036

- Diversearbete 1 526

657 Penningverksamheter o d.

- Redovisningsarbete m.m. 90 889

- Banktjänstemän 40 574

- Försäkringstjänstemän 14 771

- Försäkringskassetjänstemän 11 497

- Värdepappersmäklare m fl 5 093

658 Allmänna företagsekonomiska verksamheter.

- Företagsadministrativt arbete 49 995

- Personalarbete m. m. 23 209

- Ekonomiskt utredningsarbete 23 349

659 Marknadsföringsverksamheter o d.

- Reklammän m.fl. 20 558

- Representanter och förmedlare 8 865

- Övriga med reklamarbete m m 5 318

66/69 Tillverkning av kemivaror, bearbetningsvaror, komplexvaror o d och byggnader och anläggningar.

661 Kemikalier o d.

662 Explosivämnen, tändmedel, bränslen.

663 Drycker, njutningsmedel o d.

664 Livsmedel.

665 Oljor, olje-och asfaltprodukter,fett,vax o d.

666 Glas, porslin, lergods, cement, betong o d.

667 Färger o d.

668 Hygienartiklar, läkemedel od.

669 Metaller o d.

671 Ädelmetallvaror, ädelstensvaror o d.

672/673 Metallvaror ej av ädelmetall.

674 Trävaror od.

675 Läder, skinn .

676 Pappersmassa, papper, pappersvaror.

677 Garn, tråd, textilier od.

678 Plast- o gummivaror.

679 Grubrbrytning od. Stenvaror o d.

681 Finmekaniska produkter, instrument o d.

682 Maskiner.

683 Apparater för värme, ventilation,sanitet,el o d

684 Möbler o d.

685 Lädervaror, gång- o sportartiklar o d.

686 Grafiska produkter,bokbindning o d.

687 Beklädnadsart.

688 Dekorationsartiklar.leksaker o d.

689 Transportmedel.

69 Hus,väg-o vattenbyggen, kraftledningar, vatten-avlopp.

Utom Pedagogiskt oTekniskt arbete:

Huvudsakligen 66 kemivaror o d.

- Kemiskt processarbete 4 732

199

- Livsmedels- och tobaksarbete 37 236
- Glas-, keramik- o tegelarbete 4 592
- Betongvaruarbetare m. fl. 4 114
- Stål-, metallverks-, gjuteriarbete. 24 539

Huvudsakligen 67 bearbetningsvaror o d

- Guld- o silversmeder, gravörer 1 769
- Svetsare, gasskärare m. fl. 31 684
- Metalliserare m. fl. 2 305
- Övriga m verkstadsarbete od 33 578
- Trävaruarbete (ex möbler o båt) 40 233
- Garvare, skinnberedare 401
- Massa- och pappersarbete 20 009
- Textilarbete 7 098
- Gummi-och plastvaruarbete 27 265
- Gruv- o stenbrytningsarbete od 7 219
- Stenhuggeriarbetare 844

Huvudsakligen 68 komplexvaror.

- Finmekaniker 7 081
- Urmakare, optiker m fl. 3 189
- Musikinstrumentmakare m. fl. 422
- Tele+elektronikrep.o montörer 27 577
- Maskinelektriker m.fl. 9 994
- Övriga med elektroarbete 2 287
- Verkstadsmekaniker 50 720
- Maskinmontörer, hopsättare mfl 40 726
- Möbelsnickare, Tapetsare m.fl. 9 225
- Sko- och lädervaruarbete 2 551
- Grafiskt arbete 36 897
- Sömnadsarbete m. m. 18 844
- Båtbyggare, karosserisnickare 519
- Flygplans- o fordonselektriker 2 431
- Maskin- o motorreparatörer mfl 68 667
- Lackerare 7 286
- Övriga med tillverkningsarbete 6 066

Huvudsakligen 69 byggnader och anläggningar.

- Byggnadsmålare 24 890
- Golvbeläggningsarbetare 6 036

- Elmontörer 44 991
- Linjemontörer 18 579
- Tunnplåtslagare 21 031
- Rörarbetare 23 764
- Grovplåtslagare, stålmontörer 7 698
- Anläggningsmaskinförare m.fl. 16 758
- Övrigt bygg- o anläggningsarb. 126 134
- Murare m.fl. 8 170
- Betongarbetare m.fl. 23 294
- Byggnadsträarbetare 53 230
- Isoleringsmontörer 2 170
- Glasmästeriarbetare 3 141
- Övriga m bygg- o anläggningsarb. 36 129

70/99 Kulturella verksamheter (handlingar till psykisk nytta)

Förvärvsarbetande 1990 efter yrke enligt SÅS. Statistiken i SÅS är inte ordnad så att en exakt fördelning på 70-79 kan göras. I varje avdelning ingår pedagogiskt arbete som redovisas på avd 795.

Det pedagogiska arbetet gäller arbete i alla avd 10/99.

70/78 +791/794.

Hit hör arkitekter m fl som redovisas under tekniskt arbete på avd 62 samt en del förvärvsarbetande redovisade under samhällsadministrativt arbete på avd 652

- Konstnärligt arbete 35 191
- Bildkonstnärer m.fl. 7 650
- Dekoratorer, textare 2 038
- Formgivare m.fl. 4 146
- Fotografer 4 844
- Scenkonstnärer m. fl. 3 015
- Musiker 7 480
- Regissörer, inspicienter m.fl. 2 596
- Övriga med konstnärligt arbete 3 422
- Inspelningstekniker m.fl. 2 328
- Övrigt tekniskt, naturvetenskapligt,

Samhällsvetenskapligt, humanistiskt m.m. arbete
Museitjänstemän od 4 796
Övriga med hithörande arbete 1 800

795

- Socialt arbete. (en del av dem hör till avd 61 och 64) 289 931
- Socialekreterare, kuratorer m. fl. 22 857
- Föreståndare, ledare m. fl. (barn-, ungdoms-, äldre- och handikappomsorg) 20 949
- Barnskötare m. fl. 112 184
- Vårdbiträden, hemvårdare m.fl. 110 085
- Föreståndare, vårdare m. fl. (för psykiskt utvecklingsstörda) 19 028
- Övriga med socialt arbete 4 828
- Vårdare m.fl. (kriminalvård) 7 262
- Polispersonal 17 580
- Pedagogiskt arbete 263 501
- Skolledare, utbildningsledare 9 089
- Universitets- och högskollärare 17 154
- Lärare i teoretiska ämnen 43 652
- Klasslärare 60 069
- Lärare i estetiskt-praktiska ämnen 25 482
- Lärare i yrkesinriktade ämnen 15 406
- Förskollärare, fritidspedagoger m.fl. 62 184
- Utbildningskonsulenter m.fl. 5 666
- Övriga med pedagogiskt arbete 24 799

796/799

- Sport och idrott 3 307

80/99

- Litterärt och journalistiskt arbete m.m. 27 616
- Journalister, författare m.fl. 16 934
- Informationsmän 5 833
- Programtjänstemän (radio, TV, hör till omr 7914) 1 192

Övriga m litterärt o journalist-arbete 3 657

10/99 Personer med ej identifierbara yrken 413 496

Svenska statistiknätet.

Från Internet 020127.

Ämnesområden för val av statistik

Arbetsmarknad
Befolkning
Boende, byggande och bebyggelse
Energi
Finansmarknad
Handel med varor och tjänster
Hälsa- och sjukvård
Hushållens ekonomi
Jord- och skogsbruk, fiske
Kultur och fritid
Levnadsförhållanden
Medborgarinflytande
Miljö
Nationalräkenskaper
Näringsverksamhet
Offentlig ekonomi
Priser och konsumtion
Rättsväsende
Socialförsäkring m.m.
Socialtjänst
Transporter och kommunikationer
Utbildning och forskning

Under ämnesområdena anges statistikområden och myndigheter som svarar för statistiken.

31:

Ämnesområde: Befolkning
Befolkningens sammansättning : SCB
Befolkningens storlek och förändringar : SCB
Befolkningsframskrivningar : SCB
Invandring och asylsökande : SCB

32:

Ämnesområde: Medborgarinflytande.
Allmänna val : SCB
Partisympatier : SCB

33:

Ämnesområde: Nationalräkenskaper
Nationalräkenskaper : SCB

34:

Ämnesområde: Rättsväsende
Även på 7952-7956
Brott : Brottsförebyggande rådet
Domstolarnas verksamhet : Brottsförebygg. rådet
För brott lagförda personer : Brottsförebygg. rådet
Kriminalvård : Brottsförebyggande rådet
Återfall i brott : Brottsförebyggande rådet

61:

Ämnesområde: Hälsa- och sjukvård
Dödsorsaker : Socialstyrelsen
Hälsa och sjukdomar : Socialstyrelsen
Hälsa- och sjukvård : Socialstyrelsen

63:

Ämnesområde: Jord- och skogsbruk, fiske
Fiske : Fiskeriverket
Jordbrukets ekonomi : Jordbruksverket
Jordbrukets produktion : Jordbruksverket
Jordbrukets struktur : Jordbruksverket
Prisutvecklingen i jordbruket : Jordbruksverket
Produktion i skogsbruket : Skogsstyrelsen
Riksskogstaxeringar : Sveriges lantbruksunivers.
Sysselsättning i jordbruket : Jordbruksverket
Sysselsättning i skogsbruket : Skogsstyrelsen
Vattenbruk : Fiskeriverket

643:

Ämnesområde: Näringsverksamhet
Del om inkvartering.
Inkvartering : Turistdelegationen

644:

Ämnesområde: Energi
Energibalanser : Statens energimyndighet
Prisutvecklingen inom energiområdet : Statens energimyndighet
Tillförsel och användning av energi : Statens energimyndighet

647:

Ämnesområde: Hushållens ekonomi
Hushållens utgifter : SCB
Inkomster och inkomstfördelning : SCB

647:

Ämnesområde: Priser och konsumtion
Byggnadsprisindex samt faktorprisindex för byggnader : SCB
Hushållens inköpsplaner : Konjunkturinstitutet
Konsumentprisindex : SCB
Köpkraftspariteter : SCB
Prisindex i producent- och importled : SCB

647:

Ämnesområde: Boende, byggande och bebyggelse
Bostadsbyggande och ombyggnad : SCB
Bostads- och hyresuppgifter : SCB
Bygglövsstatistik för bostäder och lokaler : SCB
Byggnadskostnader : SCB
Fastighetspriser och lagfarter : SCB
Fastighetstaxeringar : SCB
Intäkter, kostnader och outhyrt i flerbostadshus : SCB

653:

Ämnesområde: Handel med varor och tjänster

Inrikeshandel : SCB

Utrikeshandel : SCB

654:

Ämnesområde: Transporter och kommunikationer

Del om televerksamhet:

Televerksamhet : SIKA

656:

Ämnesområde: Transporter och kommunikationer

Bantrafik : SIKA

Kommunikationsvanor : SIKA

Luftfart : SIKA

Postverksamhet : SIKA

Sjöfart : SIKA

(Televerksamhet) till 654 : SIKA

Vägtrafik : SIKA

657:

Ämnesområde: Finansmarknad

Aktieägarstatistik : Finansinspektionen

Finansiella företag utom försäkringsföretag :

Finansinspektionen

Finansräkenskaper : Finansinspektionen

Försäkringsföretag inkl. understödsföreningar :

Finansinspektionen

In- och utlåningsstatistik : Finansinspektionen

657:

Ämnesområde: Socialförsäkring

Stöd till barnfamiljer : Riksförsäkringsverket

Stöd vid sjukdom och handikapp : Riksförs.v.

Stöd vid ålderdom : Riksförsäkringsverket

657:

Ämnesområde: Offentlig ekonomi

Kommunernas finanser : SCB

Statlig upplåning och statsskuld : Riksgäldskont.

Taxering : Ekonomistyrningsverket

Utfallet av statsbudgeten : Ekonomistyrningsverket

658:

Ämnesområde: Näringsverksamhet

Industrins kapacitetsutnyttjande : SCB

Industrins lager : SCB

Industrins leveranser och order : SCB

Industriproduktionens utveckling : SCB

(Inkvartering) Till 643 : Turistdelegationen

Internationella företag : Institutet för tillväxtpolitiska studier

Konkurser och offentliga ackord : Institutet för tillväxtpolitiska studier

Nyetableteringar : Inst. för tillväxtpolitiska studier

Näringslivets investeringar : Konjunkturinstitutet

Näringslivets struktur : SCB

658:

Ämnesområde: Arbetsmarknad

Arbetsförmedling : Arbetsmarknadsstyrelsen

Arbetskraftsundersökningar : SCB

Arbetsmiljö : Arbetsmiljöverket

Arbetsskador : Arbetsmiljöverket

Löner och arbetskostnader : Medlingsinstitutet

Lönesummor : SCB

Sysselsättning, förvärvsarbete o arbetstider : SCB

Vakanser och arbetslöshet : SCB

70:

Ämnesområde: Kultur och fritid

Bibliotek till 102: Statens kulturråd

Kulturmiljövård till 71: Statens kulturråd

Museer till 73: Statens kulturråd

Samhällets kulturutgifter : Statens kulturråd

Studieförbund till 7957: Statens kulturråd

71:

Ämnesområde: Miljö

Avfall : Naturvårdsverket

Belastning : Naturvårdsverket

Gödselmedel och kalk : SCB

Kemikalier, försäljning och användning : Kemikalieinspektionen

Markanvändning : SCB

Miljöbalkens tillämpning : Naturvårdsverket

Miljöskyddskostnader : SCB

Miljötillstånd : Naturvårdsverket

Utsläpp : Naturvårdsverket

Vattenanvändning : SCB

795:

Ämnesområde: Levnadsförhållanden

Levnadsförhållanden : SCB

Jämställdhet : SCB

7951:

Ämnesområde: Socialtjänst

Individ- och familjeomsorg : Socialstyrelsen

Äldre- och handikappomsorg : Socialstyrelsen

7952-7956::

Ämnesområde: Rättsväsende

Även på 34

Brott : Brottsförebyggande rådet

Domstolarnas verksamhet : Brottsförebygg. rådet

För brott lagförda personer : Brottsförebygg. rådet

Kriminalvård : Brottsförebyggande rådet

Återfall i brott : Brottsförebyggande rådet

7957:

Ämnesområde: Utbildning och forskning

Befolkningens utbildning : SCB

Forskning : SCB

Högskoleväsende : Högskoleverket

Skolväsende och barnomsorg : Skolverket

Studiestöd : Centrala studiestödsnämnden 202

Strategiska IT-gruppens verksamhetsplan.

För att underlätta förståelsen av verksamhetsplanen görs här en kort sammanställning med några utdrag av viktiga saker.

1. Inledning.

“Sverige ska som första land bli ett informationssamhälle för alla. Sverige ska behålla och värna om det svenska informationssamhället och landets internationella tätposition..... Fokus ska vara på nytta och behov inom samhällets olika sektorer.....

Det krävs insatser för att skapa helhetsyn, gemensamma visioner, strategier och kvantifierbara mål. Det krävs konkreta åtgärder för att uppnå uppsatta mål och genom uppföljning få en ständigt lärande process....

Vi kommer att vara rådgivande till regeringen men vi kommer också att vara pådrivande och framåtblickande. Vi ska främja samarbete över sektorsgränser och geografiska områden. Vi ska främja helhetsyn utifrån nationella likväl som lokala och regionala förutsättningar....

Verksamhetsplanen presenterar inriktningen på den IT-politiska strategigruppens verksamhet, vår roll, våra visioner och våra mål.

3 Strategigruppens uppdrag.

Den IT-politiska strategigruppens direktiv: N2003/4799/ITFoU... Gruppens mandatperiod sträcker sig fram till november 2006....

“Sverige skall som första land bli ett informationssamhälle för alla. Det är det IT-politiska mål som fastslogs av riksdagen år 2000 (prop. 1999/2000:86, bet. 1999/2000:TU9, rskr. 1999/2000:256). IT-politikens inriktning är att främja

tillväxt,
sysselsättning,
regional utveckling,
demokrati och rättvisa,
livskvalitet,
jämsliddhet och mångfald,

effektiv förvaltning samt ett hållbart samhälle.

De prioriterade uppgifterna för staten är att öka tilliten till IT, kompetensen att använda IT samt tillgängligheten till informations-samhällets tjänster.....

Arbetsgruppen för IT och demokrati inom Justitiedepartementet har i juni 2003 presenterat rapporten "Digitala klyftor - förr, nu och i framtiden". Rapporten är ett underlag för en övergripande politisk strategi för att minska de digitala klyftorna.

Regeringen har den 18 juni 2003 fattat beslut om att tillsätta en delegation, Delegationen för utveckling av offentliga e-tjänster (dir. 2003:81), med uppdrag att stimulera utvecklingen och användningen av elektroniska tjänster inom det offentliga åtagandet. Målen är att förbättra och effektivisera offentlig verksamhet, öka tillgängligheten till viktig samhällsservice, underlätta medborgarnas insyn och delaktighet i offentliga beslutsprocesser samt stimulera näringslivets konkurrenskraft.....

Regeringen har mot denna bakgrund bedömt att det finns behov att tillsätta en arbetsgrupp som skall vara strategisk och pådrivande när det gäller utvecklingen av informationssamhället. Dess syfte är även att förstärka informationssamhällets möjligheter att bidra till hållbar tillväxt och nytta för medborgaren. Detta ligger också i linje med det IT-politiska målet att Sverige som första land skall bli ett informationssamhälle för alla.....

Strategigruppen skall vara framåtblickande och regelbundet kunna bistå regeringen i de frågor som uppdraget omfattar. Gruppen skall sprida information om sitt arbete, både nationellt och internationellt och därmed bidra till att stärka Sveriges anseende som informations-samhälle. Strategigruppen skall vidare bidra till att skapa medvetenhet och reflektion över det svenska IT-samhället.....

Strategigruppen skall vidare följa pågående arbete som bedrivs inom Regeringskansliet såsom bl.a. Arbetsgruppen för innovationspolitik, Forum för IT och miljö samt Arbetsgruppen för IT och demokrati.”

4. Vision och mål

Den IT-politiska strategigruppen har antagit följande vision för sitt arbete:

”Den svenska IT-politiken ska vara en naturlig del av samhällets utvecklingspolitik, där IT-politiska insatser inom alla politikområden och samhällssektorer ges hög prioritet och strävar i en gemensam riktning. Sveriges beslutsfattare ska beakta IT i sina beslut på samma självklara sätt som man redan idag beaktar ekonomi och juridik.”

4.1. Mål på kort sikt....

- Ge en översikt över framtidsfrågor och behov av långsiktiga satsningar.
- Skapa en katalog/databas över goda exempel på tillväxtskapande IT-användning....

4.2. Mål på lång sikt...

- Identifiera inom vilka områden staten bör ha en roll för att uppnå de IT-politiska målen....

5. Strategier...

Strategigruppen har identifierat tre operativa huvudstrategier för sin verksamhet:

1. Strategigruppen identifierar ett antal fokusområden för sin verksamhet. Dessa representerar de IT-politiska områden som ges prioritet i gruppens arbete.

2. Strategigruppen inrättar ett antal arbetsgrupper som utifrån ett helhetsperspektiv fokuserar på identifierade och prioriterade IT-politiska områden. Arbetsgrupperna knyts till strategigruppens verksamhet och minst en av ledamöterna i strategigruppen deltar i varje arbetsgrupp. Arbetsgruppens övriga ledamöter hämtas från organisationer och verksamheter som direkt korresponderar med arbetsgruppens fokusområde. Varje arbetsgrupp får särskilda direktiv för sin verksamhet, utarbetade i samråd med berörda departement.

3. Strategigruppen utarbetar tillsammans med arbetsgrupperna och berörda departement kvantifierbara och mätbara mål för respektive projekt och IT-politiskt mål. På så sätt kan de olika insatserna på ett

konsekvent och objektivt sätt mätas och följas upp.

IT-politiken rör alla politikområden på olika sätt. Ansvar och utvecklingen av IT-politiken inom de olika politikområdena vilar under respektive verksamhetsansvarig. Detta är utgångspunkten för strategigruppens arbete.....

7. Fokusområden

Strategigruppen har i verksamhetsplanen identifierat ett antal fokusområden....

- Tillgänglighet och tillit
- Tillväxt
- Miljö och ett ekologiskt hållbart samhälle
- Vård och omsorg
- Demokrati
- Skola och lärande
- Kultur
- Biståndspolitik och digitala klyftor

Ovanstående fokusområden kan under verksamhetsperioden ökas och kompletteras eller på annat sätt förändras i takt med vårt arbete.

Under det första verksamhetsåret avser strategigruppen att initiera arbetsgrupper inom följande fokusområden:

- Tillgänglighet och tillit
- Tillväxt
- Vård och omsorg
- Skola och lärande

8. Tillgänglighet och tillit...

- Bidra till en gemensam logisk infrastruktur....

Arbetsgrupp för IT-infrastruktur och bredband

Strategigruppen avser att tillsätta en arbetsgrupp med särskilt fokus på IT-infrastrukturfrågor. Särskilda direktiv utformas för detta arbete....

9. Tillväxt

Strategigruppen bedömer att Sveriges tillväxt under överskådlig tid är beroende av ett innovativt utnyttjande av IT. IT bidrar till tillväxt genom att vara en del i nya tjänster och produkter, men även indirekt genom att användas för effektivisering. Ett effektivt utnyttjande av IT kan frigöra resurser som i sin tur kan användas för att skapa nya varor och tjänster. Detta gäller både näringsliv och offentlig sektor. Därför anser strategigruppen att detta är ett prioriterat fokusområde för gruppens verksamhet....

- Verka för att en kommande arbetskraftsbrist i tid kan mötas genom en bättre IT-användning.
- Främja att offentlig information blir tillgänglig och användbar för marknaden att utveckla nya informationstjänster för alla medborgare och företag.....

IT-kompetens i arbetslivet

Strategigruppen ska aktivt följa utvecklingen av IT-kompetens och IT-användande i Sverige, speciellt i små och medelstora företag, och i samarbete med berörda aktörer komma med förslag till såväl breda insatser som åtgärder inom specifika områden t.ex. e-affärer, i syfte att stärka Sveriges konkurrenskraft....

10. Miljö och ett ekologiskt hållbart samhälle....

- Bidra till att IT blir ett effektivt redskap i arbetet med att uppnå miljö kvalitetsmålen och i arbetet med att uppnå hållbara produktions- och konsumtionsmönster...

11. Vård och omsorg

Sverige står inför en demografisk utveckling under de närmaste 30 åren där medborgare måste göra mer för fler. Informationstekniken som verktyg för högre produktivitet och effektivitet, såväl i det privata som i det offentliga, är centralt för att möta denna förändring. Strategigruppen bedömer att IT:s roll i vård och omsorg är central för att klara det svenska samhällets ökade behov.

Därför anser strategigruppen att detta är ett prioriterat fokus-

område för gruppens verksamhet....

Arbetsgrupp för IT i vård och omsorg

Strategigruppen avser att tillsätta en arbetsgrupp med fokus på IT i vård och omsorg. Arbetet sker i samråd med delegationen för offentliga e-tjänster, Socialdepartementet, Svenska Kommun- och Landstingsförbundet, Carelink, Näringsdepartementets enhet för IT, forskning och utveckling samt andra berörda aktörer. Arbetsgruppen ska ta tillvara pågående och utfört arbete inom området. Målet är att främja arbetet med en nationell vision, strategi och handlingsplan. Särskilda direktiv utformas för detta arbete.

12. Demokrati

Den IT-politiska inriktningen med avseende på demokrati, innebär att IT ska öka allas möjlighet till information om offentlig verksamhet och delaktighet i demokratiska beslutsprocesser, både i Sverige och internationellt. Strategigruppen anser att detta är ett prioriterat fokusområde för gruppens verksamhet.

- Bidra till att IT-politiken främjar demokrati och rättvisa, livskvalitet, jämställdhet och mångfald.....

13. Skola och lärande

Det är viktigt att skolan och lärandet förändras i takt med informationssamhällets kunskapsbehov och arbetsmetoder. IT som pedagogiskt verktyg är centralt för nya innovativa lärandeprocesser och lärmiljön måste även fortsättningsvis utvecklas med IT som ett naturligt inslag i verksamheten. Därför anser strategigruppen att IT och lärande är ett prioriterat fokusområde för gruppens verksamhet....

- Stimulera till ökad kunskap och användning av IT-pedagogiska verktyg och metoder.....

14. Kultur

IT förändrar radikalt de sociala och kulturella förutsättningarna och villkoren för medborgarna, både nationellt och internationellt. Det

är viktigt att följa och förstå dessa processer. Det är också viktigt med ett ständigt pågående samtal om både positiva och negativa konsekvenser av informationssamhället utveckling. IT är också ett verktyg för att tillgängliggöra både traditionell och nyskapande kultur på nya sätt. Därför anser strategigruppen att detta är ett prioriterat fokusområde för gruppens verksamhet.....

Ur direktiven:”Strategigruppens närmare uppgifter är att uppmärksamma även mjuka värden, dvs. behov som främjar livskvalitet, gemenskap, kultur m.m., i informationssamhället och därvid bedöma risker och möjlig-heter när det gäller bl.a. informationssamhällets sociala och kulturella effekter”...

15. Biståndspolitik och digitala klyftor

Sverige betonar IT i sin biståndspolitik som en väsentlig fråga för att uppnå snabbare ekonomisk utveckling och underlätta demokratiseringsprocesser. IT bedöms ha stor potential i och för arbetet med att uppfylla de s.k. millenieurvecklingsmålen och kunna utnyttjas inom många olika samhällssektorer i kampen mot fattigdomen. I maj 2003 överlämnad prop. 2002/03:122 Gemensamt ansvar - Sveriges politik för global utveckling till riksdagen.....

Kommentarer.

I direktiven anges

- tillväxt
- sysselsättning
- regional utveckling

- demokrati och rättvisa
- livskvalitet
- jämställdhet och mångfald
- effektiv förvaltning
- ett hållbart samhälle

IT-gruppens fokusområden

- Tillgänglighet och tillit
- Tillväxt
- Miljö och ett ekologiskt hållbart samhälle
- Vård och omsorg
- Demokrati
- Skola och lärande
- Kultur
- Biståndspolitik och digitala klyftor

Enligt dessa förteckningar har IT-gruppen utelämnat:

Sysselsättning
Regional utveckling
Rättvisa
Livskvalitet
Jämställdhet och mångfald
Effektiv förvaltning
Ett hållbart samhälle

Dessa ämnen kan kanske ingå i de gruppen valt.

Sysselsättning kan kanske ingå i tillväxt. “Tillväxt” är mångtydigt, men användes vanligen ifråga om ekonomisk tillväxt som ökar BNP. Tillväxtbegreppet bör utvidgas och innefatta också tillväxt i välfärd, välfärdsfördelning, kunskaper, demokratiskt inflytande o d.

“Ett hållbart samhälle” omfattar mer än ett ekologiskt hållbart samhälle. Det kan innehålla solidaritet och sådant som håller ihop ett samhälle.

“Skola och lärande” bör ses i vid mening och omfatta det lärande som kommer till genom konstnärliga verksamheter, som brukar kallas kultur, sådant som tillkommer genom massmedier, och det som kommer till genom forskning av alla slag.

Gruppen tänker behandla digitala klyftor, men det finns ekonomiska och sociala klyftor mellan olika människor i samhället.

Rättvisa, livskvalitet, jämställdhet och mångfald är viktiga saker som gruppen inte tänker tackla.

De ämnen gruppen valt är inte oväsentliga men det saknas alltså mycket som är viktigt.

Det är inte möjligt att här skriva om verksamhetsplanen så att den omfattar alla viktiga saker. Jag vill hänvisa till det jag framfört i mina redovisningar om samhällsplaneringens problem.

Välfärdsområde är ett problemområde som är av grundläggande betydelse. Det har behandlats något här tidigare och en ny kommentar finns på nästa sida.

DN 040308 sid 2: SVEN THIBERG Professor em, KTH, arkitekt SAR/MSA om välfärdsmått.

“**ALLT SEDAN SALIG** Levnadsnivåundersökningen i början av 70-talet ("Om levnadsnivåundersökningar", Allmänna förlaget 1970) har det kivats om hur man skall mäta välfärd och ofärd.

Då var det redan nära tjugo år sedan FN publicerat sin klassiska "International Definition and Measurement of Standards and Levels of Living" (1954).

Det man konstaterade då, liksom man i ärlighetens namn bör göra nu, är att det inte finns några objektiva välfärdsåtgångar. Även om det går att välja kvantifierbara variabler är urval, vägning och summering en subjektiv process.

De som gör detta kallar DN "ideologiproducenter", inte så illa träffat. Det är bara det att valet av BNP som "välståndsmått" är lika ideologiskt. Dessutom är BNP oerhört trubbigt, för att inte säga missvisande, om man vill komma nära medborgarnas faktiska livskvalitet, möjlighet att förverkliga sina drömmar eller få vård när man är sjuk.

Därför är Bosse Ringholms påstående om "20 000 kronor mer i månaden sedan 1970" enligt OECD (citerat i DN-ledaren 4/3) också dubiöst.

MOT DENNA BAKGRUND är både DN:s fem frågor och SCB:s svar svåra att förlika sig med. Det är också fånigt att diskutera vilka auktoriteter som är bäst att luta sig mot när man skall angripa varandra för att vara mest eller minst ideologisk. Vogel eller fisk? Man kan ifrågasätta om välfärdsåtgångar över huvud taget är meningsfulla mellan länder på aggregerad nivå.

Kanske måste man begränsa sig till att mäta enstaka variabler med en noggrann definition både av vad man mäter och hur. Den som vill kan då summera till sin egen privata helhetsbild av välfärd.”

På <http://w1.861.telia.com/~u86107412/omr36-39e.pdf> en pdf-fil med en sammanställning om demokrati, välfärdsåtgång, EU och EMU, 020425, finns redovisningar om levnadsnivåundersökningen.

Från Sven Winnell 031020: Om hård och mjuk infostruktur. Information, informationsteknik, informationssystem, tillväxt, välfärdsåtgång och demokrati och dylikt.

(<http://w1.861.telia.com/~u86119281/omr40b.pdf>)

Vad ska demokratin användas till?

Rimligt är att använda demokratin till att hantera levnadsvillkoren. De beror av individens kroppsliga och psykiska förhållanden och individens fysiska och sociala miljöer. Politiska förslag bör åtföljas av beskrivningar av konsekvenserna för dessa levnadsvillkor.

Förslag kan ge olika konsekvenser för olika personer och olika grupper, några kan få det bättre, andra sämre. Förslag kan syfta till just detta, och det ingår i politikens uppgifter att besluta så att fördelningen av förbättringar och försämringar blir den man avser.

I dagens politiska debatt förekommer många förslag, men det är sällan konsekvenserna beskrivs på riktigt sätt, uttalanden om konsekvenser är ofta lösa spekulationer eller önsketänkande som framställs som om de vore fakta. Det går att ge många exempel på det, men för att snabbt komma vidare ska bara konstateras, att de politiska partierna ofta är dåliga på att sköta sina politiska uppgifter. Det är främst de politiska partierna som har ansvar för politikerföraktet och de svårigheter det demokratiska systemet nu har.

Planera människornas levnadsvillkor.

De politiska partierna borde hålla igång rejäla planeringar om människornas levnadsvillkor och därvid behandla frågorna Hur var det ?, Hur är det ?, Hur kan det bli ? och Hur bör det bli ? Planeringarna bör använda sig av riktiga kunskaper.

Att de kroppsliga förhållandena bör planeras har väl partierna klart för sig: - i stort sett:

- 61 Hälsa- o sjukdom, sjukvård, räddning o d.
- 641 Mat
- 643 Boende.
- 644 El-, gas-, värme-, vatten- hygienförsörjning o d.
- 645 Inventarier, hjälpmedel.
- 646 Personlig hygien, kläder.
- 647 Hushållsekonomi. Inkomster och utgifter mm.
- 648 Städnings-, rengörings- och tvättverksamheter.
- 649 Personvård: barn, hemsjukvård, hemtjänst.
- 658 Förvärvsarbete och arbetsförhållanden.

Men det är angeläget påpeka att stor vikt bör läggas vid planeringen av de psykiska förhållandena:

- 11/19 Individernas inre verkligheter:
- 11 Individens lager av kunskaper, erfarenheter o d.
- 12 Individens visioner, framtidsvisioner o d.
- 13 Individens känslor, värderingar od. Estetik.
- 14 Individens ideologi / uppfattning om samband od
- 15 Individens psykiska mekanismer Psykologi o d.
- 16 Individens logik. Vetenskapsteori o d.
- 17 Individens moral och uppfattningar om moral.

Man bör noga beakta påverkan från de fysiska och de sociala miljöerna, isynnerhet påverkan på psyken:

Gör planeringar om påverkan från individens fysiska miljö - fysiska samhälle:

- 71 Stadsmiljöer, glesbygdsmiljöer etc.
- 72 Byggnader o anläggningar, arkitektur.
- 73 Konstföremål o d. Museer, konstutställningar.
- 74 Konsthantverk, bruksföremål. Inredningar o d.
- 75/77 Bildkonst.75 Måleri.76 Grafik, tecken.77 Foto.
- 78 Musik och ljud.

Gör planeringar om påverkan från: individens sociala miljö - sociala samhälle:

- 791 Seder,nöjen, film,radio, TV, offentliga fester mm.
- 792 Teater. Opera. Konserter. Revyer. Konstdans.
- 793 Sällskapsnöjen. Sällskapsdans. Lek. Hobby.
- 794 Spel. Skicklighets-o turspel. Lotteri. Lotto etc.
- 7951 Socialvård od.
- 7952/7956 Sociala miljöer o verksamheter i olika fysiska miljöer.
- 7957 Undervisning och skolors sociala miljö.
- 7958 Sociala miljöer o sociala verksamheter i boendet
- 7959 Sociala miljöer o verks.i allmänna grupper o d
- 796/799 Sport, idrott o d.

I planeringarna bör ingå påverkan på psyken från:

- 80-89 Språk, skönlitteratur.
- 90 Tidningar o d.
- 91 Geografiska skildringar od.
- 92 Biografier och memoarer o d.
- 93-99 Historiska skildringar.

I alla verksamheter 10-99 kan förekomma utredningar och förslag o d som är av betydelse för utvecklingen.

Påverkan på psyken påverkar individernas inre verkligheter: bl a kunskaper, framtidsvisioner, värderingar, uppfattningar om sammanhang, psykiska mekanismer, logik, moral, vilja, egoism och solidaritet.

Individerna behöver kunskaper, visioner etc i sina fyra roller.

Individerna behöver kunskaper för att klara rollerna A1, B1 och B2. För att på politisk väg förbättra levnadsvillkoren behöver individerna kunskaper för rollen A2: individerna behöver veta om alla verksamheter och deras beroenden. A2 är alltså den svåraste rollen. Den är samtidigt heltidspolitikernas yrkesroll.

Den mjuka Infostrukturen.

Man räknar med att information i framtiden mer och mer kommer att överföras elektroniskt via Internet och andra liknande system.

IT-kommissionen söker "Den mjuka infostrukturen", dvs en struktur för informationer i samhället. Den "hårda" strukturen är systemet av ledningar och utrustningar o d för informationsöverföring, inklusive tekniska anordningar bl a för Internet och likande system.

Den mjuka infostrukturen gäller det som ska överföras i den hårda strukturen. Den hårda strukturen bör givetvis anpassas efter kraven från den mjuka strukturen.

Den mjuka infostrukturen bör byggas upp så att man för de olika rollerna får de kunskaper man behöver.

Med hänsyn till demokratins krav bör den mjuka infostrukturen byggas upp för att passa till rollen A2. Gör man det tillfredsställer det automatiskt informationsbehoven i de andra rollerna eftersom man i rollen A2 behöver veta bland annat om sådant som man behöver veta i de andra rollerna. Det som man ytterligare behöver veta i rollen A2 är hur alla verksamheter påverkar varandra och behöver veta vad man ska sträva mot, dvs veta vilka verksamheter som behövs och hur de bör vara fördelade.

Information för rollen A2 kan man inte få genom att söka på ett enda ord utan man måste orientera sig i hela informationsutbudet.

I forskningsarbetet om samhällsplaneringens problem har gjorts ett förslag till den mjuka infostrukturen som bygger på det uppgjorda klassifikationssystemet för mänskliga verksamheter.

För att inte drunkna i all information måste man ha hjälp att få ordning på frågorna, och den hjälpen får man med den föreslagna infostrukturen.

I rollerna B finns kunskapsbehovet för de verksamheter som ger pengar och levererar varor och tjänster. I rollen A1 gäller det att leva innanför de politiskt givna ramarna och i A2 styr man, eller försöker man styra, levnadsvillkoren med hjälp av demokratin.

Den föreslagna infostukturen innehåller alla verksamheterna 10-99
1-9 Mänskliga verksamheter.

1 Psykologiska och filosofiska verksamheter

2 Religiösa verksamheter o d

3 Politikvetenskaper. Politiska verksamheter.

4 Sambandsforskning. Informationsstruktur.

5 Naturforskning. Matematikverksamheter.

6 Teknologiska /ekonomiska verksamheter.

7 Formgivning av fysiska o sociala miljöer.

8 Språk. Litteraturvetenskap. Skönlitteratur.

9 Saklitterärt. Allm. geografi. Biografi. Allm. historia.

I de politiska planeringarna 36-38 bör man planera:

36 de kroppsliga förhållandena

37 de psykiska förhållandena

38 de fysiska miljöerna

39 de sociala miljöerna

I de politiska planeringarna ska man komma fram till lämpliga politiska styrningar av verksamheterna 10-99 som resulterar i de kroppsliga och de psykiska förhållanden och de fysiska och sociala miljöer man vill ha.

I alla verksamheterna 10-99 bör finnas några som gör opolitiska planeringar för de egna verksamheterna inom de politiskt givna ramarna, dvs ställer frågorna Hur var det ?, Hur är det ?, Hur kan det bli ? och Hur bör det bli ? Under de opolitiska planeringarna kan man upptäcka att det behövs ändrade politiska styrningar och då får man skicka meddelanden om det till dem som sköter planeringarna av de politiska styrningarna.

Finns det inga opolitiska planeringar inom en verksamhet får de som sköter de politiska planeringarna, eller borde sköta dem, se till att det kommer till sådana. Och det är i första hand de politiska partierna som borde ägna sig åt de politiska planeringarna.

Det ska demokratin användas till.

Demokratin bör användas till att planera individernas levnadsförhållanden. För den planeringen behövs politiska planeringar 36-39 och opolitiska planeringar för alla verksamheter 10-99.

En strategi finns i forskningsarbetet om samhällsplaneringens problem, på

Sven Winnells hemsida på Internet:

(<http://w1.861.telia.com/~u86105430/>)

Några kommentarer om infostrukturen.

Från "Sven Winnell 020606: Den mjuka infostrukturen."

Den "hårda" strukturen som ska användas av den mjuka infostrukturen har en viktig faktor i Internetsystemet och liknande system med datorutrustningar, ledningar och trådlösa förbindelser.

Driften av Internetsystemet och andra telesystem är verksamheter som ligger i området 654.

Innan man kan börja driva Internet och telesystemen behövs utrustningar och anläggningar, bl a ledningssystem o d. Anläggningar och ledningssystem byggs av verksamheterna 69 och utrustningar och material tillverkas av verksamheterna i 66-68.

Innan tillverkningar och byggandet kommit igång måste det ha skett ingenjörsmässiga konstruktionsarbeten i verksamheterna 62, och det måste ha förekommit planeringar av anläggningar och nät i verksamheterna 71-72 om planering av fysiska miljöer.

Anläggningar och ledningsnät o d måste anpassas till annat i de fysiska miljöerna, bl a måste ledningar och radiomaster för trådlösa förbindelser anpassas till andra slags ledningar och till miljön. Satelliter för radiokommunikation måste konstrueras, byggas och skickas upp och anpassas till andra satelliter mm.

Ingenjörerna som konstruerar anläggningar och utrustningar hämtar kunskaper främst från forskarna i verksamheterna 51 matematik, 52 astronomi o d , 53 fysik, 54 kemi och 55 geologi o d.

Forskarna där och ingenjörerna måste bl a ha kunskaper (11), visioner (12) och logik (16). Och kunskaper måste de få bl a genom utbildningsverksamheter i 7957 och i särskilda fack, bl a 16, 51-55, och 62.

Men för allt detta krävs ett samhälle som kan ordna de resurser som behövs för utbildning, forskning, konstruktionsarbeten, tillverkningsarbeten, byggnadsarbeten och fysisk samhällsplanering för att bara nämna något.

Det svenska samhället styrs av riksdag (351) och regering (353) genom lagar och förordningar (34) och pengar. Somligt delegeras till kommuner och landsting (352). Domstolar (34) och myndigheter vakar över att regeringens och riksdagens beslut följs.

På senare år har delar av riksdagens och regeringens verksamheter flyttats över till EU (354). Genom traktat och är riksdagen och regeringen bundna till internationella överenskommelser och, bl a i samband med FN (354). Traktaten finns i 34.

Regeringen och riksdagen delegerar vissa styrfunktioner till ett stort antal myndigheter, som i vissa avseenden styr självständigt inom givna ramar.

Sverige betraktas som en demokrati. Det finns många slags demokratier. USA-demokratien är inte lik den svenska demokratin t ex. Vetenskapsmän, statsvetare, har att i 32 bl a beskriva olika demokratier och deras funktionssätt. Sådana beskrivningar är viktiga isynnerhet nu när EU är under omarbetning och EMU har börjat, med okända konsekvenser för människornas levnadsvillkor.

Sveriges inträde i EU har redan inneburit stora förändringar för svenskarna och mer kan väntas. Än så länge räknar vi med att svenskarna huvudsakligen styr sig själva, och det sker genom en sk representativ demokrati där folket i val väljer representanter till fullmäktigeförsamlingarna i 351 och 352. Vi väljer också till EU-parlamentet, men det har knappast någon makt. Det finns i EU ett sk demokratiskt underskott.

Det finns mycket att prisa i den svenska demokratins funktionssätt

men dessvärre också mycket att beklaga. Den fungerar genom de politiska partierna, och de är i kris. De klarar inte att sköta Sverige på bästa sätt. Det är partiernas ledningar överens om. De klagar ideligen över de andra partiernas inkompetens. Summan är att alla är inkompetenta. Man kan se det som ett under att det alls kommer ut något positivt.

Myndigheter har bl a till uppgift att följa utvecklingarna i sina områden och att komma med förslag till förbättringar. Man kan undra hur de sköter de uppgifterna. Människorna i folket kan i politiska krav komma med förslag till förbättringar.

Verksamheterna i 36-39 gäller att ställa krav på riksdagen och regeringen (och motsvarande i kommunerna) om förbättringar och gäller också att ställa samman kraven i politiska planeringar, som reder ut hur det var, är, kan bli och bör bli.

När man gör dessa planeringar bör man redovisa kravens konsekvenser för individernas levnadsförhållanden, som beror av individens kroppsliga och psykiska förhållanden och de fysiska och sociala miljöerna. Det är inte lätt att leva upp till detta, men strävan bör vara den.

Verksamheterna 36-39 är de politiska partierna viktigaste uppgifter, men man kan lätt konstatera, att de inte är särdeles duktiga där. Man kan säga, att svenskarna får det som de förtjänar när de väljer representanter som de gör.

Om demokratin ska fungera väl måste svenskarna välja personer som har tillräckligt med de kunskaper som behövs för att styra Sverige. För att välja rätt personer måste svenskarna ha stora kunskaper om samhället och styrandets problem.

I Sverige styrs alla väsentliga verksamheter direkt eller indirekt, och därmed levnadsförhållandena, genom politiska beslut, och så måste det vara. Det som bör ske är att åstadkomma bättre politiska beslut.

Därmed är man inne på den mjuka infostrukturen. Den handlar om att få grepp om alla verksamheter så att man kan styra Sverige på ett bra sätt.

Slutresultatet av alla politiska styrningar borde inriktas på individernas levnadsförhållanden som beror av deras kroppsliga och psykiska förhållanden och fysiska och sociala miljöer.

På senare år har man hört att politiken ska syssla med “skola, vård och omsorg” och så ska arbetslösheten bort - så att folk tjänar pengar till ett behagligt liv. Om skatterna finns två bud: sänk dem och “öka valfriheten” och öka dem så att det går att öka de gemensamma verksamheterna till nytta för alla och bla de mest behövande.

Kraven om skattesänkningar kommer mest från dem som redan har det gott ställt, de vill ha det ännu bättre. Glömda är de med låga inkomster som som måste betala höga skatter trots att inkomsterna inte räcker till den lägsta rimliga levnadsstandarden.

För att få bättre ordning på frågorna är det lämpligt se på människornas fyra roller, som behandlats tidigare :

A. Huvudroll: allmän levnadsroll-lekmannaroll-fritidsroll.

A1. Att i största allmänhet leva med kropp och psyke i de fysiska och sociala miljöerna med de möjligheter och innanför de ramar som ges av de politiska styrningarna.

A2. Att påverka de politiska styrningarna som direkt eller indirekt styr individernas kroppsliga och psykiska förhållanden och fysiska och sociala miljöer.

B. Biroll: förvärvslivsroll-expertroll-yrkesroll

B1. Att hitta lämplig plats i de gemensamma förvärvslivssystemen och göra arbetet med hänsyn till egna egoistiska krav.

B2. Att sköta arbetsuppgifterna i förvärvsarbetet med hänsyn till vad de övriga samhällsmedlemmarna kan begära att få utträttat i den gemensamma arbetsfördelningen.

Den mjuka infostrukturen bör byggas upp så att man för de olika rollerna får de kunskaper man behöver.

Den här föreslagna mjuka infostrukturen är uppbyggt i första hand med hänsyn till rollen A2, men tillfredsställer automatiskt informationsbehoven i de andra rollerna eftersom man i rollen A2 behöver veta bland annat om sådant som man behöver veta i de andra rollerna.

Det som man ytterligare behöver veta i rollen A2 är hur alla verksamheter påverkar varandra och behöver veta vad man ska sträva mot, dvs veta vilka verksamheter som behövs och hur de bör vara fördelade.

Information för rollen A2 kan man inte få genom att söka på ett enda ord utan man måste orientera sig i hela informationsutbudet. För att inte drunkna i all information måste man ha hjälp att få ordning på frågorna, och den hjälpen får man med den föreslagna infostrukturen.

I rollerna B finns kunskapsbehovet för de verksamheter som ger pengar och levererar varor och tjänster. IT-kommissionen tycks vara mest intresserad av de verksamheterna. Det är bra om företag kan leverera bra varor och tjänster, men det är viktigt att allmänheten via politiken kan styra utbudet och fördelningen av varor och tjänster.

I IT-kommissionens utredningar nämns behovet av samarbete mellan olika verksamhetsområden och i seminariet 011127 ägnades en stor del av tiden åt problem kring gemensamma språk som kan användas vid samarbete. Språkproblem har sin plats i verksamhetsområdet 80. Diskussioner om språk kan sannolikt dra ut på tiden hur länge som helst, viktigare tycks vara att hitta strukturen för verksamheterna som beror av varandra och att sedan i första hand använda de språk som redan finns.

Verksamheterna

101 och 102 gäller verksamheter i arkiv- och bibliotek o d, dvs samhällets samlade kunskaper o d. 103-109 gäller verksamheter som ger korta överblickar över samhällsproblem och samhällsförhållanden.

Verksamheterna 11-19 gäller individernas inre verkligheter med deras kunskaper (11), visioner (12), värderingar (13), uppfattningar om samband (14), psykiska mekanismer (15), logik (16) och moral (17). Det är individernas inre verkligheter som levererar de viljor som styr världen.

Verksamheterna i 2 gäller religiösa verksamheter och kan ses som komplement till individernas inre verkligheter. Tiden efter 11 september 2001, med dåden mot skysraporna i New York, visar att religioner har stor betydelse för utvecklingen i världen.

Verksamheterna i 3 gäller de politiska styrningarna, och de beror av individernas inre verkligheter i områdena 1 och 2.

Verksamheterna i 4 är en ny uppfinning som gäller undersökningar om hur olika verksamheter beror av varandra, bl a till hjälp för verksamheterna i 3, och även 1-2.

Verksamheterna i 5 gäller matematik och naturforskning som är förutsättningar för verksamheterna i 6.

Verksamheterna i området 6 gäller ekonomiska/ teknologiska verksamheter som är till kroppslig/ materiell nytta, och verksamheterna i 7-9 gäller kulturella verksamheter eller i vid mening informationsverksamheter, med viktig ingrediens att påverka individernas psyken.

Verksamheterna i 71-72 har också ekonomisk betydelse, men de ekonomiska faktorerna finns företrädade i området 6, där bl a finns ingenjörsverksamheter i 62 och byggnadsverksamheter i 69.

Områdena 71-78 gäller de fysiska miljöerna och föremål och ljud däri. Område 79 gäller sociala miljöer, dvs verksamheter som kan sägas innebära psykiska utbyten människor emellan.

I 791-794 finns bl a seder och bruk, film, teater, sällskapsnöjen, lek o d. I 795 finns bl samhällets sociala verksamheter och utbildning. I 796-799 sport o d.

8 innehåller verksamheter med språk (80) litteraturvetenskap (81) och skönlitteratur (82-89). 9 innehåller verksamheter med saklitteratur, bl a tidningar, journalistik o d (90), allmän geografi (91), biografier o d (92) och allmän historia (93-99).

Alla de kulturella verksamheterna i 7-9 har mycket stor betydelse för individernas kunskaper, visioner och värderingar mm i 11-19.

De kulturella verksamheterna beror i hög grad av kommersiella krafter, som inte är intresserade av att ge individerna lämpliga kunskaper och värderingar med hänsyn till utvecklingsproblemen i världen, tvärtom lär de ofta åstadkomma olämpliga kunskaper och värderingar.

Vill man förbättra världen måste man samtidigt arbeta på förbättringar på många olika områden.

De många områdena kan sammanfattas i de fyra områdena 1 / 2, 3 / 4, 5 / 6 och 7 / 9.

Alla dessa fyra områden gäller medel för att nå mål, men 1 / 2 och endast 1 / 2 gäller också ett slutmål om upplevelse av tillfredsställelse.

De fyra områdena påverkar alla varandra och påverkar alla direkt och / eller indirekt slutmålet. Det finns behov av förbättringar på alla områdena. Man kan säga att områdena bildar länkar i en kedja som leder till målet, varvid som vanligt gäller att ingen kedja är starkare än den svagaste länken.

1 / 2 Individens inre verklighet (i psyket) sedd som medel.

Vilja och förmåga att förändra

3 / 4 Politiska styrningar i den yttre verkligheten (medel)

5 / 6 Ekonomiska handlingar i den yttre verkligheten (medel till kroppslig nytta)

7 / 9 Kulturella handlingar i den yttre verkligheten (medel till psykisk nytta)

1 / 2 Individens inre verklighet (i psyket) sedd som mål. Upplevelse av tillfredsställelse

Infostrukturen bör vara uppbyggd så att man kan finna kunskaper då man vill förbättra världen.

I rapporterna från IT-kommissionen har man i stort sett mest behandlat informationsområden för delar av rollerna A1 och B:

Arkiv.

Bibliotek, metataggar od

Befolkning, statistik

Rättsinformation. Standardisering

Hälso-och sjukvård, räddningstjänst

Några hushållsverksamheter

Datoranvändning

Offentliga myndigheter, organ

Handel.

Telekommunikationsverksamheter

Transportverksamheter

Några penningverksamheter

Näringsliv, arbetsmarknad

Några kulturfrågor, kulturnät

Fastighetsinformation , lantmäteri, miljönät od

Museer. Medier. Datorspel

Utbildning o d

Terminologier. Evenemangskalendrar od

Det behövs mer för rollerna A1 och B och framför allt för A2. I rapporten om breddtjänster står det: “ I första hand måste en sammanfattande bild över hela informationssystemet skapas. Detta för att utröna vilka investeringar som behöver göras, bland annat i databaser.... Prioriteringarna bör göras utifrån vilka slutresultat som är viktigast. Men för att detta inte ska äventyra "arkitekturen" i det nya som byggs måste tillräckliga och tillförlitliga byggnadsritningar finnas för helheten. Endast då kan eventuella utvecklingar och omkastningar utformas så att de passar in i strukturen och för arbetet framåt.”

PS 040310. Ett exempel med många parter: skola och lärande.

SIRNET (Scandinavian Information Resources Network) hade den 10 mars 2004 ett seminarium kring hur tre myndigheter använder mjuka infrastrukturer för att hantera information inom utbildningsområdet. Det handlade både om information av administrativ karaktär (t.ex. information om utbildningar) som information som kan användas i lärandet (s.k. läroobjekt). I bägge fall öppnas, genom användning av metadata, spännande möjligheter till nya tjänster och effektivare informationshantering. De myndigheter som medverkade i seminariet har lång erfarenhet av konkreta projekt inom området breddtjänster:

* studera.nu - en fungerande breddtjänst (Cecilia Wedin, Högskoleverket)

* SUSA - alla Sveriges utbildningar på ett ställe men ändå inte (Lisa Tönus, Skolverket)

* Läroobjekt - nya möjligheter till lärande (Peter Karlberg, Myndigheten för skolutveckling)

Här ska bara nämnas ett fåtal verksamhetsområden som kan ingå i problem kring skola och lärande:

101 Arkivverksamheter.

102 Biblioteksverksamheter.

109 Filosofi-, idé- och lärdoms historia.

11-19 Individernas inre verkligheter.

31 Statistikverksamheter. (SCBs utbildningsstatistik mm)

34 Lagar o d.

351 Riksdagen.

352 Kommunfullmäktige.

353 Regeringsdepartementen:

Utbildningsdepartementet:

Skolenheten (Förskoleverksamheten och skolbarnsomsorgen, förskoleklassen, grundskolan, särskolan, specialskolan och same-skolan, Myndigheten för skolutveckling. Specialpedagogiska institutet. Specialskolemyndigheten. Sameskolstyrelsen. 214

Delegationen för försök m utbildning utan timplan i grundskolan)
Gymnasieenheten (Gymnasieskolan och gymnasiesärskolan, fristående skolor på gymnasial nivå, Statens skolverk (inkl. Kvalitetsgranskningsnämnden), Skolväsendets överklagandenämnd, Nämnden för Rh-anpassad utbildning, Delegationen för IT i skolan (ITiS))

Vuxenutbildningsenheten (Statens skolverk (det offentliga skolväsendet för vuxna, kompletterande fristående utbildningar på gymnasial nivå). Nationellt centrum för flexibelt lärande. Myndigheten för kvalificerad yrkesutbildning. Folkbildningsrådet)

Universitets- och högskoleenheten (Forskning. forskarutbildning, jämställdhet, distansutbildning, IT, lokalfrågor, biblioteksfrågor
Myndigheter som sorterar under denna enhet är: statliga universitet och högskolor. Högskoleverket. Överklagandenämnden för högskolan. Högskolans avskiljandenämnd. Privata utbildningsanordnare. Kommunal högskoleutbildning (vårdhögskolorna))
Forskningspolitiska enheten. (Den övergripande forskningspolitiken, viss samordning av regeringens forskningspolitik, forskningssamarbete inom EU. Myndigheter som sorterar under denna enhet är: Kungliga biblioteket. Statens ljud- och bildarkiv. Vetenskapsrådet. Polarforskningssekretariatet. Institutet för rymdfysik. Rådet för forsknings- och utvecklingssamarbete mellan Sverige och EU)

Studiestöds- och tillträdesenheten. (Ansvarar för frågor som rör studiestöd, behörighet och antagning till högskoleutbildning, studiesociala frågor, rekrytering samt studentinflytande. Till enhetens arbetsområde hör också frågor som rör vuxenstudiestöd, timersättning och studiehjälp. Centrala studiestödsnämnden, Verket för högskoleservice, Överklagandenämnden för studiestöd)

Rättssekretariatet

Internationella sekretariatet

Ungdomspolitiska enheten

Departementskansliet

Näringsdepartementet. (AMS mm)

Kulturdepartementet. (Massmedier, radio, TV)

Justitiedepartementet. (Demokrati, folkrörelser mm)

Socialdepartementet. (Socialtjänst mm)

Finansdepartementet. (Statlig förvaltning, kommuner mm)
354 FN och EU.

36-39 De politiska partierna och politiska krav

4 Systemvetenskap. (Samverkanssystem)

651 Datoranvändning

652 Kommunernas och landtingens förvaltningar.

654 Telekommunikationer (den hårda IT-strukturern)

655 Bokförlag o d för läromedel.

658 Företagsekonomi med bla AMS och arbetsförmedling

7914 Radio och TV med vetenskapsredaktioner, Utbildningsradion

7951 Socialtjänst

7957 Utbildningsverksamheter.

Förskolor

Grundskolor

Särskolor

Specialskolor

Sameskolan,

Myndigheten för skolutveckling

Specialpedagogiska institutet

Specialskolemyndigheten

Sameskolstyrelsen

Delegationen för försök med utbildning utan timplan i grundskolan

Gymnasieskolor

Gymnasiesärskolor

Fristående skolor på gymnasial nivå

Komvux

Statens skolverk (inkl. Kvalitetsgranskningsnämnden)

Skolväsendets överklagandenämnd

Nämnden för Rh-anpassad utbildning

Delegationen för IT i skolan (ITiS)

Nationellt centrum för flexibelt lärande.

Myndigheten för kvalificerad yrkesutbildning
Folkbildningsrådet
Statliga universitet och högskolor
Högskoleverket
Överklagandenämnden för högskolan.
Högskolans avskiljandenämnd.
Privata utbildningsanordnare
Kommunal högskoleutbildning (vårdhögskolorna)
Vetenskapsrådet.
Polarforskningssekretariatet.
Institutet för rymdfysik.
Rådet för forsknings- o utvecklingssamarbete mellan Sverige o EU
Centrala studiestödsnämnden
Verket för högskoleservice
Överklagandenämnden för studiestöd
Myndigheten för Sveriges nätuniversitet
Internationella Programkontoret för utbildningsområdet
Svenska Unescorådet
Svenska skoldatanätet
Europeiska skoldatanätet
Odin, det Nordiska skoldatanätet
Utbildningsradion (äv 7914)
Forskningsråd:
Vetenskapsrådet (VR) (tre ämnesråd för humaniora och samhälls-
vetenskap, natur- och teknikvetenskap respektive medicin, samt en
utbildningsvetenskaplig kommitté)
Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap (FAS),
Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande
(Formas)
Verket för innovationssystem (VINNOVA).

80 Språk (terminologi för utbildningsområdet o d)
90 Tidningar och tidskrifter
10-99 samverkan med alla för utbildning inom områdena.

SUSA - alla Sveriges utbildningar på ett ställe men ändå inte.

SUSA står för Samverkan Utbildningsinformation Skolverket - AMS. Samarbete som påbörjades 2002. Grunden är mjuk infrastruktur. lisa.tonus@skolverket.se

Skolverkets regeringsuppdrag: Att skapa en portal där alla Sveriges offentliga utbildningar finns samlade. Skall byggas under 2004-2005. Är en tjänst som bygger på SUSA-navet.

Utbildningsinfo.se Söktjänst. Ett valstöd med övningar och egen mapp. Community för vägledare.

SUSA-navet: i periferin HSV, KY, FIN, Skolverket.

Regionala nav och nationellt supernav. Utbildningsinformation och AMSinformation om studier och yrken.

www.region01.se/utbildningsinfo. www.utbildningsinfo.se.

www.ams.se/

Metadatamodell 0.1 : En första modell: Högskoleverket, Skolverket och AMS. SIS-projekt med deltagare från olika utbildningsmyndigheter och organisationer med start våren 2004.

Delar: Utb.anordnare Skolans namn. Huvudman. Besöksadress. Postadress. Postnummer. Ort. Telefonnummer. Bildtelefon. Texttelefon. Fax. E-post. Hemsida. Kontaktperson. Utb.info. Skolform. Omfattning. Examen. Utb. namn. Studieekonomi. Kostnad. Beskrivning. Föreläsningsskriv. Ämne/område. Utb.tillfälle. Studieförhållanden. Studietakt. Utb. start. Utb. slut. Ansökan. Kommun

<http://utbytet.skolutveckling.se/mjukis> Här finns metadatamodellen beskriven, all teknisk dokumentation, xml-scheman och annat.